

nu2010

Dialog
för
lärande

13-15
oktober
2010

Aula Magna
Stockholms universitet

www.nu2010.se

Innehåll

Programöversikt onsdag 13/10	3
Programöversikt torsdag 14/10	4
Programöversikt fredag 15/10	5
Välkommen	6
Presentationsformer och teman	7
Keynotes och inbjudna medverkande	8
Bra att veta	10
Sakkunniga	11
Utställarre	12
Abstracts	14–207
Tematiska sessioner pass 1 onsdag 15.00-16.00	14
Tematiska sessioner pass 2 onsdag 16.15-17.15	36
Tematiska sessioner pass 3 torsdag 10.30-11.30	62
Tematiska sessioner pass 4 torsdag 12.45-14.30	88
Öppet torg torsdag 14.30-16.00	118
Tematiska sessioner pass 5 fredag 10.30-12.15	154
Tematiska sessioner pass 6 fredag 13.30-14.30	182
Index till abstracts	208
Kartor	212

Programöversikt **onsdag 13/10**

10.00–17.30	Registrering Entrén till Aula Magna	
11.30–12.45	Lunch Gallerierna utanför Aula Magna	
13.00–13.20	Öppningsanföranden, vänster hörsal Aula Magna Agneta Stark, vice ordförande i SUHF, och Kåre Bremer, rektor vid Stockholms universitet Lars Haikola, Universitetskansler vid Högskoleverket Fredrik Oldsjö, konferensvärd nätverket SUUN	8
13.20–14.30	Keynote: Nordisk dialog om lärande, ”Fyra bröllop och en begravning”, vänster hörsal Aula Magna Lars-Owe Dahlgren, professor i pedagogik med inriktning mot didaktik, Linköpings universitet Berit Eika, läkare, professor i medicinsk pedagogik, Aarhus universitet Rune Krumsvik, professor och forskningsledare för projektet Digital Learning Communities, Universitetet i Bergen	8
14.30–15.00	Kaffepaus Gallerierna utanför Aula Magna	
15.00–16.00	Tematiska sessioner, pass 1 Presentationer, workshops och rundabordssamtal	14
16.00–16.15	Paus	
16.15–17.15	Tematiska sessioner, pass 2 Presentationer, workshops och rundabordssamtal	36
19.00	Middag på Stockholms stadshus Samling i Gyllene salen. Ingång från Borgargården. Tag med namnbrickan.	

Programöversikt **torsdag 14/10**

09.00–10.00	Keynote: Refining teaching, enhancing learning; strategies for managing change. vänster hörsal Aula Magna Dai Hounsell, Prof. of Higher Education, University of Edinburgh	9
10.00–10.30	Kaffepaus Gallerierna utanför Aula Magna	
10.30–11.30	Tematiska sessioner, pass 3 Presentationer och rundabordssamtal	62
11.30–12.45	Lunch Gallerierna utanför Aula Magna	
12.45–14.30	Tematiska sessioner, pass 4 Presentationer, workshops och rundabordssamtal	88
14.30–16.00	Öppet torg (inkl kaffepaus) Gallerierna utanför Aula Magna	118
16.00–17.00	Keynote: New Assessments and Environments for a Knowledge Building Society. vänster hörsal Aula Magna Marlene Scardamalia, Professor of Education and Knowledge Technologies, University of Toronto	9
17.30–22.00	Middag på Moderna muséet Gemensam avfärd med buss från Aula Magna	

Programöversikt **fredag 15/10**

09.00–10.00	Forumspel vänster hörsal Aula Magna Forumspelsgruppen vid Umeå universitet under ledning av Åsa Falk-Lundqvist	9
10.00–10.30	Kaffepaus Gallerierna utanför Aula Magna	
10.30–12.15	Tematiska sessioner, pass 5 Presentationer, workshops och rundabordssamtal	154
12.15–13.30	Lunch Gallerierna utanför Aula Magna	
13.30–14.30	Tematiska sessioner, pass 6 Presentationer och rundabordssamtal	182
14.30–14.40	Paus	
14.40–15.00	Framtidsdialog vänster hörsal Aula Magna Professor Michael Christie, Stockholms universitet Anna Eklöf, student Karolinska Institutet Sanna Feldell, student Stockholms Universitet	9
15.00–15.10	Avslutning, vänster hörsal, Aula Magna Konferensvärd nätverket SUUN	

Varmt välkommen till **NU2010!**

Under de här tre konferensdagarna kommer du att träffa 600 lärare, forskare, ledningspersoner och studenter från nästan alla Sveriges lärosäten samt beslutsfattare vid olika organisationer med koppling till högre utbildning. Vi har också representanter med från andra Nordiska länder.

NU2010 är en nationell arena för pedagogisk utveckling inom högskolan. Genom drygt 160 refereegranskade bidrag kommer resultat från forskning och utvecklingsprojekt att spridas, goda exempel presenteras och viktiga frågor att diskuteras. Alla bidrag är grupperade i åtta teman som vi hoppas fånga centrala aspekter av undervisning och lärande idag.

Vi är mycket stolta över våra särskilt inbjudna huvudtalare. Framstående lärare och forskare från Sverige, våra skandinaviska grannländer, Kanada och Skottland kommer genom presentationer, samtal och forumspel att ge oss ökad kunskap och nya infallsvinklar.

Pedagogisk utveckling handlar om att skapa så goda förutsättningar som möjligt för studenternas lärande. Studenter är naturliga huvudpersoner under konferensen och medverkar vid både plenarsessioner och olika presentationer.

Det viktigaste målet med konferensen är att skapa en inspirerande mötesplats för alla deltagare. Det övergripande temat "Dialog för lärande" ger uttryck för vår ambition om givande samtal och diskussioner. Ny kunskap och nya samarbeten uppstår inte bara i hörsalarna, seminarierummen och i den digitala dialogen via Twitter och blogg utan förhoppningsvis också under kaffepauser, luncher och våra två kvällar på Stadshuset och Moderna museet.

Vi som arrangerar önskar dig en riktigt givande konferens!

Fredrik Oldsjö

*för de högskolepedagogiska enheterna vid Handelshögskolan i Stockholm,
Karolinska institutet, Kungliga tekniska högskolan, Sveriges Lantbruksuniversitet,
Stockholms universitet och Uppsala universitet*

Presentationsformer och teman

Alla plenarinslag under konferensdagarna äger rum i vänster hörsal i Aula Magna. Det gäller öppningsanförande, inbjudna gästtalare och avslutning. Under konferensen kommer också många bidrag att presenteras i parallella tematiska sessioner. Dessa pass äger rum i samtliga lokaler i Aula Magna samt i seminarierum i Geohusen. Som deltagare väljer du då att gå till en av de 13–14 parallella sessioner som äger rum. Under ett sådant pass bör du inte byta lokal, eftersom det stör både presentatörer och deltagare. Information om varje bidrag hittar du i abstractkatalogen längre bak.

Pass med presentationer innebär att två till fyra bidrag presenteras. Varje bidrag får 15 minuter för presentation och 5 minuter för diskussion. En moderator leder diskussionen och ser till att tiden hålls.

En **workshop** syftar till att deltagarna ska arbeta aktivt med en konkret metod eller frågeställning under 1 timma och 45 minuter. Den workshopansvariga introducerar passet och leder deltagarnas arbete.

Rundabordssamtal är 60 minuter långa. Efter en kortare inledning på högst 10 minuter leder samtalsledaren en diskussion där fokus ligger på kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

På **Öppet torg** under torsdagen kl. 14.30–16.00 presenteras många olika bidrag i olika former. Som deltagare går du runt en gemensam utställning i galleriet i Aula Magna och tar del av postrar, datoranimationer och samtal. Formen syftar till att främja interaktivitet och nätverkande.

Alla bidrag är grupperade i åtta teman som ska fånga centrala frågor för undervisning och lärande idag. Temana markeras med olika färger i programmet. Syftet är att underlätta för dig som deltagare så att du snabbare ska kunna orientera dig bland alla bidrag i programmet och planera dina konferensdagar. Du väljer själv om du vill följa ett eller flera spår eller om du hellre väljer sessioner utan hänsyn till tema.

Varje tema är brett och ska ge möjlighet till olika ingångar. Bidragen integrerar oavsett tema vissa generella perspektiv, såsom IKT, breddad rekrytering, genus och mångfald, internationalisering och hållbar utveckling.

Följande punkter ger en bild av vad som kan innefattas i våra åtta teman.

Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

- För kontroll eller utveckling
- Nyckeltal och indikatorer
- HSV:s nya utvärderingssystem
- Kurs- och programutveckling

Tema 2: Verktyg för lärande

- Webbstöd och digitala läresurser
- Simulering och datorspel
- Rollspel och forumspel

Tema 3: Examination och bedömning

- För lärande och av lärande
- Mål och examination efter Bologna
- Betygskriterier
- Praktik, anställningsbarhet, generella kompetenser
- Plagiering och fusk

Tema 4: Studentdialog

- Generation Y, Generation Z
- Självstyrt lärande
- Studentinflytande
- Kommunikation och socialisering

Tema 5: Samverkan

- Utbildning och arbetsliv
- Mellan lärare, mellan lärosäten
- Infrastruktur och IKT-tjänster
- Upphovsrätt och Creative Commons
- Öppna Läresurser/OER

Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

- Att beforska undervisning
- Undervisning på vetenskaplig grund
- Scholarship of teaching and learning
- Forskarhandledning

Tema 7: Rum för lärande

- De virtuella och de fysiska rummen
- Det globala rummet och undervisningsspråk
- Mobilt lärande
- Kreativitet

Tema 8: Lärarkompetens

- Belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet
- Pedagogiskt ledarskap
- Digital kompetens
- Morgondagens lärare

Keynotes och inbjudna medverkande

Keynote 1: Rune Krumsvik

Rune Krumsvik är professor i pedagogik vid den Psykologiska fakulteten vid Universitetet i Bergen och forskningsledare för forskningsgruppen Digital Learning Communities. Han är redaktör för den internationella antologin *Learning in the Network Society and the Digitized school* (2009). Hans forskningsinriktning är digital kompetens, digital didaktik, IKT i lärarutbildning samt IKT och skolutveckling. Han har publicerat ett flertal artiklar inom dessa områden och är referee för sex vetenskapliga tidskrifter. Rune är en av redaktörerna för det nyligen publicerade specialnumret av *Technology, Pedagogy and Education*.

Keynote 1: Berit Eika

Berit Eika är läkare och har varit professor i medicinsk pedagogik vid Aarhus universitet sedan 2005. Berit är föreståndare för Center for Medicinsk Uddannelse vid Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet vid universitetet. Centret utbildar lärare, utvecklar kvalitén på fakultetens utbildningar och bidrar aktivt i utveckling av nya utbildningsaktiviteter. Berit har en aktiv roll i många utbildnings- och forskningsprojekt och fick 2007 både Conan/SEB pensions utbildningspris och Aarhus universitets undervisningspris för sin aktiva insats för dansk läkarutbildning. Berit har 61 publicerade artiklar i refereegranskade tidskrifter, varav som förstaförfattare på 20 artiklar.

Keynote 1: Lars Owe Dahlgren

Lars Owe Dahlgren är professor i pedagogik med inriktning mot didaktik och forskningsledare inom Gruppen för högskolepedagogik vid Institutionen för beteendevetenskap vid Linköpings universitet. Hans forskningsspecialiseringar finns inom lärande, patientkommunikation, vårdpedagogik, utbildningseffekter, outdoor learning, problembaserat lärande, interprofessionell utbildning, högre utbildning och arbete. Han leder bland annat forskningsprojekten *Students as Journeymen between cultures of higher education and work life* samt *Högre utbildning, arbete och livslångt lärande: Om ändamålsenligheten hos problembaserade och konventionella utbildningar i teknik och medicin*. Lars Owe har handlett 35 doktorander till doktorsexamen och är medförfattare till bland annat böckerna *Inläring och omvärldsuppfattning*, 1977, *The experience of Learning*, 1998, *Problembaserad Inläring*, 1993, *Utomhuspedagogik: Boklig bildning och sinnlig erfarenhet*, 1997, *From expert student to novice professional*, 2010 (under tryckning).

Keynote 2: Dai Hounsell

Dai Hounsell is Vice Principal for Academic Enhancement at the University of Edinburgh, where he is also Professor of Higher Education. His current teaching responsibilities include a master's course in online assessment. He has published widely on student and staff experiences of learning, teaching and assessment in higher education, has led various multi-university research and development projects in these fields, and has been an adviser to universities and higher education organisations in Sweden, Norway, Australia and South Africa. In 2007 he was awarded a Fellowship of the Society for Research into Higher Education.

Keynote 3: Marlene Scardamalia

Marlene Scardamalia holds the Presidents' Chair in Education and Knowledge Technologies at OISE/University of Toronto and directs IKIT, the Institute for Knowledge Innovation and Technology - a worldwide network of innovators working to advance the frontiers of knowledge building in various sectors. She has done research and published in the areas of cognitive development, psychology of writing, intentional learning, the nature of expertise, and educational uses of computers. Marlene led the team that created CSILE (Computer Supported Intentional Learning Environments), which was the first networked knowledge building environment for education. Knowledge building theories, models, practices and technologies have been developed in partnership with Carl Bereiter and team members, and formed the basis of major grants.

Forumspelsgruppen och Åsa Falk-Lundqvist

Forumspelsgruppen under ledning av Åsa Falk-Lundqvist vid Umeå Universitet består av fyra personer som har anknytning till lärarutbildning. Forumspelsgruppen bidrar till samtal och diskussioner om värdeladdade och konfliktfyllda frågor. Forumspel är en teatermetod vilken har som syfte att medvetandegöra och förebygga förtryck. Genom spelen blir problematiken synlig och möjlig att bearbeta. Många lösningar på problemen prövas och publiken aktiveras. Skådespelargruppen har mångårig erfarenhet av undervisning på olika områden både inom och utanför akademien.

Öppningsanförande: Lars Haikola

Lars Haikola tillträdde 16 augusti 2010 som universitetskansler och chef för Högskoleverket. Tidigare har han varit rektor vid Lärarhögskolan i Malmö, Blekinge Tekniska Högskola och sedan 2007 rektor vid Lunds universitets Campus Helsingborg. Lars ledde även den kommitté som ansvarade för sammanslagningen av Högskolan i Kalmar och Växjö universitet till Linnéuniversitetet. Inom det högskolepedagogiska fältet har Lars varit ordförande för Rådet för högre utbildning, som bland annat ansvarade för Utvecklingskonferensen, föregångare till NU2010. Lars Haikola disputerade 1977 i religionsfilosofi vid Lunds universitet.

Framtidsdialog: Michael Christie

Michael Christie has recently been appointed to Sweden's first Chair in Higher Education, a position he holds at the Department of Education at Stockholm University. He has been active in Engineering and Higher Education over the last decade at Chalmers and was Director of their teaching and learning centre (CKK). The Centre is located at the IT University, a joint venture between Chalmers and the University of Gothenburg and his research has naturally focused on the impact of ICT on Higher Education and its pedagogical use in learning management systems. Other research interests include constructive alignment of university curricula and the supervision of research. He currently runs courses for supervisors at Stockholm University and is in the process of building a Nordic network for research into Higher Education.

Bra att veta

Registrering

Registrering sker innanför entrén på entréplan i Aula Magna kl. 10–13 under onsdagen 13 oktober. Därefter finns möjlighet att registrera sig i informationsdisken vid entrén till Aula Magna på plan 4

Informationsdisk

Har du frågor eller behöver hjälp kan du vända dig till informationsdisken som kommer att vara bemannad under konferensen. Här finns möjlighet att kopiera enstaka sidor för eget bruk (åhörarkopior till deltagare i sessioner tas med på förhand). Deltagare som beställt material inför Öppet torg hittar det på plats i gallerierna utanför hörsalarna i Aula Magna. Öppet torg ställs i ordning för presentationerna under lunchen på torsdagen.

Internet

Kort med information för inloggning på universitetets trådlösa nät ligger i tygväskan med det övriga materialet du fick när du registrerade dig. Inloggningsuppgifterna som du skrapar fram på kortet är personliga och gäller under alla tre konferensdagarna.

Lokaler

Samtliga sessioner är fördelade mellan de två hörsalarna i Aula Magna, seminarierum på sjunde våningen i Aula Magna och undervisningssalar på plan 1 och 2 i Geohuset mitt emot Aula Magna.

Garderob

Två bemannade garderober finns på plan 4 i Aula Magna. Värdesaker kan lämnas till informationsdisken

Hörslingor

Hörslingor finns i Aula Magnas alla lokaler, men inte i lokalerna i Geohuset (alla lokaler med namn på U och Y)

Kaffe

Fika kommer att serveras i gallerierna utanför Aula Magna.

Twittra och blogga om NU2010

Diskutera, tyck, tänk, klaga och beröm konferensen. Håll dina kollegor ajour om allt som händer. Twitter.com sök #NU2010SE. Märk dina bidrag med NU2010SE
Blogg: <http://nu2010.blogspot.com/>

Middag 13 oktober på Stockholm stadshus

Deltagarna ansvarar själva för resan till stadshuset. Klockan 19 samlas vi i Gyllene salen i Stockholm stadshus. Här serveras du en drink i väntan på att middagen dukas upp i Blå hallen. Entrén till Stadshuset hittar du på Borgargårdens västra sida.

Buss nr 3 och 62 stannar alldeles intill Stadshuset på Hantverkargatan 1. Hållplatsen heter Stadshuset. Närmaste T-bana är Rådhuset (blå linje) och T-centralen (alla linjer). Från T-centralen tar det cirka 8 minuter att promenera till Stadshuset och från Rådhuset cirka 5 minuter.

Middag 14 oktober på Moderna museet

Efter avslutade sessioner åker vi gemensamt i bussar från Aula Magnas taxientré till Moderna museet på Skeppsholmen kl. 17.30. Här serveras vi något att dricka och får tillfälle att se samlingarna innan middagen serveras.

Hitta till Stockholms universitet och Aula Magna/Geohuset i Frescati

Besöksadress:	Universitetsvägen 10A
T-banestation:	Universitetet
Roslagsbanan:	Universitetet
Buss:	Bussarna 40, 70, 540 samt 670 stannar vid T-banestationen Universitetet.
Bil:	Campusområdet Frescati, där huvuddelen av Stockholms universitet och Aula Magna är beläget, ligger på högra sidan av Roslagsvägen norr om Roslagstull. Taxiängöring (Stockholms universitet nr. 6) finns vid Aula Magnas taxientré. Adressen är Frescativägen 6.
Taxi:	
Entré	
funktionshinderade:	Taxientrén, Frescativägen 6, alternativt ingång genom Allhuset, hiss en trappa, entré via Biströn.

Kontakt för praktisk information eller stöd

ring informationsdisken på 08-161945
eller Carl Johan Ellsén, mobnr: 0708 798 700

Sakkunniga

Alla 230 bidrag som skickats in till NU2010 har under våren bedömts av 40 externa sakkunniga. De sakkunniga har arbetat i tio grupper och genom både individuell bedömning och gruppbedömning tagit ställning till abstracts. Varje bidrag har bedömts av fyra sakkunniga. Vi är väldigt tacksamma för det fina arbete de sakkunniga bidragit med!

Följande personer har medverkat:

Anders Berglund, UU
Anders Sonesson, LU
Anna-Karin Högfeldt, KTH
Ann-Charlotte Ek, MaH
Annika Lundmark, UU
Åsa Lindberg-Sand, LU
Bertil Gustavsson, HH
Birgitta Giertz, UU
Björn Hedin, KTH
Brit Rönnbäck, SU
Charlotte Silén, KI
Christopher Sönnnerbrandt, KMH
Claire Englund, UmU
Cormac McGrath, KI
Ewa Olstedt, FHS
Karin Apelgren, UU
Karin Kronberg, HiS
Katarina Winka, UmU
Klara Bolander Laksov, KI
Lars Uhlin, LiU
Lasse Bourelius, BTH
Leif Karlsson, HKr
Lennart Axelsson, LNU
Magnus Gustafsson, Chalmers
Maja Elmgren, UU
Maria Weurlander, KI
Martin Kristiansson, KaU
Martin Stigmar, LNU
Max Scheja, SU
Mona Fjellström, UmU
Samuel Edelbring, KI
Sigbrit Franke, KTH
Stefan Ekecrantz, SU
Stefan Hrastinski, KTH
Sven Eriksson, UmU
Thomas Fritz, UmU
Thomas Olsson, LU
Tomas Grysell, UU
Åsa Ryegård, UU

Utställare

Under konferensen medverkar olika utställare i galleriet i Aula Magna. Varje utställare har också erbjudits möjligheten att hålla en presentation för konferensens deltagare. Alla presentationer som arrangeras av utställare sker i Mimer, plan 7 i Aula Magna

Presentationer i Mimer, Aula Magna

Onsdag 13/10	15.00–15.30	STINT, Stiftelsens för internationalisering av högre utbildning och forskning <i>STINT Excellence in Teaching - Att internationalisera svensk grundutbildning</i>
	15.30–16.00	Open Text <i>E-learning 2.0 och mobilt Lärande!</i>
	16.15–16.45	UR <i>Verktyg för lärande</i>
	16.45–17.15	Nationellt nätverk för forskarhandledarutbildare NFU <i>Ett nationellt nätverket för forskarhandledarutbildare - NFU</i>
Torsdag 14/10	10.00–10.30	REK- Riksorganisationen för e-kompetens <i>Tankesmedja för framtidens lärande</i>
	10.30–11.00	it's learning <i>Varför e-lärande?</i>
	11.00–11.30	PingPong <i>Så släpper du lös den pedagogiska, administrativa och ekonomiska kraften i Ping Pong</i>
	11.30–12.00	Adobe <i>WeZupport och Adobe ger exempel på olika användningsområden för Adobe Connect</i>
	12.00–12.30	Sakai Foundation <i>Frågestund och erfarenheter av Sakai som samarbets- och lärplattform</i>
	12.30–13.00	VILÄR <i>VILÄR – nätverket bjuder in till information och dialog om sin verksamhet</i>
	13.00–13.30	LäraNära <i>Din föreläsning till Internet på 15 minuter</i>
	13.30–14.00	Include <i>Include - presentation av ett nationellt nätverk för breddad rekrytering</i>
	14.00–14.30	Fronter <i>Fronter - en plattform för lärande</i>
	14.30–15.00	Internationella programkontoret <i>Vägen till världens kunskap – Internationell mobilitet = ökad kvalitet på svensk utbildning?</i>
	15.00–15.30	Norstedts <i>Utvecklande universitetspedagogik</i>
	15.30–16.00	Swednet <i>Swednet - ett nätverk för dig som arbetar med högskolepedagogisk utveckling</i>
Fredag 15/10	10.30–11.00	SVERD <i>Lärares digitala kompetens</i>
	11.00–11.30	Blackboard <i>Skapandet och möjliggörandet av plattformsoberoende och mobilt lärande redan idag</i>
	12.30–13.00	PBL-nätverket <i>PBL nätverk för högre utbildning</i>
	13.00–13.30	SUNET <i>SUNET – E-möten</i>

Pass 1: Onsdag kl 15.00–16.00

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Vänster hörsal	P	Nytt nationellt kvalitetsutvärderingssystem Pär Brännström, HSV	16
	P	Europeisk benchmarking av e-lärande vid Lunds universitet – syfte, resultat och rekommendationer Ebba Ossiannilsson, LU, Lena Landgren, LU	17
Polstjärnan	RBS	Spelar källorna någon roll för uppsatsens kvalitet? Hanna Wilhelmsson, MaH, Helen Rasmussen, MaH, Ib Lundgren, MaH	19
Kungsstenen	RBS	Hur tävlar man i praktisk handledning? Per Blomqvist, UU, Mattias Perzon, UU, Pernilla Kihlberg, UU, Jakob Johansson, UU	20
Spelbomskan	P	Ett nytt verktyg för yrkesförberedande träning i kommunikation och problemlösning Torgny Fornstedt, UU	22
	P	Ökad djupinläring och tilltro till egen förmåga genom samarbete mellan sjukgymnast- och tandhygieniststudenter Maria Hagströmer, KI, Nadja Bjurshammar, KI, Birgitta Nordgren, KI, Cecilia Fridén, KI, Annsofi Johannsen, KI	23
U27	RBS	Kollegial reflektion, att utveckla sin undervisning tillsammans med andra Anna Bjuremark, LiU, Ann-Sofie Bergeling, LiU	24
U26	WSH	Fokusera på kritiska aspekter med rangordningsövningar Staffan Andersson, UU, Jannika Andersson Chronholm, UU, Maja Elmgren, UU, Johan Larsson, UU Workshopen är 1 timma och 45 minuter lång och pågår även under pass 2	25
Höger hörsal	P	Erfarenheter av portfoliomethodiken inom nätutbildning – Kritiska reflektioner och "halleluja moments" Elinor Adenling, UmU, Johanna Olsson, UmU	26
	P	Kvalitetssäkring av utbildning med generella kompetenser i fokus: erfarenheter från Väg- och vattenprogrammet på Chalmers Fia Christina Börjeson, CTH, Mihail Serkitjts, CTH	27
	P	How can Undergraduate Students in Business Administration be Socialized into Learning and Applying an Academic Writing Style and Avoiding Plagiarism? Clara Gustafsson, SU	28

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Y22	RBS	Jämförbarhet vid bedömning av studentarbeten Hans Lekeberg, MaH, Henriette Lucander, MaH, Helena Ondrus, MaH, Erik Ingemansson, MaH	29
Y21	RBS	Hvordan hjelpe studentene til å få mest mulig ut av gruppearbeid? Sven Åke Bjørke, Univ i Agder, Nina Skjeseth, Pedagogisk senter i Kristiansand kommune	30
Y12	WSH	Fötterna i marken och blicken mot skyn - Strategier för samverkan med näringsliv och samhälle i utbildningar Margareta Erhardsson, UmU, Maria Göransdotter, UmU, Monica Lindh-Karlsson, UmU Workshopen är 1 timma och 45 minuter lång och pågår även under pass 2	31
Y20	RBS	Ett nätverkande för kvalitet i forskarutbildningen Tomas Grysell, UU	32
Y10	WSH	Ämnesdidaktik i högre utbildning - mode, möjlighet, problem? Stefan Ekecrantz, SU Workshopen är 1 timma och 45 minuter lång och pågår även under pass 2	33
Y11	RBS	Hur kan vi stödja lärandet hos studenter som studerar på engelska? Åsa Rurling, HSV, Gunnar Enequist, HSV	34
Bergsmannen	WSH	Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet Åsa Ryegård, UU, Karin Apelgren, UU, Thomas Olsson, LU, Lotta Antman, BTH, Katarina Winka, UmU, Kerstin Rexling, HDa, Fredrik Oldsjö, SU, Yael Tågerud LNU, Leif Karlsson, HKr, Kjell-Åke Brorsson, MdH, Britt Englund, Birgitta Giertz Workshopen är 1 timma och 45 minuter lång och pågår även under pass 2	35

Nytt nationellt kvalitetsutvärderingssystem

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, vänster hörsal
Tema	1 – Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Pär Brännström
Lärosäte/Org.	Högskoleverket
Syfte	Högskoleverket vill i denna presentation berätta om erfarenheter av det nya system som universitet, högskolor och Högskoleverk arbetar med.

Deltagarna skall få en bild av hur arbetet framskrider i det nya kvalitetsutvärderingssystemet.

I mars 2010 kom utbildningsdepartementet med en proposition som beskriver det nya kvalitetsutvärderingssystemet av högre utbildning. Högskoleverket vill i denna presentation berätta om erfarenheter av det nya system som universitet, högskolor och Högskoleverk arbetar med.

Högskoleverket är den myndighet som har det övergripande ansvaret för kvalitetsutvärdering av högre utbildning i Sverige. Under den senaste 10-årsperioden har samtliga examensämnen och program utvärderats av Högskoleverket. Vidare har kvalitetsarbetet vid Sveriges lärosäten granskats.

Sedan våren 2009 har utbildningsdepartementet flaggat för att ett nytt system för kvalitetsutvärderingar är på gång. Högskoleverket, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) samt Sveriges förenade studentkårer (SFS) har medverkat i utvecklingsarbetet. Utbildningsdepartementet har velat ha ett ökat fokus på resultat och Högskoleverket föreslog i september 2009 ett system som bland annat innehåller granskningar av studenters självständiga arbeten. I mars 2010 kom utbildningsdepartementet med en proposition som beskriver det nya kvalitetsutvärderingssystemet av högre utbildning.

Högskoleverket vill i denna presentation berätta om erfarenheter av det nya system som universitet, högskolor och Högskoleverk arbetar med.

Europeisk benchmarking av e-lärande vid Lunds universitet – syfte, resultat och rekommendationer

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Vänster hörsal
Tema	1 – Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Ebba Ossiannilsson, LKU/CED, Lena Landgren, BD
Lärosäte/Org.	Lunds universitet
Syfte	Syftet är att sprida erfarenheter av Europeisk benchmarking och dess värde inom högre utbildning, som t ex att visa på att självskattning och kollaborativt lärande kan stimulera till kvalitetsutveckling såväl internt som externt. Bidraget vill inspirera andra lärosäten till att delta i benchmarking-projekt.

Lunds universitet deltog 2008/2009 i två europeiska projekt kring benchmarking av e-lärande och deltar 2009/2010 även i ett större internationellt sådant. Genom kollaborativt lärande synliggörs styrkor och svagheter. Lund tilldelades som första universitet i Europa E-xcellence Associates label, utifrån tillgänglighet, flexibilitet, interaktivitet och personlig utformning av e-lärande, för två mastersutbildningar.

Lunds universitet (LU) deltog under 2008-2009 i två europeiska benchmarkingprojekt om e-lärande, EADTU:s E-xcellence+ och ESMU:s Benchmarking e-learning exercise 2009. Under 2009-2010 deltar LU dessutom i det internationella Duckling-projektet, "the first Dual-mode distance learning club".

Syftet med E-xcellence+ var att

- 1) som pilotlärosäte prova benchmarkingprocessen för HSV, i deras strävan att e-lärande ska utvärderas på samma sätt som s.k. traditionell utbildning,
- 2) för EADTU prova benchmarkingprocessen för ett s.k. "traditionellt" lärosäte samt 3) för LU göra en självskattning av universitetets mål, intentioner och insatser gällande e-lärande, samt medverka i kollaborativt lärande på europeisk nivå, och för LU genomföra benchmarking för två utvalda internationella nätbaserade mastersprogram, LUMA-GIS och IIIIEE, inkluderande studenters lärande, inflytande och feedback, samt de infrastrukturella resurser som LU tillhandhåller på förvaltningsnivå. Båda programmen och deras kursinnehåll har inriktning mot hållbar utveckling.

ESMU:s Benchmarking exercise 2009 var ett samarrangemang med EADTU och kombinerade ESMU:s kollaborativa praxis med EADTU:s mer individuella ansats. LU deltog tillsammans med åtta europeiska lärosäten. Initiativet utgick från självskattning genom EADTU:s online-verktyg E-Xcellence+ QuickScan, <http://www.eadtu.nl/e-xcellenceqs/>. Syftet var att identifiera "god praxis", kollaborativt lärande samt att identifiera lärosätets handlingsplan för utveckling. Lärosätena

- 1) etablerade benchmarkingkriterier under en workshop,
- 2) samlade in "good practice", dokument, handlingar, länkar etc,
- 3) producerade handlingsplaner utifrån strategier och policy och i förekommande fall feedback och "goda exempel" från andra lärosäten och
- 4) diskuterade kritiska punkter och utvecklingsområden i förhållande till handlingsplanerna vid en workshop <http://www.esmu.be/benchmarkinglearning.html>.

Vid LU utfördes benchmarking för de infrastrukturella resurser som tillhandhålls på förvaltningsnivå. Materialet baserades huvudsakligen på underlag från E-xcellence+. Medverkande var CED, BD och Förvaltningsstaben.

Under 2009-2010 deltar LU i det internationella benchmarkingprojektet Duckling tillsammans med sex partners. Projektet bygger på Pick & Mix-metodologin. LU:s insats är att;

- 1) utföra benchmarking i enlighet med ingående kriterier,
- 2) föreslå "core kriterier" och
- 3) baserat på erfarenheter från E-xcellence+ och eLearning exercise2009 korrelera kriterierna.

Resultat och rekommendationer

Ett påtagligt resultat var att mastersprogrammen LUMA-GIS och IIIIE som första lärosäte/program i Europa fick E-xcellence Associates label, vilken fokuserar på lärosätens kapacitet gällande tillgänglighet, flexibilitet, interaktivitet och personlig utformning av e-lärande inom utbildning <http://www.eadtu.nl/e-xcellenceplus/>. De förvaltningsövergripande insatserna fick ett mycket gott omdöme.

Genom benchmarkingprocesserna och det kollaborativa lärandet synliggjordes styrkor och svagheter och handlingsplaner kunde mer explicit formuleras i förhållande till flexibelt lärande. Lärandeprocessen och ingående diskussioner såväl internt som internationellt bidrog till ökad insikt, förståelse och implikationer för fördjupade strategier och utveckling. Erfarenheterna visar värdet av deltagande i benchmarkingprocesser.

Spelar källorna någon roll för uppsatsens kvalitet?

Tid och lokal Pass 1, torsdag kl 10.30–11.30, Polstjärnan

Tema 1 Utvärdering och kvalitetsarbete

Form Rundabordssamtal

Författare Hanna Wilhelmsson, Helen Rasmussen, Ib Lundgren

Lärosäte/Org. Malmö högskola

Syfte Syftet med samtalet är att lyfta frågor kring studenters användning av källor och hur vi bedömer dem. T ex: Hur stor roll spelar typen av källor för kvaliteten på examensarbetena? Vilket forskningssammanhang vill vi att studenter ska sätta in sin uppsats i? Hur värderar och bedömer vi studenters källanvändning?

Inom ramen för Malmö högskolas kvalitetsarbete granskas examensarbeten och som en del av detta har biblioteket analyserat referenser i uppsatser. Detta väcker frågor kring litteraturens betydelse i studentuppsatser. Vi skulle bland annat vilja diskutera vilka källor studenter använder sig av och hur litteraturen värderas och bedöms.

Inom ramen för Malmö högskolas kvalitetsarbete har examensarbeten kvalitetgranskats. Som en del av denna granskning har biblioteket fått i uppdrag att undersöka referenserna i uppsatserna från några program för att mäta vilken typ av referenser studenterna använt sig av, t ex andel vetenskapliga/populärvetenskapliga artiklar, internationella referenser etc. Den första mätningen gjordes hösten 2008 och jämförde referenser i examensarbeten från lärarprogrammet och sjuksköterskeprogrammet. Nu (vintern 2010) pågår en granskning av referenser i självständiga arbeten från några av våra samhällsvetenskapliga kurser.

Projektet har genererat många frågor. Dels om metoden: Går det att mäta och jämföra referenser på det här viset? Säger undersökningen något när det t ex inte går att göra en enkel uppdelning av böcker i vetenskapliga/icke-vetenskapliga? Men framförallt frågor kring litteraturens betydelse i en studentuppsats. Den första undersökningen visade t ex stor skillnad mellan sjuksköterskeutbildningen och lärarutbildningen när det gäller användningen av internationella referenser. Vilket forskningssammanhang vill studenterna sätta in sin undersökning i? Eller beror skillnaden på mer instrumentella orsaker, som att man i sjuksköterskeutbildningen lägger stor vikt vid referensernas form i bedömningen av en uppsats? Andra frågor som har dykt upp rör själva utformandet av referenser och om det faktiskt går att återfinna de referenser studenter angivit. Som bibliotekarier funderar vi också på om det finns någon diskrepans mellan innehållet i vår informationssökningsundervisning och de krav som ställs på studentens informationsanvändning.

Som form för mötet tänker vi oss en modell inspirerad av tidskriftsklubb (journal club) vid Karolinska institutets bibliotek (1). Det är en ganska styrd mötesform som i vår tappning följer det här mönstret:

- Inledande presentation av projekten (10 minuter)
- Runda runt bordet – allmänna intryck (ingen diskussion eller respons på varandras utsagor) (5 minuter)
- Diskussion (30 minuter)
- Relevans för den egna undervisningen och handledningen av examensarbeten (10 minuter)
- Summering av tankar och idéer (3 minuter)
- Utvärdering (2 minuter)

Exempel på frågor som vi skulle vilja diskutera är:

- Hur stor roll spelar typen av källor för kvaliteten på examensarbetena?
- Hur värderar och bedömer vi studenters källanvändning?
- Vilket sammanhang vill vi att studenter ska sätta in sin undersökning i? Internationellt? Praxisnära och nationellt?
- Hur kan vi arbeta så att studenten lär sig ett källkritiskt förhållningssätt och inte bara väljer källor instrumentellt utifrån vad lärarna förväntar sig?

(1) http://www.sfis.nu/Portals/images/default/infotrend/infotrend3_05/tidskriftsklubben.pdf

Hur tävlar man i praktisk handledning?

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Kungsstenen
Tema	1– Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Per Blomqvist, IT-bevakare, Medicinska studierådet, Läkarprogrammet, Uppsala universitet; Mattias Perzon, vice ordförande, Medicinska studierådet, Läkarprogrammet, Uppsala universitet; Pernilla Kihlberg, ordförande, Medicinska studierådet, Läkarprogrammet, Uppsala universitet; Jakob Johansson, överläkare, PhD, Akademiska sjukhuset & Uppsala universitet
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Åhöraren inbjuds att aktivt delta i en diskussion kring utvärdering av praktisk handledning med utgångspunkt från en ny sjukhusövergripande metod som används vid läkarutbildningen (Uppsala). Hur god praktisk handledning kan definieras, användandet av offentliga rankinglistor samt strategier för att erhålla höga svarsfrekvenser kommer bland annat att vara föremål för diskussion.

En sjukhusövergripande gemensam utvärdering av den praktiska handledningen på läkarutbildningen har introducerats. Med hög svarsfrekvens har studenterna skattat handledningen utifrån tio variabler, vilket genererat specifik återkoppling till utvärderade enheter. I syfte att stimulera till förbättring har ett tävlingsmoment mellan enheterna införts. Metoden kan förväntas vara tillämpbar även på andra utbildningar.

Syfte och mål

Syftet med projektet var att utveckla en metod för att systematiskt utvärdera den kliniska delen av läkarutbildningen, ge specifik återkoppling till utvärderade enheter och uppmärksamma vikten av god handledning. I förlängningen är målet att detta ska förbättra den praktiska handledningen.

Metod

På läkarutbildningen vid Uppsala universitet utgörs undervisningen i hög grad av praktisk tjänstgöring under handledning, där studenten varje termin är placerad på mellan fyra till sex olika enheter. I form av ett samarbetsprojekt mellan studenter, universitet och sjukhus lanserades höstterminen 2009 ett nytt koncept för utvärdering av den praktiska handledningen. En webbenkät med tio frågor med en sexgradig skala och ett fritextfält användes. Frågorna formulerades utifrån ett koncept för handledning som undervisas vid Stanforduniversitet.

Medelpoängen användes för att rangordna de olika enheterna och tävlingsresultaten publicerades på sjukhusets webbsida och i personaltidningen. Sjukhusdirektören delade ut diplom till vinnande enhet. Utvärderingen fortsätter löpande.

Resultat och diskussion

För de fyra deltagande terminerna var svarsfrekvensen 67 %. Tjugo enheter utvärderas med i medeltal 30 inlämnade svar/enhet och deras medelpoäng varierade mellan 3,4 och 5,5 (medel 4,2). Skillnaden mellan den enskilda enhetens högsta och lägsta poäng på de ingående frågorna var i genomsnitt 1,7 poäng. Introduktion och bemötande skattades generellt högt medan frågan om att själv aktivt få handlägga patienter fick låga poäng.

Spridningen i poäng både mellan och inom respektive enhet tyder på att studenterna genomfört utvärderingen med omsorg. Därigenom blir utvärderingen ett utmärkt verktyg för förbättringsarbete i handledning. Rangordningen av enheterna, och offentliggörandet av densamma, utgör ytterligare incitament för ständig förbättring. Tankar finns att framgent fördela vissa ekonomiska resurser baserat på utvärderingens utfall.

Erfarenheterna av den nya utvärderingsmetoden visar att studenter i hög utsträckning kan förmås att ge strukturerad och specifik återkoppling till sin egen utbildning. Framtida resultat kommer att användas för jämförelse över tid. Högre poäng kan då indikera att projektet resulterat i förbättrad handledning.

Vi är övertygade om att metoden kan tillämpas även på andra utbildningar med inslag av praktisk handledning, såväl inom som utanför det medicinska undervisningsområdet.

Deltagaraktivering

Efter en presentation av projektet öppnas för deltagarna att konferera kring egna erfarenheter från utvärdering och förbättring av praktisk handledning. Som utgångspunkt för diskussionen har nedanstående områden identifierats:

- Utvärdering av praktisk handledning inom och utanför det medicinska området
- Hur god praktisk handledning kan definieras
- Erfarenheter av att mäta utfallet av pedagogiska interventioner över tid
- Användning av offentliga rankinglistor
- Strategier för att främja hög svarsfrekvens

Ett nytt verktyg för yrkesförberedande träning i kommunikation och problemlösning

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Spelbomskan
Tema	2 – Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Torgny Fornstedt
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Vi vill visa ett helt nytt sätt att träna studenterna i kommunikation, projektarbete och grupparbete inför ett kommande yrkesliv. Studenterna presenteras en uppgift som de inte klarar av om de arbetar på traditionellt sätt och får genom ett första "misslyckande" motivation att tillgodogöra sig de verktyg vi därefter lär ut.

Uppsala universitet har infört ett yrkesförberedande moment i flera av Civilingenjörsutbildningarna där studenterna får arbeta i projektform under realistiska former. Metodiken har utvecklats i samarbete med representanter från industrin och kommunikationsexperten. Syftet är att förbereda dagens studenter till yrkeslivet och därmed göra dem ännu mer attraktiva på arbetsmarknaden.

I samarbete med en arbetsgrupp som består av representanter från näringslivet och projektledarutbildning, har Uppsala Universitet våren 2010 infört ett yrkesförberedande moment i flera av Civilingenjörsutbildningarna "Självständigt arbete" som är det avslutande kandidatarbetet år tre. Syftet är att träna studenterna för yrkeslivet och låta dem prova att arbeta i projektform under realistiska former.

Vår pedagogiska idé bygger på att vi tror det är positivt för studenternas inläring att uppleva kaos i början. Om studenterna inte göds med information ställer det krav på eget agerande och engagemang!

Momentet genomförs som ett rollspel. Lärarna spelar rollen av beställare som lämnar över ett uppdrag till studenterna där de i grupper spelar olika kontraktsföretag. Studentgrupperna får ett uppdrag att genomföra som är luddigt formulerat. Det är studenternas uppgift att ta reda på exakt vad de skall göra genom att kommunicera med beställaren. Vi ger dem enbart den information de frågar efter. Det är vår erfarenhet att studenterna själva fyller i de luckor som saknas i uppgiften istället för att kommunicera med beställaren. Det skapar ett kaos dagen därefter då de skall presentera, eftersom de är ovana vid att inte ständigt födas med information. Dessutom närvarar industriföreträdare bakom beställaren under presentationen, som ställer frågor av inte enbart akademisk karaktär. Vår erfarenhet är att presentationerna inte går så bra, vilket gör att studenterna inser vikten av de verktyg inom kommunikation, samarbete och projektmetodik som vi därefter lär ut åt dem. Efter presentationerna får studenterna i samarbete med lärarna diskutera vad som gick fel och hur de upplevde situationen etcetera ("debriefing"). De följande kursdagarna får studenterna de verktyg de behöver. Därefter får de göra ett nytt projektarbete och en ny presentation.

När studenterna gör om uppdraget så går det mycket bättre för dem! Nu har de verktyg för att lösa verkliga problem som kan uppkomma i en verksamhet. De har lärt sig att snabbt bryta ner uppgiften i olika delar, delegera, göra riskanalys, tids- och kostnadsberäkningar och sedan genomföra uppdraget. Och inte minst, att ställa rätt frågor för att veta att de förstått uppdraget rätt.

Momentet började som ett pilotprojekt 2007 och har nu våren 2010 integrerats i fyra civilingenjörsprogramens "Självständigt arbete"/"Kandidatarbeten årskurs 3", och det är om våra erfarenheter och utvärderingar av den här integreringen och spridningen av konceptet, som vi kommer att berätta.

Ökad djupinlärning och tilltro till egen förmåga genom samarbete mellan sjukgymnast- och tandhygieniststudenter

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Spelbomskan
Tema	2 – Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Maria Hagströmer, Inst NVS, sektionen för sjukgymnastik Nadja Bjurshammar, Inst för odontologi, sektionen för peridontologi Birgitta Nordgren, Inst NVS, sektionen för sjukgymnastik Cecilia Fridén, Inst NVS, sektionen för sjukgymnastik Annsofi Johannsen, Inst för odontologi, sektionen för peridontologi
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Med detta abstrakt vill vi stimulera andra lärare vid universitet och högskolor att arbeta över professionsgränserna.

I detta lärandeprojekt har sjukgymnast- och tandhygieniststudenter övat sina färdigheter på varandra. En stor andel av studenterna angav att de ökat djupinlärande och tilltro till egen förmåga. Studenterna angav också att de blivit varse den tysta kunskap som professionen innebär. Projektet var också givande för lärarna.

Introduction: Integrating theoretical knowledge in a practical context is often a tough task for students. Our experiences as clinical teachers in physiotherapy and dental hygiene is that the students often have difficulties in remembering the knowledge that has been taught at an earlier stage in the educational program. This seems to be the case also for other students in the medical field. One reason could be that the knowledge is taught as separate entities rather than in relation to each other. Further, course evaluations from several years show that the students perceive a low degree of self-efficacy in their skills while entering the clinical setting.

Aim: The aim of this learning experience among physiotherapist (PT) and dental hygienist (DH) students was to evaluate deep learning and self-efficacy of professional activities in the student's own field, following an educational intervention.

Material and Methods: In autumn 2008 and spring 2009, fourth semester PT and DH students performed profession specific activities on each other. The learning activity was followed by reflective seminars. The learning experience was evaluated using a questionnaire that included statements concerning deep learning, self-efficacy and statements from the seminars.

Results: A large proportion of the students reported high scores on the deep-learning measures. Furthermore, a majority of the students reported increased self-efficacy. Overall, the students considered it to be a worthwhile experience.

Discussion and conclusion: In conclusion we would like to recommend teachers in the medical field to collaborate with other educational programs or professions early in the educational program. Students perceived increased deep knowledge and our experience is that the student's became much more engaged, could practice in a real situation, became aware of other health professions and reflected over tacit knowledge. We also believe that the reflective seminars contributed to students learning. Additionally, the perceived higher degree of self-efficacy is promising for the future of the professions as such.

Kollegial reflektion, att utveckla sin undervisning tillsammans med andra

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, U27
Tema	2 – Verktyg för lärande
Form	Rundabordssamtal
Författare	Anna Bjuremark, Ann-Sofie Bergeling
Lärosäte/Org.	Linköpings universitet
Syfte	Syftet med bidraget är att utifrån olika erfarenheter och perspektiv gemensamt och tillsammans med rundabordets deltagare reflektera över det pedagogiska verktyget Kollegial reflektion, som ett sätt att medvetandegöra, inspirera och öka kunskapen om olika pedagogiska överväganden vi gör som lärare.

Inom våra kurser vid Centrum för undervisning och lärande (CUL) är vår utgångspunkt deltagarnas egen undervisningspraktik. Vi har därför skapat moment där vi i Steg 1-utbildningen 'besöker' varandras undervisning (Auskultation) och vid Steg 2 'besöker', dvs. samtalar om deltagarnas olika undervisningsuppdrag (Kollegial reflektion).

Vid Linköpings universitet och vid våra s.k. Steg-kurser i pedagogik är ett särskilt moment att tillsammans med kollegor diskutera aktuella frågor som har med utbildning, undervisning, examination och återkoppling att göra.

På den första kursen, Lärande, Undervisning och Kunskap (LUK), vänder sig till sig lärare som ska börja undervisa eller har begränsad undervisningserfarenhet, finns ett moment som vi kallar för Auskultation. Det innebär att varje kursdeltagare inbjuder ett par kollegor till ett särskilt undervisningstillfälle i den egna ordinarie undervisningen. Inför auskultationen ska läraren/kursdeltagaren dela med sig av intentioner och material inför undervisningstillfället, vilket kollegorna ska ta del av i förväg. Hur själva undervisningen ska gå till diskuteras sedan vid ett förmöte och därefter genomförs undervisningstillfället med kollegorna närvarande. Sedan tar ett samtal vid där kollegornas roll är att fungera som kritiska vänner och bidra med återkoppling, inspiration och synpunkter som gör att den aktuella kursdeltagaren kan utvecklas vidare i sin fortsatta lärargärning. I och med att kursen är universitetsgemensam är det många olika perspektiv och synsätt som ventileras vid dessa samtal. I samband med kursen inbjuder var och en till ett samtal och deltar i ytterligare två.

Den andra Steg-kursen, Design, Utvärdering och Organisation för lärande (DUO) har också ett kollegialt lärmoment, Kollegial Reflektion. Modellen bygger på samma tänkande som i LUK-kursen, dvs. att man inbjuder sina kollegor till ett gemensamt samtal som i det här fallet rör ett undervisningsuppdrag man har. Även här ska deltagarna få del av ett material i förväg, men här är det ett s.k. 'constructive alignment'-tänkande som står i fokus. Syftet är sedan att gemensamt med kollegor diskutera på vilket sätt som målen i kursplanen iscensätts genom undervisning och examination. Den kollegiala reflektionen kan handla om vilka metoder och undervisningsformer som används, tankarna bakom val av litteratur samt hur examination och återkoppling går till. Just i samband med Bologna-processen har målformuleringarna och hur de operationaliseras dominerat samtalen. Efter genomförd kollegial reflektion ska den kursdeltagare som inbjudit till samtal göra en egen avslutande reflektion med utgångspunkt i den diskussion som han eller hon haft med kollegorna i kursen.

Vår erfarenhet är att det finns en del skrivet om såväl auskultationer som kritiska vänner, medan vi inte, i samma utsträckning, funnit litteratur om kollegial reflektion. Vi skulle därför vilja inbjudas till en egen 'kollegial reflektion' utifrån vårt tänkande, våra intentioner och våra erfarenheter, när det gäller den pedagogiska aktiviteten kollegial reflektion.

Fokusera på kritiska aspekter med rangordningsövningar

Tid och lokal	Pågår under både pass 1 och 2, onsdag kl. 15.00 -16.45, U26
Tema	2 – Verktyg för lärande
Form	Workshop
Författare	Staffan Andersson, Jannika Andersson Chronholm, Maja Elmgren, Johan Larsson
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Deltagarna kommer att lära sig mer om rangordningsövningar som undervisningsmetod. Workshopen kommer främst fokusera på möjligheter och metoder, men även diskutera teoretisk bakgrund och praktiska begränsningar. Den kommer att vara en bra introduktion för den som själv vill arbeta med rangordningsövningar i sin undervisning.

I rangordningsövningar jämför studenter olika alternativ och rangordnar dem i förhållande till varandra. Det kan användas för att på ett effektivt vis uppmärksamma just de kritiska aspekter vi vill att studenterna skall se. Med många praktiska övningar visar vi hur man konstruerar och arbetar med sådana övningar.

Variationsteori är en modell för lärande som hävdar att man lär sig genom upplevelsen av variationer eftersom variation är en nödvändighet för att man skall kunna särskilja de olika kritiska aspekterna hos det man skall lära sig (Se exempelvis Marton och Trigwell, 2000). I denna workshop kommer vi att arbeta med rangordningsövningar - en typ av uppgifter som på ett mycket effektivt sätt kan användas för att rikta studenternas uppmärksamhet mot just de kritiska aspekter som vi vill uppmärksamma dem på.

I rangordningsövningar får studenter jämföra olika alternativ och rangordna dem i förhållande till varandra. Övningarna kan exempelvis användas som studentaktiverande moment under föreläsningar och lektioner eller som examinationsuppgifter. Rangordningsövningar introducerades av David Maloney (1987) och har förekommit i drygt tjugo år, men det är först på senare tid de börjat användas mer utbrett. Detta skedde till stor del på grund av boken "Ranking Task Exercises in Physics" av O'Kuma, Maloney och Hieggelke (2000). Under 2010 genomförs ett pedagogiskt projekt vid Uppsala universitet med syfte att introducera och utveckla rangordningsövningar på svenska. Rangordningsövningar, baserade på Maloneys modell, har än så länge främst förekommit inom fysiken. Dock bör de vara användbara även inom andra ämnen. I rangordningsövningarna ställs studenterna framför uppgifter med ett antal olika variationer av liknande situationer. Där blir de tvungna att förstå hur olika aspekter påverkar det som sker i systemet. Detta är ett sätt att tänka och lära som kopplar väl till variationsteorin och som bör vara mycket konstruktiv för deras lärande.

Workshopen är strukturerad i tre delar. Under workshopens första del (ca 30 minuter) illustreras metodens grundprinciper med utvalda uppgifter som deltagarna arbetar med och diskuterar i grupp. Under andra delen (ca 30 minuter) används nya uppgifter för att illustrera både möjligheter och begränsningar med metoden. Under sista delen (ca 45 minuter) kommer deltagarna att utforma egna rangordningsövningar och diskutera dessa.

Målgruppen för workshopen är främst universitetslärare som är nyfikna på den här typen av övningsuppgifter.

Referenser

Maloney, D.P. (1987) Ranking Tasks; A New Type of Test Item, Journal of College Science Teaching 16(6):510.
Marton, F. & Trigwell, K. (2000) Variatio est mater studiorum. Higher Education Research and Development, 19:381-395
O'Kuma, T.L., Maloney, D.P., Hieggelke, C.J., (2000), "Ranking task exercises in physics", Pearson Education Inc.

Erfarenheter av portfoliomethodiken inom nätutbildning – Kritiska reflektioner och ”halleluja moments”

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Höger hörsal
Tema	3 – Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Elinor Adenling, Pedagogiska institutionen, Johanna Olsson, Pedagogiska institutionen
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Syftet är att åhörarna ska få en inblick i hur portfoliomethodiken kan användas som examinationsform inom nätbaserad högre utbildning. De ska också få exempel på hur metoden kan problematiseras och kontextualiseras.

Presentationen tar sin utgångspunkt i fleråriga erfarenheter av att införa och arbeta med portfoliouppgifter som examinationsform, inom ramen för nätbaserade fristående helfartskurser i pedagogik. Portfoliomethodikens potential och möjligheter inom högre utbildning lyfts fram, likväl som den problematiseras och belyses med Foucaults teorier som utgångspunkt.

På Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet har nätutbildningen expanderat kraftigt under de senaste två och ett halvt åren, då institutionen började ge fristående helfartskurser i pedagogik via Internet. Vårterminen 2008 läste ca 60 studenter och inför varje termin har sedan studenttillströmningen ökat, för att under våren 2010 uppgå till 240 studenter. Hösten 2008 infördes, med stöd av interna utvecklingsmedel, examinerande portfoliouppgifter på samtliga nätbaserade kurser med målsättningen att möta de utmaningar som både formen (Internetundervisning) och den utökade och heterogena studentgruppen innebar. Syftet var att stärka studenternas förmåga att synliggöra sitt eget lärande, samt att minska anonymiteten mellan lärare och student. Uppgifterna var av självreflekterande karaktär där studenterna uppmanades att relatera det egna lärandet till kursinnehållet och att exempelvis identifiera framtida tillämpningsområden inom studier och arbetsliv. Studenterna fick under terminen individuell återkoppling av en och samma lärare. Intentionen med återkopplingen var bland annat att guida och uppmuntra studenterna till att inta ett personligt förhållningssätt till kurs-innehållet. I presentationen argumenteras det för att portfoliomethodiken i flera avseenden kan sägas harmoniera väl med ett sociokulturellt synsätt på lärande och en rådande utbildningsdiskurs där livslångt lärande och självständighet framhålls som eftersträvarsvärt. Detta medför att, det både utifrån ett student- och ett lärarperspektiv, kan kännas naturligt och relevant att använda portfolio som examinationsform inom nätutbildning. Samtidigt är det viktigt att problematisera och kritiskt reflektera över portfoliomethodiken och de förhållningssätt och ideal som skapas, vilket görs med hjälp av en Foucaultinspireerad tolkningsram. Det empiriska underlaget för presentationen utgörs av ca 1000 portfoliouppgifter som lämnats in av studenter, samt den återkoppling som skrivits av lärarna. Med utgångspunkt i detta presenteras både ett kritiskt perspektiv, men även de många ”halleluja moments” som arbetet med portfoliouppgifter inneburit för medverkande lärare och institutionen i stort. Erfarenheterna visar att arbetet med portfolio som examinationsform är dubbelbottnat: Å ena sidan kan det exempelvis bidra till en starkt språklig kompetens och personlig utveckling hos studenterna. Å andra sidan kan portfoliomethodiken sägas leda till en ökad kontroll och självdisciplinering som sträcker sig bortom själva examinationstillfället.

Kvalitetssäkring av utbildning med generella kompetenser i fokus: erfarenheter från Väg- och vattenprogrammet på Chalmers

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Höger hörsal
Tema	3 – Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Mihail Serkitjis, Fia Christina Börjeson
Lärosäte/Org.	Chalmers tekniska högskola
Syfte	Presentationen syftar till att redogöra för ett fungerade pedagogiskt koncept för generella kompetenser integrerat i ämneskurser och med studentens lärande i fokus.

En pedagogisk modell tillämpas på civilingenjörsprogrammet Väg- och vattenbyggnad sedan fem år tillbaka där generella kompetenser integreras i ämneskurser. Modellen som presenteras syftar till att säkerställa kvalitet i undervisning och examination. Ett förstärkt lärande uppnås med de integrerade inslagen och kopplingen mellan den egna ingenjörsdisciplinen och vikten av kommunikationskunskaper konkretiseras.

På civilingenjörsprogrammet Väg- och vattenbyggnad har programansvariga tagit ett helhetsgrepp och möjliggjort en struktur för att arbeta med och integrera generella kompetenser i utbildningen. Det vi vill presentera är en pedagogisk modell som tillämpas på programnivå, ett koncept för att uppnå kvalitetsmål för generella kompetenser, anställningsbarhet och som syftar till att säkerställa kvaliteten i undervisning och examination.

Viktigt att betona i diskussionen om generella kompetenser är att de inte endast ska ses som färdigheter för ett kommande (kommunikationsintensivt) yrkesliv. Delar av det som definieras som generella kompetenser t.ex. språk och kommunikation, skrivande, presentationsteknik och gruppdynamik gynnar studenterna också under utbildningen och möjliggör reflektion och kritiskt tänkande. Generella kompetenser kan integreras i ämneskurser som ett sätt att förstärka lärandet.

Vi förankrar presentationen i utbildningens lärandemål och den förståelse som vi vill examinera. Genom att redogöra för hur vi identifierat läromål presenterar vi en pedagogisk modell och visar hur den tillämpas och hur den kan fungera och omsättas i andra sammanhang. Presentationen åskådliggör hur generella kompetenser har integrerats i tre ämneskurser under grundutbildningens tre första år, och hur metoder har arbetats fram både för att handleda de här färdigheterna på ett meningsfullt vis och för att examinera de eftersökta kunskaperna. Vi lyfter fram erfarenheter från programansvarig, lärare och studenter och beskriver hur vi arbetat med lärarlag över ämnesgränserna och med återkommande integrerade inslag av generella kompetenser under kandidatblocket.

I vår diskussion vill vi lyfta fram resultatet av vårt arbete med generella kompetenser. Vi ser ett förstärkt lärande genom att de integrerade inslagen konkretiserar kopplingen mellan ämnet och kommunikationskunskaper. Vikten av skrivande – såväl akademiskt skrivande som skrivande för professionen – blir tydligare om det tillämpas inom ramen för ämneskursen och att verktyg för skrivande introduceras, övas och examineras. Ur ett studentperspektiv åskådliggör integrerade skrivmoment också hur kommunikation ser ut och tillämpas inom det egna ämnet och bidrar till kunskap om (fack)språket och kommunikationen i den egna ingenjörsdisciplinen

How can Undergraduate Students in Business Administration be Socialized into Learning and Applying an Academic Writing Style and Avoiding Plagiarism?

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Höger hörsal
----------------------	---

Tema	3 – Examination och bedömning
-------------	-------------------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Clara Gustafsson
-------------------	------------------

Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
----------------------	------------------------

Syfte	Participants should be enabled to compare the formal frameworks against plagiarism with more holistic suggestions of how to socialize students into academic writing. The discussion about the “i-map” (Walden and Peacock 2006) and the “implied student” (Ulriksen 2009) should inspire a continued discussion about the potential for new holistic approaches.
--------------	---

How can students in Business Administration be socialized into an academic writing style? Two formal frameworks of detection and punishment of plagiarism are compared. The contribution centers on a more holistic approach, discussing the potential of “i-maps” (Walden and Peacock 2006) and the concept of the “implied student” (Ulriksen 2009).

The present paper aims to shed new light on how students in Business Administration can be socialized into learning and applying an academic writing style, involving that they critically evaluate sources and avoid plagiarism. For several years, the literature on plagiarism focused to a large and increasing extent on the need for ways of detecting and punishing plagiarism (see Macdonald and Carroll 2006). In more recent years, however, there has been a stream of articles in higher education research which has put an emphasis on more all encompassing, “holistic”, approaches to the problem (e.g. Macdonald and Carroll 2006, Rees and Emerson 2009, Walden and Peacock 2006).

Here, I review ways in which it has recently been suggested that plagiarism can be curbed, detected, and punished (e.g. Park 2003; 2004, Pickard 2006), some of them Internet-based (e.g. McKeever 2006, Rees and Emerson 2009). I also discuss recent solutions suggested concerning how students view plagiarism and how teachers can plan their teaching-learning activities to increase students’ understanding of the correct way to write in an academic style (e.g. Clarkeburn and Freeman 2007, Walden and Peacock 2006). I make a comparison of two formal frameworks of detection and punishment of plagiarism, discussing potential differences between the UK framework and the Swedish one. The UK framework is exemplified here by Park’s (2003) article on Lancaster University, and the Swedish framework by regulations for students at Stockholm University, School of Business. The conditions of socialization into the academic way of writing are discussed in terms of specific conditions regarding undergraduates in Business Administration.

In conclusion, I discuss how Business teachers could apply a more holistic approach by rethinking the students’ abilities and having students make “i-Maps” (see Walden and Peacock 2006) where they individually map out the search process through which they found the sources used in any given project. Further, the concept of the “implied student” (Ulriksen 2009) is applied here. The “implied student” conceptually involves what attitudes, practices and abilities the teachers expect that students will have toward the University and the subject at hand (ibid). The present paper contributes with a new understanding of how undergraduate students in Business Administration can be socialized into using a correct academic writing style largely through teachers changing their view of who the “implied” (see Ulriksen 2009) Business student is.

Jämförbarhet vid bedömning av studentarbeten

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Y22
Tema	3 – Examination och bedömning
Form	Rundabordssamtal
Författare	Hans Lekeberg, Henriette Lucander, Helena Ondrus, Erik Ingemansson
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Vi samlas i ett rundabordssamtal för att utbyta kunskap och erfarenheter om hur vi objektivt och rättvist bedömer studenters arbete.

Vi tittar närmare på möjligheterna att jämföra arbetena på individuell nivå och tvärs över inriktnings- och ämnesgränser – från design till teknik till samhällsvetenskap.

Jämförbarhet vid bedömning av studentarbeten. Kan man använda samma bedömningsunderlag för alla? Hur gör man för att jämföra ett studentarbete med ett annat och säkerställa en rättvis bedömning? Hur jämför man en typ eller inriktning av studentarbete med en annan och kan samma mall för bedömning användas över kurs- och ämnesgränser?

Grunden för frågeställningen ligger i ett pedagogiskt projekt inom ämnena medieteknik och design på Centrum för teknikstudier på Malmö högskola under hösten 2009 och våren 2010. I projektet ställdes frågor kring bedömningen av examensarbeten inom två kandidatprogram. Utgångspunkten för projektet är att examensarbeten med tyngdpunkt på kreativ designutveckling, arbeten i teknisk konstruktion och produktion och arbeten med en samhällsvetenskaplig utgångspunkt ska genomföras i en gemensam struktur och kunna bedömas utifrån en och samma bedömningsmatris. Den stora spridningen på typ eller inriktning av arbete medför svårigheter i att ta fram bedömningskriterier som fungerar och därmed gör att arbeten är jämförbara.

Denna problematik misstänker projektgruppen finns inom många kurser, ämnen, studentarbeten och projektgruppen är intresserad av att ta del av deltagarnas erfarenheter och reflektioner, och erfarenheter av hantering och eventuell lösning på problemet.

När högskoleverket nu eventuellt kommer att utvärdera hela utbildningar med utgångspunkt i examensarbetena är frågeställningen mer aktuell än någonsin.

Frågor till deltagarna för att få till stånd en bra dialog:

- Hur säkerställer du en rättvis bedömning?
- Kan man använda samma bedömningsmatris tvärs över ämnesgränser, utbildningsgränser och inriktningsgränser och hur ska den i så fall vara utformad?
- Hur formulerar vi bedömningskriterier som medför att externa lärare, t.ex. vikarier, kan examinera?

Upplägg:

10 minuter presentation av ämnet (och deltagarna om vi hinner)

20 minuter reflektion och diskussion i mindre grupper

30 minuter öppen diskussion

Hvordan hjelpe studentene til å få mest mulig ut av gruppearbeid?

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Y21
Tema	4 Studentdialog
Form	Rundabordssamtal
Författare	Sven Åke Bjørke, Universitetet i Agder, pedagogisk utviklingssenter Nina Skjeseth, Pedagogisk senter i Kristiansand kommune
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder (UiA)
Syfte	Få frem eksempler på vellykkete grep lærere gjør for å bidra til best mulig læring for studentene når de arbeider i gruppe. Vi vil presentere eksempler på modeller, oppgaver og øvelser samt eksempler på hvordan gruppen kan settes sammen for å skape de best mulige vilkår. Deltakerne vil også bli bedt om å komme med eksempler på vellykkete ting de har gjort. Deretter vil vi forsøke å generalisere: Hvilke grep har best effekt?

Få frem eksempler på vellykkete grep lærere gjør for å bidra til best mulig læring for studentene når de arbeider i gruppe.

Deltakerne vil også bli bedt om å komme med eksempler på vellykkete ting de har gjort. Deretter vil vi forsøke å generalisere: Hvilke grep har best effekt?

Presentasjon av en modell for planlegging og gjennomføring av gode gruppemøter.

Modellen opererer med fem elementer som inngår i alle typer møter og som kan varieres. Elementene er:

- aktivitetsramme
- innhold/tema
- koreografi
- kommunikasjonsform
- mål/hensikt

Teorien bak modellen er basert på Gregory Bateson definisjon av informasjon:
"en skilnad som utgjør en skilnad"

Fötterna i marken och blicken mot skyn - Strategier för samverkan med näringsliv och samhälle i utbildningar

Tid och lokal	Pågår under både pass 1 och 2, onsdag kl. 15.00 -16.45, Y12
Tema	5 Samverkan
Form	Workshop
Författare	Margareta Erhardsson, Universitetspedagogiskt centrum, Maria Göransdotter, Designhögskolan, Monica Lindh-Karlsson, Designhögskolan
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Syftet är att deltagarna, med utgångspunkt i den egna undervisningsverksamheten, ska utveckla idéer för strategisk samverkan med näringsliv och samhälle.

Allt fler utbildningar strävar efter samverkan med näringsliv och samhälle, bland annat i syfte att öka studenternas anställningsbarhet. Workshopen fokuserar idéer för samverkan i utbildning med yrkeslivet. Workshopdeltagarna arbetar utifrån sina utbildningsområden, och identifierar strategiska områden i utbildningen där extern samverkan kan integreras för att stärka studenters lärande och kompetensutveckling.

Allt fler utbildningar strävar efter att samverka med näringsliv och samhälle, bland annat i syfte att öka studenternas anställningsbarhet. Samverksansaktiviteter ger uppdatering av yrkeslivets kunskaper och förutsättningar till högskolorna och studenterna, samtidigt som det ger näringsliv och samhälle närkontakt med studenternas lärande inom utbildningen och de forskningsbaserade kunskaperna. Hur samverkan kan involveras i utbildningarna varierar utifrån utbildningarnas karaktär och den tradition som finns vid respektive lärosäte.

Pedagogiska grundprinciper som funnits vid Designhögskolan, Umeå universitet, sedan starten 1989 har varit att utbildningen läggs upp i projektform i samverkan med externa samarbetspartners, och att därtill ha många inresande externa lärare, medan en mindre grupp fast anställda lärare undervisar i kärnämnen och står för kontinuitet och stabilitet i utbildningen. De externa lärarna bidrar med dagsfärska perspektiv från yrkeslivet vad gäller allt från arbetsmetoder till strategiska överväganden. På så sätt länkas teori och praktik – eller kunskap och kompetenser – samman, samtidigt som studenterna redan under utbildningen börjar bygga ett kontaktnät inom sitt framtida yrkesområde.

En modell som denna erbjuder såväl förtjänster som pedagogiska utmaningar där de externa lärarna behöver involveras i de högskolepedagogiska frågorna för att på bästa sätt kunna stödja studenterna i deras lärande. Tanken med utbildningens externa samverkan är att studenterna ska vara grundade i de förutsättningar som gäller för yrkeslivet, samtidigt som de får tillfälle att utmana detsamma. De ska ha visioner samtidigt som de ska ha en förståelse för teknikens, användarnas och miljöns krav: "fötterna i marken och blicken mot skyn". Detta är också ett sätt att upprätthålla hög kvalitet i utbildningen, och en av de bedömningsgrunder som anfördes när Designhögskolan tilldelades utmärkelsen Framstående utbildningsmiljö 2008.

Workshopen fokuserar strategiska idéer för samverkan med yrkeslivet, men också fallgropar, där utgångspunkten är studentens lärande och progression. Workshopdeltagarna arbetar utifrån sina specifika utbildningsområden, och utgår ifrån de förväntade studieresultaten och lärandemål. Under workshopen arbetar deltagarna med att ringa in vilka generiska kunskaper och specifika kompetenser dessa ansluter till, och hur dessa i sin tur är av specifik vikt för det framtida yrkesutövandet. Därefter går deltagarna vidare med att identifiera strategiska områden i utbildningen där extern samverkan kan integreras för att stärka studenters lärande och kompetensutveckling.

Ett nätverkande för kvalitet i forskarutbildningen

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Y20
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Rundabordsamtal
Författare	Tomas Grysell, avd för universitetspedagogisk utveckling (PU)
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Deltagarna får möjlighet att möta och bidra till en diskussion tillsammans med deltagare från det nationella nätverket för forskarhandledarutbildare (NFU). Diskussionens fokus kommer att vara på NFU:s betydelse för att kunna bibehålla den goda kvalitet och anseende som forskarhandledarutbildningen anses ha i vårt land för en professionalisering av forskarhandledarrollen.

Under senare år har intresset för frågan om kompetens-, fort- och vidareutveckling av forskarhandledare växt, såväl nationellt som internationellt, och i Sverige har vi många viktiga och goda erfarenheter som vi inom NFU generöst delar med oss av och nätverkar om för att bidra till en positiv utveckling av forskarutbildningen.

Enligt Högskoleförordningens 6 kap. 32§ ska ett universitet eller en högskola som anordnar utbildning på forskarnivå anordna utbildning av handledare. Frågan om forskarhandledarutveckling är en viktig kvalitetsfaktor för utbildning på forskarnivå och för utvecklingen av framgångsrik forskning. Mot bl.a. bakgrund av detta och för att främja samarbetet mellan de som ansvarar för forskarhandledarutveckling inom den högre utbildningen bildades NFU 2008. Nätverket är en nationell mötesplats för samtliga som arbetar med och/eller bedriver forskarhandledarutbildning vid våra olika lärosäten. Förutom att utbyta erfarenheter och kunskaper om det vi gör delar vi generöst med oss av och bevakar konferenser, projekt, litteratur och annat som är utvecklande och stärkande för våra verksamheter. I dag har nätverket 32 deltagare från 15 lärosäten.

Under NFU:s första verksamhetsår 2009 har nätverket genomfört e-möten och skickat ut olika nyhetsbrev. I november genomförde vi vårt andra fysiska möte i Sigtuna, där vi som deltog diskuterade strategiska frågor om forskarhandledarutbildningen. Nätverket har också en egen hemsida som medlemmarna har tillgång till och som är lösenordsskyddad. Under detta verksamhetsår, 2010, planeras en liknande omfattning av verksamheten och vi har redan i mars i år haft vårt första e-möte, som bland annat kom att handla om de förändringar som förväntas ske i och med autonomiutredningen. Vidare diskuterades organisationen av den andra Nordiska forskarhandledarkonferensen som är planerad till 2011 och som genomförs i NFU:s regi.

Förutom att deltagarna inom nätverket tycker det är viktigt och verkligen intresserar sig för att hålla det vid liv som en viktig kanal för samverkan, krävs vissa stödfunktioner så som någon som administrerar och utvecklar nätverket och dess olika informationsforum. Inledningsvis hade nätverket ingen ekonomi för den typen av arbete varpå vi yrkade om bidrag från Swednet som en grund till de administrativa stödfunktionerna. Genom ett beslut i Swednets styrelse från 2009 ingår numera NFU som ett underliggande nätverk inom Swednet, och får därför ett visst bidrag för t.ex. det administrativa stödet.

Samtliga deltagare inom nätverket är övertygade om den styrka som det är att kollegialt samverka över lärosätesgränserna med våra forskarhandledarkurser och utbildningar. Det ger möjlighet till att kvalitetssäkra våra verksamheter mot en bättre forskarutbildning och därmed också forskningen i sig. Givetvis hoppas vi på att du vid vårt rundabordsamtal kan få din nyfikenhet tillfredsställd med vad vi gör inom nätverket och att du också utmanar oss med dina frågor och föreställningar om det vi gör i våra högskolepedagogiska praktiker.

Ämnesdidaktik i högre utbildning - mode, möjlighet, problem?

Tid och lokal	Pågår under både pass 1 och 2, onsdag kl. 15.00 -16.45, Y10
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Workshop
Författare	Stefan Ekecrantz
Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
Syfte	Syftet med workshopen är att deltagarna ska få utveckla, utmana och dela med sig av sina föreställningar om fenomenet "ämnesdidaktik i högre utbildning".

Begreppet ämnesdidaktik används ibland med vitt skilda betydelser, ibland ganska fjärran från dess egentliga betydelse. Sådana begreppsliga frågor kommer att diskuteras under denna workshop, jämte två övergripande frågor: När och hur kan ett ämnesdidaktiskt perspektiv fördjupa och förbättra en pedagogisk utveckling i högskolan? När kan det vara ett problem?

Den begreppsliga diskussionen kommer att ta sin utgångspunkt i följande fält:

- 1)** Ämnesdidaktisk forskning – skola och gymnasium. Utvecklingen inom lärarutbildning i Sverige och internationellt går mot en större fokusering på dels ämneskunskaper, dels ämnesdidaktik. Detta är ett förhållandevis stort forskningsfält, även om det finns ämnen och åldersinriktningar som är mer eftersatta än andra.
- 2)** Ämnesdidaktisk forskning - högre utbildning. Situationen för pedagogisk grundforskning om lärande i högre utbildning ur renodlat ämnesdidaktiska perspektiv är än mer disparat än för motsvarande forskning om lägre nivåer. Forskning om t.ex. lärarutbildning och vårdutbildning är förhållandevis omfattande, medan många andra högskoleämnens och -utbildningars eventuella pedagogiska särart kan betraktas som närmast obeforskade.
- 3)** Allmän högskolepedagogisk forskning från ett ämnesperspektiv. Ett betydligt större fält är forskning om allmän högskolepedagogik ur olika ämnesperspektiv. Genren fyller viktiga funktioner, men kan ofta vara relativt basal. Ett vanligt upplägg bygger på sekundärlitteratur från allmän högskolepedagogisk forskning jämte en begränsad empiri.
- 4)** Ämnesdidaktik i högre utbildning från ett metaperspektiv. Ett starkt växande fält är litteraturen om ämnesdidaktiken i sig, vilket under senare år har kretsat mycket kring lärandeteoretiska fenomen som "threshold concepts", "troublesome knowledge" och liknande. Målgruppen är i regel allmän, men de teoretiska perspektiven beskrivs och ringas in med exempel från hur de kommer till uttryck i olika ämnen.
- 5)** "Best practice" – goda exempel på pedagogisk utveckling inom skilda ämnen. Ytterligare en typ av arbete som ibland benämns "ämnesdidaktik" är pedagogiskt utvecklingsarbete inom skilda ämnen. På motsvarande sätt som forskning om allmän högskolepedagogik ur olika ämnesperspektiv, är detta ett utvecklingsarbete som i andra sammanhang lika gärna skulle kunna rubriceras som allmän högskolepedagogik.

Den del av workshopen som närmar sig frågan om ämnesdidaktikens möjligheter och begränsningar kommer att utgå ifrån deltagarnas specifika ämnesbakgrunder, där mindre grupper kommer att få möjlighet att föra fördjupade diskussioner om relationen mellan allmän högskolepedagogik i ett ämnessammanhang respektive specifika ämnesdidaktiska behov och möjligheter. Workshopen avslutas med en gemensam diskussion i storgrupp om när begreppet "ämnesdidaktik" kan få mer tveksamma konsekvenser, t ex när begreppet används för att motivera ett innehållsfokus, eller för att försvara hierarkiska positioner i akademien.

Hur kan vi stödja lärandet hos studenter som studerar på engelska?

Tid och lokal	Pass 1, onsdag kl 15.00–16.00, Y11
----------------------	------------------------------------

Tema	7 Rum för lärande
-------------	-------------------

Form	Rundabordssamtal
-------------	------------------

Författare	Åsa Rurling, Gunnar Enequist
-------------------	------------------------------

Lärosäte/Org.	Högskoleverket
----------------------	----------------

Syfte	Syftet med rundabordssamtalet är att diskutera former för att stödja lärandet hos de studenter som går utbildning som ges på engelska och ge deltagarna inspiration till fortsatt arbete på de egna lärosätena.
--------------	---

Under rundabordssamtalet diskuteras frågan om vilket stöd studenter som går utbildning på engelska behöver för sitt lärande och i vilka former sådant stöd kan ges. Kan stöd till lärare och stöd till studenter kopplas ihop? Vilka resurser krävs på lärosätena? Kan lärosäten samverka kring dessa frågor?

Syftet med rundabordssamtalet är att diskutera former för att stödja lärandet hos de studenter som går utbildning som ges på engelska och ge deltagarna inspiration till fortsatt arbete på de egna lärosätena. Vid den konferens om undervisning på engelska, "Undervisning på engelska i svensk högre utbildning – hur undviker vi negativa effekter?", som Högskoleverket anordnade i november 2009 uttrycktes önskemål om fortsatta insatser på nationell nivå. Detta rundabordssamtal kan utgöra en sådan fortsättning.

En del av de inlägg som gjordes vid Högskoleverkets konferens handlade om vad lärosäten gör för att stödja lärare som ska undervisa på engelska. Exempel på sådana insatser är kurser där språk och pedagogik kopplas samman. Också när det gäller studenterna gör flera lärosäten insatser, t.ex. i form av språkverkstäder. På några lärosäten förekommer mer utvecklade insatser. Bland annat berättade Lunds universitet om ett termllexikon som successivt byggs upp av studenter och lärare. Det finns också forskning kring vad det innebär för svenska studenter att studera på engelska, det visade konferensen. Bland annat läser svenska studenter långsammare på engelska och de använder (omedvetet) olika strategier för att kunna ta till sig undervisningen. Vår reaktion på de forskningsresultat som presenterades är av två slag. Dels att de problem som diskuterades rimligen måste innebära att tröskeln blir för hög för vissa studenter, vilket kan medföra avhopp, dels att problem – om än initiala – med språket måste få effekter på utbildningens kvalitet och på studenternas lärande. Eftersom det nu börjar finnas vetenskapligt underlag borde det vara möjligt att erbjuda stöd till de studenter som går utbildning på engelska, läser engelsk kurslitteratur etc. De bör kunna uppmärksammas på vanliga problem och vägar för att hantera dessa.

Vi vill i vårt rundabordssamtal diskutera frågan om vilket stöd studenterna behöver för sitt lärande och i vilka former sådant stöd kan ges. Skulle man rent av kunna koppla ihop stöd till lärare och stöd till studenter? Vilka resurser krävs på lärosätena? Kan lärosäten på något sätt samverka kring dessa frågor?

Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet

Tid och lokal	Pågår under både pass 1 och 2, onsdag kl. 15.00 -16.45, Bergsmannen
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Workshop
Författare	Åsa Ryegård UU, Karin Apelgren UU, Thomas Olsson LU, Lotta Antman BTH, Katarina Winka, UmU, Kerstin Rexling Hda, Fredrik Oldsjö SU, Yael Tågerud Linnéuniv, Leif Karlsson HKr, Kjell-Åke Brorsson MdH, Britt Englund, Birgitta Giertz
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet m fl.
Syfte	Workshopens syfte är att utbyta erfarenheter kring hur man arbetar med att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet på olika lärosäten. Deltagarna kommer att få diskutera och konkret arbeta med olika aspekter kring pedagogisk skicklighet utifrån erfarenheterna från ett större nationellt projekt där tio olika lärosäten samarbetat kring detta.

I ett nationellt projekt omfattande tio lärosäten har olika aspekter av att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet belysts. En gemensam syn kring hur pedagogisk skicklighet kan definieras och hur pedagogiska meriter kan beläggas för att möjliggöra kvalitativ bedömning har vuxit fram. Belöningsmodellerna för- och nackdelar beskrivs och diskuteras.

Pedagogisk skicklighet är ett nyckelbegrepp inom såväl högskolelag som högskolepedagogik. Trots detta har det inte funnits en entydig och väldokumenterad nationell samsyn kring vad som avses med pedagogisk skicklighet. Hur begreppet pedagogisk skicklighet ska tolkas har många gånger förblivit odefinierat i teorin och oreflekterat i praktiken. Detta har lett till en mångfald lokala tolkningar och strategier. Samtidigt kan vi genom projektet identifiera en gemensam värdegrund baserad på samma högskolepedagogiska forskning.

I ett nationellt projekt omfattande tio lärosäten har olika aspekter av att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet belysts. En gemensam syn kring hur pedagogiska meriter kan beläggas för att möjliggöra en kvalitativ bedömning och hur pedagogisk skicklighet kan definieras har vuxit fram. Olika modeller för belöning av pedagogisk skicklighet har utvecklats på flera lärosäten. Genom projektet har de medverkande lärosätena med hjälp av varandra kunnat samverka och utveckla dessa frågor lokalt på respektive lärosäte. Samtidigt har utvecklingen lett till en konsensus och gemensam praxis kring många delar i detta arbete. De tio svenska lärosätena är Umeå universitet, Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna, Mälardalens högskola, Uppsala universitet, Stockholms universitet, fd Högskolan i Kalmar, Blekinge Tekniska Högskola, Lunds universitet samt Högskolan Kristianstad.

Ett resultat av projektet är rapporten "Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet" (Red: Ryegård, Apelgren och Olsson, 2010) och nationella fortbildningskurser om att skriva pedagogiska meritportföljer och att bedöma pedagogisk skicklighet. Genom att kort presentera resultatet av projektet vill vi öppna för nya möjligheter till diskussioner och fortsatt utveckling mot en större samsyn och förståelse för vad pedagogisk skicklighet är, kan vara – och kan bli.

Under workshopen kommer vi att visa på några konkreta exempel på hur man kan arbeta med att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet. Deltagarna kommer sedan att utifrån olika exempel diskutera (1) hur de kan arbeta vidare utifrån sin roll på sina respektive lärosäten och (2) hur vi tillsammans kan ta ytterligare steg mot nationell samverkan och konsensus kring dessa frågor.

Pass 2: Onsdag kl 16.15–17.15

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Polstjärnan	RBS	Kvalitetsarbete – ett hinder för kvalitet? Carola Aili, HKr, Stefan Andersson, HKr	38
Y20	P	Att undervisa med minskade resurser och samtidigt förbättra undervisningskvalitén Hans Frimmel, UU	39
	P	Pedagogiskt koncept för handledning och undervisning - utvecklat på Stanford - tillämpbart i Sverige Jakob Johansson, UU	41
	P	Testdriven utbildning - strukturerad formativ examination Fredrik Niemelä, KTH, Emma Enström, KTH, Gunnar Kreitz, KTH, Viggo Kann, KTH	43
Höger hörsal	P	"Diskutera som vi!" Bedömningskriterier enligt varje ämnes sätt att tänka Mona Blåsjo, SU	45
	P	Lärande i ljuset av kunskapens användning Åsa Fasth, CTH, Bertil Gustafsson, CTH	46
	P	Arkitektur och teknik: att gestalta och kommunicera energieffektiva byggnader bortom traditionella rum för lärande Ann-Marie Eriksson, CTH, Paula Wahlgren, CTH, Kajsa Crona, CTH	47
Kungsstenen	RBS	Om hur vi kan utveckla, bedöma och examinera studenters värderingsförmåga och förhållningssätt Katarina Wretling, MaH, Lina Gassner, MaH	48
Y21	P	Ombytta roller: När studenten undervisar Carl Savage, Ulrica von Thiele Schwarz, Shirin Amanali, Agneta Andersson, Susanne Carrera Löhr, Zenitha Eliasson, Hanna Eriksson, Anette Erlandsson, Sofia Goobar, Jenny Holm, Claudia Johansson, Elin Langendahl, Amie Lindberg, Jennifer Lundin, Anna Uhrdin (alla KI)	49
	P	Interprofessionella studengrupper medverkan i kliniskt förbättringsarbete Johanna Dahlberg, LiU, Pia Tingström, LiU, Ebba Berglund, FoU-enheten, Landstinget Östergötland	50
	P	Dialog för lärande som en fråga om att till-talas och an-svara. Lotta Jons, SU	51

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Y22	P	Internasjonalisert, nettbasert undervisning på mastergradsnivå. Om studieprogrammet 'Development Management' Sven Åke Bjørke, Gunnar Naess, Universitetet i Agder	52
	P	Reflections on Learner Support in ICT-based Distance Education in China - Case Study of Six Distance Education Institutions Shuting Gao, SU	53
Vänster hörsal	P	Att möta svensk högskola med ett andraspråk Patricia Staaf, MaH/LNU	54
	P	Internationalization, pedagogy and change in the 21st Century Meeri Hellsten, SH	55
Spelbomskan	P	Faculty-development follow up and some implications Thomas Lavelle, Handelshögskolan i Sthlm	56
	P	Teaching in English with a dual focus Rhonwen Bowen, GU, Sylvi Vigmo, GU	57
	P	Universitetspedagogik – ny bok för den praktiskt verksamma universitetsläraren Ann-Sofie Henriksson, UU, Maja Elmgren, UU	58
Y11	RBS	Noll är bättre än minus Katarina Winka, UmU	59
U27	RBS	Vem skall undervisa i den framtida högskolan och hur skall dessa lärare utbildas och förberedas för sitt uppdrag? Elinor Edvardsson Stiwné, LiU	60

Kvalitetsarbete – ett hinder för kvalitet?

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Polstjärnan
Tema	1-Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Carola Aili, Stefan Andersson
Lärosäte/Org.	Högskolan Kristianstad
Syfte	Möjligheten att utbyta och diskutera erfarenheter kring implementering av systematiskt kvalitetsarbete vid olika lärosäten och dess relation till kvalitet i akademiska utbildningar. Målet är att skapa underlag för ett mer aktivt synsätt på det egna och lärosätets kvalitetsarbete genom att identifiera möjliga hinder för kvalitet.

Idag måste alla lärosäten visa hur ett systematiskt kvalitetsarbete iscensätts. Relationen mellan kvalitetsarbete och kvalitet är problematisk. De kvalitetssäkrande reglerna och processerna kan leda till aktiviteter som i värsta fall försämrar kvaliteten inom en enskild kurs, t.ex. genom att möjligheterna för kontinuerlig aktualitet i kursinnehåll eller studierelaterade förändringar hämmas.

Lärosätena i dagens Sverige (och i övriga Europa) ställs inför kraven att visa hur ett systematiskt kvalitetsarbete iscensätts. Varje lärosäte ska redovisa tydligt formulerade regler för hur kvaliteten inom alla verksamheter ska prövas, bedömas, beslutas och utvärderas. Men vad innebär kvalitet i dessa sammanhang? I Högskoleverkets förslag till nya former för examensrättsprövningarna pekas resultat av utbildning fram som centralt kvalitetsmått. Kvalitet ska då granskas utifrån den akademiska nivån på godkända examensarbeten, utifrån graden av anställningsbarhet (eller nytta) för utexaminerade studenter och utifrån de för utbildningen gällande utbildnings- och kursplanernas tydlighet och progression i relation till nationella examensmål. Utbildningskvalitet kan också kopplas till studenternas rättssäkerhet. De ska kunna följa den utbildning de valt och eventuella förändringar ska meddelas med en hög grad av framförhållning. Utöver dessa aspekter på kvalitet kan vi förmoda att de akademiska lärarna kan uttrycka vad som är god kvalitet inom aktuell disciplin och kurser; kvalitet i termer av forskningsanknytning, aktualitet, pedagogiska ambitioner, studentmedverkan och omvärldsanknytning.

Vad händer om lokala kvalitetskulturer ute på lärosätena formas enbart utifrån föreskrivna berednings- och beslutsprocesser? Vad händer när man föreskriver beslutsprocesser i verksamheter som svårtligen låter sig förutsägas? De kvalitetssäkrande reglerna och processerna vid det enskilda lärosätet kan leda till instrumentella och tidsförbrukande aktiviteter som i värsta fall förhindrar ett tydligt fokus på kvaliteten inom en enskild kurs t.ex. möjligheterna att skapa en kontinuerlig aktualitet i kursinnehåll, att studierelaterade förändringar försvåras och att utbildningskvaliteten för den enskilde studenten därmed påverkas negativt. Lärosätets kvalitetssystem kan innebära att vi redan ett år i förväg måste bestämma hur en kurs ska genomföras och examineras och undanröjer därmed möjligheterna att genomföra ett utbildningsmoment som har en tydlig koppling till det dagsaktuella läget inom såväl forskning som praktik. Konkret studentmedverkan kan omintetgöras då tidsplanen som är fastslagen omöjliggör studentutvärderingar som en del av kvalitetsarbetet.

Genom konkreta exempel vill vi åstadkomma ett erfarenhetsutbyte och diskussion kring vad vi kan uppfatta som utbildningskvalitet och vardagliga hinder för att skapa kvalitet i kurser. Vi vill diskutera på vilka sätt vi kan värna om kvalitet i våra kurser i ett kvalitetssäkrande tidevarv. Det är vår uppfattning att det finns många gemensamma problem och frågeställningar i anslutning till kvalitetsarbetet inom utbildningsvärlden och att vi är betjänta av att föra dialoger som kan ge oss möjlighet att finna goda sätt att bygga upp och säkerställa en hög kvalitet i våra utbildningar utan att bli fångade i en instrumentell kvalitetssäkringsprocess.

Att undervisa med minskade resurser och samtidigt förbättra undervisningskvalitén

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y20
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Hans Frimmel, inst. för informationsteknologi
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Målet är att påvisa att det på ett strukturerat sätt går att genomföra förändringar även inom ordinarie kursramar som kombinerar förbättringar med reella tidsbesparingar. Om kostnaden i tid för förändringen understiger tidsbesparingen kan den alltid genomföras.

Genom ett inrättande av ett kursdokument, uppbackat med mätningar och ett system av kursutvärderingar under och efter kurser, kan nya moment provas på ett systematiskt sätt. Vi visar att exempelvis nya föreläsningsmetoder, speed dating-teknik och ny tentamensform de facto både fungerar och sparar tid.

Bakgrund

Vi har utvecklat en pedagogisk modell som bygger på effektiviseringar i undervisningen med bivillkor att arbetsbördan ska minska. Modellen har i första hand utvecklats för kursen "Beräkningsvetenskap I" med 50-270 studenter men kan inspirera andra universitetslärare och utbildningsplanerare som måste undervisa med knappa resurser.

Utförande

Inför varje kurs utvecklas en handlingsplan som beskriver kursmoment, kurskostnader samt förändringsförslag. Efter kursslut kompletteras dokumentet med utfall och en erfarenhetssummering. Dokumentet ligger till grund och ger stöd åt kommande års kursplanerare.

Kursutvärderingar sker i början, i mitten samt i slutet av kursen plus genom en enkät. Utvärderingarna innehåller dessutom självdiagnostiska frågor för att ge studenterna självinsikt i deras lärande. Följande är exempel på moment som testats:

- Insprängda mikro-räkneövningar var 10e minut under föreläsningarna ger naturliga avbrott. Föreläsaren avsynar arbetet under räkneövningens gång, varpå en kort gemensam genomgång av uppgiften sker. Tiden som går förlorad är tänkt att kompenseras av ökat engagemang.
- Tentamentstiden begränsas till 3 timmar med nivåindelade frågor. Svar ges i svarsformulär vilket är tänkt att effektivisera och anonymisera rättningsförfarandet.
- Obligatoriska inlämningsuppgifter samlas in och synas, problem går igenom gemensamt varpå studenterna korrigerar uppgifterna i labbsal. Tanken är att samtliga studenter ska uppnå en fungerande lösning.
- Repetitionsföreläsning enligt "Speed Dating"-koncept; parvis diskussion om ett kursmoment i två minuter följt av platsbyte vilket ger ny motpart och nytt diskussionsämne. Tanken är att ersätta upprepningar med egenaktivering.

Resultat

Följande exempel på resultat är baserade på uppmätta värden samt på kursutvärderingarna. Svarsfrekvensen under kursen är över 90%; även den frivilliga slututvärderingen har hög svarsfrekvens (79% 2009) vilket bäddar för relevanta kommentarer.

- Självdiagnostiska utvärderingsfrågor tydliggjorde att kunskapsnivåer och färdigheter skilde sig åt mellan studenterna.
- Föreläsningar, lektioner och inlämningsuppgifter har nu alla fått stor betydelse för inläringen enligt enkät.
- Tentamensupplägget uppfattades som positivt av studenterna.
- Tidsåtgång, beräknat på 1 föreläsare per 60 studenter, är uppmätt till 83h jämfört med tidigare 154h.

Slutsats

Vår pedagogiska modell har tagits väl emot; resurskraven har minskat utan att försämra studentengagemang eller examinationsresultat. Välformulerade tentamensfrågor och given svarsstruktur effektiviserade tentamenshanteringen. Rättningsfria inlämningsuppgifter minskade arbetsbördan - och samtliga studenter löste uppgiften. Studenterna kommenterade att "Speed-Dating"-föreläsningen var uppskattad och hade den sociala bieffekten att studenterna lärde känna varandra.

Tidsbesparingen för föreläsaren är två veckors arbetstid - mer än tiden som använts för att implementera förändringarna, vilket även redovisas i kursdokumentet. Inför nästa år tillkommer bl.a. momenten kurskoordinering över institutionsgränser, rollbaserad arbetsgruppindelning samt digital föreläsningsannotering.

Pedagogiskt koncept för handledning och undervisning – utvecklat på Stanford – tillämpbart i Sverige

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y20
----------------------	------------------------------------

Tema	6 Växelterkan forskning - undervisning
-------------	--

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Jakob Johansson, MD, PhD, Överläkare Akademiska Sjukhuset, Uppsala Universitet
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
----------------------	---------------------

Syfte	Syftet är att beskriva ett pedagogiskt koncept som är utvecklat för läkares kliniska handledning, men vars innehåll är tillämpbart för alla som undervisar/handleder. Åhörarna får ta del av konceptets sju byggstenar, kursens innehåll samt hur vi på ett vetenskapligt sätt utvärderat effekter på kursdeltagare i Sverige.
--------------	--

Stanfordkonceptet delar upp undervisningen/handleddningen i sju pedagogiska byggstenar och en kurs består av sju tvåtimmarsseminarier. Konceptet är validerat i USA och har nu exporterats till Sverige. Utvärdering efter fem genomförda kurser bland läkare på Akademiska Sjukhuset visade positiva förändringar i lärarbeteenden inom samtliga sju områden.

Syfte och mål med projektet

Stanfordkonceptet för undervisning/handleddning är validerat i USA, men har också spridits till andra länder. Syftet var att studera om eventuella kulturella skillnader skulle påverka konceptets effekt när kursen gavs av en svensk instruktör i Sverige.

Metod

På Stanforduniversitetet har man utvecklat en kurs för att träna läkare i klinisk handledning/undervisning. Man har utbildat instruktörer som i sin tur har givit kurser på sina medicinska fakulteter i USA. En narkosläkare från Akademiska Sjukhuset i Uppsala genomgick 2004 instruktörskursen vid Stanforduniversitetet. Under åren 2005-2007 gav han fem kurser i klinisk handledning för sammanlagt 40 läkare från olika kliniker vid Akademiska Sjukhuset.

Stanfordkonceptet delar upp handledningen/undervisningen i sju pedagogiska byggstenar. Varje kurs består av sju stycken tvåtimmarsseminarier där ett av sju olika ämnen i klinisk handledning avhandlas: inlärningsklimat, lektionskontroll, målformulering, presentationsteknik, utvärdering, feedback och självstyrd inläring. På seminariet får man konkreta tips om vad man som handledare/lärare kan fokusera på när man undervisar eller handleder. Därefter tränas man i att analysera lärarbeteenden från filmsekvenser avseende klinisk handledning. I ett rollspel får deltagarna träna beteenden/arbetsätt rörande det aktuella ämnet vilket filmas och analyseras. Avslutningsvis sätter deltagarna upp personliga mål avseende vilka lärarbeteenden man vill fokusera på i sin undervisning/handleddning.

För att utvärdera kursens effekt genomförde kursdeltagarna en retrospektiv självutvärdering av sina lärarbeteenden före och efter kursen enligt ett utvärderingsverktyg utvecklat vid Stanforduniversitetet.

Resultat

Av de 40 kursdeltagarna var 21 män och 19 kvinnor (medelålder 42 ± 7 år). I genomsnitt hade man varit klinisk handledare/undervisare inom medicinska fakulteten i 8 år. Samtliga kursdeltagare fullföljde kursen och den genomsnittliga närvarofrekvensen var 90%. På en femgradig skala skattade deltagarna kursens användbarhet till 4.8 ± 0.4 ($n=40$). Deltagarna skattade att de förbättrat sina pedagogiska förmågor både som handledare och föreläsare ($p<0.001$). Man skattade också att man tillgodogjort sig nya pedagogiska tekniker/beteenden inom samtliga sju pedagogiska områden ($p<0.001$). Ovanstående skattade positiva förändringar av lärarbeteenden var oberoende av kön, vilken klinik man tillhörde samt hur länge man undervisat inom medicin.

Dessa resultat är i överensstämmelse med de resultat man fått då konceptet utvärderats i dess hemland och konceptet förefaller därför var effektivt även i Sverige. Detta är första gången som konceptet har utvärderats när kursen givits av en icke-amerikansk instruktör utanför USA.

För mer detaljerad beskrivning var god se:

Clinical Teaching - The transportability of the Stanford Faculty Development Program

J Johansson, K Skeff, G Stratos

Medical Teacher 2009; 31: e377-e382

Testdriven utbildning - strukturerad formativ examination

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y20
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Emma Enström, Fredrik Niemelä, Gunnar Kreitz, Viggo Kann
Lärosäte/Org.	KTH
Syfte	KTH har sedan 2005 arbetat med det automatiserade och webbaserade rättningssystemet Kattis som stöd vid undervisning på programmeringskurser. Detta verktyg möjliggör en ny metodik kring laborationer. Vi har sett stora pedagogiska fördelar med metodiken, och tror att andra högskolor kan dra nytta av våra erfarenheter.

I den här artikeln beskriver vi en metodik för undervisning inom datalogi med stöd av ett automatiserat rättningssystem som har använts på KTH sedan 2005. Vi behandlar våra erfarenheter av att införa och använda metodiken i flera programmerings- och algoritmkurser.

Inledning

Artikeln beskriver en metodik för undervisning inom datalogi, testdriven utbildning, med stöd av ett automatiserat rättningssystem som har använts på KTH sedan 2005. Vi behandlar våra erfarenheter av att införa och använda metodiken i flera programmerings- och algoritmkurser.

Syfte

Syftet med att införa testdriven utbildning är dels att förbättra kvaliteten på lärartiden och dels att öka tillgängligheten till stöd och feedback för studenterna. Metodiken uppmuntrar också studenterna till fördjupat lärande och erbjuder en mer objektiv och noggrannare bedömning av korrekthet i studenternas lösningar än vad som tidigare skedde.

Metodik

Det automatiserade rättningssystemet (Kattis) fungerar genom att studenterna skriver program som löser en uppgift och skickar in sin programkod via Kattis hemsida. Med hjälp av testfall (konstruerade av kurslärare) kontrolleras korrektheten i studenternas program, och studenten får omedelbart veta resultatet. När en uppgift är godkänd av Kattis gör studenten en muntlig redovisning av uppgiften. Läraren som tar emot redovisningen kan fokusera på att koden ser bra ut, samt att undersöka och förbättra studenternas förståelse av sin lösning. Utan ett automatiserat system måste lärarna ägna tid åt att manuellt testköra och inspektera programmen, vilket ofta blir fokus för redovisningen.

Det bästa sättet att arbeta med Kattis är att dela upp laborationer i mindre bitar som rättas enskilt av Kattis. Bitarna byggs ihop till en lösning på den större laborationsuppgiften, som också rättas av Kattis. På det viset får studenterna hjälp att systematiskt testa och felsöka sina lösningar. Dock får man flera av fördelarna redan av att ta en befintlig laboration och lägga in den utan modifieringar i Kattis, vilket möjliggör en gradvis övergång till metodiken.

Diskussion

Metodiken och Kattis har främst använts på förhållandevis avancerade datalogikurser. För studenten fungerar Kattis som en ständigt beredd "lärare" som kan ge omedelbar återkoppling dygnet runt. Figur [1] och [2] visar att studenterna på KTH utnyttjar möjligheterna som detta ger.

Begränsningar

För att metodiken ska kunna tillämpas krävs att ett korrekt svar objektivt kan kännas igen. Många laborationsuppgifter inom datalogi har den egenskapen.

Slutsats

Vi har använt systemet på båda sätten som beskrivs ovan. Att använda den anpassade metodiken kräver naturligtvis ett ibland omfattande arbete då labbarna och eventuellt delar av kursen måste omarbetas, men resultaten har varit väldigt positiva.

Att systemet går att använda på båda dessa sätt innebär att det är lätt att införa systemet, man kan alltid helt enkelt överföra befintliga kurser och labbar, men man kan dessutom omarbeta dessa för att till fullo utnyttja fördelarna. Studenterna uppskattar Kattis, enligt kursenkäterna.

[1] <http://www.csc.kth.se/~niemela/nu2010/hour.png>

[2] <http://www.csc.kth.se/~niemela/nu2010/weekday.png>

"Diskutera som vi!" Bedömningskriterier enligt varje ämnes sätt att tänka

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Höger hörsal
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Mona Blåsjo
Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
Syfte	Få nya begrepp för och diskutera grunder för lärandemål och betygskriterier

Hur ska en student som läser flera ämnen förstå att "diskussion" har olika definition inom ämnena? Hur får man som lärare syn på sitt ämnes centrala redskap när de blivit självklara för en själv? Diskussion utifrån en empirisk undersökning om lärande och akademiskt skrivande.

I en undersökning av universitetsämnena historia och nationalekonomi (Blåsjo 2004) kunde jag visa att lärarna eftersträvade att hjälpa studenterna in i ämnets sätt att tänka. Det handlade mindre om en mängd faktakunskaper. Dessa ämnens sätt att tänka var mycket olika, men de benämndes på ungefär samma sätt: diskussion. Men olika benämningar förekom inom samma ämne, och lärarna var ofta inte särskilt medvetna om villkoren och formerna för tänkesättet. Naturligtvis behärskade lärarna själva tänkesättet, men det hade blivit så självklart för dem, att de hade svårt att explicitgöra det. Ämnenas tänkesätt var också avgörande för betygsättning och bedömning, via det akademiska skrivandet. Det vill säga, i skrivningar och uppgifter bedömde lärarna om studenterna diskuterade på "rätt sätt". Eftersom lärarna hade så pass svårt att förklara ämnets centrala sätt att tänka och "rätt sätt" att redovisa det, föreslog jag att man aktivt arbetar för att medvetandegöra och verbalisera det. Undersökningen genomfördes före Bologna-processen, då vi lärde oss att explicitgöra vad som bedöms. Vilka lärdomar kan vi dra för att ytterligare utveckla våra lärandemål och betygskriterier? Hur får man som lärare syn på sitt ämnes centrala redskap när de blivit självklara för en själv? Hur ska en student som läser flera ämnen förstå att "diskussion" har olika definition inom ämnena?

Syftet med presentationen är att visa några resultat från undersökningen (avhandlingen Blåsjo 2004) och diskutera deras relevans för examination och bedömning. Avhandlingens metod var etnografisk och innehöll observationer av undervisning, intervjuer med lärare och studenter samt analyser av akademiska texter av forskare och studenter. Analysen av ämnenas sätt att tänka och skriva byggde på sociokulturell teori (Vygotskij bl.a. 1978, Wertsch bl.a. 1998). Från den sociokulturella teorin användes begreppet medierande redskap för att fånga och diskutera ämnenas sätt att tänka, vilka hade ett starkt samband med ämnenas vetenskapliga metod och epistemologi. Det teoretiska begreppet ger också möjlighet att studera hur studenter förhåller sig till ämnets sätt att tänka och skriva, samt vilken form detta har och hur det tas upp i undervisningen.

Referenser:

Blåsjo, M. (2004): Studenters skrivande i två kunskapsbyggande miljöer. Stockholm: Almqvist & Wiksell

Vygotsky, L. S. (1978): Mind in society. The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press

Wertsch, J. V. (1998): Mind as action. New York, Oxford: Oxford University Press

Lärande i ljuset av kunskapens användning

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Höger hörsal
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Bertil Gustafsson, Åsa Fasth
Lärosäte/Org.	Chalmers tekniska högskola
Syfte	Syftet med bidraget är att sprida erfarenhet av arbetsintegrerat lärande för studenter på master-nivå. Målet är att auditoriet får idéer och nya infallsvinklar som kan hjälpa dem i arbetet med att få studenter att analysera en problemställning med universitetets teoretiska bas men sett genom industrins eller praktikens glasögon.

Bidraget vill påvisa vikten av arbetsintegrerat lärande. Detta görs genom att redovisa resultat från en kurs på masternivå som använder pedagogiken genom att blanda det industribaserade projektarbetets pedagogik med universitetets teoretiska bas så att studenterna förstår sambandet mellan teori och praktik och får öva sin analytiska och logiska problemlösningsförmåga.

Artikeln syftar till att sprida idéerna bakom det arbetsintegrerade lärande som genomsyrar projektkursen i Chalmers Master's programme in Production Engineering. En undervisningsmetodik i ingenjörskonst som föreningen av vetenskaplig teori med förmågan att praktiskt omsätta denna har utvecklats. Den konstruktivistiskt influerade pedagogikens grundidé är att sammanföra det industribaserade projektarbetets problemorientering med universitetets teoretiska bas. Genom att studenterna får öva sin färdighet i att analysera ett reellt industriellt problem och pröva på det resultatnriktade projektarbetets behov av struktur, metod och arbetsdelning får de en egen erfarenhet av sambanden mellan teori och praktik att reflektera över.

Förutom en rad lärmål i enlighet med CDIO:s modell för förnyelse av ingenjörsutbildning har kursen det övergripande målet att ge teknologerna möjlighet att göra sina första avtryck i den industriella verkligheten. Bygget av personliga nätverk med sikte på examensarbete och framtida yrkeskarriär påbörjas.

Resultatet som redovisas är hämtat från 2009 då 41 studenter deltog i kursen. Sju projektgrupper bemannades - teknologerna valde själva mellan lika många olika projekt presenterade i form av en kort problembeskrivning. Uppdragets längd: Halvtid under sju veckor. Varje projekt har en handledare från akademien och en från industrin. De frågor artikeln fokuserar är handledningsrelaterade:

Industriella projekts engångskaraktär medför att bedömningar som görs i tidiga skeden ofta får stora konsekvenser för projektets senare aktiviteter. Tidiga beslut är därför särskilt viktiga. Ett dilemma är att dessa tas då teknologernas insikt och förståelse är som lägst. Handledarnas roll är i projektets inledning därför central; teknologernas uppmärksamhet måste riktas mot det väsentliga. Det handlar mer om att resa rätt frågor än leverera svar. Absolut inte diktera och styra. Istället ge råden som leder teknologerna i rätt riktning. För att utveckla dialogen har som komplement i kursen en web-baserad portal (PINGPONG) använts.

Är någon skillnad mellan ett ingenjörsmässigt arbetssätt och ett utforskande vetenskapligt tillvägagångssätt? Svar: Ja – det tillhör ingenjörens yrkesroll att lösa problem som inte sällan är kontextbundet bransch- och/eller företagsspecifika. Oftast gäller tvingande tids- och kostnadsramar. Projektresultaten kan därför sällan värderas utifrån vetenskapliga krav på generalitet och återupprepbarhet. Yrkesrelaterad praktik innebär dock ett operationellt lärande där teori och modeller valideras. Arbetsintegrerat lärande genererar en erfarenhetsbaserad kunskap som skapar en kompetens att själv bättre kunna rikta uppmärksamheten rätt. Med tiden växer en förmåga till mönsterigenkänning fram. Genom konfrontation med verkligheten gror förtrogenhetskunskap och personligt omdöme. I den mån ingenjören genererar ny kunskap är denna oftast att klassa som situerad. Studenternas utvärdering av kursen var mycket positiv.

Arkitektur och teknik: att gestalta och kommunicera energieffektiva byggnader bortom traditionella rum för lärande

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Höger hörsal
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Ann-Marie Eriksson, Centrum för fackspråk och kommunikation, Paula Wahlgren, Institutionen för bygg- och miljöteknik, Kajsa Crona, Institutionen för arkitektur
Lärosäte/Org.	Chalmers tekniska högskola
Syfte	Presentationen syftar till att ge en bild av vad det innebär för studenter inom Arkitektur och teknik att arbeta med och kommunicera energieffektiva byggnader ur aspekterna bostadskvalité, gestaltning, byggnadsfysik och fackspråk.

Inom utbildningsprogrammet för Arkitektur och teknik (AT) vid Chalmers tekniska högskola möts ingenjörskonstens och arkitekturens teorier, metoder och verktyg. Syftet med detta bidrag är att utifrån en tvärdisciplinär, integrerad examinationsform diskutera vad det innebär för AT-studenterna att arbeta med och kommunicera energieffektiva byggnader ur aspekterna bostadskvalité, gestaltning, byggnadsfysik och fackspråk.

Inom utbildningsprogrammet för Arkitektur och teknik (AT) vid Chalmers tekniska högskola möts ingenjörskonstens och arkitekturens teorier, metoder och verktyg när arkitekturinriktade kurser varvas med teknikämnen. Allt sedan sin tillblivelse (lå 2006/2007) har programmet mycket tydligt strävat efter att finna former för att förnya och fläta samman de båda utbildningskulturerna, bland annat genom att förstärka AT-studenternas generella kompetenser med t.ex. språkutbildning. Resultatet har blivit en mix där några utpräglade ingenjörsvetenskapliga kurser med inslag av fackspråk kombineras med kurser och projekt inom arkitektur.

Efter en rad försök att integrera de konstnärliga, ingenjörsmässiga och språkliga aspekterna har vi i år nått fram till en kombination av byggnadsfysik och arkitektonisk gestaltning som sträcker sig över en hel termin och där också fackspråk spelar en central roll. Den integrerade uppgiften innebär att studenterna arbetar fram och kommunicerar en energieffektiv och fuktsäker byggnad med avseende på bostadskvalité och gestaltning. Till förväntningarna på den här lärandemiljön hör till exempel att studenterna borde kunna uppnå och visa prov på en konstnärlig process baserad på ingenjörskunskap men också att de ser och formulerar en helhet där systemlösningar går hand i hand med ett relevant formspråk.

En viktig komponent inom arkitektutbildning är den så kallade kritiken - en kommunikativ och krävande examinationsform som innebär att studentens arbete presenteras, kritiseras och diskuteras med andra studenter och yrkesverksamma arkitekter och konstruktörer. Den här examinationsformen dominerar den traditionella arkitektutbildningen och används med självklarhet i de kurser på AT-programmet som faller inom ramen för arkitektur. De kurser som präglas av ingenjörstraditioner och utbildningskulturen inom V-ingenjörssområdet examineras som regel främst genom tentamina och konstruktionsuppgifter. Under vårterminen i år 2 tenteras däremot arbetet med energieffektiva bostäder i kurserna Byggnadsfysik (V) samt Byggnad och miljö (A) i form av en tvärdisciplinär och gemensam kritik, där professionellt språkbruk och textlig gestaltning lyfts fram som viktiga komponenter.

Syftet med vårt bidrag är att utifrån denna integrerade kritik diskutera vad det innebär för AT-studenterna att gå bortom traditionella rum för lärande. Med utgångspunkt från hur studenterna gestaltar energieffektivitet resonerar den här presentationen kring följande frågor:

- Hur använder sig studenterna av kritiken som en resurs för att förmedla sin lösning som helhet betraktad?
- På vilka sätt blir en förnyad men traditionellt präglad examinationsform ett hinder eller en möjlighet för AT-studenter?
- I vilken utsträckning utvecklar studenterna sin roll som konstnärlig arkitekt med ingenjörsmässigt angreppssätt genom en integrerad examination av det här slaget?

Om hur vi kan utveckla, bedöma och examinera studenters värderingsförmåga och förhållningssätt

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Kungsstenen
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Rundabordssamtal
Författare	Katarina Wretlind, Lina Gassner
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Syftet är att genom utbyte av tankar, idéer och erfarenheter kring hur man kan utveckla studenters förmåga att värdera och förhålla sig till bland annat etiska frågor, samt hur detta kan bedömas, ge rundabordsdeltagarna både vidgade och fördjupade perspektiv, samt konkreta verktyg för att åstadkomma detta.

Ett samtal kring mål avseende förhållningssätt och värderingsförmåga, samt hur man kan utveckla studenterna med avseende på dessa och bedöma i vilken utsträckning studenterna uppnår dem
En beskrivning av ett nätbaserat forum för etiska frågeställningar, samt en modell för bedömning ligger till grund för samtalet.

Lärandemål avseende förhållningssätt och värderingsförmåga syftar ofta till att utveckla och säkra viktiga kompetenser för en profession, till exempel en vårdgivare. Ett sätt att kunna värdera hur studenter uppnår dessa lärandemål skulle vara till gagn för många olika typer av utbildningar och därmed också för många studenter. Det skulle också säkra kvaliteten på våra utbildningar och därmed också ha effekter på det omgivande samhället där våra studenter ska verka. Vår erfarenhet är att förhållningssätt och värderingsförmåga är svåra att bedöma och studenterna är ofta osäkra på vad som förväntas av dem. En form som både utvecklar deras förmåga att värdera och samtidigt tydliggör vad som bedöms ökar studenternas trygghet i och förtroende för utbildningen

Med utgångspunkt i ett pilotprojekt "Bedömning av studenters förhållningssätt och värderingsförmåga i web-baserade forumdiskussioner" på tandhygienistutbildningen vid odontologiska fakulteten, Malmö högskola, kommer olika frågeställningar att lyftas fram för att ge incitament till utbyte av tankar, idéer och erfarenheter kring detta ämne. Projektet, som pågår under hösten och våren 09/10, går ut på att studenterna skriftligt i ett nätbaserat forum diskuterar etiska frågeställningar, och därigenom utvecklar sin förmåga att strukturera och argumentera för en sak. Samtidigt testar vi en modell för hur denna förmåga kan bedömas. Studenter ingår i projektledningen, och är med och utformar frågeställningar och kriterier för bedömningen. Projektet vill också ta till vara de möjligheter som ges vid en nätbaserad pedagogik. I ett webbaserat forum kan man dokumentera och följa en debatt och mediet ger dessutom studenterna tid och förutsättningar för reflektion och kritisk granskning av både egna och andras inlägg, vilket gör att relativt svåra frågeställningar kan belysas. Exempel på ämnen:

- Får man tycka vad man vill i världen?
- Är kraven i utbildningen för låga?

Frågorna är av karaktären att de inte enkelt belyses i den övriga kursverksamheten. De beskriver situationer där studenterna måste diskutera och argumentera för etiska ställningstaganden, samt utveckla resonemang utifrån ett holistiskt och ofta dialektiskt synsätt. Varje ämne är öppet för diskussion i fyra veckor.

Rundabordssamtalet avser att belysa frågor som: Hur konkretiseras förhållningssätt? Hur kan vi skapa miljöer och möjligheter för studenter att utveckla positiva, professionella förhållningssätt? Hur kan vi bedöma och examinera dessa? Hur kan vi konkretisera för både studenter och bedömare vad vi examinerar?

Ombytta roller: När studenten undervisar

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y21
Tema	4 Studentdialog
Form	Presentation
Författare	Carl Savage, Ulrica von Thiele Schwarz, Shirin Amanali, Agneta Andersson, Susanne Carrera Löhr, Zenitha Eliasson, Hanna Eriksson, Anette Erlandsson, Sofia Goobar, Jenny Holm, Claudia Johansson, Elin Langendahl, Amie Lindberg, Jennifer Lundin, Anna Uhrdin
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Genom att hitta synergier mellan vårdens behov och kursens utfallsmål kan studenter både bidra till förbättringar och utveckla sina kompetenser. Studenter kan därmed bli en resurs.

Vi lät studenter skapa vidareutbildningskurser åt dem som normalt anses besitta expertkunskaper. Studenterna bidrog till att förbättra hälso- och sjukvården samtidigt som de utvecklade sina kompetenser inom lärande, ledarskap och informatik samt förbättrade sitt självförtroende och modet att ta en ledarroll.

Bakgrund: Under flera decennier har en kurs i lärande, ledarskap och informatik (OLL) setts som en viktig del av Sjuksköterskeprogrammet vid Karolinska Institutet. Vid en omstrukturering av sjuksköterskeprogrammet, uppstod frågan om det skulle vara möjligt att förbättra kvaliteten, meningsfullheten och relevansen av kursupplevelsen genom en närmare integrering i studenternas framtida arbetsplats.

Mål: Att beskriva ett samarbete mellan student, lärare och sjukhus där studenten utvecklar sin kompetens inom lärande, ledarskap och informatik genom att skapa vidareutbildningar för sjuksköterskor – Continuing Nursing Education (CNE).

Metod: Kurser skapades tillsammans med sjuksköterskor från två avdelningar med hjälp av Adaptive Reflection process. Upplevelsen av OLL-kursen utvärderades med hänsyn till: 1) studentens egna reflektioner (Diskussionsanteckningar och loggböcker), 2) studentens självbedömningar om uppnådda utfallsmål, och 3) avdelningens upplevda relevans av CNE. Data tillhörande punkt 1 analyserades med innehållsanalys.

Resultat: Tretton sjuksköterskestudenter har skapat tre IT-baserade CNE-kurser tillsammans med 16 sjuksköterskor som arbetar inom njursjukdomar och infektion. Kursernas utformning anpassades till arbetsplatsens verksamhet där varje inlärningsmodul tar 20 minuter och ger en direkt feedback till användaren. Genom att utforma, skapa och producera kurser som ger en konkret upplevelse så utvecklade studenten sin egen kompetens vilket överträffade kursens utfallsmål i lärande, ledarskap och informatik. De innovativa slutprodukterna och data från loggböckerna visade att studenterna upplevde att de hade förbättrat sitt självförtroende och modet att ta en ledarroll.

Slutsats: Den underliggande hypotesen med kursen är att lärande är en experimentell process som kan äga rum i den verkliga världen, i stället för att skiljas från den. I stället för att se studenter som en "börda" i konkurrens med patienter, kan studenten bli en resurs som konkret kan förbättra vården och integreras med behoven på arbetsplatsen. För att göra detta lät vi studenterna bli lärare och skapa kurser i samarbete med dem som normalt anses besitta expertkunskaper. Vi avvek således från paradigmet där lärare tolkar objektiv kunskap åt studenter till en modell där studenterna och lärarna tillsammans skapar förståelse genom samverkan och interaktion kring ett ämne.

Interprofessionella studentgruppers medverkan i kliniskt förbättringsarbete

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y21
Tema	4 Studentdialog
Form	Presentation
Författare	Johanna Dahlberg, Hälsouniversitetet, Linköpings universitet Pia Tingström; Hälsouniversitetet, Linköping universitet Ebba Berglund, FoU-enheten, Landstinget i Östergötland
Lärosäte/Org.	Linköpings universitet
Syfte	Presentationen vill visa exempel på hur ett nära samarbete mellan sjukvårdsorganisation och akademi kan leda till ett gemensamt lärande. Studenterna blir också förändringsagenter i den kliniska praktiken.

Interprofessionella basgrupper inom vårdutbildningarna på Hälsouniversitetet, Linköping, har genomfört förbättringsarbeten i landstingets verksamheter. Under terminen har man inventerat, problematiserat och teoretiskt förankrat förslag till åtgärder för att uppnå ett bättre resultat för patienten. Utbildningsmomentet ökar studentens kompetens och bidrar samtidigt med konkreta förslag och inspiration i landstingets förbättringsarbete.

I Östergötland samverkar Hälsouniversitetet och Landstinget i ett utvecklingsprojekt kring förbättringskunskap. Syftet är att studenterna under grundutbildningen ska tillägna sig kunskaper om kvalitets- och förbättringsarbete samtidigt som de inspirerar och bidrar till det kliniska förbättringsarbetet i landstingets verksamheter.

Hälsouniversitetet skapar därför ett curriculum kring förbättringskunskap som i huvudsak är förlagt till de interprofessionella utbildningsmomenten, sammanlagt 12 veckor. I steg 1 gör studenterna ett personligt förbättringsarbete. Detta är förlagt till termin 1. Mot slutet av utbildningarna kommer studenterna att samlas i interprofessionella basgrupper och delta i kliniska förbättringsarbeten. I tredje steget planeras ett kontinuerligt förbättringsarbete under den verksamhetsförlagda praktiken på Klinisk undervisningsavdelning (KUA), där de olika studentteamerna jobbar med ett projekt som sträcker sig över en eller flera terminer.

Formerna för studenternas deltagande i kliniska förbättringsarbeten, steg 2, har provats under tre terminer, med sammanlagt 19 basgrupper (19x8 studenter). Studenterna har bland annat engagerats i:

- Förbättrad vårdprocess för Astma-patienter och "mångsökare"
- Hänvisning av patienter från sjuksköterska till sjukgymnast
- Studie kring användning av britspapper
- Undersökning av följsamheten till dokumentationsrutiner vid läkemedelsordinationer i landstingets elektroniska patientjournal
- Utskrivningssamtal från kirurgiska kliniken

Studenternas erfarenheter har utvärderats. Studenterna har blivit väl mottagna och lärandet hos studenterna har ökat, såväl avseende interprofessionell kompetens som kring förbättringsarbete i vården. Vårdverksamheterna redovisar positiva resultat, "över förväntan bra".

Förutom att studenterna får utbildning i förbättringskunskap krävs motsvarande kompetensökning hos lärare inom akademien såväl som hos personal i landstinget. Därför genomförs gemensamma utbildningar av basgruppshandledare och kontaktpersoner inom landstinget, för att på så sätt stödja organisationernas lärande.

Höstterminen 2010 kommer 30-35 grupper av studenter, i interprofessionella team, att delta i kliniskt förbättringsarbete.

Dialog för lärande som en fråga om att till-talas och an-svara.

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y21
Tema	4 Studentdialog
Form	Presentation
Författare	Lotta Jons
Lärosäte/Org.	Stockholms Universitet
Syfte	Presentationen möjliggör en existentiell förståelse av "dialog för lärande" och därmed för ett nytt sätt att fokusera relationen mellan läraren och studenten liksom mellan studenten och stoffet.

Bidraget presenterar den dialog som förekommer i samband med lärande som ett existentiellt fenomen, närmare bestämt som en fråga om att till-talas och an-svara. I presentationen utvecklas tanken på att läraren till-talas och an-svarar studenten, liksom att studenten till-talas av och an-svarar stoffet.

Med denna presentation kommer jag att bidra till hur "dialog för lärande" kan förstås genom att med utgångspunkt i dialogfilosofen Martin Buber föreslå "dialog" som ett existentiellt fenomen, närmare bestämt såsom en fråga om att bli till-talad och att an-svara.

Presentationen inleds med att jag redogör för på vilket sätt konceptet till-tal och an-svar konstruerats med hjälp av Gilles Deleuze och Félix Guattaris filosofiska metod i min avhandling. Enligt detta sätt att använda konceptet "dialog" betraktas såväl upplevelser som handlingar såsom till-tal och an-svar. Ett till-tal ses här som ett adresserat yttrande som har ett budskap till och ställer krav på den det riktas till, och termen an-svar konnoterar både till den respons (svar an) såväl som till det ansvar som till-talet ifråga ställer krav på. I presentationen kommer jag att utveckla tanken om att denna existentiella dialog förekommer på två olika sätt i samband med lärande; I relationen mellan läraren och studenten och i samband med studentens tillgodogörande av stoffet.

I lärarens relation till studenten blir den existentiella dialogen en fråga om att läraren till-talas av studentens belägenhet, tillkortakommanden, styrkor etc, och att detta till-tal ställer krav på att hon ska svara an och ta ansvar för sina "svar". Lärarens relation till studenten förstås enligt denna begreppsläggning som en fråga om tre analytiskt skilda faser. Den första är en receptiv fas som handlar om att hörsamma, vilket i sin tur förstås som en fråga om att vara sann och att tjäna. Den andra fasen är en reaktiv fas som rör sig om att ansvara, med andra ord om att avge ett existentiellt svar på så sätt att man företar sig något som besvarar studentens till-tal och samtidigt tar ansvar för detta svar. Denna fas förstås som en fråga om att kärleksfullt leda. Den tredje fasen är en aktiv och produktiv fas där läraren i sin tur tilltalar eleven på så sätt att hon företar sig något som har en inverkan på eleven, en handling som ställer krav på att provocera och att våga.

I samband med studentens möte med stoffet utvecklas i presentationen föreställningen att den existentiella dialogen handlar om att stoffet till-talar studenten på så sätt att det säger henne något samtidigt som det ställer krav på att hon avger ett svar i någon form, ett svar som hon tar ansvar för och som i sin tur till-talar någon annan eller något annat.

Internasjonalisert, nettbasert undervisning på mastergradsnivå. Om studieprogrammet 'Development Management'

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y22
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Sven Åke Bjørke + Senter for utviklingsstudier, Gunnar Naess
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder
Syfte	Kontinuerlig kvalitetsforbedring for å utvikle et godt, internasjonalt studieprogram hvor hoveddelen av studiene er nettbaserte. Pedagogikken er i hovedsak sosial-konstruktivistisk, og læringen foregår asynkront i virtuelle rom på en LMS

E-læring brukes i hele skoleverket. Teknologi har neppe ført til vesentlig større læringsutbytte. Kompetanseheving på e-pedagogikk blir derfor stadig mer presserende. Studieprogrammet 'Development management' har vektlegger å utvikle en pedagogikk for høyt læringsutbytte i virtuelle rom med studenter fra ulike kulturer, med deltakelse fra ulike tidssoner og kontinent.

Resultat og refleksjon.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) brukes i økende grad i hele skoleverket. Hittil har den store satsingen på teknologi neppe ført til vesentlig større læringsutbytte. Kompetanseheving på e-pedagogikk blir derfor stadig mer presserende. Studieprogrammet 'Development management' har lagt stor vekt på å utvikle en pedagogikk for høyt læringsutbytte i virtuelle rom med studenter fra ulike kulturer, med deltakelse fra ulike tidssoner og kontinent.

Metode

Evalueringsskjema med lukkede og åpne spørsmål som studentene svarer på, erfaringer fra veiledere og faglig ansvarlige.

Sammendrag

Nettbasert fjernundervisning er ofte forbundet med høyt frafall og lavt læringsutbytte.

I denne presentasjonen redegjøres det for erfaringer og utfordringer for et to-årig masterprogram på heltid. Studieprogrammet 'MSc in Development management' tilbys på engelsk av Universitetet i Agder (UIA), Norge, i samarbeid med et asiatisk og fire afrikanske universitet. Studentene arbeider primært på nettet, men deltar også på to obligatoriske fysiske samlinger.

Viktige elementer i studiet er en spesielt utviklet læringspedagogikk som inkluderer en sosio-konstruktivistisk tilnærming med samarbeidslæring i virtuelle grupper, en læringsplattform (LMS) kalt Fronter, og strukturerte og detaljerte studieveiledninger. Det er satset mye på å bygge opp et system for kontinuerlig støtte til studentene, med spesielt utdannede veiledere, kvalitetssikrede studiested med lokale koordinatorene og økonomiske incentiver for deltakere fra fattige land. Undervisningen legger vekt på studentenes ansvar for egen læring. Studiet er intensivt og krevende, og studentene forventes å arbeide i gjennomsnitt 40 timer per uke.

Studiet har hittil vært preget av lavt frafall, under 10%. Programmet ble evaluert etter avslutningen av den første studentkohorten. Evalueringen har ført til en del justeringer og revisjoner i senere studieprogram for å forbedre læringsmiljø og læringsutbytte.

Reflections on Learner Support in ICT-based Distance Education in China - Case Study of Six Distance Education Institutions

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y22
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Shuting Gao
Lärosäte/Org.	Institute of International Education, Department of Education, Stockholm University
Syfte	The study will share with readers the situation of learner support services in ICT-based distance education in China, indicating small group work as a form of peer support may have the potential to lead the students to achieve deep approach to learning.

Through examining the situation of learner support in six cases of Chinese ICT-based distance-education institutions, the study raises the question of how to direct learner support, especially, using small group work as a form of peer support, to foster students to achieve deep learning.

The current learner support system is not sufficient for increasing students collaboration, and further assisting students' to achieve deep approach to learning in ICT-based distance education. Despite this, it has obtained less attention among researchers and practitioners. Little is known about the function of small group work as a form of peer support to distance learners.

The study aims to examine the situation of learner support in six cases of ICT-based distance education in China, mainly from four sources of learner support: institutional support, peer support, family and societal support. Specifically, it explores which variables or newly generated factors, especially of small group work, are correlated with students' satisfaction with institutional support services.

Both qualitative and quantitative research methods were employed in the study. An ethnographical observation was used for exploring the overall situation of distance education in China at the first stage of the study. At the second stage of the study, a survey with questionnaire and interviews with the students, teachers and related personnel in the six institutions had been conducted. In total, 588 questionnaires were collected from both online students and students who were physically present at the survey. The analyses had employed univariate, bivariate and multivariate analyses.

It was found that the distance students were not satisfied with interaction- or collaboration-related institutional support services in particular; that the more that students had organized scheduled group work themselves during their distance learning, the more satisfied with their institutional support services they would be.

Though students are told to organize to conduct group learning, online or offline, though students have online forum to ask questions or have tutoring online, however, whether their collaborative learning really happened during learning and whether they were stimulated to have academic interaction remained questions. If students do not have collaboration during their learning, then the aims for achieving deep learning and foster their critical thinking will be questionable if we spare the possibility that they might achieve perfect results through independent self-learning. Learning in the form of small group work for having better peer support may be the solution. This finding of the study indicates that to provide institutional support for improving the dynamic of small group work is crucial, at the same time, it may lead to the potential to stimulate learners to achieve higher-order learning or deep learning during their distance study.

Att möta svensk högskola med ett andraspråk

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Vänster hörsal
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Patricia Staaf
Lärosäte/Org.	Malmö högskola/Linnéuniversitetet
Syfte	Jag vill öka medvetenhet om den komplexa situation det innebär att möta svensk högskola på ett andraspråk och problematisera tendensen att antingen tala om sociala eller etniska bakgrundsfaktorer då breddad rekrytering diskuteras. Vidare vill jag diskutera mitt pågående avhandlingsarbets relevans och konsekvenser för lärande inom högre utbildning.

En presentation och diskussion om min pågående forskning som är inriktad på breddad rekrytering och handlar om andraspråksstudenters möte med högskolan och vad som händer med deras språk i detta möte. Min undersökning överlappar tre forskningsfält: avancerat skrivande på ett andraspråk, studenters akademiska skrivande och rekrytering till högre studier. Nyckelord: Breddad rekrytering, svenska som andraspråk, akademiskt skrivande.

Sveriges universitet och högskolor har ett uttalat uppdrag att bredda rekryteringen till högre studier och "motverka social och etnisk snedrekrytering". I arbetet med detta görs ofta misstaget att diskutera studenter med "annan social bakgrund" å ena sidan och "annan etnisk bakgrund" å andra sidan. Jag menar att de två grupperna förenas i utmaningen att tillägna sig ett "andraspråk" i mötet högskolan; det akademiska svenska språket. Hur väl de lyckas påverkar såväl deras möjligheter att ta till sig och bli en del av högskolekulturen, som bedömningen av deras prestationer. De i gruppen "med annan etnisk bakgrund" som också saknar akademisk bakgrund har med andra ord två hinder att övervinna i mötet med svensk högskola - svenska språket och det akademiska svenska språket. Andraspråksstudenter med akademisk tradition inom familjen kompenserar den utmaning det nya språket innebär genom en kulturell förståelse. Denna förståelse kan dock i sig innebära svårigheter då förväntningarna inte överensstämmer med den svenska högskolekulturen.

I det pågående arbetet med min licentiatsavhandling undersöker jag hur andraspråksstudenter med olika social bakgrund möter den svenska högskolan. Jag avser att göra en koppling mellan andraspråk, skrivutveckling, kulturellt kapital och breddad rekrytering med det övergripande syftet att bidra till bilden och förståelsen av avancerad andraspråksutveckling. Förhoppningsvis kan resultaten också bidra till den pågående diskussionen om språkets roll inom högre utbildning och svenska högskolors arbete med breddad rekrytering.

I fokus för min undersökning står andraspråksstudenternas funktionella språk som jag definierar som den språk-användning som krävs för studief framgång. Jag har riktat in min undersökning på språkanvändning i skriftliga examinationer under första året som student. Studiens tyngdpunkt är en textanalys där språkliga strukturer i examinerande studenttexter kopplas till studenternas sociokulturella bakgrund. Textanalysen kompletteras med enkäter, intervjuer och fokusgruppsamtal med studenter och lärare.

Andraspråksstudenternas möte med den svenska akademiska diskursen innebär en språkutveckling som är språkvetenskapligt intressant. Mötet väcker också flera frågor om lärande inom högre utbildning: Hur uppfattas andraspråksstudenternas skrivande av lärarna? Vad är rimliga förväntningar på andraspråksstudenters skrivande? Är lärare alltid medvetna om vad de bedömer och finns tydliga bedömningskriterier som också har ett andraspråksperspektiv? Vilka krav på att kunna ge relevant återkoppling till andraspråksstudenter kan ställas på lärare som inte är språklärare? Ses andraspråksstudenter främst som ett problem som medför merarbete för lärare eller som en studentgrupp som tillför högskolan ett mervärde? Kan andraspråksstudenter överhuvudtaget ses som en heterogen grupp?

Internationalization, pedagogy and change in the 21st Century

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Vänster hörsal
Tema	6 Växelterkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Meeri Hellsten
Lärosäte/Org.	Södertörns högskola
Syfte	The paper will raise debate about international education as a pedagogically relevant engagement for social development and change.

This paper discusses the broader global implications of internationalization particularly from the perspectives of pedagogues and their global scholarly communities.

One of the current vehicles for change in social development globally is the manifestation of global internationalization movements. The higher education sector is perhaps the most plausible arena within which to harmonise diversity and intercultural scholarly agendas. This notion has historical significance since the academy has been a relatively free-moving agent across the boundaries of 'new knowledge production'. Marginson (2006) has aptly stated that the higher education sector has been at least ideologically superfluous to notions of discrimination on the basis of language, culture and skin colour in its pursuit of borderless intellectual excellence. Seen from this vantage point the recent developments in higher education have given rise to an enabling of international education for increased understanding, and access for the 'common good' of global knowledge construction.

The international education movement has been rapid in growth with marked effects in both cross-border student mobility and access to education for many. However, the less documented changes have affected those within the academic communities themselves, in the formations of new pedagogies to meet modern challenges, and the struggles for excellence emanating from the various 'international' teaching floors (Hellstén & Reid, 2008).

This paper discusses the broader global implications of internationalization particularly from the perspectives of the pedagogues and their global scholarly communities. Of particular interest are subjective negotiations between boundaries of scholarly activity and intercultural engagements with the teaching and learning arena that are enabled by internationalization. Amidst global debates are various definitions and their educational connotations of international scholarship which do not sit amicably with some academic practitioners. The notion of the modern international scholar is therefore explored against policies of desirable graduate capabilities and excellence in teaching for the 21st century, all within the contextual rhetoric of auditing and increasing accountability now mundane knowledge among most members of the higher education community. The tensions between economically motivated incentives and sanctioned educational contexts are not so much conducive to quality pedagogy as they are for increasing revenue in an economically struggling higher education landscape.

Against the backdrop of this debate the paper attempts to look at internationalization as a pedagogically relevant enterprise whilst highlighting comparative examples from in Australia, America and Europe.

References

- Hellstén, Meeri., and Reid, Anna. (2008). (Eds). Researching International pedagogies: sustainable practice for teaching and learning in higher education. Dordrecht: Springer.
- Marginson, S. (2006). Dynamics of national and global competition in higher education. Higher Education, 52, pp. 1-39.

Faculty-development follow up and some implications

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Spelbomskan
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Thomas Lavelle
Lärosäte/Org.	Handelshögskolan i Stockholm
Syfte	I want to demonstrate the success of a faculty-development initiative over time and on the basis of that success challenge a number of assumptions about English-mediated instruction.

This paper reports findings of ongoing research that follows up and evaluates a long-term faculty-development intervention. That intervention helps teachers better negotiate L2 English mediated instruction. 175 former participants respond to questions about the effects of the intervention on their teaching and student learning. Preliminary results are positive.

This paper reports findings of ongoing research that follows up and evaluates a long-term faculty-development intervention. This intervention engaged teachers primarily at international business schools using English as a second or foreign language (hereafter L2) for the instructor, learners or both. The aims of intervention were to help participants: articulate linguistic and pedagogical challenges in L2-mediated teaching and learning; develop standards for self-assessment in this environment; and create a strategy for aligning teachers' classroom performance, including linguistic performance, with the needs of students learning through an L2. Parallel to these aims, the interventions sometimes endeavored to help participants reduce anxiety about teaching through L2 and improve communicative competence in English.

Research objectives

To determine how well participants, in retrospect, experience that these aims were achieved.

Methods

A questionnaire was sent to 175 teachers in higher education to illicit judgments on a faculty-development intervention. Questions asked participants to compare pre-intervention and post-intervention experience of English-mediated teaching and indicate: whether they are more or less comfortable teaching through English, whether they found learners to be more or less successful in attaining intended learning outcomes and whether students' satisfaction has increased or decreased. Some respondents were also invited to follow-up interviews. This intervention was offered to distinct groups over a period of nine years and took various forms: a traditional course, a traditional course with integrated coaching, a large-group lecture with intensive individual coaching and solely individual coaching. There is therefore opportunity for comparative analysis of different intervention forms and target groups.

Preliminary results

Early results indicate that post-intervention participants are more comfortable with English-mediated instruction, do more of it, and see their students as more successful and more satisfied. If these results hold, it will also be possible to address the broader research discourse on L2-English mediated instruction in higher education, a discourse dominated by a deficit metaphor of L2 English speakers, both instructors and learners. Preliminarily, participant experience and L2 writing research suggest an alternative description of, and thereby an alternative vision for, these teachers and learners. Alternatives to a deficit model of international classrooms challenge assumptions that learning in higher-education relies upon a signal-model of communication. They reject, in other words, an understanding of education in which teachers are senders, knowledge is a message, language is a signal, and learners are recipients and in which success depends upon "signal quality", i.e. the reduction of teachers' errors or students' comprehension shortcomings.

Teaching in English with a dual focus

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Spelbomskan
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Rhonwen Bowen, Department of Languages and Literatures, Sylvi Vigmo, Unit for Pedagogical Development and Interactive Learning
Lärosäte/Org.	University of Gothenburg
Syfte	Gain insight into methods of teaching through the medium of English combined with web applications.

This presentation concerns the changing conditions in teaching and learning in higher education, which entail the use of English as a lingua franca. This novel course combines professional teaching practices involving language use, intercultural communication and ICT.

This paper describes the development of an in-house course designed for lecturers at the University of Gothenburg, Sweden. Internationalisation in higher education has meant that lecturers are facing a variety of new challenges, for example, teaching content through the medium of English.

This course has two main focus areas which are closely integrated with ICT. On the one hand, the course focuses on English as the spoken and written medium of instruction and on the other, intercultural aspects which may be relevant in teaching. This dual aspect will make lecturers feel more comfortable using English as the medium of instruction and increase their awareness of the cultural differences which may exist in a multicultural setting.

Using the lecturers' own practice and existing international network, we introduce web-applications to enhance not only their professional development but also to facilitate their participation in a disciplinary-based research community. The course participants are divided into peer groups in which they use web-applications such as Skype, Audacity and Adobe Connect as a basis for written and spoken interaction. The course literature comprises research articles and books concerning English as a lingua franca in higher education and the pedagogical implications involved together with intercultural aspects of teaching.

The basis of this course draws on argumentation and reasoning which include learning activities and collaborative reflection (McConnell, 2002; Andersson 2008) and the role of visualising lecturing with the use of video recordings (Airey, 2009).

Andersson, T. (2008). Towards a theory of online learning. In Terry Andersson (Ed.). *The Theory and Practice of Online Learning*. AU Press: Athabasca University.

Airey, J. (2009). *Science, Language and Literacy: Case studies of learning in Swedish university physics*. Doctoral Thesis. Retrieval: <http://UU.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:173193>

McConnell, D. (2002). The Experience of Collaborative Assessment in e-Learning. *Studies in Continuing Education*. Vol. 24. (1). p 73 - 92.

Universitetspedagogik – ny bok för den praktiskt verksamma universitetsläraren

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Spelbomskan
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Ann-Sofie Henriksson och Maja Elmgren
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Syftet är att presentera en nyskriven bok i universitetspedagogik avsedd för den praktiskt verksamma universitetsläraren.

Boken ger utifrån aktuell forskning och författarnas långa, egna erfarenhet en utgångspunkt för utveckling och reflektion kring undervisningspraktiken inom högre utbildning av idag. Under sessionen får du en överblick över innehållet och exempel på hur boken kan stödja dig i din lärarroll samt möjlighet att ha en dialog med författarna.

Författarna presenterar och för en dialog med sessionsdeltagarna om sin senaste bok som är tänkt att användas inom den behörighetsgivande utbildningen för lärare inom svensk högre utbildning.

Universitetspedagogik är en bred, forskningsbaserad lärobok i högskolepedagogik. Boken är anpassad till en svensk kontext och skriven ur den praktiskt verksamma universitetslärarens synvinkel.

Nya utmaningar medför att universitetslärare i dag måste arbeta effektivare. Boken vill bidra till ett integrerat perspektiv, ett ökat kunnande, personlig utveckling, pedagogisk kompetens och en ökad medvetenhet.

Författarna, Maja Elmgren och Ann-Sofie Henriksson, ger utifrån sina mångåriga erfarenheter som universitetslärare och pedagogiska ledare en utgångspunkt för reflektion kring den egna undervisningspraktiken, genom följande och liknande frågor:

- Vilka faktorer gynnar lärande i högre utbildning?
- Vilken pedagogisk grundsyn har jag själv på lärande och undervisning?
- Hur utgår jag från studenterna och deras behov?
- På vilket sätt kan jag variera undervisning och examination för att stödja ett gott lärande?
- Hur kan jag utvecklas och förnya mig?

Universitetspedagogik kan användas inom universitets- och högskolepedagogisk utbildning. Boken är också lämplig för enskilda lärares kompetensutveckling.

Maja Elmgren är universitetslektor i fysikalisk kemi och pedagogisk utvecklare och Ann-Sofie Henriksson är jurist, biträdande utvecklingschef och pedagogisk utvecklare. Båda arbetar med högskolepedagogisk utveckling och utbildning vid Uppsala universitet.

Noll är bättre än minus

Tid och lokal	Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, Y11
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Rundabordssamtal
Författare	Katarina Winka
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Syftet med detta rundabordssamtal är att diskutera undervisningsuppgiftens meritvärde inom akademien. Vid flera lärosäten finns konkreta exempel på insatser för att utjämna den rådande statuskillnaden mellan forskning och undervisning. Genom att belysa dessa exempel, och diskutera vilka effekter de egentligen har, kan nya strategier utvecklas och implementeras vid våra lärosäten.

En väg att höja det pedagogiska meritvärdet är att lyfta fram undervisningsuppdraget så att det kan tillmätas högre vikt. Varför inte tänka tvärt om? Räkna bort undervisningstid vid ansökningar om forskningsanslag. Att ägna sig åt undervisning blir inte längre en last, utan undervisningsuppdraget kan genomföras utan att det skadar forskningskarriären.

Under lång tid har jag funderat över olika vägar att höja det pedagogiska meritvärdet inom akademien. Utgångsläget har varit att forskning har högst status medan undervisning i många fall betraktas som ett "nödvändigt ont". Inom landet har flera olika satsningar gjorts för att överbrygga eller utjämna den rådande statuskillnaden. Gemensamt är att de på olika sätt lyft fram undervisningsuppdraget och strävat efter att det ska tillmätas den vikt det förtjänar. Men, kan det finnas andra vägar?

För ett tag sedan deltog jag i en kurs för "Kvinnor i forskarkarriären". I pauserna diskuterades livligt kring den aktuella utlysningen av "karriärbidrag" och "excellensbidrag" för yngre forskare vid vårt lärosäte. Vid urvalet skulle antal publikationer och erhållna projektmedel (främst VR) användas för ranking av de sökande. Viktigt var även att ange antal år som gått sedan disputationen samt räkna bort barnledighet eller sjukdomstid från den totala tiden. Däremot fick inte aktiviteter som t ex omfattande undervisningsuppdrag räknas bort.

Konsekvenserna av detta är att om man undervisar mycket, och inte hunnit producera så mycket forskningsresultat på den resterande forskningstiden, hamnar man efter i rankinglistorna. Indirekt bidrar detta till att vikta ned de som haft undervisning i sin tjänst. För att ge alla möjlighet att konkurrera på lika villkor bör rankingen göras utifrån de meriter som är relevanta (forskningsmeriter i detta fall) och skalas till den faktiska tid som man haft till forskning. Undervisningstiden borde alltså räknas bort eftersom undervisningsmeriterna inte bedöms. Att ägna sig åt undervisning blir då inte längre en last, utan undervisningsuppdraget kan genomföras utan att det skadar forskningskarriären. I praktiken innebär detta att det pedagogiska meritvärdet har höjts, från minus till noll.

Den mest effektiva forskaren kan vara deltidsforskaren som producerar mer resultat i förhållande till den tid som finns tillgänglig. Genom att ranka denna forskare högt, och ge möjlighet till eventuellt mer forskningstid, kan ännu mer bra forskning göras!

Detta resonemang bör enbart tillämpas i de sammanhang där det är forskningsmeriterna som utgör bedömningsmaterialet. Vid rekrytering och befordran gäller högskoleförordningen och den lokala anställningsordningen. Där anges att både vetenskaplig och pedagogisk skicklighet behövs och ska bedömas.

Vem skall undervisa i den framtida högskolan och hur skall dessa lärare utbildas och förberedas för sitt uppdrag?

Tid och lokal Pass 2, onsdag kl 16.15–17.15, U27

Tema 8 Lärarkompetens

Form Rundabordsamtal

Författare Elinor Edvardsson Stiwne, Centrum för undervisning och lärande vid Linköpings Universitet

Lärosäte/Org. Linköpings Universitet

Syfte Initiera diskussion om hur fokus på forskning, publicering och konkurrens kan påverka intresse för och kompetens att arbeta med grundläggande utbildning. Frågan aktualiseras av de stora generationsskiften som sker och att lärosätena får ökade möjligheter att definiera personalbehov och kompetenskrav.

Utifrån internationell högskolepedagogisk forskning diskuteras vilka grunder lärosäten i framtiden kommer att basera sin personalpolitik på för att leva upp till en hög kvalitet i de utbildningar man ger.

Enligt högskoleförordningen skall all högre utbildning bedrivas på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vad innebär detta för vilka som arbetar/skall arbeta som universitetslärare?

Utifrån några internationella studier presenteras resultat som visar att forskarstuderande ser forskning som sin huvuduppgift och att undervisning ses som ett nödvändigt ont, alternativt ett tidskrävande hinder i en akademisk karriär.

Av HSV:s årsrapport 2009 framgår det att undervisande och forskande personal fördelar sig på knappt 6000 adjunkter, ca 6500 lektorer, drygt 4000 professorer och ca 4500 "annan forskande och undervisande personal". Vilka personalgrupper som undervisar varierar mellan olika ämnes- och professionsområden. Inom medicinområdet tillhör ca 43% av dem som undervisar inte de traditionella lärarkategorierna (adjunkt – lektor – professor), och inom området finns den högsta andelen adjungerade lärare, d.v.s. personer som har sin huvudanställning utanför akademien.

Vid många lärosäten har det skett en förändring i rekryteringen av lärare, så att man huvudsakligen rekryterar disputerade lärare och doktorander förväntas "få" undervisning i sin anställning som doktorander, dels för att dryga ut sin doktorandtid och dels för att meritera sig för en läraranställning efter disputationen.

I november 2005 beslutade SUHF om rekommendationer om mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, utifrån högskoleförordningens text om att vetenskapliga och pedagogiska meriter skall bedömas med lika stor omsorg vid anställning. Flera studier visar att detta knappast blivit mer än läpparnas bekännelse, eftersom tillämpningen av regelverket utgått från att vetenskaplig skicklighet, vetenskaplig publicering och erhållna forskningsanslag givits högsta prioritet.

Vilka är de framtida lärarna? Drygt sex procent av alla som avlade en grundexamen under läsåren 1999–2004 hade senast läsåret 2007/08 påbörjat en forskarutbildning. Av dessa hade 54 procent högutbildade föräldrar, det vill säga att minst en av föräldrarna hade avslutat en eftergymnasial utbildning om minst tre år. Av nybörjarna i grundutbildningen var den andelen 34 procent och i motsvarande åldersgrupp i hela befolkningen hade drygt 20 procent högutbildade föräldrar.

Vilka är grundutbildningsstudenterna? Mer än var fjärde grundutbildningsstudent läser på distans; vårterminen 2008 studerade 60% av studenterna på ett yrkesprogram; ca 35 % av studenterna hade inte studiebidrag eller studielån.

Doktoranderna är de blivande lektorerna och professorerna och därmed de blivande lärarna. Vilken är deras "beprövade erfarenhet" vad gäller utbildning och undervisning inom grundutbildning och vilken är deras syn på kunskap och lärande? Hur kommer samarbetet och arbetsfördelningen att bli mellan dessa vetenskapligt skickliga lärare och de lärare som har "annan" utbildning, d.v.s. de som är adjunkter, adjungerade från en profession eller arbetsplats?

BESÖK OSS PÅ ÖPPET TORG PÅ NU2010!

Har du planer på att skriva om lärande och undervisning? Kom och diskutera dina idéer med oss i redaktionen!

högre utbildning

Pass 3: Torsdag kl 10.30–11.30

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Y10	P	Från "Mästar-Gesäll" inlärnin till studenten i centrum - en modell för verksamhetsförlagt lärande Therese Granström., HDa, Marie Olsen, HDa	64
	P	Lärarytildning – handledning för kritisk reflektion Susanne Gustavsson, HS, Gunvi Broberg, HS, Susanna Nilsson Jacobsson Marianne Lord, HS	66
Y21	RBS	Bolognaprocessen 2020 – den kommande tioårsperiodens utmaningar Jan-Olov Höög, IPK och KI, Janerik Lundqvist, IPK och LiU	67
Spelbomskan	P	Rollspel – spelar det någon roll? Jakob Johansson, UU	68
	P	Tillämpning av video i nätbaserade kurser inom högre utbildning Lena Dafgård, GU	69
	P	Bilder av människans inre - Förförståelse och studentaktivitet Jannika Andersson Chronholm, Staffan Andersson, UU	70
U26	RBS	Hur nås lärandemålen i en yrkesutbildning på distans? - En pedagogisk utmaning som bygger på fantasi, medvetenhet och teknik i samklang Inger Lundberg Santesson, HDa, Marie Elf, HDa	71
Vänster hörsal	P	Examination och bedömning i kölvattnet av Bolognaprocessen Linda Barman, KI, Maria Weurlander, KI	73
	P	Hur ska vi skriva betygskriterier? Erfarenheter från en obligatorisk betygskurs för examinatorer vid SLU Cecilia Almlöv, SLU	74
	P	Att koppla kursmål och betygskriterier till skriftliga tentor Stefan Pålsson, UU	75
Y22	RBS	Reell kompetens som resurs i högre utbildning? Mattias Danielsson, HB, Per Andersson, LiU/HB	76
Bergsmannen	P	Inte utan min lärare - ett seminarium om en bättre grundutbildning för framtidens utmaningar Beatrice Högå ordförande SFS, Andreas Åsander utredare SFS	77

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Y11	RBS	Millenniegenerationens särskilda lärandestrategier Jan-Olof Gullö, SH	78
Y20	RBS	Mot bättre samarbete. Möjligheter och utmaningar i kursutveckling genom IT-plattformar Andrea Kollnitz, SU	79
Y12	P	Kreativt och kritiskt tänkande i utbildning på forskarnivå Eva Brodin, LNU	80
	P	Illusion av ett mönster Detlef Quast, University of Applied Sciences, Germany	81
	P	Clinical Innovation Fellowship – an innovation / education initiative for medtech Marcus Lindahl, UU, Pernilla Ulfvengren, KTH, Bertil Guve, KTH/KI Erik Pineiro, KTH/KI	82
Kungsstenen	RBS	Hur arbetar vi med färdigheter, förtrogenhet, förhållningssätt och omdöme i forskarhandledning? Khalid El Gaidi, KTH	83
Höger hörsal	P	Forsknings- och utvecklingsprojektet "Rum för lärande" Ewa Gruffman-Cruse, UmU, Kia Sundbaum, UmU, Tomas Gysell, UU	84
	P	Metoder för lärande i social hållbarhet – bilder av hemlösa. Ett utvidgat akademiskt lärande med möjlighet till identifikation och reflektion Anne-Charlotte Ek, MaH, Ina Alm, Malmö stad, Josefine Gustafsson, Naturskolan, Malmö	85
	P	Rummets roll som visuellt innovativt lim för ett tvärvetenskapligt team Monica Lindh Karlsson, UmU	86

Från "Mästar-Gesäll" inlärnin g till studenten i centrum - en modell för verksamhetsförlagt lärande

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y10
----------------------	-------------------------------------

Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
-------------	-----------------------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Therese Granström., Leg SSK., Fil.Mag. univ.adjunkt Marie Olsen., Leg SSK., Fil.Mag. univ.adjunkt
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Högskolan Dalarna
----------------------	-------------------

Syfte	Syftet är redovisa om kvalitetsutvecklingsarbete som Högskolan Dalarna i samarbete med Dalarnas kommuner har implementerat i den verksamhetsförlagda utbildningen.
--------------	--

Vi har arbetat upp en stabil struktur och ett väl fungerande samarbete samt implementerat en ny handledningsmodell i Verksamhetsförlagd utbildning i kommunal äldrevård. Detta har bidragit till ökad reflektion och pedagogiskt samarbete mellan studenter på olika utbildningsnivåer.

Bakgrund

För att säkerställa sjuksköterskeprogrammets kvalitet har en ny handledningsmodell för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) utvecklats och implementerats, i ett samarbete mellan Högskolan Dalarna (HDa) och kommunerna i Dalarnas län. Syftet har varit att stärka samarbetet mellan HDa och Dalarnas kommuner för att kunna öka kvaliteten på VFU och kompetensutveckla handledarna.

Handledningsmodellen innebär ett perspektivbyte från en traditionell "mästare-gesäll modell" till ett tydligare fokus på studentens lärandemål. I den traditionella modellen följer studenten en handledande sjuksköterska och fokuserar på det som handledaren utför. Handledningsmodellen har ett tydligt patientfokus där studenten utvecklar sin förmåga att värdera, analysera och reflektera över patienternas centrala omvårdnadsbehov.

Tillvägagångssätt

I varje kommun har en sjuksköterska tillsatts som VFU-samordnare som ansvarar för kvalitet och studentsamordning. VFU-samordnaren har en nära kontakt med kursansvariga på HDa. Två till fyra studenter på olika nivåer (termin 2, T2, eller termin 5, T5) inom programmet placeras samtidigt på vårdenheterna för att möjliggöra bästa pedagogiska utbyte. Det innebär att en mer erfaren student leder en mindre erfaren student och därmed ges möjlighet till att träna arbetsledning för T5s studenter.

Studenterna ansvarar för en mindre grupp patienter. Handledare och studenter genomför reflekterande handledarsamtal som ger studenterna möjlighet att reflektera över olika omvårdnadssituationer. Samtalens innehåll fokuserar på planering, genomförande och utvärdering av patientvården. Modellen syftar till att stödja studenternas yrkesmässiga och professionella utveckling.

Årligen genomförs flera handledarträffar för idé- och erfarenhetsutbyte. Vidare har en lärplattform för kommunernas tillsatta VFU-samordnare skapats och byggs upp som en kunskapsbas med aktuell forskning rörande evidensbaserad omvårdnad och pedagogik.

Ett kvalitetssäkringsformulär för handledarna är sammanställt för att främja fortsatt kompetensutveckling i deras handledarroller.

Resultat

Projektet har inneburit att samarbetet mellan kommuner och högskola har utvecklats. Handledarna upplever att de har blivit tryggare i sin handledarroll och har en bättre insyn i högskolans dokument och styrning samt att de upplever sig sedda och betydelsefulla. Genom att erfarna studenter handleder mindre erfarna har projektet inneburit att antalet VFU-platser i kommunerna har ökat med ca 30 platser sedan införandet.

Studenterna upplever handledningsmodellen som ett bra inlärningsförfarande. Studenterna i T2 uppger att de i samarbetet med en student i T5 får en större förståelse för sin kommande profession. T5-studenterna menar att handledningsmodellen har gjort det möjligt att uppnå en självständighet och djupare förståelse.

"Förtroendet och ansvaret som jag fick av min handledare att vägleda en yngre student gav mig bättre självförtroende och hjälpte mig se mina förmågor och brister".

Lärarutbildning – handledning för kritisk reflektion

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y10
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Susanne Gustavsson, Gunvi Broberg, Susanna Nilsson Jacobsson, Marianne Lord
Lärosäte/Org.	Högskolan i Skövde
Syfte	Den pågående studien fokuserar utveckling av studenters kritiska analytiska förmåga och kompetens i lärarutbildning. Syftet är att presentera ett exempel på en aktionsstudie som involverar högskolans lärare, lärare i verksamhetsförlagd utbildning, studenter samt forskare. Presentationen diskuterar strategier för handledning samt hur studenters erfarenhet kan utgöra utgångspunkt för att stimulera kritisk analytisk kompetens

Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning där den akademiska nivån diskuteras. Den akademiska kompetens som studenter förväntas utveckla kan både relateras till högskoleutbildningens generella mål och till lärarkompetensens karaktär. I denna aktionsstudie är syftet att pröva och studera utveckling av studenters kritiskt analytiska reflektion genom distanshandledning under verksamhetsförlagd utbildning.

Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning där den akademiska nivån ständigt är kritiserad och diskuterad. Den akademiska kompetens som studenter förväntas utveckla kan både relateras till högskoleutbildningens generella mål och till lärarkompetensens karaktär: läraren som reflekterande praktiker. Utbildningens inre struktur, det vill säga undervisning och praktik, ska på olika sätt utmana och stödja studentens kritiskt analytiska reflektion både i relation till teorier och forskning, och till den egna blivande yrkespraktiken. Tidigare studier visar bland annat att studenter uppfattar ett avstånd mellan utbildningen i yrkespraktiken och den akademiska praktiken, att studenter saknar verktyg för att analysera erfarenheter och innehåll under utbildningen.

I denna aktionsforskning är syftet att pröva och studera hur studenters kritiskt analytiska reflektion kan utvecklas genom kontinuerlig distanshandledning under den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Studenterna dokumenterar sina handlingar, erfarenheter och reflektioner i en loggbok samt genom videoinspelningar. Specifikt studeras studenters egna berättelser om iakttagelser och deltagande i yrkets praktik samt den högskoleförlagda undervisningen, och vad som händer med dessa berättelser i samband med handledning. I studien deltar tre lärare/handledare i högskolan, sex studenter och en forskare. Vidare är studenternas arbetslag i VFU involverade som mer perifera aktörer.

I en första del av studien har fyra olika handledningsstrategier identifierats. Dessa strategier bildar utgångspunkt för dialog med handledare, studenter och lärare i VFU. Vidare har studenters förhållningssätt tematiserats för att därigenom medvetandegöra och föra dialog kring handledningens effekt och betydelse.

Resultat från studiens inledande analys bildar utgångspunkt både för förändring i handledningspraktiken och för mer fördjupad analys. Studiens teoretiska utgångspunkt samt analysmetod hämtas från kritisk hermeneutik vilket innebär att dels studera vad som uttrycks i texten, dels tolka den diskurs som förmedlas i interaktionen berättande och handledning. Studien är pågående och diskuteras med kontinuitet. Några specifika aspekter som kan föras till en diskussion är frågan om vad som karaktäriserar handledningskompetens när målet är att stödja utveckling av kritisk reflektion samt hur den akademiska yrkes-utbildningens inre struktur kan skapa möjligheter för denna kompetens hos blivande lärare med anknytning VFU och till utbildningens innehåll och undervisningsformer. En tänkbar utveckling av studien är att mer aktivt involvera arbetslagen i den verksamhetsförlagda utbildningen.

Bolognaprocessen 2020 – den kommande tioårsperiodens utmaningar

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y21
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Jan-Olov Höög, Bolognaexperterna IPK och Karolinska Institutet, och Janerik Lundqvist, Bolognaexperterna IPK och Linköpings universitet
Lärosäte/Org.	Bolognaexpertgruppen/IPK
Syfte	Rundabordssamtalet kommer att fokusera på kvalitetsutvecklingen inom universiteten och lärosätena och där vi måste lära oss att samarbeta samtidigt som vi konkurrerar om studenterna.

Bolognaprocessen, eller i Sverige den nya Högskoleförordningen, har implementerats på universitet och högskolor. Ett mycket stort arbete har lagts ned av lärosätenas lärare för att få allt att komma på plats. För de flesta har det varit en stor utmaning att få lärandemål (learning outcomes) att matcha relevanta examinationsmål.

De flesta har nu kommit till ett nästa steg då det gäller att gå tillbaka till de uppsatta lärandemålen och förfina dessa samt att anpassa examinationsformerna så att dessa verkligen går i fas med lärandemålen, dvs en kvalitetssäkring och utveckling av processen behöver ske. Inom den kommande tioårsperioden kommer universiteten och högskolorna att utsättas för nya utmaningar och krav. Bolognaprocessen kommer att vara en del av detta där mycket behöver diskuteras, anpassas, testas och utvärderas.

Livslångt lärande är ett av ledorden för den kommande perioden. Kvalitet kommer att vara ett av fokusområdena för Bolognaprocessen framöver, vilket går parallellt med HSV:s nya utvärderingssystem. Sverige har varit långt framme här men nu är det Bolognaprocessen som snarare leder detta och i Sverige kommer den nya Yrkeshögskolemyndigheten att ansvara för en sektor inom postgymnasial utbildning. Universitet och högskolor måste också följa med för att kunna ta emot nya studentgrupper i större utsträckning. Många klarar det, men de större universiteten ligger ofta efter. Anställningsbarheten diskuteras och vissa sektorer i samhället ifrågasätter universitetens vilja att följa med utvecklingen, ofta ställs den akademiska kompetensen mot anställningsbarhet, vilket är olyckligt. Bolognaprocessen har nu tagit fasta på studentcentrerat lärande där vi i Sverige ligger långt fram men vi måste ständigt utveckla oss. Nytt för den kommande perioden är att utbildning, forskning och innovation (den sk kunskapstriangeln) ska integreras i större omfattning. Bolognaprocessen har ännu haft mycket lite påverkan på forskning och innovation där det är viktigt att finna modeller för återkoppling av dessa till utbildningen. Här är den stora utmaningen att finna modeller som håller i den vardagliga utbildningen och inte stannar vid fina dokument. Den internationella dimensionen fortsätter att vara en viktig del där ett av ledorden fortfarande är mobilitet.

Under rundabordssamtalet kommer dessa aspekter att diskuteras med fokus på kvalitetsfrågorna där alla lärosäten måste utvecklas då konkurrensen om studenterna kommer att öka framöver, både nationellt, där vi vet att studentgrupperna kommer att minska efter den topp som vi nu befinner oss på, och även internationellt, där nu studentavgifter införs för icke EU/EES-studenter.

Rollspel – spelar det någon roll?

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Jakob Johansson, MD, PhD, Överläkare Akademiska Sjukhuset, Uppsala universitet
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	Syftet är att fokusera och diskutera rollspelets betydelse vilket utgör en stor del av kursinnehållet i en handledningskurs utvecklad på Stanforduniversitetet. I studiesyfte har en parallell alternativ kursvariant utan rollspel, men i övrigt identisk seminarieriserie, bedrivits. Åhörarna får ta del av utvärderingen och reflektioner av rollspelets betydelse.

I Stanfordkonceptets ordinarie seminarier utgör rollspelet en stor del av innehållet. Läkare på Akademiska Sjukhuset randomiserades till antingen en ordinarie seminarieriserie med rollspel alternativt till en seminarieriserie utan rollspel. Preliminära resultat visar att den alternativa kursen resulterade i lika positiva förändringar i lärarbeteenden som den ordinarie kursen.

Syfte och mål med projektet

På Stanforduniversitetet har man utvecklat en kurs för att träna läkare i klinisk handledning. I handledningskursen ingår ett moment med rollspel vilket är ett resurskrävande pedagogiskt verktyg, men vars betydelse för inläring är sparsamt studerat. Syftet med detta projekt var att utvärdera rollspelets betydelse för förvärvandet av lärarbeteenden.

Metod

En narkosläkare vid Akademiska Sjukhuset har sedan 2005 bedrivit kurser i klinisk handledning enligt Stanfordkonceptet. Kurserna består av sju stycken tvåtimmarsseminarier där sju olika ämnen i klinisk handledning avhandlas. Under 2009 randomiserades 32 läkare från olika kliniker till fyra kurser med två olika kursinnehåll. Hälften av deltagarna gick en ordinarie Stanfordkurs där varje seminarium innehåller en kort föreläsning, träning i analys av lärarbeteenden samt rollspel. I rollspelet får en av kursens åtta deltagare agera lärare i en fiktiv handledningssituation. Efter gemensam analys av deltagarens lärarbeteenden genomförs ett andra rollspel för att deltagaren ska få testa alternativa lärarbeteenden. Utav seminariets två timmar tar rollspelet en timme i anspråk. Seminariet avslutas med att deltagarna sätter upp personliga mål avseende vilka lärarbeteenden man vill fokusera på i sin undervisning/handledning. I den alternativa kursen var kursinnehållet identiskt med det ordinarie Stanfordkonceptet bortsett från att rollspelet var utbytt mot fördjupningsläsning i det för dagen aktuella ämnet.

För att utvärdera de båda kursernas effekt genomförde kursdeltagarna en retrospektiv självutvärdering av sina lärarbeteenden före och efter kursen enligt ett utvärderingsverktyg utvecklat vid Stanforduniversitetet

Resultat

Av de 32 kursdeltagarna var 18 män och 14 kvinnor (medelålder 45.6 ± 9 år). Samtliga kursdeltagare fullföljde kursen och den genomsnittliga närvarofrekvensen var 81%. På en femgradig skala skattade deltagarna den ordinarie kursens användbarhet till 4.9 ± 0.3 ($n=16$) jämfört med 4.6 ± 0.5 ($n=16$) för den alternativa kursen. Deltagarna, oavsett kurstillhörighet, skattade att de förbättrat sina pedagogiska förmågor både som handledare och föreläsare ($p<0.001$) och att man tillgodogjort sig nya pedagogiska tekniker/beteenden inom samtliga sju pedagogiska områden ($p<0.001$). Preliminära resultat visar ingen skillnad mellan skattningen från deltagarna i den ordinarie och den alternativa kursen. Separat analys av självutvärderingen bland deltagarna i den ordinarie kursen gjordes med hänsyn till om deltagarna agerat lärare eller ej i rollspelet. Preliminära resultat tyder inte på att läraragerande i rollspel påverkat förvärvandet av lärarbeteenden.

Många deltagare har i tidigare utvärderingar kommenterat rollspelets betydelse, men i denna studie förefaller rollspelet ej påverka förvärvandet av lärarbeteenden. Detta kan bero på att övriga kursmoment är tillräckligt effektiva i detta avseende alternativt att vårt mätinstrument ej kan detektera rollspelets betydelse.

Tillämpning av video i nätbaserade kurser inom högre utbildning

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Spelbomskan
----------------------	---

Tema	2 Verktyg för lärande
-------------	-----------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Lena Dafgård
-------------------	--------------

Lärosäte/Org.	Göteborgs universitet
----------------------	-----------------------

Syfte	Syftet är att bidra med kunskaper beträffande i vilken omfattning, hur och varför video används respektive inte används i nätbaserade kurser i högre utbildning samt vilka faktorer som skulle kunna påverka en ökad användning av video som komplement till den i många fall rådande text-baserade diskursen.
--------------	--

Begreppet video innefattar många olika former: såväl envägskommunikation som tvåvägskommunikation. Under 2009 genomfördes en studie med syfte att kartlägga användningen av olika typer av video i nätbaserade kurser inom högre utbildning i Sverige. Undersökningen besvarar frågor beträffande omfattning, användningssätt samt argument för och emot video i undervisningspraktiken.

Begreppet video innefattar många olika former: såväl envägskommunikation - t.ex. film, tv-program, YouTube och inspelade undervisningssituationer – som tvåvägskommunikation – t.ex. videokonferens och Skype. Video har använts inom utbildning under lång tid och även skrivits fram som ett sätt att förändra undervisningen. Det moderna samhälle vi har idag med tillgång till internet förändrar förutsättningarna för undervisning, inte minst för distanskurser, där nu hela 70 % av studenterna använder helt nätbaserade verktyg. Antalet distansstuderande har också ökat dramatiskt, från 5.700 studerande år 2003 till 89.000 studenter år 2007. Digital video gör det enkelt att ta del av föreläsningar när och varifrån som helst. Deltagande i digitala möten med ljud och bild med såväl lärare som andra studenter sker varifrån som helst. Men vad vet vi egentligen om användningen av video i högre utbildning? Eftersom video förutspås öka till att utgöra 90 % av internettrafiken år 2013, är tillämpningen av video i högre utbildning ett viktigt forskningsområde.

Under hösten 2009 genomfördes en riksomfattande undersökning med syfte att kartlägga användningen av olika typer av video i nätbaserade kurser inom högre utbildning i Sverige. Studien besvarar frågor beträffande omfattning, användningssätt samt argument för och emot video i undervisningspraktiken. Tre huvudområden ingår i undersökningen: Video för envägskommunikation, Video för tvåvägskommunikation (videokonferens och desktopkonferens, t.ex. Mar- ratech och Adobe Connect Pro), samt Video som verktyg för lärande, (t.ex. att studenternas agerande filmas eller att studenterna gör egna videoproduktioner). En webbaserad enkät skickades ut till 1.450 kursansvariga lärare, fördelade på 26 lärosäten, som har haft kurser registrerade som distanskurser på www.studera.nu under vårterminen 2009. Svarsfrekvensen på 50 % innebär att resultatet omfattar ca 850 unika kurser/program. Förutom kurs/programrelaterade frågor, har bakgrundsfaktorer samlats in beträffande lärarnas kön, ålder, erfarenhet av samt ev. fortbildning inom distansutbildningsområdet. Av resultatet framgår att videobaserade läromedel (desktopkonferens/webbkonferens) samt videoinspelade undervisningssituationer dominerar användningen. Video som ej har producerats för pedagogiska syften och video som verktyg i undervisningen är mindre vanligt och minst frekvent är videokonferens/telebild. Video är i högre utsträckning ett obligatoriskt inslag i kursen/programmet om läraren är kvinna medan fler män ser det som frivilligt. Mer än hälften av respondenterna har inte någon erfarenhet av att använda desktopkonferens respektive videokonferens i undervisningen. Lärare med fortbildning eller lång erfarenhet inom distansutbildningsområdet använder video i högre utsträckning än de som inte har deltagit i vidareutbildning eller har mindre erfarenhet. Fler lärare skulle använda video, om de fick fortbildning inom området.

Bilder av människans inre – förförståelse och studentaktivitet

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Jannika Andersson Chronholm och Staffan Andersson
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Förhoppningen är att deltagarna skall få både ökad nyfikenhet och förståelse för den förförståelse som studenterna har med sig till undervisningen, med särskilt fokus på biologi. Det konkreta exemplet på hur vi arbetat med detta kommer att ge inspiration och idéer för hur de själva kan arbeta med detta.

Biologistudenter fick rita anatomiska bilder och diskutera dessa som ett inledande kursmoment. Övningen gav dem insikt om sin egen förståelse och motiverade dem inför den följande kursen. Projektet ger exempel på hur studentritade bilder kan användas för att utforska studenters förförståelse och motivera till framgångsrikt lärande.

Vi har infört ett inledande undervisningsmoment på en grundläggande biologikurs med syfte att utforska studenternas förståelse av mänsklig anatomi. En central slutsats från ämnesdidaktisk forskning är att studenterna som kommer till våra kurser har med sig en förförståelse sedan tidigare. För att bidra till ett konstruktivt lärande måste vi som lärare både vara medvetna om deras uppfattningar och utforma lärandeaktiviteter som hjälper dem att utveckla sin förståelse (Scott, Asoko & Leach, 2007).

Momentet utgick från en uppgift där grupper med två till fyra studenter under femton minuter fick rita en förklarande bild av människokroppens inre och hur olika delar hänger ihop. Därefter genomfördes diskussioner i grupp och gemensamt kring bilderna. Vi valde att arbeta med bilder för deras användbarhet både som diagnosverktyg och som hjälpmedel för fortsatt lärande (White & Gunstone, 1994). Dessutom fanns en modell för tolkning och klassning av studenters bilder sedan tidigare (Reiss & Tunnicliffe, 2001).

Analysen av studenternas svar visade att hälften av grupperna redovisade en förhållandevis god kunskap av den mänskliga anatomin, med minst två sammanhängande organsystem utritade. De organsystem som studenterna hade bäst förståelse för var matsmältningssystemet och andningssystemet. Samtidigt uppvisade analysen en del märkligheter som tydligt visar att metoden inte förbehållningslöst kan användas för att få en korrekt bild av studenters förförståelse, vilket också har diskuterats tidigare (Prokop & Fanèovièová, 2006).

Som lärandemoment fungerade momentet mycket väl. I diskussionerna som följde efter övningen reflekterade studenterna kring sin nuvarande förståelse av människokroppen och motiverades inför den efterföljande kursen.

Vi kommer att presentera resultat från analyserna av studenternas bilder samt diskutera hur undervisningsmomentet fungerade i praktiken med erfarenheter från både lärare, som fick en fördjupad insikt av just dessa studenters förförståelse i området, och studenter, som började fundera kring både styrkor och svagheter i sin egen förståelse.

Referenser

- Scott, P., Asoko, H. & Leach, J. (2007). Students' Conceptions and Conceptual Learning in Science. In S. K. Abell & N. G. Lederman (Eds.), *Handbook of Research on Science Education*. Abingdon: Routledge.
- Prokop, P. & Fanèovièová, J. (2006) Student's ideas about the human body: Do they really draw what they know? *Journal of Baltic Science Education* 2(10): 86-95
- Reiss, M.J. and Tunnicliffe, S.D. (2001) Students' Understandings of Human Organs and Organ Systems Research in *Science Education* 31: 383–399
- White, R. T., & Gunstone R. F. (1994) *Probing understanding*. London, UK: Falmer Press.

Hur nås lärandemålen i en yrkesutbildning på distans? - En pedagogisk utmaning som bygger på fantasi, medvetenhet och teknik i samklang

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, U26
----------------------	-------------------------------------

Tema	2 Verktyg för lärande
-------------	-----------------------

Form	Rundabordssamtal
-------------	------------------

Författare	Inger Lundberg Santesson, Marie Elf
-------------------	-------------------------------------

Lärosäte/Org.	Högskolan Dalarna
----------------------	-------------------

Syfte	Med vårt bidrag vill vi sprida våra erfarenheter av många års arbete med en yrkesutbildning på distans men också stimulera till nytänkande och utmaningar i relation till nya generationens lärande. Vi ser tydligt hur våra upplägg börjat anta alltmer likartade former. Ett upplägg med det bästa ur två världar är just nu under uppbyggnad. Framtidens studenter behöver undervisas med framtidens metoder. Vi vill vara en del av den utvecklingen.
--------------	---

Den snabba utvecklingen som skett det senaste decenniet, inte minst internetrevolutionen, har skapat helt nya förutsättningar för lärande. En yrkesutbildning på distans med nya undervisningsmetoder kan vara en möjlighet. Framtidens studenter, mobila och flexibla, behöver undervisas med framtidens metoder. Hur ser dessa ut?

Introduktion

Vill vi sprida våra erfarenheter av flera års arbete med en yrkesutbildning på distans samt stimulera till nytänkande inför framtiden. Den snabba utvecklingen av kommunikationsmöjligheter som skett det senaste decenniet, inte minst internetrevolutionen, har skapat helt nya förutsättningar för lärande. Studenterna skall undervisas med framtidens metoder men hur ser dessa ut?

Bakgrund

Högskolan Dalarna (HDA) har över 18 000 studenter (450 på sjuksköterskeprogrammet) och är landets snabbast växande högskola. Nätbaserad utbildning i realtid är en framgångsfaktor. Över 60 % av studenterna läser nätbaserat. Nästa generations lärande (NGL) ska utvecklas både på campus och med interaktion via internet. Tre viktiga grundprinciper i utvecklingen av NGL:

- Närheten mellan studenter och lärare ska främjas för att ytterligare utveckla kvaliteten
- Pedagogiken ska vara drivande för den tekniska utvecklingen och tekniken ska vara lätthanterlig
- Studentens lärande mot angivna mål ska fokuseras

Sjuksköterskeprogrammets upplägg

Sjuksköterskeprogrammet innehåller teoretiska och praktiska moment. Undervisningen har bedrivits genom traditionell undervisning på Campus men under senare år har vi varannan termin erbjudit ett distansupplägg (nätbaserad undervisning varvat med campusförlagda träffar) .

"Varannantermens-varianten" har medfört att lärare kastas mellan olika sätt att arbeta vilket kan motverka utvecklingen av distansverktygen som ställer stora krav på lärare och studenter både tekniskt, pedagogiskt och studiemässigt. Studenterna som valt campusupplägget har avundsjukt betraktat studenter som har haft möjligheter att reprisera föreläsningar, delta i nätseminarier mm.

I år erbjuder vi en ny form för utbildningen (blended learning eller flexibelt nätbaserat lärande). Det innebär att undervisningen sker på campus eller via distans beroende på kursens innehåll. Samtliga kurser har en plattform för kommunikation, inlämning och material. Det nya upplägget kräver att varje lärare noggrant analyserar vilka kursmoment som betjänas av respektive pedagogisk metod för att nå lärandemålen.

Dialogskapande frågor inför framtiden

Genom ett antal frågor med ett spännande, framtidsorienterat och delvis utmanande fokus kommer vi att aktivera till dialog och lust att tänka vidare.

- Är det möjligt att läsa en yrkesutbildning med lärandemål som kräver både praktiska och teoretiska moment på distans?
- Är högre utbildning redo för ett mer flexibelt och mobilt lärande?
- Lärandemål vs lärandeprocessen och synen på dessa. Är det möjligt att i högre grad samarbeta mellan lärosäten?
- Möjligheten att utföra praktiska moment på andra lärosäten?
- Verksamhetsförlagd utbildning - hur kan den utformas i ljuset av NGL och den nya tidens studenter?
- Hur kan det flexibla lärandet utvecklas ytterligare? Var går gränsen?

Examination och bedömning i kölvattnet av Bolognaprocessen

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Vänster hörsal
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Linda Barman, Centrum för medicinsk pedagogik Maria Weurlander, Centrum för medicinsk pedagogik
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Syftet är att med utgångspunkt i studien öppna för dialog om implikationer av de förändringar som skett i samband med Bolognaprocessen.

I samband med Bolognaprocessen och nya högskoleförordningens införande 1 juli 2007 studerades förändringar inom 14 kurser på olika utbildningsprogram vid Karolinska Institutet. Resultatet visar på allt ifrån ändrade målformuleringar till mer genomgripande förändringar av hela kursupplägg, examinationsformer och lärares bedömningspraktik.

Bolognaprocessen resulterade i en ny examensordning och krav på att lärare ska formulera mål för vilka kunskaper studenter ska ha uppnått efter respektive kurs och vid examen. Vid Karolinska Institutet (KI) införde många utbildningsprogram en flergradig betygsskala. De nya utbildningsdirektiven antogs leda till en förändring av lärares praktik med ett skifte mot mer studentcentrerad undervisning där lärandemål och examination tydligt överrensstämmer. I samband med Bolognareformen har vi studerat förändringar i lärares praktik utifrån kursdesign, examination och bedömning samt deras sätt att resonera om undervisning och lärande. Syftet med studien är delvis att öka förståelsen för hur lärare påverkas av centrala direktiv i utbildning men också att skapa underlag för pedagogisk utveckling.

Utifrån 14 kurser inom olika utbildningsprogram vid KI har vi gjort en kvalitativ tematisk innehållsanalys (Graneheim och Lundman, 2004) av kursdokument och semi-strukturerade intervjuer med kursansvariga.

Resultaten visar att man inom samtliga kurser har formulerat lärandemål som anger vad studenterna ska kunna vid slutet av kursen. I en del kurser har man vidgat lärandemålen att innefatta fler kunskapsformer såsom praktiska färdigheter och förhållningssätt. I andra kurser efterfrågas lärande av färre kunskapsformer men med mer preciserade faktakunskaper. Där lärandemålen uttrycks mer komplext och studenten förväntas integrera flera olika kunskapsformer framkommer också professionen/framtida yrken i målen.

Förändringarna varierar när det gäller innehåll, kursupplägg samt examination och bedömning. I en del kurser har reformen lett till ett tydligt skifte mot mer studentcentrerad undervisning och därmed också en förändring av lärarrollen. I flera kurser har examinationsformen förändrats men även karaktären på exempelvis tentamensfrågor och utgångspunkter vid bedömning har påverkats. Den flergradiga betygsskalan har orsakat bryderier hos lärare, särskilt i relation till verksamhetsförlagda eller praktiska moment. Inom de kurser vi har studerat är teoretiska kunskaper i större utsträckning bedömningsunderlag för att sätta de högre betygen såsom VG, än praktiska moment. Flera lärare ser risken med att bedöma det lättbedömda snarare än det som anses viktigt.

Samarbetet och diskussionen mellan lärare samt kompetensutveckling i högskolepedagogik framstår som nyckelfaktorer för mer genomgripande förändringar i kurserna.

Ref. Graneheim, U. H. and B. Lundman (2004). "Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness." *Nurse Education Today* 24(2): 105-112.

Hur ska vi skriva betygskriterier? Erfarenheter från en obligatorisk betygskurs för examinatorer vid SLU

Tid och lokal Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Vänster hörsal

Tema 3 Examination och bedömning

Form Presentation

Författare Cecilia Almlöv

Lärosäte/Org. Sveriges Lantbruksuniversitet

Syfte Efter att ha lyssnat till presentationen ska konferensdeltagaren kunna:

- diskutera för- och nackdelar med en obligatorisk betygskurs
- ge exempel på lärares upplevda hinder för och möjligheter till utveckling i arbetet med att skriva betygskriterier
- reflektera kring förhållningssättet i det egna bedömningsarbetet

I den här presentationen beskrivs den betygskurs som utvecklats för alla examinatorer vid Sveriges Lantbruksuniversitet under året 2008. Kursens upplägg och innehåll beskrivs och diskuteras. Några lärares egna beskrivningar av tillvägagångssättet i bedömningsarbetet presenteras. Hur kan vi gå från ett relativt tänkande till ett målrelaterat i bedömningen av studenters prestationer?

Syfte: Hösten 2008 infördes ett nytt betygssystem vid SLU, ett fyrgradigt målrelaterat. Inför detta skifte beslutades att alla examinatorer vid universitetet skulle genomgå en "betygskurs" som en grund för arbetet i det nya systemet. Som pedagogisk utvecklare fick jag i uppdrag att skapa och genomföra denna utbildningssatsning. Det visade sig vara ett intensivt men givande uppdrag. I den här presentationen kommer jag att närmare beskriva själva kursens upplägg och innehåll samt delge några egna reflektioner kring att hålla en obligatorisk kurs i bedömning för omkring 800 universitetslärare. Jag kommer även att sammanfatta några lärares egna berättelser om sitt tillvägagångssätt i bedömningsarbetet. Det övergripande syftet är att få svar på några frågor:

- Hur beskriver lärare sin egen bedömningspraktik? Är de relativa eller målrelaterade i sin bedömning?
- Vilket kursupplägg är lämpligt för att ge examinatorer tid för såväl inläsning och att skriva betygskriterier som tid för egen reflektion kring själva förhållningssättet i ett målrelaterat betygssystem?

Metod: I presentationen redovisas själva betygskursens upplägg utifrån en sammanställning av den dokumentation som gjorts i kursutvecklingsarbetet. Inför "betygskursen" fick även deltagarna, alla examinatorer, svara på några öppna frågor i ett formulär. De fick möjlighet att reflektera över hur de gått tillväga i sin bedömning tidigare och hur de kunnat skilja på en godkänd respektive icke godkänd prestation. Av dessa ca 800 lärares egna berättelser sammanfattas några intressanta röster.

Resultat: Flera av de examinatorer som deltagit i betygskursen vid SLU, beskriver redan innan utbildningen ett arbetssätt som är målrelaterat. Flera konstaterar dock att de i själva bedömningen av examinationer har svårt att släppa det relativa sättet att tänka kring. Många påpekar även att en betygskurs har varit givande och tvingat dem att sätta sig in i frågan och att det då till och med har blivit intressant att skriva betygskriterier.

Diskussion: Arbetet med bedömning och betyg i betygskursen har blivit ett kvalitetsarbete inom alla delar av konceptet "constructive alignment". Särskilt tydligt blev revideringen av tidigare formulerade lärandemål. Under betygskursen har även den kollegiala diskussionens betydelse över institutionsgränser lyfts fram. Under den obligatoriska kursen har även hållits många intressanta diskussioner med engagerade examinatorer kring hur kunskap egentligen kan manifesteras och hur den kan beskrivas i ord. Nu gäller det att hålla den påbörjade diskussionen vid liv vid och stötta lärarna i bedömningsarbetet vid vårt lärosäte!

Att koppla kursmål och betygskriterier till skriftliga tentor

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Vänster hörsal
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Stefan Pålsson
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Att ge exempel på ett arbetssätt för att förändra skriftliga tentor så att de blir direkt kopplade till lärandemål och betygskriterier. Dessutom att ge erfarenheter, bl a genom synpunkter från lärare och studenter, från "skarp" användning och rättning av denna typ av tentor.

Hur vet man att studenter som blir godkända på skriftlig tentamen verkligen uppfyller alla lärandemål? Här presenteras ett arbetssätt och en metod för att dels utforma skriftlig tentamen så att den är direkt kopplad till lärandemål och betygskriterier, och dels med "poänglös" rättning bedöma resultatet efter lärandemål.

Inom universitets- och högskoleutbildningar spelar skriftliga avslutande tentamina en viktig roll för betygssättning och examination av kurs. Det är vanligt att tentamen är det som helt avgör betyget på kursen - en viss summa poäng medför ett visst betyg. I och med att vi infört lärandemål som förväntade studieresultat på våra kurser blir detta problematiskt. Studenter kan missa hela moment i kursen, men kompensera detta genom att ha fler poäng inom ett annat moment, dvs studenten kan bli godkänd utan att uppfylla alla lärandemål. Ett annat problem är att kriteriet för högre betyg i praktiken ofta är att studenten skrapat ihop lite fler poäng på tentamen som helhet, snarare än att man löser problem med större djup eller visar på förmåga att integrera olika moment.

Under vårterminen 2010 påbörjade vi ett projekt vars syfte är att komma tillrätta med ovanstående problem. Arbetet har genomgående skett i olika läroslag vid institutionen. Steg 1 i projektet är att läroslagen undersökt om tidigare tentamina i några utvalda kurser var tydligt kopplade till kursmålen, och i samband med detta även konstruerat betygskriterier för de olika betygen. I steg 2 konstrueras med resultat från steg 1 nya tentamina som sedan används "skarpt" under slutet av vårterminen. Målet är att dessa tentamina är konstruerade så att de dels är tydligt kopplade till kursmål och att de olika betygskriterierna finns inkorporerade. Nästa steg i projektet är rättningen av tentamina, som kommer att ske "poänglöst", dvs enbart utgående från kursmålen. För att kunna jämföra med tidigare metoder rättas tentamen på även traditionellt sätt parallellt med den nya rättningsmetoden. I sista steget kommer slutligen resultatet av denna typ av rättning utvärderas, både hos studenter och lärare som varit inblandade. Projektet utförs på kurser inom civilingenjörsutbildningen vid Uppsala universitet, men har relevans för alla ämnesområden.

Resultat från projektet kommer att kunna sammanfattas under tidig höst 2010. Jag kommer att vid konferensen presentera den arbetsmetod vi använt i projektet samt resultat som visar i vilken mån projektet uppnått sitt syfte och hur de olika rättningsmetoderna påverkat resultat och betygsfördelning på kurserna. Dessutom presenteras synpunkter från studenter och lärare.

Reell kompetens som resurs i högre utbildning?

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y22
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Rundabordssamtal
Författare	Mattias Danielsson, Högskolan i Borås Per Andersson, Linköpings universitet och Högskolan i Borås
Lärosäte/Org.	Högskolan i Borås
Syfte	Deltagarna ska öka sin medvetenhet om vad reell kompetens kan innebära som resurs och utmaning i den högre utbildningen.

Vi fokuserar på bedömning av reell kompetens för tillgodoräknanden. Vad är reell kompetens? Hur kan den relateras till lärandemålen? Hur stor variation i kunskaper är möjlig inom ramen för lärandemål? Vad är det för kunskaper som kan bedömas, och hur kan detta ske? Vi använder projektet Validering West som exempel.

Samtalet tar upp en uppgift som vi alla kan komma att stå inför inom högre utbildning, att bedöma sökandes och studenters reella kompetens. Reell kompetens hos sökande bedöms om de begär detta, som grund för behörighet. Studenter som är antagna kan ansöka om tillgodoräknande baserat på reell kompetens. Vi fokuserar här på den bedömning av studenters reella kompetens som kan ligga till grund för tillgodoräknanden inom utbildningen. Denna bedömning väcker ett antal frågor som är avgörande för hur vi ser på och tar oss an uppgiften. Vad är egentligen reell kompetens? Hur kan den reella kompetensen relateras till våra lärandemål? Hur stor variation i kunskaper är möjlig inom ramen för de krav ett lärandemål ställer i termer av vad studenten ska kunna "göra"? Hur "hårda" eller höga krav ställs vid en bedömning av reell kompetens? Är denna bedömning en genväg, eller är ett sätt att tillgodoräkna sig kunskaper som kan bygga på betydligt längre och mer omfattande läroprocesser än vad motsvarande studier innebär? Är det i praktiken så att erfarenheter ges erkännande "per automatik", eller går det att relatera det erfarenhetsbaserade lärandet till lärandemålen?

Vad är det för slags kunskaper eller kompetenser som kan bedömas, och hur kan detta gå till? Här kommer vi att använda resultaten från ett projekt finansierat av NSHU, Validering West, som exempel på vad bedömning av reell kompetens för tillgodoräknande kan innebära. Projektet genomfördes av Högskolan i Borås, Högskolan Väst och Högskolan i Skövde, och tog fram en generell modell för hur reell kompetens kan bedömas och om möjligt tillgodoräknas. Modellen föreslår en process i tre faser, där en inledande kartläggning följs av olika former av bedömning och avslutas med en formalisering av kompetensen genom beslut och dokumentation. I anslutning till detta vill vi även diskutera i vilken utsträckning det är möjligt att formulera en generell modell för bedömning av reell kompetens, i relation till de specifika behov som såväl olika kunskapsområden som studenternas varierande bakgrund och erfarenheter ställer på bedömningen.

I samtalet kommer vi att anknyta till deltagarnas egna erfarenheter av svårigheter och möjligheter med att bedöma reell kompetens. Våra frågeställningar är tänkta att väcka tankar och sätta igång diskussionen. Vi vill även väcka tankar om vilken roll studentens tidigare erfarenheter och reella kompetens har och kan ha som en resurs i högre utbildning, utöver de formella processerna för tillgodoräknande. Våra erfarenheter är att samtalsämnet ofta väcker diskussion i högskolesammanhanget.

Inte utan min lärare - ett seminarium om en bättre grundutbildning för framtidens utmaningar

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Bergsmannen
Tema	4 Studentdialog
Form	Presentation
Författare	Beatrice Högå, ordf, Andreas Åsander, utredare
Lärosäte/Org.	Sveriges förenade studentkår, SFS
Syfte	Syftet är att genom ett samtal utifrån olika perspektiv och erfarenheter resonera om hur studenter och lärare tillsammans kan skapa bättre förutsättningar för lärande, dialog och en högskola med en bättre grundutbildning, redo för framtidens utmaningar.

SFS håller ett seminarium och leder ett samtal om den svenska grundbildningen med fokus på studenter, lärarledd tid och en grundutbildning i världsklass.

SFS presenterar sitt förslag om hur det går att stärka grundutbildningen och lärandet i högskolan. Centrala frågor är bristen på lärarkontakt och den lärarledda tiden. Vad får en bristande lärarkontakt för konsekvenser för kvalitet på utbildningen och hur drabbas den enskilda studenten?

Andra halvan av seminariet ägnas åt ett öppet samtal och diskussion i helgrupp om högskolans utmaningar på de tidigare presenterade områden. Hur ser undervisande personal på problematiken med bristande resurser och lite studentkontakt?

Upplägg

30 min presentation

30 min diskussion och samtal

Millenniegenerationens särskilda lärandestrategier

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y11
----------------------	-------------------------------------

Tema	4 Studentdialog
-------------	-----------------

Form	Rundabordssamtal
-------------	------------------

Författare	Jan-Olof Gullö
-------------------	----------------

Lärosäte/Org.	Södertörns högskola
----------------------	---------------------

Syfte	Syftet är att samtala om hur dagens unga högskolestudenter, millenniegenerationen, använder lärandestrategier som är annorlunda jämfört med tidigare generationers. Ytterligare ett syfte är att diskutera möjliga arbetssätt och undervisningsmetoder som svarar mot millenniegenerationens lärandestrategier.
--------------	---

Dagens unga högskolestudenter, millenniegenerationen, har genom sin användning av aktuell informations- och kommunikationsteknologi på väsentliga sätt skaffat sig lärandestrategier som är annorlunda jämfört med tidigare generationers. Syftet är att samtala om arbetssätt och undervisningsmetoder som svarar mot millenniegenerationens lärandestrategier.

Millenniegenerationen, alltså de som vid millennieskiftet ännu inte var vuxna och som nu utgör en stor del av studenterna vid universitet och högskolor, är den första generation som växt upp i ett samhälle präglad av digitala medier. Utöver att vara tekniskt kunniga och erfarna beskrivs millenniegenerationen i flera internationella studier ha andra medievanor än tidigare generationer. De surfar till exempel hellre på Internet än tittar på teve eller läser morgontidningen. De är också duktiga på att kommunicera via Internet och med mobiltelefoner. Genom sin medieanvändning upplever de sig själva som världsmedborgare och som deltagare i en multikulturell gemenskap på nätet där det snarare är regel än undantag att man har vänner med helt annan geografisk, social eller etnisk bakgrund än den egna. Detta har resulterat i att unga studenter i har skaffat sig andra erfarenheter och även utvecklat andra strategier för sitt lärande och sin kunskapsutveckling jämfört med tidigare generationer. Detta kan vara en utmaning för den högre utbildningen där många traditioner för undervisningen och kunskapsutvecklingen kan sträcka sig hundratals år tillbaka i tiden.

Under detta rundabordssamtal refereras projekt i journalistutbildning samt i musikerutbildning där metoder som kan vara mindre vanliga i annan högskoleundervisning har använts. Gemensamt för projekten var att studenterna i lärandegemenskaper tillämpade en slags Peer-teaching där de tillsammans utvecklade kunskap i grupper där studenterna hade olika erfarenhetsbakgrund. Utmärkande för en sådan metod är att den ger deltagarna möjlighet till reflekterad efterbildning på ett sätt som är svår att uppnå i traditionell undervisning. I de refererade projekten var just detta något som de deltagande studenterna särskilt lyfte fram som positiva erfarenheter i sina utvärderingar. När studenter själva måste svara för sin kunskapsutveckling på det sätt Peer-teaching-metoder förutsätter verkar också ett resultat bli att deltagarna tillsammans bygger upp en inre motivation och når ett "flow" i sitt lärande. Detta lärande kan av deltagarna upplevas på ett liknande sätt som det lärande som sker genom deltagande i till exempel webb-communities där deltagarna är såväl medieproducenter som mediekonsumenter. Vidare är en målsättningen att samtala om olika kulturpsykologiska aspekter i samband med högskoleutbildning med särskilt fokus på att interaktion förefaller ha stor betydelse för de strategier för lärande och kunskapsutveckling som är kännetecknande för millenniegenerationen.

Mot bättre samarbete. Möjligheter och utmaningar i kursutveckling genom IT-plattformar

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y20
----------------------	-------------------------------------

Tema	5 Samverkan
-------------	-------------

Form	Rundabordssamtal
-------------	------------------

Författare	Andrea Kollnitz, Centrum för modevetenskap, Konstvetenskapliga institutionen
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
----------------------	------------------------

Syfte	Auditoriet ska uppmuntras till diskussion om frågan hur man får kreativa idéer och visioner att bli praktisk verklighet i ett ansvarsfullt samarbete mellan ett flertal inblandade lärare.
--------------	--

Presentationen problematiserar kursutveckling genom internetbaserade lärandeplattformar utifrån frågan hur man får kreativa idéer och visioner att bli praktisk verklighet i ett samarbete mellan ett flertal inblandade lärare. Hur överförs gemensamma målsättningar till enskilda praktiska insatser som kräver inläring och användning av nya tekniska färdigheter?

Samtalet syftar till att problematisera kursutveckling med hjälp av lärandeplattformen Mondo. Kursen Bildtolkning på konstvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, har våren 2009 under min projektledning och med ekonomiskt stöd från UPC utvecklats mot en mer samordnad och delvis IT-baserad kurs där fler innovativa undervisnings- och examinationsmetoder integrerats. Kursutvecklingen bedrevs med hjälp av diskussionsmöten där alla inblandade lärare (ca. 8 personer) involverades för att bolla idéer och problem med kursen rörande allt från kursinnehåll, kommunikation, kursplan till undervisnings- och examinationsmetoder. Även då utvecklingen mot IT-baserad undervisning var det explicita målet kom projektets positiva effekter att framförallt handla om en aldrig tidigare sedd samsambetsanda, ökad öppenhet och kommunikationsvilja hos lärarna. Denna anda kom till uttryck främst i de fysiska mötena där många visioner och kritiska synpunkter ledde till mycket engagerade diskussioner, något som det uppenbart fanns ett stort uppdämt behov av. Lärarnas teoretiska ställningstaganden kom dock inte helt att motsvaras av de praktiska ändringarna i kursen och i användningen av Mondo. Flera av lärarna valde att hålla sig i invanda banor när det kom till inlärandet av tekniska färdigheter och det kreativa utnyttjandet av IT-möjligheterna. Denna diskrepans mellan idéer och utförande är något av de mest tänkvärda resultaten med projektet och tangerar även frågan om ansvarsfördelningen när nya genomgripande förändringar och undervisningsmedel ska introduceras. Vad händer om några, men inte alla inblandade pedagoger följer visionen? Var börjar och slutar projektledarens ansvar när innovationer ska införas? Hur samarbetar man bortom fysiska möten och på en mer virtuell och nätbaserad nivå? Hur Mondo-systemet har upplevts av studenterna visade sig hänga tätt ihop med just den ojämnheter i lärarnas praktiska insatser som framkommer ovan. Jag vill väcka en öppen diskussion kring ovanstående frågor, genom att först presentera resultat från mitt projekt och sedan fråga deltagarna efter deras egna erfarenheter från såväl samordnad kursutveckling /kursundervisning som införande av IT i en traditionellt uppbyggd kurs. Rundabordssamtalet syftar till att belysa olika aspekter av problemet och till formuleringen av möjliga lösningar.

Kreativt och kritiskt tänkande i utbildning på forskarnivå

Tid och lokal Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y12

Tema 6 Växelverkan forskning - undervisning

Form Presentation

Författare Eva Brodin, Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap/UPC

Lärosäte/Org. Linnéuniversitetet

Syfte Bidraget syftar till ökad kunskap kring hur doktorander från olika vetenskapsområden uppfattar kreativt och kritiskt tänkande i förhållande till sitt avhandlingsarbete och forskarutbildningen.

Konferensbidraget syftar till att presentera ett pågående forskningsprojekt om kreativt och kritiskt tänkande i forskarutbildningen, med fokus på hur doktorander inom Filosofi, Musikalisk gestaltning, Pedagogik, och Psykiatri förstår innebörderna i kreativt och kritiskt tänkande i förhållande till sitt eget avhandlingsarbete och den specifika vetenskapliga kontext som de befinner sig i.

I högskoleförordningens examensordning står det klart uttryckt att doktoranden förväntas utveckla sitt kreativa och kritiska tänkande bland andra färdigheter och förmågor under sin utbildning på forskarnivå. I dokumentet relateras kravet på kreativt och kritiskt tänkande till förmågan att arbeta med problemställningar på olika sätt, men i relation till olika teoribildningar kring kreativt och kritiskt tänkande kan innebörderna i dessa fenomen förstås i en vidare bemärkelse. Kravet på kreativt och kritiskt tänkande i examensordningen går således att relatera till flera av examensmålen på forskarnivå även om begreppen "kreativt" respektive "kritiskt" inte explicit används i dessa målformuleringar. T.ex. kan kritiskt tänkande också förstås som en viktig kvalitet i doktorandens värderingsförmåga och förhållningssätt, liksom kreativt tänkande kan ses som en förutsättning för att doktoranden ska kunna bidra till kunskapsutvecklingen. Det är därför väsentligt att ställa frågan vad kreativt och kritiskt tänkande egentligen innebär inom ramen för studier på forskarnivå.

Mot denna bakgrund pågår det ett tvåårigt forskningsprojekt vid Linnéuniversitetet som syftar till att utforska relationen mellan kreativt och kritiskt tänkande i vetenskapen utifrån deras olika teoretiska och praktiska innebörder. Den empiriska studien fokuserar på hur doktorander och deras forskarhandledare förstår innebörderna i kreativt och kritiskt tänkande, samt hur de bedömer avhandlingsarbetens kreativa och kritiska inslag.

I det planerade urvalet ingår 13 doktorander och 13 handledare från fyra olika vetenskapsområden: Filosofi, Musikalisk gestaltning, Pedagogik, och Psykiatri. Datainsamling sker under våren 2010 vid skilda lärosäten genom enskilda djupintervjuer som sedan transkriberas ordagrant och analyseras med hermeneutisk-fenomenologisk textanalys. Det blir då möjligt att belysa hur innebörderna i det kreativa och kritiska tänkandet kan se olika ut beroende av vilket vetenskapligt sammanhang som doktoranderna och deras handledare befinner sig i, samt hur relationen mellan dessa fenomen kommer till uttryck i praktiken. Eftersom analysarbetet fortfarande pågår kan inte resultatet presenteras i sin helhet på NU2010. Istället är ambitionen att redogöra för hur doktoranderna som ingår i studien förstår innebörderna i kreativt och kritiskt tänkande i förhållande till sitt eget avhandlingsarbete och den specifika vetenskapliga kontext som de befinner sig i.

Illusion av ett mönster

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y12
----------------------	-------------------------------------

Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
-------------	--

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Detlef Quast, Fil dr (Informatics, Sweden), D.P. (Particle Physics, Germany)
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Guestprof at University of Applied Studies, Germany
----------------------	---

Syfte	Syftet är att ge en djupare förståelse för känsligheten i modellbyggande, interpretation av "verklighet" och användandet av begreppet "sanning".
--------------	--

Vår uppgift var, att i projektform utveckla en metod för examensarbeten inom företagsekonomi, som skiljer sig från vanliga introduktioner i vetenskapligt arbete. Projektet leder till, att studenterna i sina masteruppsatser blir försiktigare i sin begeistring att generalisera skapade modeller och försvarandet av resultatens icke generellt givna sanningshalt.

Inom det vetenskapliga arbetet behövs ett stort mått av föreställningsförmåga, då data man inhämtar/bearbetar aldrig är fullständiga, är flertydiga och beroende av inhämtningens omvärld/situation. Forskare försöker lösa dylika problem med avancerade statistiska analysmetoder (t ex signifikansanalys). Gödel visade i sitt ofullständighetsteorem att modellens sanningshalt inte kan visas inom modellens ram. I stället måste man tillgripa mer omfattande modeller/löskalsmetod. Dagens studenter använder trots sådan kunskap gärna Carnaps berömda program, att skapa modeller för sina "upptäckter" ur "logiska" slutsatser och trots att Gödel visade, att detta inte är hållbart, "bevisar" man sanningshalten av sina modeller just inom ramen av dessa modeller.

Vår uppgift var, att i projektform utveckla en metod för uppsatsskrivande (examensarbeten inom företagsekonomi), som skiljer sig från vanliga korta introduktioner i vetenskapligt arbete. Syftet var, att ge studenterna en djupare förståelse för känsligheten i modellbyggande, sin interpretation av "verkligheten" och sitt användande av begreppet "sanning". Speciellt skulle projektet leda till, att våra studenter i sina masteruppsatser blir mycket försiktigare i sin begeistring över att generalisera skapade modeller och försvara resultatens icke generellt givna sanningshalt.

Projektet startades vid Örebro universitet, ESI, och genomfördes i tre steg varje halvår parallellt med skrivandet av masteruppsatserna under flera år:

Steg 1: föreläsningar/övningar med ett stort inslag av trolleritricks, för att belysa den generella problematiken med självklara och allmängiltiga hypoteser och modeller ur enstaka/överskådande observationer man gjorde.

Steg 2: föreläsningar/övningar i komplexitets- och kaosteori, som inte ingår i studenternas utbildningsprogram, för att få förståelse för komplexitetens kontra reduktionismens problematik, när fler än fyra variabler samtidigt ändras.

Steg 3: föreläsningar/övningar i dominoteori som inte ingår i studenternas utbildningsprogram, med exempel utanför studenternas uppsatsproblem, för att visa att tidigt fastläggande av modeller snabbt fortplantar sig i hela tankeprocessen inom forskningsprojektets ram.

Projektet genomfördes inte som en extra poänggivande kurs utan som en integrerad del av uppsatsarbete.

Resultatet var överraskande tydligt: Det visade sig att de vetenskapliga och kollegiala opponenterna statistiskt signifikant mindre ofta anmärkte på vetenskapsmetodiska brister i masteruppsatser av studenter som hade deltagit i projektet än i samtliga uppsatsgrupper, som inte deltog. Under två år visade sig samma resultat i över 50 masteruppsatser. Att jag fick Örebro universitetets stora pedagogiska pris är ointressant för projektet, men visade att inte minst studenterna uppskattade projektet. Efter denna framgång övertogs delar av dessa tre steg i de reguljära och förberedande vetenskapsmetodiska föreläsningarna, för att ge alla studenter samma kunskaper.

Clinical Innovation Fellowship – an innovation / education initiative for medtech

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Y12
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Marcus Lindahl, Uppsala Universitet, Pernilla Ulfvengren, KTH, Bertil Guve, KTH/KI, Erik Pineiro, KTH/KI
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet m.fl.
Syfte	Bidraget syftar till att presentera en ny form av utbildningsprogram där ambitionen är att samtidigt generera nya tekniska och organisatoriska innovationer inom sjukvården samt att "skapa" individer och nätverk som utvecklar gränsytan mellan universitet/sjukvård/medicinsk-teknisk industri. Pedagogiska utmaningar och möjligheter diskuteras.

A new initiative of advanced multidisciplinary training in innovation, highly based on collaboration between stakeholders in health care, medical device industry and universities. Key areas of development are; overall principles of teaching innovation, accelerated problem based learning, the innovation process as education and practice, needs in healthcare & medtech industry.

This paper presents a Swedish initiative of advanced multidisciplinary training in innovation, which is highly based on collaboration between stakeholders in health care, medical device industry and universities. The goal of this post-graduate education in clinic-centered innovation is to contribute to the development of a regional medical device cluster, to educate the health care and medical device innovators and leaders for the future and to develop technical and organizational tools and solutions for the participating clinics.

A few years ago some individuals at the Center for Technology, Medicine and Health, CTMH, got in contact with the Stanford Biodesign Innovation program. Since the need for collaboration across boundaries and silos had been identified there was almost an instant initiative to try this model in Sweden. A dedicated effort to get funding and building research capacity started in parallel. A joint project for designing and developing a Swedish variation of the program was set up.

The paper presents examples of an existing innovation research education program at Stanford University and then the Swedish initiative that starts in the fall of 2010. Then issues and key areas of interest that have been identified in development of the Swedish initiative are presented.

These are; overall principles of teaching innovation, accelerated problem based learning, the innovation process as education and practice, and finally particular needs in Swedish health care and medical technology industry. An important difference between the programs at Stanford and Stockholm is the inclusion in the Swedish initiative of the organizational issues faced by the clinics. These issues are exemplified with leadership and management theories identifying health care as a technology intensive and safety critical socio-technical system. Finally these key areas of interest are then consolidated in designing the overall approach to the Swedish initiative and the curriculum in the fellows specialized training.

The paper reports findings from an ongoing research project whose aim is to identify obstacles and success factors for initiating such an initiative within Swedish university and healthcare structures. The research project also aims to evaluate at least three cycles of the program.

Hur arbetar vi med färdigheter, förtrogenhet, förhållningssätt och omdöme i forskarhandledning?

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Kungsstenen
Tema	6 Växlerkan forskning - undervisning
Form	Rundabordsamtal
Författare	Khalid El Gaidi
Lärosäte/Org.	KTH
Syfte	Medvetenhet om villkoren för att utveckla färdigheter, förtrogenhet och omdöme i forskarutbildning

I de nya målen för doktorsexamen betonas på nytt de färdigheter, förtrogenhet, förhållningssätt och omdöme som forskarstuderanden förväntas utveckla under sin utbildning. Samtal med många handledare som går forskarutbildningskurser visar att det finns stor medvetenhet om bristerna och behov av systematiska metoder att komma till rätta med dem.

I de nya målen för doktorsexamen som trädde i kraft 1 januari 2010 betonas på nytt de färdigheter, förtrogenhet, förhållningssätt och omdöme som forskarstuderanden förväntas utveckla under sin utbildning.

Ett axplock:

- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Samtal med många handledare som går handledarkurser visar dels att medvetenheten om färdigheterna i forskarutbildningens mål inte alltid är lika hög som man skulle önska, dels att några klara strategier hur man kan arbeta för att utveckla dessa färdigheter hos forskarstuderanden inte alltid är tydliga. Ett vanligt påstående är att studenterna förväntas utveckla dessa färdigheter genom att vistas i forskningsmiljöer där sådana antas finnas.

Frustrationer bland forskarhandledare visar ibland att färdighetsträning är långt ifrån tillfredsställande hos många forskarstuderande. Det handlar om kommunikationsfärdigheten såväl skriftligt som muntligt, förmågan att kunna urskilja mönster i forskningsresultaten, att göra initierade etiska överväganden liksom som att utveckla insikt om vetenskapens förtjänster och begränsningar.

Traditionellt är forskarutbildningens fokus inriktad på forskningsämnets påståendekunskap, färdigheterna förväntas forskarstudenten förvärva genom osmos. Sällan ser man medvetna strategier för hur forskarstuderanden ska utveckla dem. Någon medveten systematisk ansats står inte alltid att finna.

Av erfarenheten vet jag att dessa frågor är högaktuella bland människor med intresse för forskarhandledning, inte minst med tanke på kommande utvärderingar från högskoleverkets sida.

Jag planerar att hålla en kortare introduktion och sedan ge deltagarna möjlighet att i grupper om fyra redogöra för varandra hur de gör idag och diskutera möjliga strategier och metoder att mer systematiskt kunna arbeta in dessa i forskarhandledningskurser. De små grupperna redovisar sedan sina resultat i den stora gruppen. En sammanställning av resultat utgör input till en artikel jag planerar skriva som sammanfattning av rundabordsamtalet.

Forsknings- och utvecklingsprojektet

"Rum för lärande"

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Höger hörsal
Tema	7 Rum för lärande
Form	Presentation
Författare	Ewa Gruffman-Cruse, Lärarutbildningen Umeå universitet, Kia Sundbaum, Lärarutbildningen Umeå universitet och Tomas Grysell, PU/Uppsala universitet
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet m.fl.
Syfte	Deltagarna vid presentationen får en avstämning över projektet Rum för lärande och dess utveckling från och med starten 2007 och till dagens forskningsläge. Resultat från projektets olika studier kommer att redovisas som bl.a. behandlar de fysiska aspekterna av högskolans undervisnings- och lärandemiljöer samt en utblick mot framtida studier.

Forskning inom projektet "Rum för lärande" visar och bidrar till teoretiska kunskaper om bland annat sambandet mellan fysisk miljö, lärande och undervisning inom främst högskolan men också i och för barn- och ungdomsskolan. Projektet bidrar också till att hitta nya kreativa tillämpningar och utveckling inom detta område.

Sedan projektet startade för ett antal år sedan har forskningsfokus legat på studier om de fysiska aspekterna av högskolornas och universitetens undervisnings- och lärandemiljöer men också på de miljöer som studenter från t.ex. lärarutbildningarna möter i sina framtida praktiker som utexaminerade lärare. Projektets övergripande syfte är att bidra till och skapa kunskap om utformning och användning av fysiska och virtuella rum inom den högre utbildningen och hur det kan ta sig uttryck inom övriga skolväsendet, på ett sådant sätt att det befrämjar studenternas och elevernas lärande.

Projektet har som målsättning att (a) analysera undervisning och lärande i fysiska rum med varierande grader av flexibilitet, mångfunktionalitet och lärar-/studentinflytande över den rumsliga användningen, (b) utveckla rum för lärande i nära samverkan med lärare och studenter/elever, (c) höja kompetens och medvetenhet hos lärare och studenter med avseende på rummets betydelse för lärande. Vidare består projektgruppen av universitetslärare och forskare inom lärarutbildning, universitetspedagogik och design vid Umeå universitet, Lunds universitet och Uppsala universitet. Förutom forskningsuppgifter har projektgruppen medverkat till att genomföra den första internationella konferensen i vårt land under temat "Spaces for Learning", vid Umeå universitet 2009.

Innan själva projektet startade genomförde vi en forskningsöversikt över fältet och slogs då, vid den tidpunkten, över att det var relativt få studier gjorda såväl nationellt som internationellt, som hade den fysiska miljön i blickpunkten från ett lärandeperspektiv. Det har givetvis hänt en del sedan dess och vi har själva också kommit att bidra med egen kunskap till fältet genom våra studier inom bl.a. ramen för våra reguljära verksamheter och genom våra pedagogiska praktiker. Tomas har t.ex. närmare studerat universitetslärares bilder av rum för lärande ur fiktiva perspektiv genom deltagare från en universitetspedagogisk kurs där de ombads fritt s.a.s. skapa sina "drömrums" för lärande. Ewa och Kia håller, i skrivande stund, bäst på med att planera för att testa metoder med "gåtur, semantisk miljöbeskrivning och mentala kartor" i någon eller några av deras kurser under våren. De har vidare planer på att närmare studera hur det fysiska rummet påverkar studenters känsla av tillhörighet/icke tillhörighet i den traditionella undervisningslokalen/föreläsningssalen och hur det befrämjar eller hindrar lärandet. Det är något av det innehåll vi tänkt oss för en presentation av projektet Rum för lärande vid konferensen.

Metoder för lärande i social hållbarhet – bilder av hemlösa. Ett utvidgat akademiskt lärande med möjlighet till identifikation och reflektion

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Höger hörsal
Tema	7 Rum för lärande
Form	Presentation
Författare	Anne-Charlotte Ek, Malmö högskola, Ina Alm, Pedagogiska centralen, Malmö stad, Josefine Gustafsson, Naturskolan, Malmö
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Målsättningen är att deltagarna efter presentationen ska ha en förståelse för arbetsformernas potential (stadsvandring, digitala berättelser, litteraturseminarium, receptions- och reflektionssamtal) för ett fördjupat lärande om komplexa frågeställningar, här exemplifierat med hemlöshet som tema, i en akademisk kontext. Diskussionen har två frågor: Nya arbetsformer – merarbete eller nya roller för lärare och studenter? Vilket mervärde finns det i att kombinera sinnliga, estetiska och teoretiska lärandeformer?

Utgångspunkten är erfarenheter från ett samarbetsprojekt mellan Pedagogiska Centralen, Malmö stad, och Genusvetenskap, Malmö högskola. Projektets syfte var att fördjupa förståelsen för temat hemlöshet och social hållbarhet, visa att olika typer av erfarenheter ger olika typer av förståelse och skapa medvetenhet om olika mediers möjligheter till lärande.

Bakgrund

Presentationen tar utgångspunkt i erfarenheter, reflektioner och dokumentation producerat i ett samarbetsprojekt mellan pedagoger vid Pedagogiska Centralen, Malmö stad, och studenter och lärare vid Genusvetenskap, Malmö högskola. Detta pilotprojekt ingår i en större satsning på Lärande för hållbar utveckling som finansieras av Malmö stad (www.malmo.se/hallbartlarande). I fokus för samarbetsprojektet var frågan om hur komplexiteten i social hållbarhet bäst kan belysas. Projektet genomfördes med 40-talet studenter under delkursen Hem, rum, plats i Genusvetenskap 1-30 (<http://www.edu.MaH.se/GV101S/syllabus/>) och frågan om social hållbarhet konkretiserades i relation till bostadslösa kvinnors och mäns livssituation under de tio dagar långa undervisningspasset.

Syfte

Syftet med projektet var att fördjupa förståelsen hos deltagande studenter och pedagoger om centrala villkor som påverkar processer i riktning mot en social hållbar utveckling. Användandet av olika arbetsformer hade ambitionen att förkroppsliga upplevelsen av att skilda livsvillkor innebär olika handlingsutrymme och kan skapa intressekonflikter som motverkar sociala hållbar utveckling.

Pedagogiska frågor var:

- Vilket mervärde finns det i att kombinera sinnliga, estetiska och teoretiska lärandeformer?
- Nya arbetsformer – merarbete eller nya roller för lärare och studenter?

Rummets roll som visuellt innovativt lim för ett tvärvetenskapligt team

Tid och lokal	Pass 3, torsdag kl 10.30–11.30, Höger hörsal
Tema	7 Rum för lärande
Form	Presentation
Författare	Monica Lindh Karlsson, Designhögskolan
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Syfte är att bidra till reflektion om hur krav på anställningsbarhet i form av kompetens att arbeta med innovativ potential i interdisciplinära team påverkar framtidens lärande. Vilka krav ställer det på kontexten av en modern högskole- och universitetsutbildning?

Anställningsbarhet innebär bland annat erfarenhet att samarbeta i innovativa interdisciplinära team. Samarbete över disciplingränserna bidrar med innovativ potential genom ökat divergenta tänkande. Svårigheter för ett team är interaktion och integration mellan medlemmarna. Mitt forskningsresultat av arbete i interdisciplinära team belyser rummet som ett visuellt lim för en innovativ arbetsprocess.

Högskole- och universitetsutbildning har som målsättning att studenter ska vara anställningsbara. Därmed har högskola och universitet en uppgift att följa med den samtida utvecklingen och anpassa undervisning och pedagogik på sådan sätt att studenterna är förberedda och har en aktuell kunskap.

Industri och näringsliv som konkurrerar med stark teknikutveckling, krav på innovationer och nytänkande är flexibla organisationer där anställda flyttas runt i organisationen och förväntas samarbeta i multidisciplinära team. Samarbete mellan olika discipliner ökar den innovativa och kreativa potentialen.

Team kännetecknas av bland annat delat ledarskap, delaktighet och ansvarskännande för process och resultat. Det ställer krav på interaktion och integration mellan medlemmar och under processen. Målet med utbildning av interdisciplinära team är att förbereda studenterna genom tillämpning av samarbete i projekt. Syftet är att studenterna ska få egen erfarenhet och genom reflektion öka sin handlingsberedskap att samarbeta i team.

Ett sätt att förbereda studenter är att låta studenterna samarbeta i interdisciplinära team med projekt som genomförs i samarbete med näringsliv och industrin. På Designhögskolan, Umeå universitet, har två interdisciplinära casestudier med team genomförts i ett forskningsprojekt åren 2008 och 2009. Studenter från både konstfältet och vetenskapligt fält har samarbetat i projekt som löpt på helfart i fem veckor. Studenterna har i projekten samarbetat med Volvo Lastvagnar och PEAB.Handledning har skett med yrkesverksam erfaren handledare och en coach. En väsentlig del i undervisningen har varit att teamen med egen budget, byggt upp och format sin egen arbetsmiljö och studio. Varje vecka har studenterna gjort en självreflektion utifrån nyckelfaktorer baserad på forskning om teamarbete. Efter projektet har studenterna genomfört en metareflekterad av interdisciplinärt teamarbete. Materialet har sedan analyserats och jämförts med projektets teorigrund.

Resultatet har hittills visat att en kommunikativ och transparent arbetsprocess i rummet kan fungera som lim för teamets interaktion och förmåga att integrera med varandra. Kommunikation som är starkt visuell, fysisk i form av low-tech prototyper och graden av tillgänglighet, gynnar teamets förmåga att upprätthålla strukturen av ett team. Den kreativa processen i projektkursen är också en lärandeprocess där studenten är aktivt subjekt i sitt kunskapsbyggande. Studenter som är aktiva och delar sin kunskap med varandra känner mer kontroll över sitt lärande. Den öppna processen i rummet ökar även studenternas aktiva gemensamma lärande. Studerandeaktiv undervisning ställer krav på lärandemiljön. Traditionell föreläsningssal eller projektrum tillmötesgår inte kraven på undervisning i interdisciplinära team. Med det följer att även det pedagogiska rummet hämmas.

Hur påverkas lärande av samarbete i innovativa interdisciplinära team?

Pass 4: Torsdag kl 12.45–14.30

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Kungsstenen	RBS	Att arbeta med studentretention Jonas Forsman, UU, Staffan Andersson, UU	90
Bergsmannen	WSH	Pedagogisk kompetensutveckling – en strategisk fråga Maja Elmgren, Margareta Erhardsson, UmU, Karin Apelgren, UU, Katarina Winka	91
Vänster hörsal	P	Vetenskaplig metod på nätet – att dela digitala läroobjekt inom en högskola Madelene Zetterlind, HJ, Christina Keller, HJ	92
	P	Learning from and with technology. Does higher education use the potential of new technology? Samuel Edelbring, KI	93
	P	Se och hör i när och fjärran Elisabeth Frank, LNU, Katarina Herrlin, LNU	94
	P	Screen-capture som evalueringsredskap Petter Mathisen, Univ i Agder, Halvard Øysæd, Univ i Agder	95
U26	WSH	Återkoppling för lärande Ann-Kristin Sandberg, KI	96
Y22	WSH	Att förstå undervisning genom upplevelseinriktad pedagogik Tomas Grysell, UU	97
Y10	P	Bedömning och examination av verksamhetsförlagd utbildning Marie Jedemark, HKr	98
	P	Expertise, quality and judgment in architecture and urban design – A theory for assessing architecture quality Magnus Rönn, KTH	99
	P	Demonstration av en modell för klinisk slutexamination vid tandhygienistutbildningar Anna-Britta Larsson, HDa, Nina Sundberg, Görel Müller, HDa, Margaretha Olsson, KaU	100
	P	Objective Structured Clinical Examination (OSCE)- assessment of competence and supporting reflective learning in dental education Cecilia Christersson, Kerstin Petersson, Henrik Jansson, Kristina Hellén-Halme, Bertil Kindby, Eva Lilja-Karlander (alla MaH)	101
Y11	WSH	Kvalitet och komplexitet: Analys av information som ett redskap vid bedömning och examination Sofia Kjellström, HJ, Kristian Ståhlne, LU	102
Y12	WSH	Handen på hjärtat – Hur generella är generella kompetenser egentligen på kandidat- respektive masternivå? Del 1 Magnus Gustafsson, Calle Carlsson, Fia Börjeson, Ann-Marie Ericson, (alla CTH)	103

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Höger hörsal	P	Värdet av att lösa riktiga problem i näringslivet Anne Algers, SLU	104
	P	Projekt DV - en företagskopplad projektkurs i mångkulturell studentmiljö Olle Gällmo, UU	105
	P	Samverkan med det omgivande samhället i en samhällsvetenskaplig utbildning Gunilla Albinsson, BTH, Kerstin Arnesson, BTH	106
	P	Ämnesdidaktisk forskning, undervisning och pedagogisk utveckling i samverkan – exemplet datavetenskapens didaktik vid Uppsala Universitet Anders Berglund, Mats Daniels, Anna Eckerdal, Arnold Pears, Michael Thuné (alla UU)	108
Y20	WSH	Mötet mellan pedagogisk dokumentation och pedagoger – ett lärande event Anna Palmer, SU, Kajsa Ohrlander, SU	109
Y21	WSH	Professionellt lärarskap - Att arbeta systematiskt med utveckling som högskolelärare Klara Bolander Laksov, Pia Angsmyr, Linda Barman, Lena Boman, Anna Hartman, Cormac McGrath, Ann-Kristin Sandberg, Charlotte Silén, Maria Weurlander (alla KI)	110
Polstjärnan	P	Personlig och professionell vidareutveckling genom självstyrkt lärande? Catharina Sjö Dahl Hammarlund, Christina Gummesson, Eva Nordmark, (alla LU)	111
	P	Livslångt arbetsintegrerat lärande Lars Johansson, HV	112
	P	Web-basert bilde-lyd mentoring - Pedagogiske muligheter og utfordringer Petter Mathisen, Univ i Agder, Birgitte Wergeland, Univ i Agder	113
	P	Teaching and Learning in the Global Classroom: Challenges & Opportunities, the SLU experience Natalie Jellinek, SLU	114
Spelbomskan	P	Hantering av befordringsärenden rörande pedagogisk skicklighet Åsa Ryegård, UU, Katarina Winka, UmU, Karin Apelgren, UU	115
	P	Webbaserad Pedagogisk Meritportfölj Jakob Johansson, UU, Karin Apelgren, UU, Martin Grydén, UU, Louise Rügheimer (alla UU)	116

Att arbeta med studentretention

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Kungsstenen
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Jonas Forsman, Staffan Andersson, Avdelningen för fysikens didaktik, Institutionen för fysik och astronomi
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	Syftet med rundabordssamtalet är att dela erfarenheter och med teoretisk bas diskutera kring verktyg för att arbeta med studentretention

Rundabordssamtalet inleds med en presentation av de modeller och insatser som varit framgångsrika under 30 års forskning inom studentretention. Diskussionerna kommer att sedan fokuseras kring erfarenheter av och förslag på insatser för lyckad studentretention.

Studentavhopp har debatterats livligt på olika nivåer och av många olika anledningar. Exempelvis är andelen av nybörjarstudenterna inom svensk högre utbildning som tagit någon form av examen efter sju år 55 % (SCB, 2008). Detta kan ses som en problemindikator inom utbildningsväsendet, men också som tecken på att förståelsen av studenters vägar genom utbildningen behöver utvecklas. Det kan även inspirera till utvecklingsarbete eftersom avhopp kan indikera ekonomiska och kvalitetsmässiga problem för utbildningsinstitutionerna.

Vid detta rundabordssamtal kommer vi att utgå från olika teoretiska modeller för studentavhopp som byggts upp och prövats empiriskt under de senaste trettio åren. Modellerna presenterar möjliga vägar för lärosäten att nå högre studentretention.

Av särskild betydelse är de två dominerande modellerna; studentintegrationsmodellen och studentavhoppssmodellen. Dessa modeller utvecklades parallellt, vilket medför att de har mycket gemensamt (Carebra et al., 1992).

Med utgångspunkt från Spady (1967), presenterade Tinto (1975) studentintegrationsmodellen. Tinto (1975) hävdade att studenters retentionsval var beroende på hur väl studenterna är integrerade i universitetets akademiska och sociala sfär. I en utvecklad studentretentionsmodell beskrev Tinto (1997) klassrum, grupprum, och andra universitetslokaler som mötesplatser där akademisk och social integrationen är möjlig. I den utvecklade versionen av studentintegrationsmodellen, sammanlänkades studenters, lärares och annan universitetspersonals påverkan på studentretention för att ge en mer utvecklad bild av problematiken.

Det teoretiska ramverket kring studentavhoppssmodellen (Bean, 1980), bygger på att studenters retentionsval var beroende på hur de förhöll sig till sina studier, vilket påverkade deras studiebeteende, vilket i sin tur påverkar deras intentioner för högre utbildning. Attityden som studenter har med sina studier, påverkas i mycket stor grad av yttre faktorer. Rundabordssamtalet kommer att inledas med en presentation av retentionsforskning och tidigare insatser, för att öppna diskussion och erfarenhetsutbyte kring studentretentionsinsatser.

Referenser

- Bean, J.P., 1980. Dropouts and turnover: The synthesis and test of a causal model of student attrition. *Research in Higher Education*, 12(2), 155-187.
- Carebra, A. F., Castañeda, M. B., Nora, A. och Hengstler, D. (1992). The Convergence between Two Theories of College Persistence. *Journal of Higher Education*, 63 (2), s.143-164.
- Spady, W., 1970. Dropouts from higher education: An interdisciplinary review and synthesis. *Interchange*, 1(1), 64-85.
- Statistiska Centralbyrån. SCB. (2008) Utbildningsnivå 2007 efter kön och ålder (åldersklasser), 16-74 år. 2008. <http://www.scb.se/statistik/UF/UF0506/2008A01a/Tab9.xls>
- Tinto, V., 1975. Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research -- Tinto 45 (1): 89 -- Review of Educational Research.
- Tinto, V., (1997). Classrooms as Communities: Exploring the Educational Character of Student Persistence. *Journal of Higher Education*, 68(6), 599-623.

Pedagogisk kompetensutveckling – en strategisk fråga

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Bergsmannen
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Workshop
Författare	Maja Elmgren, Uppsala universitet, Margareta Erhardsson, Umeå universitet, Karin Apelgren, Uppsala universitet, Katarina Winka, Umeå universitet
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Först presenterar vi två modeller för strategisk pedagogisk kompetensutveckling från Umeå universitet och Uppsala universitet. Deltagarna får sedan diskutera i grupper och ta fram idéer kring hur strategisk pedagogisk kompetensutveckling kan genomföras vid det egna lärosätet. Vid ett avslutande samtal får deltagarna med sig av idéerna från grupparbetet.

Pedagogisk kompetensutveckling betraktas ofta som en fråga för den enskilde läraren. Ovanligare är att en institution gör en samlad kompetensutvecklingsplan i förhållande till den önskade pedagogiska utvecklingen inom verksamheten. Vid workshopen presenterar vi erfarenheter från Umeå universitet och Uppsala universitet där modeller för strategisk pedagogisk kompetensutveckling har utvecklats.

Pedagogisk kompetensutveckling betraktas ofta som en fråga för den enskilde läraren. Mer ovanligt är att en institution gör en samlad kompetensutvecklingsplan för lärarna i förhållande till den önskade pedagogiska utvecklingen inom verksamheten.

Inom näringslivet arbetar man ofta med så kallade kompetensförsörjningsplaner för att kunna planera hur man på bästa sätt ska satsa när det gäller kompetensutveckling för såväl individer som för organisationen. Den strategiska tanken är att minska den sårbarhet som kan uppstå om ett fåtal medarbetare besitter all kompetens på ett visst område. Likaså kan man genom en kompetensförsörjningsplan arbeta strategiskt med organisationens framtida utveckling.

Inom högskolan har alla medarbetare rätt till årliga utvecklingssamtal (även kallade medarbetarsamtal, planeringsamtal mm). Dessa genomförs mer eller mindre regelmässigt. Oftast hålls samtalen av prefekt eller motsvarande arbetsledare och fokuserar mest på den allmänna arbetssituationen och inte i så hög utsträckning på lärarrollens mer pedagogiska delar.

Strategisk pedagogisk kompetensutveckling innebär att både individens och verksamhetens behov beaktas. Genom att införa de pedagogiska kompetensutvecklingsaspekterna i utvecklingssamtalet synliggörs både kompetenser och utvecklingsbehov på såväl det individuella som på det organisatoriska planet.

Vid workshopen presenterar vi kort erfarenheter från Umeå universitet och Uppsala universitet där två modeller för strategisk pedagogisk kompetensutveckling har utvecklats. Dessutom presenteras en mall för pedagogiska utvecklingssamtal samt en mall för planering av pedagogisk kompetensutveckling (30 min). Deltagarna får sedan i mindre grupper diskutera och ta fram idéer kring hur strategisk pedagogisk kompetensutveckling kan genomföras vid det egna lärosätet (40 min). Vid ett avslutande samtal kommer deltagarna att få dela med sig av sina idéer från grupparbetet (35 min).

Vetenskaplig metod på nätet – att dela digitala läroobjekt inom en högskola

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Vänster hörsal
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Madelene Zetterlind, Resurscentrum för flexibelt lärande, Christina Keller, Resurscentrum för flexibelt lärande
Lärosäte/Org.	Högskolan i Jönköping
Syfte	Presentationen syftar till att inspirera deltagarna till att skapa och dela digitala läroobjekt i ämnesövergripande kurser.

Utvecklingsprojektet "Vetenskaplig metod på nätet" syftar till att utveckla digitala läroobjekt för helt eller delvis nätbaserad undervisning i kurser om vetenskaplig metod. Exempel på hur digitala läroobjekt kan skapas i en ämnesövergripande kurs ges och positiva och negativa erfarenheter från projektet redovisas och diskuteras.

Syfte och mål med projektet: Syftet med projektet var att skapa en modell för gemensam utveckling och användning av ämnesövergripande nätbaserade kurser vid Högskolan i Jönköping. Digitala läroobjekt för helt eller delvis nätbaserad undervisning i kurser om vetenskaplig metod prioriterades som ett viktigt område för högskolan.

Metod eller tillvägagångssätt: Projektet inleddes i början av 2008 och bedrivs som ett samarbetsprojekt mellan fackhögskolorna vid Högskolan i Jönköping. I projektet medverkar representanter för Resurscentrum för flexibelt lärande, Högskolebiblioteket, Hälsohögskolan, Tekniska Högskolan, Internationella Handelshögskolan och Högskolan för lärande och kommunikation. Ett trettiotal lärare har bidragit till att utforma innehållet tillsammans med bibliotekarier, TV-pedagoger och översättare. Kursresursen innehåller en introducerande del samt följande kursmoduler:

1. Vetenskapsteoretisk och vetenskapshistorisk orientering
2. Informationssökning
3. Att skriva vetenskapliga rapporter
4. Forskningsprocessen
5. Forskningsmetoder och tekniker för datainsamling
6. Metoder för dataanalys

De digitala läroobjekten som har skapats i projektet består av inspelade föreläsningar, intervjuer och rundabords-samtal, powerpoint-presentationer och annat textbaserat material. Läroobjekten har samlats i två kurser i högskolans lärplattform. En svensk och en engelskspråkig version av kursresursen har utarbetats. Kursresursen innehåller också en utvärderingsdel med student- respektive lärarutvärdering.

Resultat: Från november 2008 till juni 2009 har kursresursen använts i tio kurser och under hösten 2009 och vårtidningen har hittills 19 kurser fått tillgång till den. Kursresursen har använts av samtliga fackhögskolor, mestadels på kandidatnivå men även på masterutbildningar. Sex av kurserna har använt den engelskspråkiga kursresursen. Kursresursen har hittills mest använts i campuskurser men under hösten 2009 används den även i ren distansutbildning. Skälen för att använda kursresursen har bl. a. varit att möjliggöra att minska antalet föreläsningstimmar till förmån för seminarier, att erbjuda variation, fördjupning och breddade perspektiv, att använda som stöd vid uppsatsskrivning och ge ökad möjlighet till flexibilitet i tid och rum för studenterna.

Från de lärar- och studentutvärderingar som har gjorts framkommer både för och nackdelar. De digitala läroobjekten, som är avsedda för användning inom många ämnesdiscipliner, upplevs ibland av studenterna som för löst kopplade till den aktuella kursen. Av samma skäl har lärare ibland svårt att anpassa användandet av läroobjekten till kursens nivå – grund eller avancerad. För att komma tillrätta med det här krävs det att lärare arbetar aktivt med att foga ihop läroobjekten till en sammanhängande kurs med en klar struktur och nivåinriktning. Studenter uppger att de största fördelarna är att de inspelade föreläsningarna kan stoppas, spolas tillbaka och tas om samt flexibiliteten i tid och rum ökar.

Learning from and with technology. Does higher education use the potential of new technology?

Tid och lokal Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Vänster hörsal

Tema 2 Verktyg för lärande

Form Presentation

Författare Samuel Edelbring

Lärosäte/Org. Karolinska Institutet

Syfte Syftet med presentationen är att stimulera till aktiv reflektion över de tekniska verktyg som används för lärande.

Studenters vardag fylls av teknikmedierade erfarenheter av kommunikation och möten, men hur passar denna teknik in i befintlig högskolestruktur? Kunskapsförmedlande teknik verkar lätt att inkorporera i högskolan, men utvecklingen går dock i riktning mot möjligheter för möten mellan människor. Hur förbereder sig högskolan för detta?

Aim

The aim of this presentation is to further understand the functions that technology have for student learning. Furthermore it aims at stimulating discussion about the new intermediating function of Information and Communication Technology for student learning.

Methods

The presenter draws from experience in educational software development and its integration into Higher Education. In a recent work he put forward a reflection on the use of technology in Interprofessional Education based on experience and literature study in media and technology research for learning (Edelbring, S. (In press)). The framework is drawn upon here and related to learning in higher education.

Discussion

Educational practices with technology need to be further discussed among educators. In recent years computer technology has developed quickly and taken new forms in our students' lives. Higher education has now to face a culture where students' everyday life is soaked with technology-mediated experiences. Many educators and policy makers are still "digital immigrants" (Prensky, 2001) and may see technology as a threat. The social cognitivist Albert Bandura raises a concern that the more people's lives are dominated by media, the less they learn from each other (Bandura, 1986). Is this concern valid also in formal education? Educational practices with technology have not yet reached the point where educators and learners benefit optimally from innovative technology. To improve technology use in higher education there is a need for reflection on how today's and tomorrow's technology can contribute.

Traditionally technology is conceived as a vehicle for conveying knowledge, very much like we think about the function of a book. With contemporary technology, however, we see increasingly that new technology has a mediating function between people and situations. Integrations of "learning from" technology seem easier to incorporate in Higher Education frameworks than the "learning with" technology. What kind of promises does this new technology hold and how could higher education benefit from its integration? Some examples will be discussed at the presentation.

References

Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Edelbring (in press). A threefold framework for relating to innovations and technology in education: Learning from, with and about technology. In A. Bromage, L. Clouder, J. Thistlethwaite & F. Gordon (Eds.), Interprofessional E-Learning and Collaborative Work: Practices and Technologies. Hershey: IGI Global.)

Prensky, M. (2001a). Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon, NCB University Press., 9(5).

Se och hör i när och fjärran

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Vänster hörsal
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Elisabeth Frank och Katarina Herrlin
Lärosäte/Org.	Linnéuniversitetet
Syfte	Deltagarna ges en inblick i om och hur ett kommunikationsverkstyg som Skype kan användas i en webbaserad utbildning. Vidare delges reflektioner kring möjligheter och hinder vad gäller synkron kommunikation via mikrofon och webkamera.

Vid asynkron kommunikation har studenten tid att formulera sig skriftligt. Vid synkron kommunikation förhåller det sig annorlunda. Chatt bygger på att effektivt kunna uttrycka sig via tangentbordet. Saknas förmågan blir studenten obönhörligen avhängd. Studiens syfte är att studera hur Skype kan främja kommunikation och lärande i webbaserad utbildning.

”Se och hör i när och fjärran” är ett pågående utvecklingsprojekt inom ramen för lärarfortbildning. Diskussioner och seminarier är vanliga inslag i campusutbildningar men även i webbaserade utbildningar där forum upprättats för såväl synkron som asynkron kontakt. Brukligt är att dessa samverkansformer är skriftbaserade (Mason & Rennie, 2008). Vid asynkron kommunikation kan studenten ta tid på sig när det gäller skriftliga formuleringarna runt en uppgift eller i en diskussionstråd medan det vid synkron diskussion förhåller sig annorlunda. Chatt bygger i stor utsträckning på att studenten snabbt och effektivt kan uttrycka sig i skrift via tangentbordet. Saknas denna förmåga blir hon eller han obönhörligen avhängd i förekommande diskussioner.

Att välja en distansutbildning framför campusförlagda studier beror många gånger på praktiska omständigheter som att få studier och familjeliv att gå ihop (Wännman, 2002). Om man bortser från vad som är praktiskt genomförbart visar Frank och Herrlin (2006) att studenter i högre utbildning genomgående föredrar att träffas ”live” och tala samman. Här framhålls att sådana möten blir mer givande och mer långtgående än vad som är fallet vid kommunikation via skriftväxling. I förlängningen menar studenterna att detta i högre grad bidrar till att den egna kunskapsvyn viggas än när traditionella webverktyg som diskussionstrådar eller liknande används.

Syfte och mål

Är det möjligt och blir det givande att kombinera det bästa av två världar - studier på hemmaplan och synkron muntlig kommunikation? Syftet med föreliggande utvecklingsprojekt är att studera om och hur Skype, synkron kommunikation via mikrofon och webkamera, kan utgöra verktyg som främjar kommunikation och lärande i webbaserad utbildning.

Urval och metod

De två kurser som studeras ingår i lärarfortbildning. Dels handlar det om en fristående och webbaserad distanskurs, dels om en kurs inom ramen för lärarlyftet som är en kombination av såväl distans som campus. Fokus i båda kurser är grundläggande språk-, läs- och skrivutveckling.

Tillsammans via Skype bearbetar studenterna litteratur och genomför kursens uppgifter vilka i många fall kräver individuella förberedelser. Studenterna sammanställer gemensamma dokument utifrån de samtal som genomförs. Dokumentation ligger till grund för examination.

Reflektion

Projektet är pågående och i nuläget kan konstateras att samtalen via Skype löper relativt problemfritt. Avbrotten har varit få och tekniken fungerar över förväntan. Reflektionerna studenterna delger visar på ett genuint engagemang, intresse och ansvar för eget och andras lärande. Skratten är många och positiva tillrop hör till vanligheten när resultaten av arbetet dokumenteras.

Screen-capture som evalueringsredskap

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Vänster hörsal
Tema	2 Verktøy för lärande
Form	Presentation
Författare	Petter Mathisen, Norge, Halvard Øysæd
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder, Norge
Syfte	Presentasjonen vil gi en innføring i hvordan man ved Universitetet i Agder har arbeidet med å kombinere screencapture-programmet JING og den digitale læringsplattformen Fronter. Erfaringene med å bruke skjermopptak i evalueringsarbeidet ved studier i pedagogikk og data blir presentert og illustrert med utgangspunkt i en intervjuundersøkelse. Erfaringene fra utprøvingen vil kunne ha overføringsverdi til andre fagområder og studiesituasjoner.

Presentasjonen viser hvordan man i høyere utdanning kan bruke skjermopptak som verktøy i arbeidet med evaluering og tilbakemelding til studentene. Opptakene gjøres med programmet JING og formidles via læringsplattform Fronter. Studentene hevder at tilbakemeldingene blir presise, inspirerende og systematiske, og at de kan gi en større nærhet til læreren.

Prosjektet har utgangspunkt i de utfordringer som knytter seg til å gi presis og systematisk tilbakemelding til studenter på skriftlige arbeider. Dette representerer en stor utfordring dersom ressurser og tid til tilbakemelding er liten og studentens behov og forventninger til feedback og vurdering er høy. Prosjektet har dreid seg om å kombinere bruk av screencapture-programmet JING kombinert med den digitale læringsplattformen Fronter. Ved bruk av mapper som kommunikasjonsmedium har studentene og læreren kunnet utveksle innleveringer og tilbakemeldinger i form av skjermopptak.

Screen-capture programmet "Jing" (<http://www.jingproject.com>) er et free-ware program som gjør det mulig å spille inn en audiovisuell tilbakemelding på innleverte skriftlige arbeider. Ved hjelp av programmet spiller man inn aktiviteten på skjermbildet og gjør samtidig et lydopptak med lærerens kommentarer. Opptakene viser teksten (Word og PDF-filer) hvor det som blir kommentert er uthøvet og markert. Under opptaket benytter læreren pekeren og markerer steder som kommenteres muntlig. Skjermopptakene blir lagt ut på Fronter (LMS) og gjort tilgjengelig for de aktuelle studentene og studentgruppene

Studentenes erfaringer med evalueringsformen er blitt dokumentert gjennom en enquête. Respondentene har så langt vært 49 bachelor studenter ved 6. semester i pedagogikkstudiet og erfaringen har vært entydig positive. Studentene sier bl.a. at:

- Vi opplevd denne tilbakemeldingen som positiv, nyttig, effektiv, personlig og den har vært vanskelig å misforstå.
- Det gjør tilbakemeldingen mer personlig, og det fanger oppmerksomheten på en annen måte
- Vi vet nøyaktig hva du kommenterer... Fin kombinasjon mellom at vi ser teksten uthøvet SAMTIDIG som at vi hører det du sier.

Bruk av skjerminnspilling kan forenkle og effektivisere tilbakemeldinger på skriftlige arbeider i betydelig grad. Kommentarene oppfattes av studentene som mer presise og nyanserte. De oppfatter formen som inspirerende, bruker tilbakemeldingene aktivt og spiller dem av flere ganger. Studenter hevder også at de har fått en større nærhet til læreren og ønsker at løsningen benyttes i andre fag og på ulike typer skriftlige arbeider.

Återkoppling för lärande

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, U26
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Workshop
Författare	Ann-Kristin Sandberg, Inst för Lärande, Informatik, Management och Etik, Centrum för Medicinsk Pedagogik
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Syftet är att utveckla den egna förmågan att identifiera återkopplingssituationer och att utveckla förmågan att ge konstruktiv återkoppling.

Under denna workshop, med temat återkoppling, ges deltagarna möjlighet att diskutera svårigheter och möjligheter i för dem angelägna återkopplingssituationer. Deltagarna ges också möjlighet att i liten grupp träna på att ge konstruktiv återkoppling.

Återkopplingens betydelse för lärandet får inte underskattas. Syftet med återkoppling är att bidra till en individs lärande och utveckling. Enligt Taras (2008) definition är återkoppling "information om gapet mellan den aktuella förmågan och den önskade förmågan eller den som krävs i en viss situation. Informationen ska kunna användas för att överbrygga gapet". När det gäller betydelsen av konstruktiv återkoppling är lärare och studenter eniga om att återkoppling är viktigt för lärandet. Däremot skiljer sig uppfattningarna åt när det gäller förekomsten av konstruktiv återkoppling. Studenterna önskar mer återkoppling och återkoppling av god kvalitet (Hedin, 2006). För att optimera återkoppling behövs en dialog mellan lärare och student. Lärare idag möter allt fler studenter samtidigt som resurserna för att undervisa inte ökar i samma utsträckning som antalet studenter. Resursbrist blir ett hinder för återkoppling. Lärare kan också tycka att det är svårt att ge konstruktiv återkoppling. Då återkoppling är den aktivitet som toppar listan på aktiviteter för ett effektivt lärande (Biggs, 2007) behöver vi arbeta med att utveckla formerna för återkoppling.

Workshopen inleds med en kort introduktion, ca 10 min, till ämnet Återkoppling. Deltagarna kommer därefter att i mindre grupper resonera om för dem angelägna frågor. Utifrån erfarenheter av att ansvara för högskolepedagogiska kurser i Återkoppling har till exempel följande visat sig vara intressant att beröra: återkoppling till en stor grupp studenter, hur optimerar man skriftlig återkoppling och kamratbedömningens betydelse. Deltagarna kan även föreslå egna frågor att diskutera. Under workshopen ges möjligheter, för den som önskar, att träna återkoppling genom rollspel i en liten grupp. Den sista halvtimmen summerar deltagarna sina erfarenheter från workshopen.

Referenser

- Biggs, J and Tang, C (2007) Teaching for Quality Learning at University. Third Edition. Open University Press, Berkshire, England. ISBN-10 0 335 22126 2
- Hedin, A (2006) Lärande på hög nivå. Universitetsstryckeriet, Ekonomikum, Uppsala.
- Taras, M (2008) Assessment for learning: sectorian division of terminology and concepts. Journal of Further and Higher Education, vol 32, 4, 389-397.

Att förstå undervisning genom upplevelseinriktad pedagogik

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y22
----------------------	-------------------------------------

Tema	2 Verktyg för lärande
-------------	-----------------------

Form	Workshop
-------------	----------

Författare	Tomas Grysell FD & gästlektor PU
-------------------	----------------------------------

Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
----------------------	---------------------

Syfte	I denna verkstad får deltagarna en unik möjlighet till att själva uppleva det dynamiska och pedagogiska med att använda gestaltande metoder för att demonstrera, problematisera och skapa förståelse om olika pedagogiska verktyg så som Case-metodik, PBL men också andra undervisningsformer som exempelvis föreläsningen.
--------------	--

Upplevelseinriktad pedagogik, genom gestaltande metoder, har visat sig som lämpliga redskap för utvecklingen av kunskaper om och stöd till våra kursdeltagare inom den högskolepedagogiska utbildningen i användningen av pedagogiska verktyg och undervisningsformer. Metoderna är också tillämpliga för olika studentgrupper och i andra sammanhang där undervisningsmetoder är i fokus för utveckling.

Sedan ett antal år tillbaka har Universitetspedagogiskt centrum (UPC) vid Umeå universitet erbjudit och gett kurser i PBL och Casemetodik för sina universitetslärare. I beskrivningen av kursen framgår bl.a. att syftet med kursen är att deltagarna ska kunna utveckla sin handlingsberedskap och bedriva studerandeaktiv undervisning. Mot denna bakgrund framgår, i ett av delmålen, att kursdeltagarna förväntas efter genomförd kurs ha erfarenhet och reflekterat kring handledarrollen i PBL eller Casemetodik. Som ett av flera pedagogiska verktyg utvecklades för detta delmål två olika forumspel (som ursprungligen är en teatermetod, utvecklad av Augusto Boal, men som senare i olika sammanhang utvecklats till en pedagogisk metod). I det ena spelet får deltagarna möjlighet till att pröva att leda en basgrupp med studenter, som minst sagt är motsträviga och inte särskilt samarbetsvilliga, och i det andra spelet får deltagarna regissera en grupp av studenter med en lärare som inte kan sägas vara metodiken särskilt trogen. På så sätt har en upplevelseinriktad metod kommit att användas för att illustrera och problematisera de två studerandeaktiva former som är i blickpunkten för kursen. Än i dag används samma metodik inom kursen för att ge deltagarna en möjlig, om än fingerad, praktik för en djupare förståelse av betydelsen över handledarrollen och dess utveckling för denna specifika pedagogiska praktik.

På motsvarande sätt, genom inspiration från en kurs i muntlig kommunikation vid UPC, har vi till den universitetspedagogiska grundkursen utvecklat metoder för att skapa förståelse och tolkningsramar genom gestaltning för olika undervisningsformer som exempelvis föreläsningsformen. Kursen ges inom ramen för avdelningen för universitetspedagogisk utvecklings (PU) kursutbud vid Uppsala universitet.

I båda exemplen, från UPC och PU ovan, har kursdeltagarna visat sig vara mycket entusiastiska och nöjda med de gestaltande inslagen genom vad som går att utläsa av kursvärderingarna. Det har bl.a. bidragit till en ökad medvetenhet hos kursdeltagarna om betydelsen över den samverkan och interaktion mellan lärare, handledare och studenter som de olika pedagogiska praktikerna frammanar och bygger på och hur det kan få motsatt verkan om denna interaktion inte fungerar. I verkstaden demonstreras de olika aktiviteterna ovan, var och en för sig, med efterföljande diskussion och reflektion om fördelar, möjligheter men också de fallor och utmaningar man kan hamna i genom tillämpningen av dessa upplevelseinriktade metoder. Förslag och idéer kommer att diskuteras om hur metodiken kan överföras till grundutbildningen och till andra sammanhang där metodutveckling är en del av agendan.

Bedömning och examination av verksamhetsförlagd utbildning

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y10
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Marie Jedemark
Lärosäte/Org.	Högskolan Kristianstad
Syfte	Syftet med presentationen är att visa vad som formar en examinationspraktik inom ramen för verksamhetsförlagd utbildning. Vilka yrkeskompetenser och vilka generella akademiska kompetenser uppmärksammas i bedömningssamtal och bedömningsdokument? Hur kommuniceras olika kvaliteter i studenters prestationer i betygskriterier och i bedömningssamtal?

I verksamhetsförlagd utbildning ska studenter visa att de kan tillämpa yrkesetiska principer och visa ett professionellt förhållningssätt. Hur gör akademiska lärare när de bedömer olika yrkeskompetenser? Hur urskiljer de kvalitetskillnader i studenters olika prestationer? Hur kommunicerar lärare dessa kvaliteter med studenterna? Vad uppfattar studenterna att de ska göra?

Det förväntas idag att yrkesverksamma inom olika professioner ska kunna visa förmåga att kritiskt och självständigt identifiera och hantera allt mer komplexa problem, kunna kommunicera sitt yrkeskunnande och kunna tillämpa ett medvetet etiskt förhållningssätt. Liknande krav finns formulerade i examensordningen för olika akademiska professionsutbildningar. I en utbildnings examinationer prövas studenternas förmåga att hantera olika slags komplicerade sammanhang med hjälp av de förmågor och förhållningssätt som de utvecklat under kursens gång. Att examination påverkar vad studenter uppfattar som väsentligt i en kurs och vad och på vilket sätt de lär sig är välbelagt. Studier visar emellertid också att examinationen till både form och innehåll är förknippad med olika problem. Det handlar om diskrepansen mellan utbildningens och undervisningens mål och den faktiska examinationens innehåll. Det handlar om bristande kunskap om kvaliteten i den examination som genomförs. Med Bologna-processen och Högskolereformen 2007 har villkoren förändrats för bedömning och examination. Men vi saknar kunskap om på vilket sätt lärares arbete med bedömning och examination har påverkats av att läranderesultat och formerna för bedömning nu ska anges i kursplanerna. Hur den specifika bedömningspraktiken formas beror inte bara på hur kursplanerna formulerats. Det handlar också om hur akademiska lärare dels väljer att tolka lärandemålen och designa olika läraaktiviteter i syfte att nå målen, dels hur studenterna ges möjlighet att uttrycka de förväntade kunskaper och kompetenser i de examinationer som valts för kursen. Vi saknar emellertid kunskap om på vilka sätt lärare faktiskt går tillväga när de bedömer studenters prestationer och hur de urskiljer kvalitativa skillnader i studenters olika prestationer.

Syftet med denna studie är att beskriva hur akademiska lärare gör när de bedömer studenter i verksamhetsförlagd utbildning där studenterna enligt kursmålen har att visa att de kan tillämpa yrkesetiska principer och visa ett professionellt förhållningssätt. Studiens syfte belyses utifrån följande frågeställningar: Hur får akademiska lärare och handledare på fältet kvalitativ information om studenters kunskaper, förmågor och förhållningssätt? Vilka redskap används i bedömningen och examinationen? Hur används dessa redskap? Vilka yrkeskompetenser uppmärksammas och hur urskiljs kvalitativa skillnader i studenters prestationer? Datamaterialet består av kursdokument, intervjuer samt 15 bandade bedömningssamtal mellan examinator, fälthandledare och student. Studien bidrar till kunskap om hur studenter tolkar olika lärandemål och betygskriterier samt hur akademiska lärare uppmärksammar, urskiljer och kommunicerar kvalitativa skillnader i studenters olika prestationer under verksamhetsförlagd utbildning. Detta har betydelse för vilka professionella och generella akademiska förmågor som möjliggörs inom ramen för verksamhetsförlagd utbildning.

Expertise, quality and judgment in architecture and urban design - A theory for assessing architecture quality

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y10
----------------------	-------------------------------------

Tema	3 Examination och bedömning
-------------	-----------------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Magnus Rönn, associated Professor
-------------------	-----------------------------------

Lärosäte/Org.	School of Architecture and the Build Environment, KTH
----------------------	---

Syfte	Det finns tre syften. För det första vill jag klargöra begrepp arkitektonisk kvalitet. För det andra är avsikten att visa hur kvalitetsfrågor prövas. För det tredje skall jag presentera en bedömningsteori som visar hur vinnare utses i arkitekturtävlingar. Resultatet baseras på en granskning av nutida arkitekturtävlingar i Norden.
--------------	---

Genom presentationen skall auditoriet uppnå kunskap om: 1) kvalitetsbegreppet och hur det används inom arkitektur och stadsbyggnad, 2) designkriterier och deras specifika funktion vid kvalitetsbedömningen av arkitektur- och stadsbyggnadsprojekt, 3) arkitekturkritikens roll i arkitekturtävlingar, 4) bedömningsprocessens struktur och innehåll i tävlingar

There are three aims for my paper. Firstly, I want to clarify the use of architectural quality as a key-concept among architects. Secondly, I will try to find out how quality issues are tested and investigated in architecture and urban design. Thirdly, I am going to present and discuss a theory for assessment based on models for how critique is used as a tool by professional jury members in competitions.

Architecture quality is key concept in architecture and urban design. Assessment of the entries in this field is dialogue-based approaches. The evaluation is done in a process that follows a pattern typical for architecture competitions. There is a core of quality issues embedded in the criteria which professional architects use to identify strengths, weaknesses and ambiguities in the proposals. Quality is linked to the assumption that good and bad solutions show themselves in the design. Critique is a way to better understand the task, evaluate design and helps the jury to point out a prize-winner.

The result in this article is based on competition documents, literature and interviews. Seventeen professionals with first hand experience from competitions in Sweden, Denmark, Norway and Finland have been interviewed. They represent the architect's organization, the arranger (organizers) and the competitors.

From the interviews and competition documents we get a good picture of how assessment are understood in practice. In architectural competitions the jury has to find the best proposal among the entries. The task is to single out one winner. There is a strong relationship in this case between how professionals use critic in a decision making process, how the jury organize its work, how the entries are judged in terms of quality and the outcome – a winner that according to the jury members has the best answer to the task in the competition program. The jury statement is a written critique in end of the assessment. The jury evaluate the competition, legitimate its decision and describe unclear design solutions in the winning entry for improving future quality.

Key words: Architectural competition, Architectural quality, Quality criteria, Quality judgement, Architectural critique, Design decision.

Demonstration av en modell för klinisk slutexamination vid tandhygienistutbildningar

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y10
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Anna-Britta Larsson, Högskolan Dalarna, Nina Sundberg, Karlstads universitet Görel Müller, Högskolan Dalarna, Margaretha Olsson, Karlstads Universitet
Lärosäte/Org.	Högskolan Dalarna
Syfte	Att delge och diskutera en modell för klinisk slutexamination för tandhygienister

För att säkerställa de krav som ställs för att arbeta som legitimerad tandhygienist har fyra tandhygienistutbildningar tillsammans utarbetat en klinisk slutexamination. Den består av en teoretisk del och en klinisk del som har prövats och utvärderats under år 2009.

Den legitimerade tandhygienisten har en nyckelroll inom promotion och prevention i svensk tandvård. I arbetet som tandhygienist krävs att kunna arbeta självständigt och ta väl underbyggda beslut för att ge en god och säker vård. Då en stor del av tandhygienistutbildningen är klinisk, och verksamhetsförlagd i större eller mindre omfattning, ses det som en angelägen uppgift att kvalitetsutveckla denna del i programmet.

I ett samarbetsprojekt mellan tandhygienistutbildningarna vid de fyra lärosätena, Karlstads universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Jönköping och Högskolan Kristianstad, har en modell för klinisk slutexamination utvecklats utifrån de krav som ställs för att arbeta som legitimerad tandhygienist.

Målet med projektet var att samtliga studenter vid de fyra lärosätena skulle bedömas utifrån samma examinationsmodell och styrdokument. De inblandade utbildningarnas kursplaner, examensbeskrivningen i Högskoleförordningen och Socialstyrelsens "Kompetensbeskrivning för legitimerad tandhygienist" har använts som underlag vid utarbetandet av examinationerna.

Projektet resulterade i en modell bestående av en teoretisk och en klinisk examination. Den teoretiska examinationen består av ett fiktivt patientfall medan den kliniska examinationen omfattar en realistisk patientsituation där studenten omhändertar och behandlar en patient. Den framtagna modellens styrka är att samtliga studenter vid de olika lärosätena examineras kliniskt efter samma bedömningsgrunder vilket borgar för en god och jämförbar kvalitet.

Examinationsmodellen har prövats och utvärderats av studenterna vid de fyra lärosätena under år 2009.

Resultat av utvärderingen visar:

- att chair-side var ganska eller mycket värdefull för deras lärande
- att chair-side varit relevant i hög grad/i mycket hög grad till kursernas mål
- att chair-side var ganska bra/mycket bra som examinationsform
- att den efterföljande diskussionen var värdefull/mycket värdefull
- att den skriftliga examinationen var värdefull/mycket värdefull för deras lärande
- att den skriftliga examinationen var relevant/mycket relevant relaterat till kursernas mål
- att den skriftliga examinationen var en ganska bra/mycket bra examinationsform

Objective Structured Clinical Examination (OSCE) – assessment of competence and supporting reflective learning in dental education

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y10
----------------------	-------------------------------------

Tema	3 Examination och bedömning
-------------	-----------------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Cecilia Christersson, Kerstin Petersson, Henrik Jansson, Kristina Hellén-Halme, Bertil Kindby, Eva Lilja-Karlander
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Malmö högskola
----------------------	----------------

Syfte	This project is an example of how an assessment method with support from staff can be adapted to allow assessment of both dental students' clinical competence as well as students' reflection in-action and on-action.
--------------	---

OSCE allow assessment of dental students' clinical competence and students' reflection in- and on-action. It is a clinically relevant and appreciated assessment method which makes students immediately aware of achieved competence. There is a positive correlation between the student's performance and how precise the students define the competences.

Learning in context and early patient contact are valued learning conditions in a problem based (PBL) dental curriculum. Assessment methods that emphasize reflection on competence may be effective not only in enhancing student self-directed life-long learning but also in addressing quality of performance during education. The OSCE model has through a staff implementation program been adapted to allow assessment of dental students' clinical competence and students' reflection in-action and on-action.

The staff has been participants in a series of seminars on OSCE together with work shops. An examination board decides on the particular competences to be assessed in the examination of dental students in the sixth semester (total 10 semesters). All departments that have been involved in the dental program so far are requested to design three stations that are assessing at least three of the actual competences. A blueprint is put together by matching each competence with a minimum of three different stations. The board decides on what stations to combine in the examination. For each station an assessment protocol defines performance criteria together with three grade levels (pass, weak, fail), which is pre-submitted to the board.

Stations with staff attendance should preferably be in majority. The task at each station should be clearly stated, be clinically relevant, and be performed within 10 minutes. Stations are designed to allow students to perform competence on both the know-how and the know-why level. Students will at the end of the OSCE fill out a form where they specify what type of competence they consider that they have been demonstrating at each of the stations.

Students will receive a result sheet where the assessment of the performance of the particular competence at each station is reported together with their own suggested competence for that station. If a student fail any station the specific competence for that station has to be demonstrated by the student within a pre-stated time period. Those students that fail more than three stations have to be re-examined in a new OSCE. Students state that OSCE is a highly appreciated assessment method since it is clinically relevant and that they become immediately aware of achieved competence level at each station. There is a positive correlation between the student's performance and how precise the students define the competences at each station. Additionally, an intense learning activity among the students is noted a couple of weeks prior to examination.

Kvalitet och komplexitet: Analys av information som ett redskap vid bedömning och examination

Tid och lokal Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y11

Tema 3 Examination och bedömning

Form Workshop

Författare Sofia Kjellström, Hälsohögskolan i Jönköping, Kristian Stålné, Lunds Tekniska Högskola

Lärosäte/Org. Högskolan i Jönköping

Syfte Du som deltagare kommer att få möjlighet att bekanta dig med en teori och analysmetod för bedömning av komplexitet i information och reflektera över hur de kan användas i det egna arbetet.

Utvecklar verkligen de studenter vi examinerar förmågor att förstå och hantera komplexa samhällsproblem som t.ex. klimatfrågan och etiska spörsmål? Model of hierarchical complexity är en teori som möjliggör bedömning av hur komplext en person resonerar. Kunskaper om modellen möjliggör systematisk bedömning av skriftliga uppgifter i olika former och discipliner.

Bakgrund

Vi utbildar studenter för att de ska ha möjlighet att lösa mycket komplexa samhällsproblem, men hur vet vi att de har utvecklat de former av tänkande och handlande som krävs? Forskning visar att vuxna tänker, talar och handlar utifrån olika nivåer av komplexitet, och att utbildning i hög grad påverkar människors förmågor. Model of hierarchical complexity (MHC) är en teori som möjliggör bedömningar av hur information hanteras. Modellen beskriver hur komplex information sätts samman, vilket speglar förståelse inom ett ämne. Till MHC finns även en validerad metod som möjliggör en systematisk värdering av den komplexitet som en uppgift har och vad som behövs för att lösa den. Denna kunskap är mycket användbar vid bedömning och examination av skriftliga uppgifter. Ledarna för workshopen har tillämpat detta på såväl konstruktion och bedömning av skriftliga tentamensfrågor som analys av forskningsetik i doktorsavhandlingar. Deltagarna får en presentation av förekommande sätt som studenter löser uppgifter och grundstrukturer för hur de resonerar i en fråga (konkret-, abstrakt-, formellt-, systematisk och metasystematiskt resonande), samt möjligheter att lära sig att urskilja dessa. En jämförelse mellan komplexitetsnivåerna i MHC med nivåerna i SOLO-taxonomi, såväl som för- och nackdelar mellan de båda modellerna redovisas.

Syfte

Syftet med workshopen är att deltagarna ska bekanta sig med analys av komplexitet i information och reflektera och diskutera hur den används i det egna arbetet.

Aktiviteter med tidsram

Workshopen är indelad i fyra delar där introducerande avsnitt varvas med frågor, dialog och reflektion såväl enskilt som i mindre grupp och i storgrupp.

1. En introduktion till MHC med tillämpningar på olika ämnen (t.ex. fysik, klimatfrågan och etik) och typer av bedömningar (skriftliga tentor, uppsatser och avhandlingar) – 30 min.
2. Vi går igenom några konkreta övningsexempel och deltagarna ges möjlighet att reflektera och diskutera vilken komplexitet i resonande som de ger uttryck för och varför – 30 min.
3. Reflektion och dialog kring hur deltagarna kan tillämpa komplexitetsanalys i sitt eget arbete – 30 min.
4. Avslutning och sammanfattande reflektion om användbarheten vid bedömning och examination – 15 min.

Målgrupp

Högskolelärare och forskare i alla ämnen. Även intressant för personer inom högskolesektorn som arbetar med att förbättra kvalitet i undervisning och forskning.

Handen på hjärtat – Hur generella är generella kompetenser egentligen på kandidat – respektive masternivå? Del 1

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y12
----------------------	-------------------------------------

Tema	3 Examination och bedömning
-------------	-----------------------------

Form	Workshop
-------------	----------

Författare	Magnus Gustafsson, Calle Carlsson, Fia Börjeson, Ann-Marie Ericson
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Chalmers tekniska högskola
----------------------	----------------------------

Syfte	Med erfarenhet av begrepp såsom 'generella kompetenser' vill vi vid två överlappande workshoptillfällen diskutera styrkor och problem med lärandeaktiviteter som syftar till att etablera 'generella kompetenser'. Deltagare ges ett tillfälle att dela idéer om hur utbildning kan utformas för att förstärkas genom att integrera kommunikation och ämnesstudier.
--------------	---

I vår fackspråkliga verksamhet på Chalmers möter vi ofta olika förväntningar och förförståelse vad avser generella kompetenser. När studenterna når kandidatarbetet blir 'generella kompetenser' svårhanterade eftersom de blir disciplinspecifika. Vad innebär disciplinära varianter av generella kompetenser och hur aktiveras de i lärandesituationer? Hur ser 'generella kompetenser' ut på masternivå och hur bör lärandemiljöer utformas för att förstärka lärandet av sådana kompetenser för (ingenjör)studenter och deras disciplinära kommunikationskompetens på engelska?

Workshop Del 1:

Kandidatarbetet – Generella kompetenser för vem och på vilken nivå?

Inledning (15min): Generella kompetenser/'Academic literacy' (Lea, Street, Lillis, Barrie); Vårt uppdrag och vår verksamhet på Chalmers samt utbildningsbakgrunden fram till kandidatarbetet. **Inventering och presentationer (25min):** En övning för att skaffa en uppfattning om vilka generella kompetenser deltagarna förväntar sig för ett kandidatarbete samt hur dessa kan prioriteras i termer av specificitet. **Disciplinära skillnader (25min):** En gruppdiskussion för att ringa in skillnader i de generella kompetenserna som isolerats. Avslutningsvis en plenumåterkoppling från grupperna. **Hur arbetar vi? Vad nöjer vi oss med? (25min):** Med ett urval av specifika intresseområden bland 'generella kompetenser' vill vi ge utrymme för en övning som avser att belysa i vilken utsträckning vi kan ändra och i så fall i hur stor omfattning vi ändrar vår verksamhet i enlighet med de skillnader i generella kompetenser som vi noterat. **Avslut (15 min):** Till sist en diskussion om möjliga åtgärder och hur vi kan samarbeta.

Workshop Del 2 - hålls under pass 5 fredag 10.30 - 12.15

Masterutbildning på engelska – Generella kompetenser för vem och på vilken nivå? **Inledning (20min):** Kort repetition av generella kompetenser/'Academic literacy' (Lea, Street, Lillis, Barrie); Vårt uppdrag och vår verksamhet vad avser undervisning på engelska på Chalmers samt utbildningsbakgrunden fram till kandidatarbetet; ett försök till återkopplande kommentar från den föregående delen (Workshop del 1) för nya deltagare. **Inventering och presentationer (25min):** Lärande på engelska – cirkelövning. En övning i syfte att skaffa en uppfattning om vilka problem man ser som återkommande och möjligen generella i undervisning på engelska samt hur dessa rangordnas i termer av hur stor påverkan de har på lärande. **Vad säger studenter? (15min):** En kort redogörelse för studentkommentarer och önskemål på några av våra verksamheter i Chalmers utbildningsutbud. **Vad görs åt problem och brister? (15min):** En kort redovisningsrunda från deltagargrupper om vilka åtgärder som genomförs eller planeras. **Hur har vi lagt upp arbetet på Chalmers och vad har vi lärt av det? (15min):** Korta exempel från valbara kurser och kurser för lärare samt den öppna bokningsbara handledningsverksamheten. **Avslut (15min):** Hur ska vi gå vidare och arbeta tillsammans?

Värdet av att lösa riktiga problem i näringslivet

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Anne Algers
Lärosäte/Org.	Sveriges Lantbruksuniversitet
Syfte	Få kunskap och verktyg för att själva kunna bedriva verksamhetsförlagd utbildning och kvalitetssäkra metoden

Erfarenheter redovisas från verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i 650 industribaserade projekt genomförd under 15 år i ett kandidatprogram vid Institutionen för livsmedelsvetenskap, SLU. De pedagogiska fördelarna med VFU redovisas med fokus på anställningsbarhet, breddad rekrytering, lärande och motivation samt personlig utveckling.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) har i 650 industribaserade projekt genomförts under 15 år i kandidatprogrammet Mat och Teknolog vid Institutionen för livsmedelsvetenskap, SLU. Projektet är finansierat av SLU med målet att sammanställa erfarenheterna och introducera metoden vid andra utbildningsprogram.

Projektet dokumenterar erfarenheten som anställda i programmet har insamlat och delger andra de dokument som utvecklats under åren och som förhoppningsvis kan vara till hjälp för implementering av VFU i andra utbildningsprogram.

De pedagogiska fördelarna med VFU redovisas med fokus på anställningsbarhet, breddad rekrytering, lärande och motivation samt personlig utveckling sett utifrån de studerandes, lärosätets, lärarnas och företagets perspektiv.

Redovisningen är baserad på resultatet av enkätundersökningar och intervjuer: Enkätresultat från 100 studerande (svarsfrekvens på 53 %), 31 handledare på företagen (svarsfrekvens på 55 %) och 8 handledare vid universitet/institut (svarsfrekvens på 89 %) samt intervjuer av 11 studerande före och efter sina avslutande projekt (examensarbeten).

VFU har stort värde för samtliga involverade parter. Kommunikationsstrukturen som ligger till grund för detta redovisas - vad som förväntas av alla parter och hur man uppnår förståelse för och delaktighet i den verksamhetsförlagda utbildningen.

För de studerande innebär VFU attraktivare utbildning, ökat inflytande, ökad motivation, effektivare lärande, förberedelse för arbetslivet och ökad attraktivitet på arbetsmarknaden. Det är önskvärt att återkoppling till studenterna sker snabbt.

Företagen som tar emot studerande i VFU får genomfört ett projekt till låg kostnad, får ny kompetens, får möjlighet att testa en persons lämplighet innan anställning och får kontakt med universitetsanställda, vilket underlättar senare kontakt. Betydelsen av att företagen ser konkreta fördelar med samverkan och har möjlighet att påverka projektens målsättning, innehåll och genomförande redovisas.

Handledarna vid universitet/institut anser att VFU gjort utbildningen intressantare, ökat genomströmningen, bidragit till de studerandes personliga utveckling och specialisering och varit värdefulla genom att ge ett utökat nätverk och gemensamma projektidéer. Handledarna önskar att ett mer systematiskt uppföljningsarbete för återkoppling till näringslivet hade utvecklats. Studenternas erfarenheter har i större omfattning än vad som varit fallet kunnat användas i efterföljande kursmoment.

Avslutningsvis anses VFU ha stor potential vid andra utbildningsprogram under förutsättning att det avsätts resurser för ett medvetet och systematiskt utvecklingsarbete.

Projekt DV - en företagskopplad projektkurs i mångkulturell studentmiljö

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Olle Gällmo, Institutionen för informationsteknologi
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Insikter om arbetslivsanknuten undervisning och om möten över språk- och kulturgränser.

Hur samarbetar man med ett företag i genomförandet av en projektkurs, så att alla parter - studenter, företag och universitet - vinner? Subjektiva erfarenheter av en företagskopplad projektkurs på avancerad nivå presenteras. Internationella och förhållandevis stora projektgrupper (12-15 studenter) leder till intressanta möten och utmaningar över språk- och kulturgränser.

Subjektiva erfarenheter av en företagskopplad projektkurs i datavetenskap på avancerad nivå presenteras. Projektgrupper om 12-15 internationella sistaårsstudenter, arbetar heltid under en termin på uppdrag för, och i samarbete med, ett företag som på detta sätt får någon form av prototyp utvecklad. Alla tre parter - studenterna, företagen och universitetet – tjänar på samarbetet:

- Studenterna lär sig arbeta i stora grupper med realistiska uppgifter och att samarbeta över kulturella och språkliga gränser. De får mycket god kontakt med de inblandade företagen, vilket ofta leder till fortsättningar i form av examensarbeten. De internationella studenterna möter svensk företagskultur och västerländska arbetsformer.
- Företagen ser två "produkter" av kursen - den framtagna prototypen och studenterna själva. För ett mindre företag är det kanske prototypen som är det centrala - denna är ofta av sådan kvalitet att den kan kommersialiseras efter kursens slut. För större företag är kursen kanske viktigare som rekryteringskälla. De lär känna ett stort antal studenter, färdiga att påbörja sina examensarbeten direkt efter kursens slut.
- Universitetet har fördelen av en kurs som till stora delar är självgående, när den väl har startat, eftersom företagen tar en så aktiv roll. Kursen fungerar också som utvärdering av studenternas utbildningsprogram - programansvariga ser hur studenterna arbetar i en realistisk projektsituation och kan därmed identifiera brister i deras tidigare utbildning och återkoppla detta till utbildningsprogrammets studieplaner. Den goda kontakten med företagen kan dessutom leda till andra samarbeten, både inom forskning och grundutbildning. Företagens representanter används till exempel som gästföreläsare på tidigare kurser.

Studenterna arbetar heltid i egna projektrum och sätter själva upp det mesta av sina gruppstrukturer och -regler. Det har visat sig att de flesta grupprelaterade problem som kan dyka upp löses bäst av studenterna själva. Företagets aktiva inblandning (och deras eventuella kommande erbjudanden om examensarbeten), gör att studenterna känner ett mycket stort ansvar. Grupptryycket är stort och det är sällsynt att kursansvariga lärare måste gå in och styra.

Erfarenheter som tas upp här handlar bland annat om hur man möter och ser den enskilde studenten i en kurs med så stora projektgrupper, hur studenterna samspelar över språk- och kulturgränser och om kulturkrockar, mellan företag och universitet (exempelvis i synen på offentlighet) och mellan utländska studenter och västerländska arbetsformer.

Samverkan med det omgivande samhället i en samhällsvetenskaplig utbildning

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Gunilla Albinsson, Sektionen för management Kerstin Arnesson, Sektionen för management
Lärosäte/Org.	Blekinge Tekniska Högskola
Syfte	Syftet med bidraget är att auditoriet ska fördjupa sina kunskaper om hur akademien genom arbetsplatsanknutna studier och växelverkan mellan teori och praktik på ett meningsfullt sätt kan samverka med det omgivande samhället.

Projektet "Integrerat lärande" syftar till att inom ett samhällsvetenskapligt kandidatprogram samverka med offentliga förvaltningar. Ytterligare syfte är att utifrån en modell för fadderorganisationer implementera arbetsplatsanknutna studier som återkommande inslag inom programmets samtliga kurser. Resultatet visade att såväl studenter som praktiker upplevde den gemensamma kunskapsbildning som viktig för expansivt lärande.

Inledning

Projektet "Integrerat lärande" har sin upprinnelse i ett genuint intresse för hur teoretisk och praktisk kunskap kan integreras inom högre utbildning genom samverkan med det omgivande samhället. Projektet genomfördes under tiden 2006-2009.

Syfte

Projektets övergripande syfte var att inom ramen för ett samhällsvetenskapligt kandidatprogram samverka med offentliga förvaltningar. Ytterligare ett syfte var att med utgångspunkt i en modell för fadderorganisationer implementera arbetsplatsanknutna studier som återkommande inslag inom programmets samtliga kurser.

Mål

- Utveckla ett samhällsvetarprogram, som innehåller arbetsplatsanknutna studier
- Integrera teoretisk och praktisk kunskap
- Skapa förutsättningar för ett ömsesidigt lärande mellan studenter och praktiker
- Utveckla en modell för fadderorganisationer

Metod och tillvägagångssätt

Interaktiv forskning är en avgränsad form av aktionsforskning som är lämplig när det handlar om att följa och påverka utvecklingen inom ett flerårigt projekt. Forskningen är praktiskt inriktad, bedrivs som en cyklisk process där deltagarna är centrala i forskningsprocessen. Utmärkande är också att förändring ses som en integrerad del av forskningen. Genom en systematisk dialog där reflektion och läroprocess är det centrala sker utbyte av kunskap. Forskarens helhetsförståelse och teorikunskaper i relation till praktikens inifrånvy ger ett perspektivseende som fördjupar kunskapsbildningen. I likhet med den kvalitativa forskningsansatsen är strävan att uppnå en nära, subjekt-subjekt relation mellan forskare, studenter och praktiker.

Vid genomförandet av projektet tillämpades metodtriangulering i form av fokusgrupper och innehållsanalys. Fokusgrupper innebar att vi vid återkommande tillfällen träffade representanter för fjorton organisationer och samhällsförvaltningar samt sociologistudenter. Vid dessa sammankomster diskuterades integrering av teori och praktik, konkreta förslag på utbildningens innehåll samt förutsättningar för ömsesidigt lärande. En av oss fungerade som moderator med uppgift att initiera nya infallsvinklar i det ämne som diskuterades medan den andra observerade och ansvarade för dokumentation. Innehållsanalysen av dokument utgjordes av studenters kursutvärderingar och reflektionsrapporter.

Resultat

I ett samarbete med fjorton fadderorganisationer utvecklades lärande i form av arbetsplatsanknutna studier. Inom varje organisation fanns en särskilt utvald kontaktperson som hjälpte studenten att hitta rätt med de frågor som skulle studeras. Det kunde exempelvis vara att med utgångspunkt i teorin studera organisationsstruktur, organisationskultur, makt, beslutsfattande, jämställdhetsaspekten, arbetsplatsens användande av e-tjänster, frågor om projektledning, olika ekonomiska och juridiska styrmedel. De arbetsplatsanknutna studierna handlade även om att studenten reflekterade över en aspekt som hon/han vill belysa ytterligare genom teoretiska studier. Resultatet visade att såväl studenter som praktiker upplevde den gemensamma kunskapsbildningen som en viktig form för expansivt lärande.

Ämnesdidaktisk forskning, undervisning och pedagogisk utveckling i samverkan – exemplet datavetenskapens didaktik vid Uppsala Universitet

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Höger hörsal
----------------------	--

Tema	5 Samverkan
-------------	-------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Anders Berglund, Mats Daniels, Anna Eckerdal, Arnold Pears, Michael Thuné
-------------------	---

Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
----------------------	---------------------

Syfte	Vi vill stimulera auditoriet till ämnesdidaktisk forskning och att låta den samspela med undervisningen.
--------------	--

Uppsala Computing Education Research Group, UpCERG, har i över 15 år forskat inom datavetenskapens didaktik. Gruppen har ett internationellt anseende och har genererat flera avhandlingar och många publikationer. Forskningen sker i samspel med undervisningen inom datavetenskap vid institutionen; forskningsproblemen stammar från undervisningen och resultaten återförs till undervisningen.

Hur kan ämnesdidaktisk forskning fungera som ett medel att förbättra undervisningen i datavetenskap? Vad innebär det att utveckla undervisning i datavetenskap på en ämnespedagogisk grund? Hur kan man bedriva vetenskaplig forskning i datavetenskapens didaktik?

Frågor som dessa om hur samverkan mellan undervisning och ämnesdidaktisk forskning kan berika varandra är grundläggande för verksamheten i Uppsala Computing Education Research Group, UpCERG.

Gruppen har utvecklats under 15 år från att bestå av en informell grupp av tre personer, som sysslade med ad hoc-betonade pedagogiska projekt, över en större, systematisk pedagogisk utveckling till att vara en internationellt framstående forskningsgrupp i datavetenskapens didaktik. Forskningsresultaten från gruppens sju medlemmar kan delvis kvantifieras: Forskningen har bland annat resulterat i tre (snart fyra) doktorsavhandlingar, fyra licentiatavhandlingar, ett fyrtiotal tidskriftsartiklar och cirka femtio reviewade konferensbidrag. Vi är också aktiva i vetenskapssamhället, t ex i form av reviewers och keynotes.

Samtidigt har UpCERG bibehållit sitt pragmatiska fokus: Datavetenskap och programmering uppfattas ofta som svåra av studenterna, kanske främst beroende på att många metodologiska frågor är obesvarade. Vår kunskap om undervisning och lärande i datavetenskap är, än så länge, mindre utvecklad än den är hos flera "äldre" ämnen, såsom fysik och matematik.

Vi arbetar därför med att utveckla undervisningen i samspel med egna och andras forskningsresultat så att den anpassas till ämnet. Trots flera pedagogiska utvecklingsprojekt, är kanske det största praktiska resultatet att UpCERG har satt ämnespedagogiska frågor och diskussioner på kartan både inom och utom institutionen.

Gruppen ger också en masterkurs i datavetenskapens didaktik. Även i denna syns samverkan mellan forskning och undervisning: Kurslitteraturen består av aktuella vetenskapliga artiklar, examinerade främst genom diskussionsseminarier, medan kursens praktiska moment består av empiriska studier kring frågor hämtade ur studenternas egen lärandesituation.

I denna presentation kommer vi att diskutera UpCERGs utveckling med fokus på samspelet mellan ämnesdidaktisk forskning och undervisning. Målet är att skapa en diskussion om hur ämnesdidaktisk forskning på en institution kan påverka utbildningen.

Mötet mellan pedagogisk dokumentation och pedagoger – ett lärande event

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y20
Tema	6 Växlerkan forskning - undervisning
Form	Workshop
Författare	Anna Palmer, Kajsa Ohrlander
Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
Syfte	I den här workshopen får deltagarna själva aktivt delta i ett dekonstruktivt arbete med pedagogisk dokumentation. Workshopen är upplagd på samma sätt som ett seminarium i en av våra genuspedagogikkurser och fokuserar på olika möjligheter att teoretisera kring pedagogisk praktik.

I denna workshop kommer vi att arbeta gemensamt med pedagogisk dokumentation och pröva hur en praktisk händelse kan förstås som ett "event" som går att förstå på en mängd olika sätt. Med utgångspunkt i två olika dokumentationer och olika teoretiska begrepp utmanar vi våra förståelser av pedagogiska händelser.

Pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg och en filosofi som utvecklats inom Reggio Emiliaskolan. En pedagogisk dokumentation utgår från en visuell, audiell eller nedtecknad sammanställning av en pedagogisk händelse. Dokumentationen undersöks sedan, och utvecklas i olika riktningar, i samtal och tankeutbyten pedagoger emellan. Workshopledarna har använt pedagogisk dokumentation som utgångspunkt för undervisning bland annat i de genuspedagogikkurser som arrangerats i lärarutbildningen vid Stockholms universitet. Vidare har dokumentationerna använts som empiri i forskning samt som underlag för seminarieverksamhet inom högre utbildning. Dessa olika möten mellan dokumentation och pedagoger kan också förstås som "event". Begreppet event är hämtat från poststrukturalistiska tänkare som Michel Foucault och Gilles Deleuze, och har vidare utvecklats inom feministisk och kritisk pedagogik. I Foucaults begreppsvärld är ett event ett komplext nätverk av praktiker och multipla handlingar som går att förstå på en mängd olika sätt. Det är ett icke-strukturalistiskt synsätt som öppnar upp för teoretiseringar av diskurser, rörelser, genusskapande, subjektstillblivelser etc. Arbetet med pedagogisk dokumentation kan förstås som både ett metodologiskt och ett teoretiskt arbetsverktyg och en utgångspunkt för diskussioner, kooperativt arbete och lärande. Det blir möjligt att överskrida det binära begreppsparet teori – praktik och att förstå pedagogisk praktik som inte bara praktisk utan också som inbäddad i teorier och som en producent av teori. Det blir också möjligt att förstå varje event som en dekonstruktion av pedagogisk praktik och andra binära begreppspar såsom maskulinitet – femininitet, lärare – elever, rationalitet – känslor och på så sätt överskrida vanemässigt tänkande. Arbetssättet möjliggör en mängd olika förståelser av diskursiva processer, normaliseringsprocesser, maktrelationer etc. I workshopen kommer vi att jobba gemensamt med två olika pedagogiska dokumentationer och tillsammans i grupper pröva olika teoretiska verktyg och begrepp som kan möjliggöra olika sätt att förstå de pedagogiska händelserna. Genom dekonstruktiva samtal och kollektivt arbete med dokumentationerna kommer ny kunskap att produceras i det event som tillskapas i denna workshop. Upplägg av workshopen:

- A.** Vi inleder med en kort presentation av teori, metodologi och upplägg av workshopen
- B.** Presentation av dokumentationerna
- C.** Kollaborativt arbete med dokumentationerna med hjälp av teoretiska verktyg som presenteras av workshopledarna
- D.** Utvärdering

I och med att denna workshop sammanför teoretiska perspektiv och praktiska exempel, samt att vi som leder workshopen själva har använt denna metod till både egen forskning och undervisning i lärarutbildningen, lämpar sig workshopen för såväl praktiker, lärarutbildare som forskare.

Professionellt lärarskap - Att arbeta systematiskt med utveckling som högskolelärare

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Y21
----------------------	-------------------------------------

Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
-------------	--

Form	Workshop
-------------	----------

Författare	Klara Bolander Laksov, Pia Angsmyr, Linda Barman, Lena Boman, Anna Hartman, Cormac McGrath, Ann-Kristin Sandberg, Charlotte Silén, Maria Weurlander
-------------------	---

Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
----------------------	-----------------------

Syfte	Deltagarna ska få inspiration och konkreta verktyg till hur man kan arbeta systematiskt med utveckling på olika nivåer inom högskolan/universitetet. Under denna workshop finns tillfälle för deltagarna att utifrån egna konkreta frågor göra en plan för framtida samverkan inom ett kollegium av lärare/pedagogiska utvecklare.
--------------	--

En modell som arbetats fram bland pedagogiska utvecklare vid KI för att stimulera till ett professionellt lärarskap, s.k. 'Scholarship', kommer att presenteras. Med utgångspunkt i denna kommer deltagarna att få pröva de olika stegen och diskutera olika möjligheter som passar det egna undervisningssammanhanget.

Flera studier har visat på att det är centralt att lärare utvecklar en medvetenhet om vad man gör, hur man gör och varför man genomför undervisning och lärande på ett specifikt sätt då detta påverkar utfallet av och kvaliteten på studenters lärande (Kember & Kwan 2000; Prosser, Trigwell et al. 1994; Trigwell, Prosser et al. 1999). Att ha ett undersökande förhållningssätt till sin undervisning, sk 'Scholarship of Teaching and Learning', kan vara ett sätt att arbeta medvetet med att utveckla den egna undervisningen och på så sätt bidra till att utbildningarnas kvalitet höjs.

För att bättre förstå vad scholarship i undervisningen innebär anordnades under 2008 ett antal seminarier på temat 'scholarship' vid Centrum för Medicinsk Pedagogik (CME) på KI. Dessa seminarier resulterade i en modell som fungerar som utgångspunkt för att arbeta med ett professionellt förhållningssätt till lärarskapet på flera olika nivåer inom KI. Denna modell, som åskådliggör olika aspekter av det professionella lärarskapet, genomsyrar CME:s verksamhet för att stödja pedagogisk utveckling. Det gäller tex den pedagogiska meritportfölj som antogs våren 2010, innehåll och arbetsformer i de högskolepedagogiska kurserna, samt framtagande av en tidskrift för scholarship-artiklar på KI.

Modellen har även tillämpats i en grupp av pedagogiska utvecklare som utforskat sin egen praktik och hur den kan utvecklas. Exempel på detta ges under workshopen. Modellen har därmed använts i kollegiet som ett sätt att dela med sig av lärande och att stötta/kritiskt granska varandras projekt för att på så sätt bidra till den gemensamma kompetensutvecklingen.

Workshopen inleds med en presentation om arbetet med att ta fram modellen för professionellt lärarskap. Därefter kommer medarbetare från CME att kort presentera resultatet av de 'scholarship-projekt' som bedrivits på KI. Det blir sedan tillfälle för deltagarna att utforska hur de kan jobba utifrån sina utmaningar, vad de vill utveckla och förbättra och börja skapa en plan för hur man kan arbeta med professionellt lärarskap inom den egna verksamheten. Den framarbetade modellen kommer att utgöra det nav runt vilket olika frågor om vad som utgör ett professionellt lärarskap kretsar.

Referenser

- Kember, D. & K.-P. Kwan (2000). Lecturers' approaches to teaching and their relationship to conceptions of good teaching. *Instructional Science* 28: 469-490.
- Prosser, M., K. Trigwell, et al. (1994). A Phenomenographic study of academics' conceptions of science learning and teaching. *Learning and Instruction*(4): 217-31.
- Trigwell, K., M. Prosser, et al. (1999). Relations between teachers' approaches to teaching and students' approaches to learning. *Higher Education* 37: 57-70.

Personlig och professionell vidareutveckling genom självstyrt lärande?

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Polstjärnan
----------------------	---

Tema	7 Rum för lärande
-------------	-------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Catharina Sjödahl Hammarlund ¹ , Christina Gummesson ^{1,2} , Eva Nordmark ^{1,2} ¹ Institutionen för hälsa vård och samhälle; Avd. för sjukgymnastik; Lunds Universitet ² Med Cul; Lunds Universitet
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Lunds Universitet
----------------------	-------------------

Syfte	Att reflektera och diskutera kring resultatet av studien, vilket speglar den mångfald av aspekter och strategier kring lärandet som deltagarna lyfter fram i sina självreflektioner kring sin lärandeprocess.
--------------	---

Syftet med studien var att analysera kursdeltagarnas självreflektioner kring sitt lärande under internetbaserade inquirykurser.

Syfte

Syftet med studien var att analysera kursdeltagarnas självreflektioner kring sitt lärande under internetbaserade inquirykurser.

Metod

Från tre internetbaserade kurser på avancerad nivå samlades självreflektioner in under perioden 2007 – 2009. Kurserna genomfördes med inquiry based learning-pedagogik. Samtliga sex personer som deltagit i två av kurserna studerade parallellt med att vara yrkesverksamma. I samband med varje arbetsuppgift skrev samtliga kursdeltagare självreflektioner för att reflektera över sin egen lärandeprocess.

Materialet analyserades med manifest innehållsanalys enligt Graneheim & Lundman (2004) vilket skedde i flera steg. Självreflektionerna lästes igenom upprepade gånger för att få en känsla för helheten. Därefter identifierades meningsbärande enheter, dvs meningar och fraser som är relevanta för syfte och frågeställning. Dessa kodades och grupperades därefter i kategorier som speglar centrala uppfattningar i självreflektionerna. Inom varje kategori utkristalliserades ett flertal aspekter. Rådata och de extraherade meningarna lästes och kodades separat av alla författarna i syfte att få konsensus mellan författarna, att säkerställa att ingen ytterligare aspekt hade tillkommit och att kodningen var korrekt.

Resultat

Resultatet bestod av fem kategorier. 1/ Lärandestrategier och planering av sin tid indelades i följande aspekter: sökstrategier, att avgränsa sig, förberedelse och val av studieresurser 2/ Lärandebehov indelades i aspekterna: att begränsa sig, organisera sig, identifiera utbildningsbehov, utveckla kritiskt förhållningssätt; 3/ Lärandeprocesser, indelades i följande aspekter: att organisera sig, övervinna praktiska och personliga svårigheter, att hantera erfarenheter från lärandet, att finna motivation och energi; 4/ Progress, indelades i aspekterna: att lära från tidigare erfarenheter och från litteraturen, att få ökat självförtroende och tilltro till egen förmåga och 5/ Klinisk anknytning, indelades i aspekterna: ökad kunskap och förmåga att förbättra sina kliniska beslut, att undervisa och interagera med övrig sjukvårdspersonal och att överföra och implementera kunskap till klinisk arbetet.

Diskussion

Självreflektionerna speglar en mångfald och lyfter fram många olika aspekter och strategier kring lärandet på flera nivåer.

Livslångt arbetsintegrerat lärande

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Polstjärnan
Tema	7 Rum för lärande
Form	Presentation
Författare	Lars Johansson
Lärosäte/Org.	Högskolan Väst
Syfte	Inblick och förståelse för hur nätstudenter väljer att genomföra sina studier samt vilka faktorer man som lärare kan påverka för att förändra möjligheterna för yrkesverksamma studenter att genomföra studier

Studien kring hur studenter väljer att genomföra sina studier på en nätkurs visar att designen av läroobjekt behöver ta hänsyn till vilket studiemönster som följs, vilket blir än viktigare i de fall att studenterna kombinerar sina studier med arbete.

På Högskolan Väst är arbetsintegrerat lärande (AiL) ett profilområde som genomsyrar såväl forskning som undervisning och kontakter med omgivande samhälle. En viktig aspekt av AiL som behöver belysas och skapas teorier kring är kompetensutveckling för yrkesverksamma människor.

Existerande pedagogiska teorier som används i fortbildningssituationer bygger allt för ofta på traditionell klassrumsundervisning och lider därmed brist på flexibilitet i tid och rum som i sin tur oftast är en nödvändighet för att skapa en fungerande utbildning för hel- eller deltidsarbetande. Då det enligt NSHU årligen finns ca 60 000 yrkesverksamma som deltar i nätbaserade kurser är detta ett påtagligt problem för dagens e-lärande.

Den här rapporten tar sin utgångspunkt från en pågående explorativ studie av en kurs inom digital grafik där insamling av material har gjorts i 4 omgångar mellan 2006-2009. Inför den senaste studien har ett antal parametrar såsom studietakt och kursgenomförande förändrats. Studiens målsättning är att undersöka följande frågor: (1) Hur ser de nätbaserade studiemönstren ut och hur uppfattar studenter nätstudier? (2) Hur bör man utforma en nätkurs för att skapa en god studiemiljö för yrkesverksamma studenter?

Resultatet visar att studenterna genomgående är mycket nöjda med att studera nätbaserat och det vanligaste studiemönstret om man läser på kvartsfart är att man genomför sina studier till under två till fyra pass i veckan, oftast på kvällar eller helger och att passen i sig oftast är mellan 2-4 timmar långa. I de fall kursen ges på halvfart kan man dock utläsa att antal studiepass per dag ökar. I den senare studien kan man dock se att antal pass ökar i takt med att studenterna i högre grad är yrkesverksamma och saknar lång erfarenhet av högskolestudier. Vidare betonar studenterna att grupparbeten och andra kollaborativa aktiviteter som ställer krav på nätkoordination bör undvikas.

Några slutsatser som kan dras från studien när det gäller design av livslångt arbetsintegrerat lärande är:

- Design av läroobjekt som kräver längre studiepass behöver kompletteras med läroobjekt som är mer flexibla och anpassningsbara för integration med vanliga arbetsuppgifter
- Design av läroobjekt som stödjer kollaborativt lärande bör utformas så att de kräver ett minimum av koordination mellan studenter för att kunna genomföras.
- Utformning av kursinnehåll bör göras så att studenten själv kan avgöra när den vill interagera med materialet.
- Genomströmningen påverkas av kursens studietakt och studenters studiemönster.

Web-basert bilde-lyd mentoring – Pedagogiske muligheter og utfordringer

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Polstjärnan
Tema	7 Rum för lärande
Form	Presentation
Författare	Petter Mathisen, Birgitte Wergeland
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder
Syfte	Presentasjonene vil vise hvordan mentorskap kan foregå synkront via web-basert bilde-lyd teknologi. Med utgangspunkt i en casestudie får deltakerne se hvordan web-basert bilde-lyd-kontakt kan brukes i mentorrelasjoner mellom kolleger. Erfaringen viser at denne formen for mentorskap kan bidra til å styrke og forbedre samarbeidsformer og åpne opp for en bredere forståelse og bruk av mentorbegrepet.

Med begrepet Web-basert video-mentoring fokuserer vi på en samarbeidsteknologi som skaper en ny og utvidet arena for mentorrelasjonen. Teknologien åpner for nye pedagogiske muligheter og tillegger mentorskapet nye kvaliteter. Der hvor tid, geografi, økonomi og miljøhensyn atskiller samtalepartnerne kan teknologien binde mentorer og protesjeer sammen i et virtuelt mentorskap.

Mentoring har tradisjonelt den grunnleggende forutsetningen at mentor og protesje fysisk møtes "ansikt-til-ansikt". Nærhet mellom aktørene har en rekke kvaliteter som erfaringsmessig har stor betydning for å utvikle tillit, nærhet og kontinuitet hvilket danner grunnlaget for mentorrelasjonen, enten den er av uformell karakter eller del av et mentorprogram. I dag kan et mentormøte foregå via bilde-lyd kommunikasjon fra egen, lokal PC. Kontakten etableres ved hjelp av enkle og billige tekniske løsninger og stadig mer brukervennlige programvarer. Raskere og mer stabile nettforbindelser gjør kvaliteten på kontakten god, og utbredelsen av web-møter og etter hvert også veiledning via nettet, synes å akselerere både i yrkes- og utdanningssammenheng. I denne presentasjonen vil vi beskrive hva som kjennetegner mentorsamtaler som gjennomføres i form av en web-basert videokonferanse og belyse viktige pedagogiske utfordringer og muligheter som reiser seg i en praktisk utprøving (Mathisen og Wergeland, 2010).

Studieåret 2006/2007 fikk en ansatt (protesjeen) ved et norsk universitet et ni måneders oppdrag ved en lærerutdanningsinstitusjon i Kambodsja, mens vedkommendes kollega og mentor befant seg i Norge. For å kunne opprettholde mentorrelasjonen ble den videreført i form av "long distant mentoring" ved hjelp av MSN og SKYPE som teknisk sett åpner for en dynamisk kontakt gjennom bilde, lyd og tekst. Erfaringene ble loggført og utgjør datamaterialet i den foreliggende casestudien.

Med bakgrunn i casen etableres begrepet Web-based video mentoring som tydeliggjør hvordan en ny samarbeidsteknologi skaper en utvidet arena for mentorrelasjonen og mentorskapet. Casestudien viser hvordan bilde-lyd-kommunikasjonen påvirker samtalsform og forløp og innvirker på aktørenes valg av innhold, språk og tankesett. Den visuelle forbindelsen styrker den emosjonelle siden av relasjonen og påvirker på en positiv måte tillitsforholdet og motivasjonen til aktørene. Web-basert video-mentoring åpner for tilgjengelighet og kontinuitet i mentorrelasjonen. Kvaliteten på mentorsamtalene synes imidlertid å avhenge av deltagerens forståelse av konteksten og den talesjangeren som utvikler seg. Det som framstår som særlig interessant er at den aktuelle web-baserte teknologien skaper nye pedagogiske muligheter og tillegger mentorskapet nye kvaliteter og på den måten åpner opp for en bredere forståelse og bruk av mentorbegrepet.

Oppsummert åpner Web-basert video-mentoring for at meningsbærende mentorsamtaler kan foregå i arbeidsliv, utdanning, bistandsarbeid og forretningsdrift. Der hvor tid, geografi, økonomi og miljøhensyn atskiller samtalepartnerne kan teknologien binde mentorer og protesjeer sammen i et virtuelt mentorskap.

(Mathisen, P. & Wergeland, B. (2010). Web-basert bilde-lyd mentoring - Pedagogiske muligheter og utfordringer. Digital kompetanse, Nordic Journal of Digital Literacy, in press.)

Teaching and Learning in the Global Classroom: Challenges & Opportunities, the SLU experience

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Polstjärnan
----------------------	---

Tema	7 Rum för lärande
-------------	-------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Natalie Jellinek
-------------------	------------------

Lärosäte/Org.	Universitetspedagogiskt Centrum, Sveriges Lantbruksuniversitet
----------------------	--

Syfte	Upon completion of the presentation, participants should be able to: • Identify possible challenges when teaching in the “global” classroom • Identify possible best practices when teaching in the “global” classroom • Discuss relevant pedagogical consequences of internationalization at home • Define internationalization in a teaching and learning situation
--------------	---

This session will tackle the pedagogical consequences of internationalization, presenting some of the challenges and difficulties our instructors have faced, but also how they have gone about tackling them, discussing possible models for best practice. A model for a course about “Teaching in the Global Classroom” will also be presented.

The global context is becoming increasingly significant in the higher education arena; we live and share a world that is progressively more and more interconnected and interdependent. This poses questions for both our instructors and students.

On the one hand, what kind of education do we provide our students? How do we make sure our programs are relevant, up-to-date, and prepare students for the challenges they are likely to face? How do we “produce” socially responsible, global thinkers?

On the other hand, what kind of resources does such an endeavour entail? What types of skills and competencies do our instructors need in order to teach in this increasingly global (multicultural, multinational, multilingual) classroom? What are some of the challenges instructors can face, and what are the ways to overcome them?

Internationalization is often seen as merely an issue of mobility, country of origin, or language of instruction. Instead, internationalization at home and more specifically in a teaching and learning context is the emergence of a global classroom – one mixing the national and the international. Thus, in this “glocal” classroom it becomes imperative for an instructor to take advantage of this emerging diversity, to exploit it in its most pure mathematical sense and use it to enrich the learning experience of all students.

This session will tackle the pedagogical consequences of internationalization and more specifically, the emergence of the “glocal” classroom. At SLU, our experience has been that instructors crave additional resources when beginning to teach in this sometimes new context. This session will not only present some of the challenges and difficulties our instructors have faced, but also how they have gone about tackling them, discussing possible models for best practice. In addition, the session will acquaint participants with the current development of a formal course for instructors focusing on “Teaching in the Global Classroom”.

Hantering av befordringsärenden rörande pedagogisk skicklighet

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Spelbomskan
----------------------	---

Tema	8 Lärarkompetens
-------------	------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Åsa Ryegård, Uppsala universitet, Katarina Winka, Umeå universitet, Karin Apelgren, Uppsala universitet
-------------------	--

Lärosäte/Org.	Umeå universitet
----------------------	------------------

Syfte	Syftet med vår presentation är att problematisera befordringar baserade på särskild pedagogisk skicklighet inom akademien utifrån ett kvalitetsperspektiv och ett rättssäkerhetsperspektiv. Vi kommer att ge deltagarna några exempel på hur hanteringen av befordringsärenden rörande pedagogisk skicklighet kan se ut och utifrån dessa exempel utveckla några av våra tankar kring framtida kvalitetssäkring.
--------------	--

Vi har genomfört en studie av hur ärenden rörande befordringsgrunden särskild pedagogisk skicklighet hanterats. Studien avslöjar stor variation i arkiveringsrutiner, definition av befordringsgrunden samt vilka kriterier som tillämpats. Vid en eventuell avreglering av det statliga inflytandet kan skillnaderna förstärkas och äventyra rättssäkerheten för individer samt utbildningskvaliteten vid lärosätena.

Syftet med vår presentation är att problematisera befordringar inom akademien utifrån ett kvalitetsperspektiv och ett rättssäkerhetsperspektiv. Frågan är intressant utifrån den pågående diskussionen kring ökad självständighet för lärosätena. Rekrytering och befordran regleras idag i högskoleförordningen, men vid en eventuell avreglering av det statliga inflytandet över högre utbildning kan lokala riktlinjer, eller brist på dessa, skapa stora skillnader i rättssäkerhet för individer samt utbildningskvalitet vid lärosätena. Vi har genomfört en studie av hur ärenden rörande befordringsgrunden särskild pedagogisk skicklighet hanterats sedan möjligheten infördes i högskoleförordningen för drygt 10 år sedan. Underlaget till studien är över 100 ärenden rörande befordran på särskild pedagogisk skicklighet i Sverige, varav 5 valts ut som representativa exempel. Ärendena samlades in via registraturen vid samtliga svenska lärosäten under våren 2008. I vår studie har vi fokuserat på hur befordringsgrunden "särskild pedagogisk skicklighet" definierats av de sökande resp. sakkunniga samt vilka kriterier som tillämpats vid bedömningen av pedagogisk skicklighet.

Insamlingen av material till studien avslöjade stor variation i arkiveringsrutiner vid lärosätena. Efter påstötningar fick vi in över 100 ärenden från 22 lärosäten vilket med säkerhet inte avspeglar den verkliga ärendemängden. Ytterligare ett intressant resultat från materialinsamlingen var att ytterst få ärenden som avslutats med ett avslag fanns med i urvalet. Det finns en praxis att genomföra inofficiella "förhandsbedömningar" så att endast ärenden med garanterat positivt utfall skickas in officiellt, alternativt att inte diarieföra avslag. Vi kommer att ge några exempel på hur befordringsgrunden "särskild pedagogisk skicklighet" definierats av de sökande resp. sakkunniga samt vilka kriterier som tillämpats vid bedömningen av pedagogisk skicklighet. Utifrån dessa exempel presenterar vi våra tankar kring framtida kvalitetssäkring vid befordrings- och rekryteringsärenden. Generellt är beredskapen att hantera och besluta i särskilda befordringsärenden svag. Bristen på rutiner och lokala riktlinjer bidrar till stor variation i bedömningarnas kvalitet och därmed individernas rättssäkerhet.

Webbaserad Pedagogisk Meritportfölj

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, Spelbomskan
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Jakob Johansson, Överläkare, PhD, Anestesikliniken, Institutionen för Kirurgiska Vetenskaper, Akademiska Sjukhuset, Uppsala, Karin Apelgren, PhD, chef avd f universitetspedagogisk utveckling, Uppsala universitet, Martin Grydén, Systemutvecklare, MedfarmDoIT, Medicinska & farmaceutiska fakulteten, Uppsala universitet, Louise Rügheimer, PhD, Enhetschef MedfarmDoIT, Medicinska & farmaceutiska fakulteten, Uppsala universitet
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	Syftet är visa ett konkret exempel på en webbaserad pedagogisk meritportfölj och att diskutera fördelarna med digitala portföljer. Deltagarna får möjlighet att reflektera över former för sin egen dokumentation av pedagogiska meriter och hur en webbaserad modell för detta kan användas.

Som ett hjälpmedel för dokumentation av pedagogiska meriter har en webbaserad pedagogisk meritportfölj utvecklats. Meritportföljen som är både kvantitativ och kvalitativ hjälper användaren att dokumentera och sortera sina pedagogiska meriter. Modellen möjliggör att användaren i samband med utskriften väljer vilka meriter som ska ingå för att sammanställningen ska bli ändamålsenlig

Syfte och mål

Syftet med projektet var att framställa en användarvänlig pedagogisk meritportfölj för att underlätta och stimulera till dokumentation av pedagogiska meriter.

Metod

Under vårterminen 2007 framställde medarbetare på anestesikliniken vid Akademiska Sjukhuset, i samarbete med pedagogiska enheten och MedfarmDoIT, ett enklare dokument med titeln "Pedagogisk meritportfölj". Höstterminen 2008 togs beslut i grundutbildningskommittén vid Medicinska och Farmaceutiska fakulteten i Uppsala att tillsätta en grupp för att vidareutveckla ovanstående dokument till en pedagogisk meritportfölj användbar för hela vetenskapsområdet. Under ett drygt år har ett aktivt arbete pågått av en referensgrupp bestående av representanter från olika utbildningsprogram och ledningsfunktioner med olika intressenters perspektiv. Detta arbete börjar nu bli klart och våren 2010 lanseras en webbaserad pedagogisk meritportfölj som baserar sig på Uppsala Universitets riktlinjer för pedagogiska meriter.

Resultat och diskussion/reflektion

Efter inloggning kan användaren dokumentera sina pedagogiska meriter både kvantitativt och kvalitativt. Förutom att vara meritportfölj kan den även användas för att göra personliga minnesanteckningar över pedagogiska insatser och därmed också fungera för den egna uppföljningen. Elektroniska bilagor kan också bifogas om man så önskar. Hjälptexter guidar användaren till vad som kan dokumenteras och under vilka rubriker det förslagsvis infogas. Därefter sorterar man sina meriter under respektive rubrik i önskad ordning. Slutligen anger man vilka av de bokförda meriterna som man önskar få med över i sin utskrift beroende på om utskriften ska användas till exempelvis tjänstetillsättning, stipendieansökan eller utvecklingssamtal. En knapptryckning senare har man en personlig, strukturerad och för ändamålet anpassad utskrift av sin pedagogiska meritportfölj.

Högskolan behöver bra lärare och för att uppnå det så måste undervisningsinsatser uppmärksammas och belönas. Undervisningsuppgiftens meritvärde är ett av fyra målområden som ingår i "Pedagogiskt program för Uppsala Universitet" i syfte att lyfta fram pedagogikens betydelse vid exempelvis anställningar. Många medarbetare inom Medicinska och Farmaceutiska fakulteten gör stora insatser inom utbildningen inte minst genom handledning, föreläsningar mm. Ofta upplevs dessa insatser dock som svåra att föra fram vid t.ex. planeringssamtal, löneförhandlingar och tjänstetillsättningar. Orsaken till detta är sannolikt delvis bristen på tradition att bokföra pedagogiska insatser (i kontrast till vetenskapliga insatser), men även också bristen på ett användarvänligt verktyg för bokföring. Denna webbaserade pedagogiska meritportfölj kan överbrygga det praktiska bekymret och ge medarbetarna ett smidigt verktyg för dokumentation.

Vår förhoppning är att medarbetarna kontinuerligt skall bokföra och reflektera över sina pedagogiska insatser. Vi är övertygade om att denna meritportfölj i omarbetad version även kommer att bli användbar för andra fakulteter och lärosäten.

Öppet torg: Torsdag kl 14.30–16.00

Lokal: Gallerierna utanför Aula Magna

Rubrik och medverkande	Sidan
Informationssökning och lärande – att utveckla en högskolepedagogisk temakurs Hanna Wilhelmsson, Helen Rasmussen, Linda Karlsson	120
Högskoleverket och de nya kvalitetsutvärderingarna Karin Agélii, Pär Brännström	121
Faktorer som påverkar doktoranders nöjdhet med forskarutbildningen Maria Björnermark, Åsa Kettis Lindblad och Maria Wolters	122
ShareTEC - Digitala resurser för lärarutbildning Eeva Koroma	123
Lärarstudenter vid GIH värderar mobilen som redskap för videofeedback Eva Fors	124
Utveckling av "Verktyg för lärande" i samverkan Christina Hansson, Johanna Ridal, Per Lind, Brittmarie Myringer, Marie Nyberg	125
Portfolio för professionell utveckling mot yrkesrollen Mariette Bengtsson, Christine Wann-Hansson	126
IKT som redskap för lärande och samarbete Kathe Ottosson	127
Att träna generella förmågor Lena Kransberg, Lasse Bourelius	128
Rangordningsövningar för grundläggande fysikkurser Johan Larsson, Staffan Andersson	129
ViPER - Virtuellt pedagogisk resurs Jörgen Ivarsson, Hans-Erik Sjöström	130
Pedagogik gör skillnad Louise Olsson	131
Excellence in Teaching - Om liberal arts education som inspiration i utvecklingen av svensk grundutbildning Patrik Mehrens	132
www.learningnet.se - innovativt lärande inom högre utbildning Lasse Bourelius	133
Clickers in Copenhagen: Using interactive teaching technologies in physics and linguistics teaching I.G. Bearden, Annette Q Pedersen	134
Erfarenheter av skriftlig examination med betygskriterier Emma Lundkvist	135

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Rubrik och medverkande	Sidan
Erfarenheter av betygskriterier för bedömning av självständiga arbeten och muntliga examinationer Maria Swartling	136
Studenters nätverk av stödfunktioner Jonas Forsman, Staffan Andersson	137
Naturvetarnas 'språk': Användandet av figurer, artefakter, ekvationer och ord i studentdiskussioner om fysikaliska fenomen Tobias Fredlund	138
Hela studenten - hela vägen Karin Bengtsson	139
Teknikstött lärande: Tio utvecklingsprojekt vid institutionen för data-systemvetenskap (DSV), Stockholms Universitet Henrik Hansson	140
Hur når vi höjd kvalitet och mer samverkan i utbildningen? Jusek	141
Samverkansprogression för lärare och studenter Fredrik Georgsson, Susanne Vikström	142
CELA - Collaborative E-Learning Arena Anna Söderberg	143
Samverkan kring utbildning inom teknikinformationsområdet Christina Amcoff Nyström och Hanna Olsson	144
Open Educational Resources - hur man söker och hittar dem Eva Norling	145
En ny vetenskaplig tidskrift om lärande och undervisning inom högre utbildning Anders Sonesson, Ann-Sofie Henriksson, Thomas Fritz,	146
Föränderliga atomer och oklar energi – Att utforska studenters förförståelse Jannika Andersson Chronholm och Staffan Andersson	147
Utbildning i en kreativ mötesplats – SLU i Alnarps trädgårdslaboratorium Joel Magnusson, Helena Karlén	148
Matematikundervisning med virtuella bläcktavlor Kyril Tintarev, Jesper Rydén	149
Det virtuella lärarrummet, fortbildning för lärare via sociala nätverk. Erfarenheter från Dela!-projektet och vidare Niklas Karlsson, Alastair Creelman	150
Kreativa seminarier Ann-Sofie Bergeling	151
Interprofessionell utbildning – är det möjligt? Lena Engqvist Boman	152

Informationssökning och lärande

– att utveckla en högskolepedagogisk temakurs

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Öppet torg
Författare	Hanna Wilhelmsson, Helen Rasmussen, Linda Karlsson
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Vi vill genom att presentera kursen ge exempel och inspiration till hur högskolepedagogiska kurser kan utformas och vilka ämnen som de kan innehålla. I mötet på öppet torg hoppas vi få inspiration och feedback från andra lärosäten om högskolepedagogiska kursers innehåll och form.

Informationssökning som en del av lärandeprocessen är det senaste tillskottet av högskolepedagogiska kurser på Malmö högskola. Hur kan en undervisning som utvecklar studentens informationskompetens se ut? är en av frågorna som var startpunkten för kursen. Vi berättar om arbetet med att utveckla kursen och erfarenheterna från den första kursomgången.

Informationssökning som en del av lärandeprocessen är det senaste tillskottet av högskolepedagogiska kurser på Malmö högskola. Kursens tillkomst tog sin avstamp i frågor som:

Hur kan en undervisning som utvecklar studentens informationskompetens se ut? Vilka är lärandemålen? Vad behöver studenterna kunna om litteratur och informationssökning? Hur kan man examinera informationskompetens?

I kursen utforskar vi hur man kan planera undervisning och examinationsformer som stärker studenternas kunskaper om informationssökning. Vi problematiserar att välja och värdera källor, att introducera studenter till vetenskapliga texter och genrer, vad informationskompetens är och hur det hänger samman med lärandemål.

Det högskolepedagogiska kursutbudet på Malmö högskola består av ett kursprogram från Akademiskt lärarskap med inledande och avslutande obligatoriska kurser och där emellan valbara tematiska kurser. Kursen är en av fem temakurser och ger fem högskolepoäng.

Varför en kurs?

I biblioteket möter vi studenter som söker litteratur till olika uppgifter, till exempel rapporter och självständiga arbeten, och de går in i sökprocessen med olika strategier och kunskaper i bagaget. Det är utifrån våra erfarenheter från dessa möten, samt viljan att lyfta frågor om informationssökning och lärande till ytterligare ett strategiskt sammanhang som idén om att skapa en kurs på temat väcktes.

I kursen hoppas vi närma oss studenternas lärande genom att fokusera på litteratur- och informationssökning utifrån våra och lärares erfarenheter av studenters informationssökning. Dessutom vill vi att kursen ska ge inspiration och kanske till och med förändra en praktik så att informationssökning blir en del av lärandeprocessen. Utifrån frågor om informationssökning och lärande väcks också reflektioner om pedagogik och kunskapssyn.

Först de senare åren har det börjat publiceras litteratur på svenska som behandlar ämnet, t ex temaböcker om informationskompetens och metodböcker med kapitel om informationssökning och källkritik, som problematiserar och undersöker informationskompetens och lärande. Det är därför intressant att undersöka den egna praktiken och relatera den till teorierna, samt att skapa utrymme för kunskapsskapande möten mellan högskolans lärare och personal.

Kursen ges våren 2010 och har i skrivande stund tio anmälda. Genom att presentera kursen och utvecklingen av den på Öppet torg vill vi inspirera och själva bli inspirerade till hur högskolepedagogiska kurser kan utformas och vilka ämnen som de kan innehålla. I mötet på öppet torg hoppas vi få feedback om hur de högskolepedagogiska kurserna ser ut på andra lärosäten.

Kursplan: www.MaH.se/aki/hp610a

Akademiskt lärarskap på Malmö högskola: www.MaH.se/akademisktlararskap

Form: Vi gör en poster där kursen presenteras utifrån relationen mellan lärandemål, undervisningsaktiviteter och examination.

Högskoleverket och de nya kvalitetsutvärderingarna

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Öppet torg
Författare	Karin Agélii, Pär Brännström
Lärosäte/Org.	Utvärderingsavdelningen, Högskoleverket
Syfte	Högskoleverkets övergripande mål är att bidra till förbättring och förnyelse av den högre utbildningen. Konferensdeltagare som vill veta vad Högskoleverket gör för att nå detta mål är välkomna till vår torgplats.

Högskoleverkets övergripande mål är att bidra till förbättring och förnyelse av den högre utbildningen. Konferensdeltagare som vill veta vad Högskoleverket gör för att nå detta mål är välkomna till vår torgplats.

Högskoleverket är en myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Vårt mål är att alla högskoleutbildningar i Sverige ska hålla en hög kvalitet, bland annat för att studenterna ska få valuta för den tid de investerar i sin utbildning. Vad gör Högskoleverket? Vi stödjer högskolornas arbete med att utveckla utbildningarna och höja kvaliteten, bland annat genom att utvärdera utbildningarna. Ett nytt kvalitetsutvärderingssystem med fokus på granskning av utbildningsresultat startar 2010. Vi värderar även utländska högskoleutbildningar för att se hur de motsvarar svenska utbildningar. Dessutom informerar vi om högskolestudier och bevakar studenternas rättssäkerhet. Vi tar också fram statistik och analyser som högskolorna kan använda som underlag för att förbättra sin verksamhet. På NU-konferensens öppna torg finns personal från Högskoleverket på plats för interaktion med konferensdeltagare.

Faktorer som påverkar doktoranders nöjdhet med forskarutbildningen

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Öppet torg
Författare	Maria Björnermark, Åsa Kettis Lindblad och Maria Wolters
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Fördjupad kunskap om vilka faktorer som påverkar doktoranders nöjdhet med forskarutbildningen, vilket i sin tur kan utgöra underlag för riktade förbättringsinsatser.

Bidraget redovisar en studie vars syfte var att identifiera faktorer som påverkar doktoranders nöjdhet med forskarutbildningen samt deras vilja att fortsätta inom akademien efter examen. Särskilt fokus ägnas skillnader i doktorandernas uppfattningar med avseende på kön och svensk/utländsk grundexamen. Datainsamling skedde genom en enkät till aktiva doktorander vid Uppsala universitet.

Syfte och mål

Syftet med denna studie var att undersöka vilka faktorer som påverkar doktoranders övergripande nöjdhet med forskarutbildningen samt deras vilja att fortsätta inom akademien efter examen. Ett delsyfte var att identifiera skillnader i doktorandernas uppfattningar med avseende på kön och svensk/utländsk grundexamen.

Metod

Doktoranderna vid Uppsala universitet fick under 2008 besvara en enkät om sina doktorandstudier. Enkäten innehöll bl a frågor om forsknings- och arbetsmiljö, handledning och avhandlingsarbete, seminarieverksamhet, kurser, planer efter disputationen samt förslag till förbättringar.

Resultat och diskussion

Man är mest nöjd med sin forskarutbildning om man har varit doktorand i mindre än ett år eller är nydisputerad, jämfört med om man är senior doktorand. Andra faktorer som har samband med nöjdheten är att ha anställning som doktorand (jämfört med alla andra försörjningsformer) och att ha sin grundexamen från svenskt lärosäte. Andra faktorer som bidrar är bra handledning och ordentlig uppföljning av den individuella studieplanen. Kön och ålder har ingen betydelse för den övergripande nöjdheten. Intresset för att fortsätta inom akademien är störst bland studenter inom humanistisk samhällsvetenskaplig fakultet, bland dem som är yngre än 26 år eller äldre än 35 samt bland dem som har varit doktorand i mindre än ett år. Kön, var man har tagit sin grundexamen och försörjningsform har ingen betydelse för om man vill fortsätta forska efter examen.

Kvinnor upplever i lägre grad än män att de har goda möjligheter till informella samtal om forskning med seniora forskare och upplever i högre grad negativ stress i relation till sin forskarutbildning. De ser i lägre grad positivt på sina möjligheter att i framtiden arbeta med forskning och/eller undervisning vid Uppsala universitet än männen.

De utländska doktoranderna har, som framgått, en lägre övergripande nöjdhet med forskarutbildningen, men när det gäller enskilda aspekter på utbildningen är likheterna med studenter som har svensk grundexamen stora. Det finns dock en tendens till att utländska doktorander är mer missnöjda med den sociala närmiljön, medan de är mer nöjda än svenska studenter avseende vissa strukturella aspekter, som t ex tydlighet i krav och förekomst av uppföljning av utbildningen.

Kunskap om ovanstående kan utgöra underlag för riktade utvecklingsinsatser. Som exempel tyder resultaten på att utbildningen kan förbättras genom att skärpa uppföljningen av den individuella studieplanen, medan situationen för doktorander med utländsk examen främst kan förbättras genom insatser för en bättre social miljö. Resultaten visar också att åtgärder bör vidtas för att förbättra situationen för kvinnor som är doktorander.

ShareTEC - Digitala resurser för lärarutbildning

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Eeva Koroma
Lärosäte/Org.	Intitutionen för didaktik och pedagogiskt arbete, Stockholms universitet
Syfte	Presentation av en ny plattform för digitala, pedagogiska resurser för lärarutbildare. Genom ShareTEC får lärarutbildarna tillgång till både svenska och europeiska digitala resurser. Lärarutbildarna kan söka och hitta användbara resurser till sitt arbete. De kan bidra med sina egna resurser och återanvända andras.

Välkommen till Share.TEC-bordet på det Öppna torget! Här kan du testa den nya plattformen för digitala lärarutbildningsresurser. Målet för detta EU-projekt är att skapa en digital miljö som gynnar tillgång och återanvändning av resurser för lärarutbildningen inom Europa. Share.TEC är ett viktigt verktyg i lärarutbildarens arbete.

Share.TEC, Sharing digital resources in the Teaching Education Community, är ett projekt som är medfinansierat av Europeiska programmet eContentplus. Share.TEC är ett treårigt projekt som löper mellan 2008-2011 och målet är att skapa en digital miljö som gynnar tillgång, anskaffning och återanvändning av resurser för lärarutbildningen inom Europa.

Share.TECs användare kan vara såväl lärarutbildare, lärare engagerade i självinstruerande och flexibelt lärande, producenter av digitala resurser och läromedelsförlag. Medverkande partners inom Share.TEC är lärosäten från Italien, Irland, Sverige, Bulgarien, Holland och Spanien samt ett förlag från Italien. Från Sverige deltar Institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete vid Stockholms universitet.

Ge

- Share.TEC skapar möjligheter för lärarutbildare att dela med sig av sin kunskap och digitala resurser, vilket därigenom bidrar till en omfattande databas av lärarutbildningsresurser.
- Pan-europeiskt spridning av resurser på flera olika språk tillför ett multikulturellt värde till lärarutbildningen i Sverige.

Ta

- Share.TEC är ett systemet som kommer att byggas ut med såväl partners databaser som andra arkiv och databaser med material för lärarutbildning.
- Användarna av Share.TEC kommer att kunna söka och hämta resurser som är producerade och upplagda av andra användare. På detta sätt skapas ett innovativt och effektivt sätt av att erbjuda material för lärarutbildning.

Använda

- Användarnas medverkan är grundläggande för Share.TEC systemets utveckling. Projektets idé är att etablera ett användarnätverk som fortsätter att leva vidare efter projektets sluttid och därmed skapa ett hållbart system.
- Visionen är att tillgången till digitala resurser är en drivkraft för att förnya lärarutbildningen. Material från olika lärarutbildningarna i Europa kan bygga broar mellan de olika medlemsstaternas kulturer.

På NU2010 konferensen kommer vi att presentera projektets mål, synsätt och insamlade resurser. Deltagarna kommer att kunna bekanta sig med prototypen av Share.TEC-plattformen och se vilka resurser som finns att tillgå i dagens läge. Det finns också utrymme för diskussion av projektets syfte, mål och runt problematiken med öppna digitala lärresurser.

Vi kommer att ha med oss en uppkopplad dator, en digital presentation, flyers och en poster.

Lärarstudenter vid GIH värderar mobilen som redskap för videofeedback

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Eva Fors
Lärosäte/Org.	GIH
Syfte	Ge ett praktiskt exempel på vad som händer när teknik som lärarstudenter av idag är väl förtrogna med inkluderas i praktisk gymnastikundervisning. Med andra ord påvisa hur effektivt och enkelt IT-integration kan te sig om den tillåts vara studentdriven

Hösten 2009 genomfördes en pilotstudie vid GIH i syfte att undersöka hur lärarstudenter värderar användandet av mobiltelefoner i gymnastikundervisningen, som videofeedback för teknisk och taktisk rörelseanalys. Studien genomfördes i samband med trampolinhoppning och utvärderades med hjälp av SWOT analysverktyg, vilka visade på ett positivt resultat.

Syfte: Under hösten 2009 genomfördes en pilotstudie vid GIH i syfte att undersöka hur lärarstudenter värderar användandet av mobiltelefoner i gymnastikundervisningen, som videofeedback för genomförande av teknisk och taktisk rörelseanalys.

Mål: Målet med pilotstudien var trefaldigt. Dels att undersöka hur användningen av mobiltelefon för direkt videofeedback uppfattas av lärarstudenterna. Dels att se hur redskapet och metodiken kan utvecklas för att utgöra ett permanent inslag i de idrottsdidaktiska kurserna vid GIH. Till sist var målet att försöka stärka integrationen mellan teori och praktik i ämnena gymnastik och biomekanik och genom

Metod: Två studentgrupper, med totalt 48 studenter involverades i kursen, "Idrottslära, didaktisk inriktning I, 30hp" där delmomentet gymnastik utgör 2hp. I kursen ingår integreringsprojektet biomekanik. Medverkande lärare vid GIH var Eva Fors, Lovisa Jansson, Rudi Zangerl och Tage Sterner.

Under pilotstudien fick studenterna använda sina egna mobiltelefoner för att filma specifika uppgifter i trampolinhoppning. Studenterna arbetade i huvudsak parvis. Den ena studenten genomförde olika grundhopp i trampolinen medan den andra studenten filmade, från trampolinens skyddsbädd eller från golvet. Direkt efter genomförda hopp diskuterade studenterna videoklippen ur ett tekniskt och rörelsetaktiskt perspektiv.

Studenterna uppmanades att spara ner de bästa videoklippen på GIH:s lärplattform Fronter i kursrummet för det aktuella momentet. Detta skedde på frivillig basis. Användningen av mobiltelefonerna genomfördes vid två trampolintillfällen. Parallellt med detta fick studenterna möta annan teknik för videofeedback i form av Skill Capture (open source) och Dartfish.

Pilotstudien utgick från teorier kring feedback och videofeedback som Cleas Annerstedt reflekterar över i sin artikel "Det tränade ögat" och Lars Elgbaek vid Sydansk Universitet, pågående avhandlingsarbete om videofeedback i gymnastikundervisning.

Resultat: Efter det sista trampolintillfället fick studenterna, i par, genomföra två SWOT-analyser, en ur ett tekniskt perspektiv och en ur ett didaktiskt. Sammanställningen av SWOT-analyserna visar att studenterna överlag är mycket positiva till användandet av mobiltelefoner i gymnastikundervisningen. Främst lyfts tillgänglighet och användarvänlighet fram. Studenterna visar också på ett kritisk förhållningssätt där de bland svagheter och risker anger dålig bildkvalitet, begränsad tid för videoinspelning samt spridning och säkerhet.

I de intervjuer som genomfördes med fem studenter efter projektet anger alla att de kommer söka hitta former för att deras blivande elever i ämnet Idrott och hälsa använder sig av de redskap och den teknik de är mest bekanta med för att stötta lärandet.

Studenterna uppgav också att den direkta återkopplingen ökade förståelsen för rörelsen ur såväl biomekaniskt som tekniskt perspektiv.

Utveckling av "Verktyg för lärande" i samverkan

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Christina Hansson, Blekinge Tekniska Högskola, Johanna Ridal, Högskolan i Gävle, Per Lind, Luleå Tekniska Universitet, Brittmarie Myringer, Mittuniversitetet, Marie Nyberg, Utbildningsradion
Lärosäte/Org.	Blekinge Tekniska Högskola m.fl.
Syfte	Syftet med bidraget är att ge exempel på och sprida kännedom om lärobject och verktyg för lärande och hur de kan användas och återanvändas i den egna undervisningen.

SNH - Samverkan för nätbaserad högskoleutbildning har utvecklat webbplatsen "Verktyg för lärande" Här finns ett antal lärobject som visar vilka möjligheter som internet, film och ljud skapar för högre studier. Vi visar och diskuterar hur dessa teman/lärobject kan användas.

Innehåll

Webbplatsen "Verktyg för lärande" är utvecklad inom ramen för SNH, se nedan. "Verktyg för lärande" är en satsning för att ge fler en inblick i de möjligheter som Internet, datorer, film, ljud och interaktivitet kan skapa för högre studier. Webbplatsen består av ett antal "teman" med flera korta lärobject som tillsammans bildar en helhet. För närvaranden finns två teman tillgängliga: Podcast och Ljud i multimedia – totalt 48 minuter. Användaren väljer att titta på alla lärobject i temat eller endast de delar som är av intresse. Allt material på webbplatsen är licensierat under Creative Commons, som underlättar användning och anpassning. I stort sett alla lärobjecten kan laddas ner till mobiltelefon och/eller dator. Det är även möjligt att bädda in lärobjecten på valfri webbplats.

Oftast består ett lärobject av en enskild film eller annan typ av media. På "Verktyg för lärande" består varje tema av ett flertal lärobject vilket innebär att om man väljer att ta del av alla lärobjecten i temat blir det som en liten kurs i ämnet. Vill man istället bara lyfta ut till exempel introduktionen går det utmärkt. Det går också bra att välja vissa delar och komplettera med eget material. Genom att bygga upp teman med flera ingående lärobject är det också lättare att byta ut delar som blivit inaktuella och ersätta med nya.

Verktyg för lärande nås via <http://www.j5.se/learnsiten/> (28/2)

SNH

SNH, Samverkan för nätbaserad högskoleutbildning, är en samverkansorganisation mellan Blekinge Tekniska högskola, Högskolan i Gävle, Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet och Utbildningsradion. Huvuduppgiften är att gemensamt utveckla nätbaserade kurser på högskolenivå samt pröva och utvärdera pedagogiska och tekniska metoder för nätbaserad utbildning. Genom UR:s medverkan kan TV- och radiomedierna användas för kursinslag, rekrytering och marknadsföring. SNH strävar mot flexibla lösningar där studenternas lärande sätts i centrum och där lärcentra är en viktig resurs.

Form

Vi kommer att, via dator, visa de olika teman som finns med ingående lärobject. Vi visar även hur man kan bädda in lärobject på andra webbplatser och hur de kan laddas ner till mobiltelefon. Information om SNH finns på en skärm.

Portfolio för professionell utveckling mot yrkesrollen

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Mariette Bengtsson, Christine Wann-Hansson
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Syftet med presentationen är att deltagarna skall få idéer och uppslag till hur en portfolio kan användas i en högskoleutbildning för att själva kunna utveckla portfoliokonceptet inom sin egen verksamhet.

Genom att arbeta med portfolio får studenter, handledare och lärare en gemensam plattform att arbeta utifrån för att studenten ska kunna synliggöra sitt lärande och sin utveckling, tydliggöra sin roll, ta ansvar för sitt lärande och få det stöd som behövs. Nivåanpassade dokument baserade på lärandemålen utgör strukturen för portfolion.

En portfolio är en samling alster men också en lär-, kommunikations- och utvärderingsstrategi för att spegla studentens utveckling under utbildningstiden för att säkerställa att kursplanens lärandemål uppfylls. Portfoliomethodiken kan vara ett hjälpmedel för läraren och studenten att på ett strukturerat sätt dokumentera, kommunicera och skapa forum som främjar ett optimalt lärande. En portfolio kan fungera som ett redskap för att förtydliga progressionen i processen och löpa som en "röd tråd" genom utbildningen. Studenter, handledare och lärare får en gemensam plattform att arbeta utifrån, vilket främjar kommunikationen mellan högskolan, den kliniska verksamheten och studenten. Detta arbete inriktas på de delar i portfolion som har fokus på verksamhetsförlagd utbildning VFU på sjuksköterskeprogrammet termin 2, 4 och 6, men modellen kan användas även inom andra kurser och utbildningar. Ansvariga lärare publicerar på studenternas hemsida i plattformen Its learning nivåanpassade dokument baserade på respektive kurs lärandemål. Studenterna skickar via email aktuellt dokument till respektive handledare. Detta för att undvika behörighetsproblematiken med flera hundra handledare per termin. Processen och dokumenten kommer att presenteras på öppet torg.

Portfolion i VFU är till för att studenten ska kunna:

- Synliggöra sitt lärande och sin egen utveckling för sig själv, sina handledare och lärare. Portfoliomethodiken främjar studentens delaktighet och förmåga att påverka sin egen utveckling men kräver också ansvar och aktivitet från studenten. Studenten, handledaren och den kliniska läraren reflekterar skriftligt och muntligt kring studentens kompetens och lärande i förhållande till målen för kursen.
- Tydliggöra sin roll under utbildningen samt sin framtida roll som sjuksköterska. Genom att formulera mål kan studenten öka medvetenheten hos sig själv och belysa de områden som behöver utvecklas. När utbildningen är klar har studenten en portfolio som visar på studentens utveckling och kompetens som färdig sjuksköterska.
- Ta ansvar för sitt lärande men också belysa handledare och lärares ansvar. I utvecklings- och bedömningssamtalen vars dokumentation ingår i portfolion skall studenten vara en aktiv samtalspartner och genom att leda samtalet får studenten ett större ansvar för sitt eget lärande.
- Får det stöd som behövs genom att belysa sina speciella behov och därmed säkerställa kvaliteten på sin utbildning. Portfolion skall vara ett stöd för handledaren ute i verksamheten då en av handledarens uppgift är att bedöma om och hur studenten närmar sig lärandemålen. Om behoven synliggörs och konkretiseras tidigt i utbildningen kan individuella stödresurser sättas in och följas upp senare i utbildningen.

IKT som redskap för lärande och samarbete

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Kathe Ottosson
Lärosäte/Org.	Högskolan Kristianstad
Syfte	Syftet är dels att ge en bild av hur studentens lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen kan stärkas med hjälp av digitala läresurser och dels hur både virtuella och fysiska samarbetsformer kan utvecklas mellan lärarutbildare på högskolan och lärarutbildare på fältet.

Bidraget vill visa på ett nu pågående pedagogiskt utvecklingsprojekt vars syfte dels är att pröva hur studentens lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen kan stärkas med hjälp av digitala läresurser och dels hur både virtuella och fysiska samarbetsformer kan utvecklas mellan lärarutbildare på högskolan och lärarutbildare på fältet.

Bidraget är i form av posters samt med visning av olika digitala samarbetsformer. Bidraget avser att visa på och föra en diskussion kring hur olika digitala läresurser kan användas som redskap för studentens lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU).

Diskussionen utgår ifrån ett nu pågående pedagogiskt utvecklingsprojekt som behandlar lärarstudenters lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen samt samarbete mellan lärarutbildare på fältet och lärarutbildare på högskolan.

Projektet är uppbyggt som två delprojekt. I den första delen ingår lärarutbildare på fältet och studenter som börjar sin första termin i lärarutbildningen. I projektets andra del ingår förutom studenter och lärarutbildare på fältet även lärarutbildare på högskolan.

Projektets första del koncentreras på arbetet mellan student och lärarutbildare på fältet. Arbetet är kopplat till en examinationsuppgift som studenten gör i anslutning till sin VFU. Studenten ska utifrån både ett praktiskt och teoretiskt perspektiv, reflektera över läraruppdraget med speciellt fokus på ledarskap och värdegrund. I denna del arbetar student och lärarutbildare med olika digitala läresurser såsom text, bild och ljud.

Projektets andra del koncentreras på hur samarbetet mellan lärarutbildare på fältet och lärarutbildare på högskolan kan utvecklas dels med hjälp av en digital kommunikationsyta och dels genom olika fysiska samarbetsformer.

Bidraget utgår ifrån projektets första del med exempel på hur student och lärarutbildare på fältet kan arbeta med studentens lärande med hjälp av olika digitala resurser såsom text, ljud och bild. Bidraget avser även att visa på och föra en diskussion kring hur olika former av samverkan, såväl virtuella som fysiska, mellan lärarutbildare på fältet och lärarutbildare på högskolan, kan utvecklas.

Att träna generella förmågor

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Lena Kransberg, Lasse Bourelius
Lärosäte/Org.	Blekinge Tekniska Högskola
Syfte	Syftet är att visa auditoriet hur studenternas generella förmågor kan tränas med hjälp av en teknisk lösning samt att diskutera betydelsen att på detta sätt träna studenterna. Auditoriet får möjlighet att förutom slutresultatet ta del av processen med godkännande, bild och texthantering.

Webbtidningen www.salutis.se skapades för att träna studenternas generella förmågor genom ett aktivt skrivande. Sedan hösten 2009 när BTH och sektionen för hälsa startade sitt kandidatprogram Folkhälsovetenskap med inriktning mot samhällsplanering ingår att skriva artiklar och debattinlägg samt kommentera varandras texter som en röd tråd genom hela utbildningen.

Hösten 2009 startade på BTH och Sektionen för hälsa ett nytt kandidatprogram "Folkhälsovetenskap med inriktning mot samhällsplanering". När programmet planerades fanns förutom kursernas mål och innehåll även en fokus på generella förmågor. För att lyfta fram och träna några av de generella förmågorna skapades webbtidningen Salutis. Idén, konceptbeskrivning och framtagandet gjordes i samarbete mellan Lena Kransberg och Lasse Bourelius. Arbetet har omfattat teknik, design, användande och förankring.

På BTH är generella förmågor en del i varje kursplan. I studiehandledningarna som tillhör varje kurs presenteras de generella förmågorna som ska tränas. De generella förmågorna är inget som examineras men används för att nå kursernas mål. En generell förmåga är de delar i kursen som behöver tränas som exempelvis skrivande, källkritik och IKT-kompetens. Samma generella förmågor förekommer i flera kurser.

I webbtidningen Salutis skriver studenterna om något som ingår i kursens mål. När de ska skriva sin artikel måste de söka efter källor som tar upp det område som de vill skriva om. De måste värdera källan och presentera det på ett sätt som uppgiften kräver. Webbtidningen är programmets tidning och det är enbart studenter som skriver i den, men den ligger helt öppen för alla som vill läsa. I kurserna som ingår i programmet finns kursmoment inlagda där studenterna ska skriva en artikel. Fokus på själva artikeln kan variera eftersom vi vill få in flera olika generella förmågor som tränas. Själva skrivandet är en förmåga som tränas liksom källkritik, etiska ställningstaganden m.m.

I en uppgift kan det vara att beskriva ett område som är intressant, i en annan uppgift kan det vara att recensera en debattartikel eller att skriva en egen debattartikel och i en tredje kan det vara att presentera en samhällsförändring för befolkningen. Samtidigt som de tränar sitt skrivande och andra generella förmågor skaffar de kunskap inom olika folkhälsovetenskapliga områden. Genom att granska och kommentera andras artiklar tränas de också att vara kritiska och även att se hur andra kurskamrater tänker och skriver sina artiklar.

Studenterna lägger själva ut sina artiklar men de ska godkännas av läraren innan publicering. Läraren läser artiklarna, granskar innehållet i artikeln och granskar källan. Studenten får feedback på artikeln och korrigerar eventuella felaktigheter. Det kan vara språket eller om källan är ottydlig eller tveksam som källa. När artikeln är korrigerad lägger studenten ut den igen och läraren publicerar artikeln. Kommentarer som görs till artiklarna av kursdeltagarna måste även de godkännas av läraren.

Rangordningsövningar för grundläggande fysikkurser

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Johan Larsson, Staffan Andersson
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	Presentationen sprider information om rangordningsövningar som arbetsform, särskilt som gruppuppgifter på grundläggande fysikkurser. Vi kommer att presentera färdigutvecklade uppgifter och ge exempel på hur man kan arbeta med dessa.

Med utgångspunkt från litteratur, forskningsresultat och egna erfarenheter av fysikundervisning, har en stor mängd s.k. rangordningsövningar på svenska utvecklats. Övningarna täcker alla områden inom grundläggande fysikkurser. Studenterna upplever övningarna som nyttiga för ökad förståelse av fysikaliska begrepp, en förbättrad problemlösningsförmåga och bättre förmåga att diskutera fysik i fysikaliska termer.

Inom alla de naturvetenskapliga ämnena finns många olika centrala samband, relationer och förhållanden som studenterna skall lära sig att förstå. Aktuell forskning har visat att rangordningsövningar (Ranking Tasks) är en effektiv metod för att hjälpa studenterna med detta lärande (Hudgins, Prather, Grayson & Smits, 2007; O’Kuma, Maloney & Hieggelke, 2008). Rangordningsövningarna utvecklades ursprungligen för att användas vid examination (Maloney, 1987), men har visat sig fungera utmärkt som en studentaktiverande undervisningsmetod (Redish, 2003; Knight, 2004).

Med utgångspunkt från litteraturen, forskningsresultat om studenters svårigheter med grundläggande fysik och egna erfarenheter av undervisning i området, har en stor mängd egna rangordningsövningar på svenska utvecklats. Övningarna täcker alla olika områden i baskurserna i fysik. Främst har de använts som komplement till andra uppgifter vid studentaktiverande undervisningspass där studenterna i grupp fått arbeta med uppgifterna. Rangordningsövningarna har även använts som del av examinationen på kurser.

Utvärderingen av det första försöket med rangordningsövningarna under höstterminen 2009 visade att majoriteten av studenterna som deltagit i rangordningsmomenten uppskattat det mycket. Studenterna upplevde att momentet var särskilt nyttigt för en ökad förståelse av fysikaliska begrepp, en förbättrad problemlösningsförmåga och en bättre förmåga att diskutera fysik i fysikaliska termer.

Vid presentationen kommer vi främst att visa upp de olika övningar vi utvecklat och även ge deltagare möjlighet att själva pröva dem. Vi kommer även att visa resultat från utvärderingar samt diskutera allmänna principer kring hur man kan konstruera och arbeta med rangordningsövningar i fysik.

Referenser:

- Hudgins, D. W., Edward E. Prather, E. E., Grayson, D. J. & Smits, D.P. (2007) "Effectiveness of Collaborative Ranking Tasks on Student Understanding of Key Astronomy Concepts", The Astronomy Education Review 1 (5):1-22
- Knight, R. D. (2004), "Five Easy Lessons. Strategies for Successfull Physics Teaching.", Addison and Wesley.
- Maloney, D. P. (1987) "Ranking Tasks: A New Type of Test Item" Journal of College Science Teaching, May 1987
- O’Kuma, T. L., Maloney, D. P., Hieggelke, C. J., (2008), "Ranking task excercises in physics", Pearson Education Inc.
- Redish, E. F. (2003) Teaching Physics with the Physics Suite, chapter 4, Wiley

ViPER - Virtuellt pedagogisk resurs

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Jörgen Ivarsson, Hans-Erik Sjöström
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Deltagarna får se hur en nätbaserad resurs kan utformas för att fungera som stöd till pedagogiskt utvecklingsarbete.

Som en del av UPC:s projekt "Hög pedagogisk kompetens" vid Umeå universitet så skapades en webbsats kallad ViPER (Virtuellt pedagogisk resurs). Genom att lyfta kvaliteten, bredda innehållet och samtidigt förenkla navigering och struktur ville vi locka både läsare och samtidigt få fler lärare att vilja bidra med innehåll.

Som en del av UPC:s projekt "Hög pedagogisk kompetens" vid Umeå universitet så skapades en webbsats kallad ViPER (Virtuellt pedagogisk resurs). Webbplatsen som ursprungligen ingick i ett annat projekt omarbetades för att tillhandahålla material riktat till universitetslärare vid Umeå universitet. Arbetet att skapa webbplatsen bestod i ett antal utmaningar; hur skulle vi få lärarna att besöka webbplatsen? Hur skulle vi få dem att bidra med material? Vilket innehåll skulle webbplatsen ha? Hur skulle utformningen av webbplatsen se ut för att locka till läsning och vilken teknik skulle användas?

Vi bestämde att driva ViPER med ett mer redaktionellt sätt än den ursprungliga webbplatsen, där fokus skulle ligga på högskolepedagogik indelat i tre kategorier: Guider, inspiration och information. Genom att lyfta kvaliteten, bredda innehållet och samtidigt förenkla navigering och struktur ville vi locka både läsare och samtidigt få fler att vilja bidra med innehåll.

Resultatet visar att det är möjligt att skapa en nätbaserad resurs som både besöks av lärare och samtidigt lockar lärare att bidra med innehåll. En utmaning är att få form och innehåll att fungera och samtidigt arbeta med kvaliteten på bidragen. En viktig aspekt var att bidragen inte nödvändigtvis behövde vara i form av texter, utan också av video.

Pedagogik gör skillnad

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Louise Olsson
Lärosäte/Org.	Landstinget Sörmland, Karolinska Institutet
Syfte	Ett exempel på hur man kan förändra en kort och intensiv kurs.

En kort introduktionskurs till klinisk forskning, tidigare baserad på enbart föreläsningar, innebar att många deltagare var hänvisade till passivitet och själva lärandet var osynligt. Genom pedagogiska förändringar, med introduktion av läraaktiviteter utgående från deltagarna själva med möjlighet till individualisering, kunde kursen helt transformeras. Både prestation och trivsel förbättrades betydligt.

Bakgrund

FoU-centrum i Sörmlands landsting ger en kort introduktionskurs till klinisk forskning. Yrke och tidigare kontakt med ämnet varierar stort mellan deltagarna. Kursen var ursprungligen baserad på enbart föreläsningar. De deltagare som så önskade gavs möjlighet presentera och diskutera idéer till framtida forskningsprojekt. Kursen fick överlag goda omdömen men inte desto mindre var deltagarna i allmänhet passiva. Det var oklart hur mycket de egentligen lärde sig. En kunskapskontroll mot slutet av en av kursomgångarna bekräftade situationen - några deltagare kunde allt, några hade knappt lärt sig någonting och de som återfanns i mitten var mycket få.

Syfte

Syftet var att skapa en kurs med aktiva deltagare inbegripna i ett meningsfullt lärande.

Metod

Två nya aktiviteter utgångna ifrån deltagarna själva introducerades som själva grundbulten i kursen. För det första måste alla deltagare i god tid före kursstart formulera en fiktiv forskningsfråga som skulle utgöra utgångspunkten för alla andra aktiviteter. Genom telefonkontakter och emailkorrespondens med kursansvarig lyckades detta. För det andra blev det obligatoriskt att skriva en individuell forskningsplan, med forskningsfrågan som utgångspunkt. Som hjälp fick alla deltagare en namngiven handledare som de kunde kontakta fritt under kursens gång. Det informerades tydligt om att ambitionsnivån på forskningsplanen var vars och ens eget val och ansvar, utifrån tidigare erfarenheter.

Alla föreläsare informerades om det ändrade kursupplägget och ombads lämna mer utrymme för diskussion och reflektion, gärna med den individuella forskningsfrågan som utgångspunkt. Avslutningsvis arbetade man parvis med att ge skriftlig feedback (critical-friend) på varandras forskningsplaner.

Resultat

Interaktion och allmän aktivitet ökade betydligt under kursen, atmosfären var vänlig men fokuserad. 17/23 deltagare lämnade in en komplett forskningsplan, en del av utmärkt kvalitet.

Feedback-arbetet präglades av respekt och omtanke. Kursevalueringen var positiv, alla deltagare hade reflekterat över sitt eget lärande och eventuellt framtida forskningsaktivitet värderades på ett realistiskt sätt. Antalet sökande till nästa kurs mer än fördubblades.

Slutsats

En förändrad pedagogik, med fler och möjlighet till differentierade läraaktiviteter, kunde helt förändra även en kort kurs. Alla deltagare blev mer aktiva, lärandeprocessen blev synliggjord och prestationerna ökade betydligt.

Excellence in Teaching - Om liberal arts education som inspiration i utvecklingen av svensk grundutbildning

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Patrik Mehrens
Lärosäte/Org.	STINT/Uppsala universitet
Syfte	Syftet är att öka kunskapen om den amerikanska utbildningsmodellen Liberal arts education, samt att informera om STINT:s stipendieprogram Excellence in Teaching.

Stipendieprogrammet Excellence in Teaching erbjuder svenska lärare en möjlighet att på nära håll studera den amerikanska utbildningsmodellen liberal arts education. Vad kan vi i Sverige lära oss av denna bildningsorienterade utbildningsform? Patrik Mehrens presenterar några konkreta exempel på hur liberal arts education berikat svensk grundutbildning under senare år.

Sedan 10 år driver STINT - Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning - stipendieprogrammet Excellence in Teaching, som ger lärare från svenska högskolor och universitet möjlighet att undervisa en termin vid ett amerikanskt liberal arts college.

Programmet är unikt såtillvida att det är helt inriktat mot internationalisering av grundutbildning vid svenska lärosäten. Vid amerikanska liberal arts colleges erbjuds icke yrkesorienterade kandidatutbildningar, med särskild betoning på utbildningsbredd. Här finns en uttalad bildningsdimension, och de högt rankade skolorna utmärker sig genom sina excellenta lärandemiljöer och sin individorienterade pedagogik.

Inom svensk högre utbildning, som i hög grad kännetecknas av ämnesspecialisering och programkultur, har vi mycket att lära av den amerikanska modellen. Globalisering, ökad mobilitet och snabba förändringar på arbetsmarknaden, kommer i framtiden att ställa högre krav på flexibilitet, problemlösningsförmåga och bred kompetens hos våra studenter. Att den amerikanska modellen är relevant i en europeisk kontext finns det redan konkreta tecken på. Flera liberal arts colleges har under senare år etablerats i bland annat Holland och Tyskland.

I presentationen berättar Patrik Mehrens, litteraturvetare vid Uppsala universitet och ledamot av STINT:s styrelse, om stipendieprogrammet och om den amerikanska utbildningsmodellen.

Vilka delar av liberal arts education är tillämpbara inom svensk högre utbildning? Vilka förändringar inom svensk grundutbildning har stipendieprogrammet hittills åstadkommit? En annan fråga som lyfts fram är vilka möjligheter Bologna-processen ger att med inspiration från USA öka kvaliteten inom svensk grundutbildning? Konkreta exempel på svenska tillämpningar av liberal arts education kommer att presenteras. Det är exempel som handlar om hur kursutbud kan breddas, hur utbildningar kan struktureras och om pedagogiska metoder som tillämpas i den amerikanska kontexten.

www.learningnet.se

- innovativt lärande inom högre utbildning

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Lasse Bourelius
Lärosäte/Org.	Learninglab, Blekinge Tekniska Högskola
Syfte	Demonstration av hur man kan följa www.learningnet.se med hjälp av RSS-flöden och hur man kan interagera samt lägga upp ett RSS-flöde på sin webbsida. Syftet med medverkan på Öppet Torg är att få input över hur tidningen ska utvecklas i framtiden samt att deltagare ska lära sig att bevaka Learningnet och andra webbtidningar/tidskrifter med RSS-flöden.

www.learningnet.se har funnit sedan 2006. Över 51 000 sidor läses per månad av 14 000 unika besökare. Målet för medverkan på NU2010 är att få input över hur webbtidningen ska utvecklas i framtiden samt lära deltagare att bevaka Learningnet och andra webbsidor med RSS-flöden.

Webbtidningen learningnet.se har funnits sedan 2006. Antalet besökare och laddade sidor ökar hela tiden. Ett nytt all time high var det i januari 2010 när över 51 000 sidor lästs på en månad av 14 000 unika besökare (man är unik i 24h). Målgruppen för webbtidningen är alla intresserade av nyheter, forskning och omvärldsbevakning av IT-stöd i högre utbildning. Viktiga delar är även konferenskalender, sammanfattningar av rapporter, verktyg för lärande och olika tillämpningar. Learningnet.se är oberoende och debatterar viktiga frågor inom målområdet.

I dagens informationsöverflöd behövs kanaler som väljer ut viktig information. Learningnet är i dagsläget en unik företeelse efter att flera övriga aktörer (tex KK-stiftelsen) lagt ned sina satsningar. Målet är att varje vecka lägga ut minst tre artiklar.

Målet framöver är att utgöra en portal för nätverk, bloggar och andra som har intresse för utveckling av IT-stödet inom högre utbildning. För att detta ska lyckas krävs ytterligare skribenter, nyhetstipsare och förslag om hur [learningnet](http://learningnet.se) kan leva vidare ekonomiskt.

Syftet för deltagarna är att dels få upp ögonen för innehållet i www.Learningnet.se men också att lära sig att enkelt följa olika tidskrifter, bloggar och webbsidor med RSS.

Ytterligare ett syfte är att få deltagarna att börja publicera nyheter, tankar och artiklar om IT-stöd i utbildningen även om man inte är en van skribent.

Clickers in Copenhagen: Using interactive teaching technologies in physics and linguistics teaching

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Öppet torg
Författare	I.G. Bearden, Niels Bohr Institute, Faculty of Natural Sciences, University of Copenhagen Annette Q. Pedersen, ITMEDIA, Faculty of Humanities, University Copenhagen
Lärosäte/Org.	Niels Bohr Institute
Syfte	A deeper understanding of the use of clickers in teaching.

We discuss the use of "clickers" in teaching in physics and linguistics.

A pilot clicker project ran at the Niels Bohr Institute, the physics department of the University of Copenhagen, from 2007 to spring 2009. Partially on the basis of the positive results of this project, clickers are becoming more widely used throughout the university.

This poster will present several aspects of the use of clickers in courses with 20-130 participants from both the physics and linguistics departments. In particular we will discuss the acceptance of clicker use among students at all stages of their bachelor program, challenges presented by less-than-positive faculty members, as well as measured learning outcomes. We will also compare and contrast the various pedagogical approaches used by individual instructors both within a given field and between the two rather different fields of study.

In most implementations, multiple choice questions are used and typically have a correct answer together with some number of so-called "attractive distractors"; these questions are designed to lead students away from known alternative conceptions of reality. It is not clear that this is the best strategy in all fields and we will discuss other types of questions which could lead to more open discussion among participating students.

The presentation will consist of a poster and a computer plus several clickers to demonstrate the use of different question types.

Erfarenheter av skriftlig examination med betygskriterier

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Öppet torg
Författare	Emma Lundkvist
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Syftet är dels att de lärare som inte har arbetat med betygskriterier tidigare ska få inspiration och verktyg att påbörja processen, dels att de som redan arbetar med kriterier ska få möjlighet att diskutera egna erfarenheter och utbyta idéer.

Genom att examinera studenterna med betygskriterier kan man försäkra sig om att studenterna har erforderliga kunskaper och färdigheter samt att de uppfyllt samtliga kursmål. När man har passerat det första motståndet är arbetet med betygskriterier roligt och stimulerande samt bidrar till att hålla liv i den pedagogiska diskussionen.

Som ett led i vårt scholararbete började lärargruppen i farmakoterapi vid Uppsala universitet att under sommaren 2008 att arbeta med betygskriterier för skriftliga examinationer på ämnets kurser. Som grund låg Bologna-processen, fakultetens införande av graderade betyg samt rektors beslut från 070116 där det anges att målen i kursplanen ska beskriva de förväntade studieresultaten och att högre betygssteg ska spegla en högre grad av måluppfyllelse.

Arbetet inleddes med kursen Fördjupad farmakoterapi, 7,5 hp, avancerad nivå. Kursplanen innehåller sju mål och för varje mål formulerades ett eller flera betygskriterier. Eftersom Farmaceutiska fakulteten har betygen underkänd, godkänd och väl godkänd formulerades kriterierna för dessa betyg. Betygskriterierna samt exempel för att förtydliga dessa delades sedan ut till studenterna på kursen.

Examinationen på kursen består av en skriftlig tentamen med två patientfall vilka rättas av två olika lärare. Traditionellt har rättningen bestått av en poängmall och totalpoängen på tentamen avgjorde betyget där det krävdes 60% för godkänt och 80% för väl godkänt. Under vårterminen 2009 dubbelrättades totalt 69 tentamina med både poängmall och betygskriterier varefter skillnaderna analyserades. Rättningen med betygskriterier gav i flertalet fall lägre betyg. I några av fallen ansågs det av lärargruppen vara en bättre bedömning. I andra fall visade det mer på brister i kriteriernas formuleringar vilket har lett till smärre justeringar av betygskriterierna. Under höstterminen 2009 skedde en övergång till att examinera med enbart betygskriterier.

Våra erfarenheter är att rättning med betygskriterier ger en bättre helhetsbild och att rättningen inte är mer tidskrävande. Den stora tidsåtgången låg i utarbetandet av kriterier. Rättning med betygskriterier leder till fler gränsfallsdiskussioner men resultatet är att rätt studenter ur ett pedagogiskt perspektiv godkänns.

Den främsta vinsten med betygskriterier är dock att man kan försäkra sig om att studenten är godkänd på samtliga kursmål. Med 60% som gräns för godkänt kan studenterna hoppa över vissa av kursmålen helt. Betygskriterierna ger även en förvisning om att studenter med betyget väl godkänt har uppnått en högre grad av måluppfyllelse, något som inte är garanterat med en gräns på 80% av poängen.

Att arbeta med betygskriterier är en ständigt pågående process som när man har passerat det första motståndet är roligt och stimulerande och som också håller liv i den pedagogiska diskussionen.

Erfarenheter av betygskriterier för bedömning av självständiga arbeten och muntliga examinationer

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Öppet torg
Författare	Maria Swartling
Lärosäte/Org.	Institutionen för farmaceutisk biovetenskap, Uppsala universitet
Syfte	Syftet är dels att de lärare som inte har arbetat med betygskriterier tidigare ska få inspiration och verktyg att påbörja processen, dels att de som redan arbetar med kriterier ska få möjlighet att diskutera egna erfarenheter och utbyta idéer.

Genom att examinera med betygskriterier kan man försäkra sig om att studenterna uppfyller samtliga kursmål. När man har flera olika examinerande moment klargör betygskriterierna vilka kursmål som examineras vid respektive tillfälle. Studenterna kan också använda sig av kriterierna som ett verktyg i sitt arbete, inte bara inför den slutliga examinationen.

Genom att examinera med betygskriterier kan man försäkra sig om att studenterna uppfyller samtliga kursmål. När man har olika typer av examinerande moment med olika examinationsformer på en kurs är det viktigt att säkerställa att alla mål examineras. Det är också viktigt för studenterna att veta vilka mål som kommer att bedömas på respektive moment. Betygskriterier har dessutom potential att vara ett bra verktyg för studenterna under kursens gång, inte bara inför den slutliga examinationen.

Lärargruppen på Magisterprogrammet i klinisk farmaci vid Uppsala universitet började under 2008 arbetet med att utifrån kursmålen utveckla betygskriterier för olika examinationsformer på programmets kurser. Som grund låg Bologna-processen, fakultetens införande av graderade betyg samt Uppsala universitets rektors beslut från 070116 där det anges att målen i kursplanen ska beskriva de förväntade studieresultaten och att högre betygssteg ska spegla en högre grad av målpuppfyllelse.

Kursen klinisk tjänstgöring och tjänsteutveckling, 18 hp, innefattar verksamhetsförlagd utbildning (VFU) där teorikunskaper samt verktyg och modeller för arbete på klinik tillämpas. Olika typer av examinationsformer behövs för att kunna mäta olika kunskaper och färdigheter som beskrivs i kursmålen. Utifrån kursmålen utformades betygskriterier för en muntlig klinisk examination (OSCE) samt för olika typer av självständiga arbeten; patientfall, läkemedelsgenomgång samt en uppsats.

Lärarnas erfarenheter av examination med kriterierna är att det är bra att det från början är tydligt för både studenter och lärare vad som krävs för de olika betygsstegen. Det är också lättare att i samtal med studenter motivera betygen. En svårighet med kriterierna är att det kan vara svårt att bedöma skillnader mellan olika betygssteg. Även om beskrivningar av olika kunskapsnivåer enligt exempelvis Blooms taxonomi används kan det vara svårt att konkretisera. Förtydligande exempel kan vara ett bra sätt att illustrera de olika betygsstegen.

Avgörande för om kriterierna verkligen blir ett användbart verktyg för studenterna och inte bara för lärarna är att de är tydligt formulerade samt presenteras och förklaras på rätt sätt under kursens gång. Under läsåret 09/10 har ett särskilt fokus lagts vid att studenterna ska använda kriterierna som en hjälp i arbetet med läkemedelsgenomgångar och självständiga uppgifter, inte bara se dem som ett bedömningsverktyg vid examinationen. Under våren 2010 utvärderas studenternas användning och upplevda nytta av kriterierna.

Studenters nätverk av stödfunktioner

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	4 Studentdialog
Form	Öppet torg
Författare	Jonas Forsman, Staffan Andersson
Lärosäte/Org.	Avdelningen för fysikens didaktik, Institutionen för fysik och astronomi, Uppsala universitet
Syfte	Bidraget visar olika stödfunktioner som studenter identifierat som viktiga under sin studietid. Syftet är att belysa viktiga insatser som kan göras för att främja studentretention.

Postern kommer att presentera resultat som visar olika stödfunktioner för studenterna under studietiden och identifiera vilka stödfunktioner som har större positiv påverkan än andra.

Studien är gjord med 13 programstudenter inom teknisk fysik, spridda över studieår 1 till 5, där studenterna ombads att rita en nätverkskarta för saker som de uppfattar verkar stödjande för dem. Den genomförda analysen katalogiserade studenters stödfunktioner, utefter akademisk/social funktion (Tinto, 1997) och stödfunktionstyp, för att skapa en utvecklad nätverkskarta som beskriver möjliga uppsättningar av stödfunktioner som studenter har tillgängliga. Statnet (Handcock et al., (2003) användes för behandling och visualiseringar av den utvecklade nätverkskartan. Med hjälp av nätverksmått *betweenness* och *closeness* (Bernhardsson, 2009) kommer stödfunktioner med hög inverkan på hela stödfunktionsnätverket att identifieras och tolkas.

Postern kommer att presentera hur de olika stödfunktionerna är länkade mot studenterna och mot varandra. Genom användning av de valda nätverksmått och teoribildningen kring dessa, kommer stödfunktioner som har hög påverkan på nätverket att presenteras.

Naturvetarnas 'språk': Användandet av figurer, artefakter, ekvationer och ord i studentdiskussioner om fysikaliska fenomen

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	4 Studentdialog
Form	Öppet torg
Författare	Tobias Fredlund
Lärosäte/Org.	Fysikens didaktik, Uppsala universitet
Syfte	Denna poster ger ett exempel på hur betydelsen av olika semiotiska resurser i fysikundervisningen kan undersökas för ett visst fysikaliskt fenomen, med illustrationer från optikens område.

En diskussion mellan tre fysikstudenter har analyserats med avseende på vilka semiotiska resurser gruppen använt för att förklara det fysikaliska fenomenet refraction. Resultat presenteras i bilder, och visar semiotiska resurser som är viktiga för att kunna samtala om fenomenet på ett vetenskapligt sätt.

Klyftan mellan vardagsspråket och språkbruket i en naturvetenskaplig disciplin, som t.ex. fysik, kan upplevas problematisk av den som inte har tillägnat sig det aktuella vetenskapliga språket. Detta blir extra tydligt om vi utökar definitionen av "språk" till att också innefatta andra semiotiska resurser än talad och skriven text, som t.ex. figurer, grafer, ekvationer och andra "artefakter" såsom laboratorieutrustning. Olika semiotiska resurser kan antas ha olika styrkor, och lämna kompletterande information. Från ett lärandeperspektiv är det viktigt att veta hur den nämnda språkklyftan kan överbryggas, särskilt när nya fenomen ska introduceras i undervisningen. Finns det för ett visst fenomen någon semiotisk resurs (läs språngbräda) som är särskilt viktig för förståelsen av de vetenskapliga förklaringarna?

Refraction är ett fysikaliskt fenomen som innebär att exempelvis ljus ändrar riktning, bryts, när det går från ett medium till ett annat, i vilka ljushastigheterna är olika. Denna riktningsändring ger upphov till att en rak pinne som är delvis i luften och delvis nedsänkt i vatten, ser ut att böjas vid vattenytan. Detta fenomen kan beskrivas av en rad olika semiotiska resurser, som olika typer av diagram och ekvationer. I denna undersökning har jag tittat på vilka semiotiska resurser som används när tre fysikstudenter diskuterar hur de skulle förklara upplevelsen att en pinne delvis nedsänkt i vatten ser ut att böjas vid vattenytan för dels en icke fysik-studerande, dels en kurskamrat i en fysikkurs. Diskussionen har videofilmats och transkriberats. Ytterligare material har insamlats från liknande gruppdiskussioner, där deltagarna fått anteckna sina resultat på papper. Data har analyserats efter vilka semiotiska resurser som förekommer, och vilken betydelse de haft för diskussionen.

Resultatet av undersökningen kommer att presenteras i form av en poster, där bilder på de använda semiotiska resurserna visas. Den pågående analysen antyder att en viss typ av diagram, som utnyttjar ljusets vågnatur, är av särskild vikt för förståelsen av detta fenomen, och en möjlig nyckel till djupare förståelse av fenomenet.

Hela studenten - hela vägen

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
----------------------	--

Tema	4 Studentdialog
-------------	-----------------

Form	Öppet torg
-------------	------------

Författare	Karin Bengtsson
-------------------	-----------------

Lärosäte/Org.	Högskolan på Gotland
----------------------	----------------------

Syfte	Deltagarna ska få inblick i och tillfälle att diskutera en utbildningsmodell med stor fokus på studentens individuella läroprojekt. Utbildningsmodellen Liberal Education tillämpas för campus-studenter i kandidatprogram vid Högskolan på Gotland sedan ht 2009. Våra och andras erfarenheter av liknande sätt att bedriva utbildning på diskuteras.
--------------	--

I Liberal Education läggs stor vikt vid individens önskemål och förutsättningar. Ett kandidatprogram utgörs av obligatoriska och valfria kurser som tillsammans skapar en individuell kombination och profil. Under utbildningen erbjuds studenten kontinuerlig vägledning med stöd av en personlig utvecklingsplan.

Form på bidraget: Poster och datorpresentation.

I utbildningsmodellen Liberal Education får studenten både ämnesdjup, breddkunskaper, färdigheter och bildning. Samläsning i mångvetenskapliga kurser skapar intresse för och kompetens i ämnesöverskridande frågor och problemlösning.

Genom individuell handledning och vägledning stöder vi studenten i sitt läroprojekt där valfriheten är större än i traditionella program. Studenterna stimuleras till egna kunskapsinitiativ av engagerade lärare.

Från starten ges studenten möjlighet till kontakter och erfarenheter i arbetslivet. Under senare delen av utbildningen erbjuder vi också en egen mentor och utlandsstudier.

Ett utbildningsprogram på tre år motsvarar 120 veckors studier. Minst hälften av dessa kommer studenten att ägna åt sitt huvudområde.

Alla kurser går på halvfart och man läser två kurser parallellt. Studenten får då längre tid att reflektera kring sina studier och kan låta olika kurser berika varandra.

Obligatorium och fria val

I ett kandidatprogram ingår en obligatorisk kurs inom området kommunikation och en inom hållbar utveckling.

De fria valen innebär att studenten kan välja kurser helt fritt ur Högskolans kursutbud. Man har möjlighet att komplettera huvudämnet med studier inom något helt annat ämne. Studenten kan också välja att fördjupa sig ytterligare i huvudområdet eller välja bland de gemensamma kurserna. Höstterminen tredje året av utbildningen består helt av valfria kurser och det underlättar för den som vill läsa någon eller några kurser vid ett annat lärosäte eller utomlands. Lärarna vid Högskolan kommer att erbjuda vägledning och stöd för studenten att välja och forma sin utbildning.

Breddning

Minst två av de valfria kurserna ska ligga inom ett annat huvudområde. Syftet med det är att studenten ska bredda sina perspektiv och möta studenter och lärare från en annan tradition än sitt huvudområde. Det är en utmärkt träning för arbetslivet.

Arbetslivskontakt

Under studietiden får studenten möta arbetslivet på olika sätt exempelvis genom gästföreläsningar, studiebesök, praktikperioder, projektarbeten och mentorprogram. Högskolan, tillsammans med andra aktörer i samhället, erbjuder också stöd till den som vill starta sitt eget företag och förverkliga idéer som utvecklats under studietiden.

Kulturinslag i och utanför undervisningen är vanligt förekommande. En nära samverkan med Gotlands kulturaktörer skapar tillfällen för utbyten och gästspel av olika slag.

Stödprogrammet "First Year Experience" omfattar introduktionspaket, studieuppföljning, studiestöd av olika slag och andra aktiviteter utanför undervisningstid.

Teknikstött lärande: Tio utvecklingsprojekt vid institutionen för data-systemvetenskap (DSV), Stockholms Universitet

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	5 Samverkan
Form	Öppet torg
Författare	Henrik Hansson
Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
Syfte	Att informera om ny forskning/utveckling och skapa nätverk för vidare samverkan med konferensens deltagare.

Vi kommer att använda multimediala postrar projicerade mot vägg/skärm som presenterar tio olika utvecklingsprojekt inom högre utbildning där IT är en väsentlig del.

Deltagarna kan själva bläddra/klicka och navigera bland översikts- och fördjupningsmaterial som även kommer att finnas åtkomligt via egen dator och Internet. En eller flera projektguider kommer att muntligt berätta/svara på frågor.

Vi kommer att presentera följande projekt:

1. Sci-Pro: Teknikstött handledning av uppsatser och avhandlingar
2. IT-didaktik Masterkurs online: Design och innehåll
3. Examination på distans: IT-stöd för att fastställa identiteter
4. HyperCaster: Internetvideo för undervisning
5. 3D/DSV: Lärande i 3-dimensionell miljö
6. Mobilt lärande: Översikt och exempel
7. Distansutbildning om databaser
8. Megakurser: att hantera stora studentvolymmer med få lärarkrafter
9. Virtuellt Campus: Samverkan DSV och KTH
10. Integration av fysisk campusmiljö med digitala möjligheter för lärande

Bakom dessa projekt finns en mängd grupper och medarbetare.

Hur når vi höjd kvalitet och mer samverkan i utbildningen?

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	5 Samverkan
Form	Öppet torg
Författare	Jusek
Lärosäte/Org.	Jusek
Syfte	Dela med dig av dina tankar och få inspiration för hur vi ska nå bättre kvalitet i undervisningen och mer samverkan med arbetslivet under utbildningen.

Vägen mellan studier och arbetsliv måste bli bättre och satsningar på kvalitet i grundutbildningen behöver göras. Det är två av Juseks hjärtefrågor. Hjälp oss att förverkliga våra visioner och få inspiration till lärande genom Juseks interaktiva monter.

Höjd kvalitet!

En student inom det samhällsvetenskapliga området har i snitt bara åtta lektionstimmar i veckan. Det är alldeles för litet. Enligt Juseks undersökning anser studenterna att nyttan av utbildningen skulle öka om undervisningstimmarerna blev fler. I grunden behövs mer resurser till grundutbildningen. Men kan man hitta nya undervisningsformer som stimulerar till kritiskt tänkande och aktiva studenter även utifrån dagens resursnivå? Hur kan vi hitta undervisningsformer så att inte studenterna tappar sugen och hoppar av studierna?

Jusek anser att det behövs ytterligare 2,3 miljarder kronor till de områden som idag får minst. Hur skulle ni vilja använda pengarna? Är rättegångsspel, case-baserad problemlösning eller fler undervisningstimmar det som ger bäst nytta för pengarna?. Dela med dig av dina tankar om hur vi kan skapa bättre kvalitet i grundutbildningen.

Mer samverkan!

En hög kvalitet i utbildningen innebär även att studenten är förberedd för arbetsmarknaden. Enligt Juseks arbetsmarknadsundersökning efterfrågar studenterna mer stöd från lärosätena i övergången mellan studier och arbetsliv. Samverkansuppdraget måste tas på allvar av lärosätena. Vilket ansvar och vilka möjligheter har den enskilda läraren och vilket ansvar ligger på studenterna, programansvarig, prefekt och rektor?

Jusek kräver öronmärkta pengar för samverkan, utbyggda karriärcentra, mer möjligheter till praktik och mer information om vad utbildningen kan leda till. Är det lösningar du tror på eller är det annat som krävs? Dela med dig av dina tankar om hur vi kan skapa effektivare vägar mellan studier och arbetsliv.

Vi har tänkt en del på frågeställningarna och hoppas komma ännu längre med hjälp av dig. Kom och dela med dig av dina tankar och idéer tillsammans med Jusek i vår interaktiva monter.

Samverkansprogression för lärare och studenter

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	5 Samverkan
Form	Öppet torg
Författare	Fredrik Georgsson, Susanne Vikström
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Inspiration till att arbeta med samverkan på ett brett sätt för studenter, program och lärare

På teknisk naturvetenskaplig fakultet vid Umeå universitet arbetar vi på bred front med att förbättra våra utbildningar dels genom att införa samverkansmoment för studenterna och dels genom att på ett systematiskt sätt försöka kompetensutveckla våra lärare i samverkansfärdigheter. För både lärare och studenter är progressionen i samverkansverksamheten viktig.

Syfte och mål

Vid Tekniska högskolan vid Umeå universitet drivs sedan 2003 Närkontaktverksamheten med syfte att öka samverkan mellan de tekniska utbildningarna och näringslivet. Under 2010 har samverkansaktiviteter setts över och en samverkansprogression för studenter och undervisande personal identifierats.

Närkontakt arbetar med en bred syn på samverkan som innefattar ett gemensamt handlande mellan universitet och näringsliv med målet att studenterna skall vara så förberedda som möjligt för sin framtida yrkeskarriär

Metod och tillvägagångssätt

Närkontakt arbetar för att samverkansaktiviteter skall synliggöras i kursplaner i form av lärmål och i utbildningsplaner i form av samverkanskurser och även i viss mån i examensbeskrivningar. Den samverkansprogression som identifierats för studenter är följande: Arbetslivsdag, en aktivitet under första kursen som studenterna går. Syftet med dagen är att studenterna skall få tillfälle att träffa representanter från arbetsmarknaden och ha möjlighet att få en bild av sin framtida yrkesroll.

Introduktion till yrkesrollen är en 7.5 hp kurs som läses under 2-3 året på utbildningen. Syftet med kursen är att studenterna skall kartlägga arbetsmarknaden, göra studiebesök på olika företag samt utföra ett mindre projekt.

Under den senare delen på utbildningen finns det företagsinitierade projekt. Ett specialfall av projektkurs är Design-Build-Test kursen (15hp) där studenter arbetar multidisciplinärt med ett företagsinitierat projekt.

För lärare har Närkontakt identifierat en progression bestående av:

Studiebesök på företag på vilka fokus läggs på olika yrkesroller, snarare än företaget och dess verksamhet.

Ingenjörssidaktisk kurs, eftersom den naturvetenskapliga traditionen är stark bland fakultetens lärare och de flesta studenterna går på något ingenjörsprogram är en kurs i ingenjörssidaktik är under utveckling.

Slutligen uppmuntras lärare att förlägga delar av sin kompetensutveckling ute i industrin. Detta sker dels genom en så kallad samverkanscheck och dels genom att inrätta en meritportfölj för samverkan där den här typen av kompetensutveckling är meriterande.

Resultat

Alla samverkansaktiviteter som ingår i studenternas progression existerar i någon form. Hittills har vi skapat en samsyn bland framförallt ingenjörsprogrammen om att bygga in de identifierade samverkansverksamheterna i programmen. Arbetslivsdagen finns i dagsläget inlagd i civilingenjörsprogrammet i teknisk datavetenskap. Introduktion till yrkesrollen finns inlagd i civilingenjörsprogrammen för energiteknik, teknisk fysik och industriell ekonomi.

Den infrastruktur som behövs för att genomföra samverkansaktiviteterna består av branschorienterade näringslivsnätverk inom vilka man planerar och bemannar de olika aktiviteterna. Hittills har nätverk för IT-branschen, byggbranschen och maskinbranschen byggts upp.

Vad gäller lärarprogression anordnas studiebesöken regelbundet och hittills har tre lärare valt att lägga delar av sin kompetensutveckling utanför universitetet.

CELA - Collaborative E-Learning Arena

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	5 Samverkan
Form	Öppet torg
Författare	Anna Söderberg
Lärosäte/Org.	Blekinge Tekniska Högskola
Syfte	Visa hur CELA jobbar med att öka användandet av nätbaserat lärande med hjälp av en projektgrupp som består av representanter från samtliga kommuner i Blekinge, Landstinget och Blekinge Tekniska Högskola.

Vår metod är att genom konkreta insatser för olika målgrupper och med olika syften överraska, inspirera och förändra bilden av kompetenshöjning och nätbaserat lärande. Hur nätbaserat lärande kan bidra till tillväxten i regionen.

Vi kan visa olika aktiviteter som vi har anordnat för att öka användandet av nätbaserat lärande i en region med låg utbildningsnivå och som dessutom är hårt drabbad av lågkonjunkturen. Vi vill också visa de insatser vi gjort för att stärka samarbetet mellan de olika aktörerna i projektgruppen. Att gå från ett kommunalt till ett regionalt perspektiv med hela länets nytta som utgångspunkt. Vilka insatser vi har gjort för att koppla ihop högskolan och näringslivet i regionen. Vi vill även få en konstruktiv dialog med övriga intresserade deltagare och kommer att ha en metod för att locka fram och ta tillvara tankar, förslag och idéer på vad som skapar inspiration, kreativitet, viljan och modet att förändra.

Samverkan kring utbildning inom teknikinformationsområdet

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	5 Samverkan
Form	Öppet torg
Författare	Christina Amcoff Nyström och Hanna Olsson
Lärosäte/Org.	Mittuniversitetet
Syfte	Syftet är att bidra med erfarenheter och lärdomar av samverkan kring kompetensbehov-inventering, kursutveckling och kursgenomförande.

I projektet Teknikinformationscentrum har samverkan skett kring kompetensbehov, kursutveckling och kursgenomförande. Såväl samverkan kring dessa processer som de effekter kurserna haft för deltagare och företag har utvärderats. De lärdomar som dragits kommer att presenteras.

Teknikinformationscentrum är ett forsknings- och utvecklingsprojekt som fokuserar på teknisk information. Teknisk information är all den dokumentation som behövs för att använda, utföra service och reparera en produkt, t ex bruksanvisningar, reparationshandböcker, serviceanvisningar.

Projektet drivs av Mittuniversitetet i nära samarbete med Försvarets materielverk (FMV) och ett tiotal företag som producerar teknisk dokumentation i stor omfattning. Projektet syftar till att etablera en kunskapsnod inom Teknikinformationsområdet. Projektet arbetar dels med frågor runt TI-företagens kompetensbehov och kompetensförsörjning dels med framtidssäkra standarder, rutiner och tekniker för behovsstyrd TI-produktion.

Inledningsvis genomfördes två studier med syftet att undersöka vilka krav som ställs på teknikinformation respektive vilket kompetensbehov som finns för att arbeta med att producera dokumentationen. Kursutveckling och kursgenomförande har därefter genomförts stegvis, med ett par kurser åt gången. Företag har deltagit både i kursutvecklingen samt i själva genomförandet. Den utvärdering som gjorts har omfattat deltagande i kursutveckling, kursdeltagarnas synpunkter på kursinnehåll och kursgenomförande samt de effekter som uppnåtts i respektive företag. Presentationen innefattar de erfarenheter och lärdomar som dragits under arbetet och av genomförda utvärderingar.

Open Educational Resources

- hur man söker och hittar dem

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
----------------------	--

Tema	5 Samverkan
-------------	-------------

Form	Öppet torg
-------------	------------

Författare	Eva Norling
-------------------	-------------

Lärosäte/Org.	Biblioteket, Blekinge Tekniska Högskola
----------------------	---

Syfte	Jag kommer presentera ett läroobjekt som beskriver hur man på ett enkelt sätt kan hitta Open Educational Resources (OER) att använda i sin undervisning eller som referensmaterial
--------------	--

Det finns numer ganska många högkvalitativa Open Educational Resources på Internet, fria att använda för var och en. Problemet är att hitta dem. De finns utspridda på olika lärosätens webbsidor och arkiv. Med hjälp av ett nytt OER visar vi ett enkelt sätt att hitta det man har behov av.

Syfte och mål

Open Educational Resources (OER) kan vara en värdefull resurs i undervisningen för lärare. Studenter kan använda dem som referensmaterial och stöd i sitt eget lärande. Problemet är att OER ofta är svåra att hitta, eftersom de finns utspridda på olika lärosätens webbplatser och arkiv, dolda för omvärlden och inte alltid enkelt sökbara via vanliga sökmotorer.

Högskolebiblioteket på BTH i samverkan med Learning Lab har tagit fram ett läroobjekt i form av en egen Open Educational Resource där vi visar hur man kan söka fram och lokalisera de OER man är intresserad av. Läroobjektet syftar till att sökningen ska resultera i ett konkret resultat med relevanta objekt för den undervisningssituation läraren befinner sig i.

Tillvägagångssätt

Vi gör en kartläggning av OER, vilka begrepp och nyckelord som är användbara vid sökning, vilka söktjänster som är lämpliga och hur man ska formulera sökfrågan. Det stora problemet att hantera i vår undersökning är att det ofta saknas relevanta metadata, vilket innebär att man inte alltid kan göra så specifika sökningar som man önskar.

Resultat

Utifrån vårt arbete kommer vi med rekommendationer för hur man ska formulera sökfrågan för att hitta OER och vilka söktjänster som är användbara. Som bonus får man också tips på hur man själv ska tagga (koppla metadata till) sina egna läroobjekt/OER för att göra dem sökbara. Resultatet kommer att finnas tillgängligt i form av ett OER.

En ny vetenskaplig tidskrift om lärande och undervisning inom högre utbildning

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Öppet torg
Författare	Anders Sonesson, Lunds universitet, CED, Ann-Sofie Henriksson, Uppsala universitet, PU Thomas Fritz, Umeå universitet, UPC
Lärosäte/Org.	Lunds universitet m.fl.
Syfte	NU-konferensens deltagare tillhör Högre utbildnings tänkta målgrupp och tanken är att hugade läsare och författare ska bli orienterade beträffande tidskriftens inriktning och bidragsformerna samt få möjlighet till direktkontakt med redaktionen för att underlätta framtida kommunikation och samarbete.

Detta bidrag presenterar en ny vetenskaplig tidskrift, Högre utbildning, vars övergripande syfte är att stödja framväxten av kunskap om lärande och undervisning inom högre utbildning.

Vid denna session invigs officiellt Högre utbildning. Högre utbildning är en vetenskaplig e-tidskrift som är fritt tillgänglig enligt open access-principen. Tidskriftens övergripande syfte är att stödja framväxten av kunskap om lärande och undervisning inom högre utbildning och därigenom också bidra till utvecklingen av svensk högskoleundervisning.

Tidskriften avser att utgöra en praktisk nära plattform för idé- och kunskapsutbyte och debatt för alla som är engagerade i högre utbildning i Sverige såsom lärare och handledare, studenter och doktorander, pedagogiska utvecklare och ledare samt forskare med inriktning mot lärande i högskolan.

Högre utbildning tillåter med vissa förbehåll återpublicering av texter, även omarbetade sådana, t.ex. texter från NU-konferenserna. Bidrag till Högre utbildning kan göras i form av artiklar, forskningsnotiser, debattinlägg, goda exempel (best practice) och bokrecensioner. Artiklar genomgår kollegial granskning (peer review) för att säkerställa kvaliteten. Högre utbildning har tillkommit genom samarbete inom Swednet (Swedish Network for Educational Development in Higher Education) och arbetsgruppen, tillika redaktionen, består av representanter från universiteten i Lund, Uppsala och Umeå.

På Öppet torg presenteras tidskriften och dess inriktning, de olika bidragsformerna, hur man bidrar samt hur bedömningsprocessen går till. Deltagarna ges tillfälle att ställa frågor till redaktionen.

Slutligen kommer alla deltagare vid NU2010 erbjudas möjligheten att skicka in bidrag till första numret.

Föränderliga atomer och oklar energi

- Att utforska studenters förförståelse

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Öppet torg
Författare	Jannika Andersson Chronholm och Staffan Andersson
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Intresserade deltagare kommer att få insikt om utvecklingsarbetet med konceptinventeringar i biologi och möjlighet att samarbeta med oss. De resultat vi har kommer även att inspirera till diskussioner kring universitetsstudenters förförståelse inom naturvetenskapliga ämnen.

Konceptinventeringar är en typ av enkätstudier som kartlägger studenters förförståelse. Vi genomförde en konceptinventering om respiration och matspjälkningen som del av både kursutvecklingsarbetet och ett internationellt utvecklingssamarbete. Vi vill diskutera förförståelse och konceptinventeringar i allmänhet, men särskilt den pågående utvecklingen inom biologiområdet.

Som universitetslärare behöver vi utforska och förstå de uppfattningar som studenterna har om våra ämnen när de kommer till kurserna (se exempelvis Scott, Asoko & Leach, 2007) för att utforma vår undervisning och göra andra prioriteringar. Ett verktyg för detta är konceptinventeringar - enkätstudier som kartlägger studenters förförståelse. De första konceptinventeringarna inom naturvetenskaperna genomfördes inom fysiken, men utvecklingsarbete pågår numera även inom andra ämnesområden.

Inom biologin tog arbetet fart i början av 2000-talet. Tidigt konstaterades att arbetet inom biologin delvis skiljer sig från det i fysik, men att det också finns likheter (Klymkowsky, Garvin-Doxas & Zeilik, 2003). Nu har olika grupper av biologer börjat samverka för att testa och utforma olika verktyg för konceptinventering (D'Avanzo, 2008).

Som en del av utformningsarbetet av en grundläggande biologikurs, men också som en del av det internationella utvecklingsarbetet, genomför vi försök med en konceptinventering om bland annat respiration och matspjälkningen. Den konceptinventering vi utvecklat bygger på relevanta delar från Biology Concept Inventory (Klymkowsky, & Garvin-Doxas, 2008) och material från projektet Thinking like a Biologist (www.biodqc.org). Urvalet gjordes utifrån innehållet på kursen och diskuterades med kollegor.

Analyserna av de första försöken ger intressanta upplysningar om studenternas förförståelse, som delvis skiljer sig från den hos amerikanska studenter på vilka verktygen prövats tidigare. I vissa fall visar dock våra studenter precis samma brister i förförståelse som observerats för andra grupper. Bland annat har mer än 50 % av studenterna (som läst minst gymnasieskolans Kemi A) uppfattningen att ett atomslag enkelt kan omvandlas till ett annat. En fråga om energi visar också att de allra flesta (som läst minst gymnasieskolans Fysik A) har en oklar bild av vad energi egentligen är.

Med denna posterpresentation vill vi öppna upp för diskussioner kring den förförståelse studenter tar med sig till våra kurser, hur vi kan utforska den förförståelsen samt hur vi som universitetslärare praktiskt kan arbeta utifrån detta.

Referenser

- D'Avanzo, C (2008) Biology Concept Inventories: Overview, Status, and Next Steps Bioscience 58(11):1079-1085
- Klymkowsky, M.W., Garvin-Doxas, K. & Zeilik, M. (2003) Bioliteracy and Teaching Efficacy: What Biologists Can Learn from Physicists Cell Biology Education 2:155–161
- Klymkowsky, M.W. & Garvin-Doxas, K. (2008) Recognizing Student Misconceptions through Ed's Tool and the Biology Concept Inventory. PLoS Biology, 6:e3 (1-14).
- Scott, P., Asoko, H. & Leach, J. (2007). Student Conceptions and Conceptual Learning in Science. In S. K. Abell & N. G. Lederman (Eds.), Handbook of Research on Science Education. Abingdon: Routledge.

Utbildning i en kreativ mötesplats

– SLU i Alnarps trädgårdslaboratorium

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	7 Rum för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Joel Magnusson, Helena Karlén
Lärosäte/Org.	Sveriges Lantbruksuniversitet
Syfte	Att visa på möjligheter och erfarenheter från en kreativ mötesplats som undervisningsplats.

Alnarps Trädgårdslaboratorium på SLU's campus är en fysisk och intellektuell mötesplats (ca 5 ha) där studenternas lärande tidigt integreras med den gröna näringens representanter och aktiviteter. Inte bara den formella strukturen på lärande och lärmiljön i trädgårdslabbet befrämjar detta, utan även informella möten, diskussioner, betraktande och upptäckarglädje utvecklar studenterna.

Alnarps Trädgårdslaboratorium är en fysisk och intellektuell mötesplats på SLU, Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskaps (LTJ-fakulteten) campus i Alnarp, Skåne. Här samspelar forskning och utbildning med branschens organisationer och företag. De olika anläggningarna på trädgårdslaboratoriets ca 5 ha stora område skapar en mosaik som främjar möten och kontakter mellan människor, både internt mellan universitetets olika delar som externt mellan universitetet och dess omvärld. Här utförs såväl olika typer av forsknings- och utvecklingsförsök i samarbete med representanter från näringslivets organisationer och företag. I universitetskurser jobbar studenter med experiment och uppgifter i olika faciliteter (bl.a. växthusytor) och speciella pedagogiska anläggningar som är levande anläggningar kombinerat med tryckt och digital information efter en egen utvecklad modell. Detta ger många möjligheter till praktiska erfarenheter som gagnar studenternas framtida yrkesliv. Utöver detta finns anlagda visningsytor där forskare på ett spännande sätt visar upp och berättar om sina forskningsprojekt med hjälp av växter och andra trädgårdsmaterial. Av de projekt och anläggningar som finns på området är en del mer långsiktiga medan andra har en kortare livslängd. Ytan är således under ständig förändring där dess innehåll och verksamhet hela tiden påverkas av forskare, lärare, studenter samt organisationer och företag. På så sätt skapas ett område som på ett spännande och modernt sätt visar upp aktuella delar av fakultetens undervisnings- och forskningsverksamhet, samtidigt som en bild ges av näringens möjligheter och problematik. Genom att studenterna har undervisning här under olika förutsättningar får de tidigare kontakt med spännande forskning och utveckling samtidigt som de jobbar aktivt och praktiskt. Verksamheten på trädgårdslaboratoriet får genomgående mycket höga poäng på kursutvärderingar för både innehåll som läromål. Verksamheten är en del av fakultetens satsningar för att utveckla undervisningen på utbildningsprogrammen.

Presentation med poster samt bildskärm

Matematikundervisning med virtuella bläcktavlor

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	7 Rum för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Kyril Tintarev. Jesper Rydén
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Deltagarna ska vänja sig vid hur de virtuella tavlorna fungerar och vilka deras möjligheter och begränsningar är.

Med virtuella bläcktavlor behålls interaktivitet och flexibilitet i den traditionella undervisningen utan att förlora de visuella fördelarna med modern multimedia. Vi beskriver erfarenheter från matematikundervisning på kurser av olika karaktär samt diskuterar tekniska och upphovsrättsliga aspekter.

Vid matematikundervisning inom den högre utbildningen är effektivitet och interaktivitet viktiga begrepp. Vid föreläsningarna behöver ofta grafiskt komplext innehåll presenteras. Detta sker traditionellt via skrivande på tavla, och referenser ges sedan till det skrivna under föreläsningen. Tillgången på tavlor kan här vara en begränsande faktor. Interaktivitet är eftersträfvansvärt generellt inom pedagogiken, men i nämnda situation kan tavelanvändningen ofta förhindra detta då läraren en stor del av tiden vänder ryggen mot studenterna under skrivmomenten. Syftet med användning av virtuella bläcktavlor, vilket beskrivs närmare nedan, är en effektivare undervisning vilken möjliggör en högre grad av interaktivitet.

Med virtuella bläcktavlor menas en teknologisk lösning som består av en projektor synkroniserad med en pekdator med programvara för handskreven annotering (i realtid) av presentationer av PowerPoint-typ. Läraren skriver interaktivt på pekskärmen, vilket projiceras på en projektorduk.

Vid genomgång av långa, komplexa matematiska bevis överförs innan föreläsningstillfället text- och formelmassan till digital form, varefter läraren under föreläsningen kan fokusera på viktiga steg eller fylla i detaljer som utelämnats i originaltexten, alltefter vad situationen kräver. Tid kan läggas på förklaringar istället för rent skrivarbete på tavla. Vid undervisning av statistikinriktade kurser är dataanalys i olika former vanligt. Ofta används då datamaterial vilka gärna presenteras utskrivet, för helhetens skull. Läraren kan här enkelt peka på typiska värden hos data eller alternativt avvika sådana genom att direkt göra markeringar i tabeller och utskrifter. Viktiga steg i algoritmer kan betonas genom att markera med olika färger osv.

Sammanfattningsvis vill man behålla interaktivitet och flexibilitet i den traditionella undervisningen utan att förlora de visuella fördelarna med modern multimedia. Möjligheten att skriva inom ett bildspel förebygger negativa effekter kända i den pedagogiska litteraturen som "Death by the Power Point". Vi har erfarenheter av teknologin vid högre kurser i matematik med teoretiskt innehåll, vid grundkurser i matematik där problemlösning är ett viktigt inslag samt vid fortsättningskurs i statistik där tyngdpunkten ligger vid dataanalys och metodbeskrivning. Enkla enkäter hos studenterna visar att bläcktavlor uppskattades på de högre kurserna och i statistikkursen. För studenter på matematiska grundkurser uppskattas tekniken vid problemlösning medan för föreläsningarna en traditionell tavelbaserad presentation föredras. I internationella studier har man funnit att genomsnittsstudenten är den som mest uppskattar bläcktavlor; de svagare liksom de starkare studenterna är mer likgiltiga inför presentationsformen. En möjlig vidareutveckling på sikt är när reguljära föreläsningar utvidgas till distansundervisning: Studenterna kan då se den virtuella bläcktavlan och kan skriva kommentarer i den via internet.

Det virtuella lärarrummet, fortbildning för lärare via sociala nätverk. Erfarenheter från Dela!-projektet och vidare

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	7 Rum för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Niklas Karlsson - Fridagymnasiet, Vänersborg, Alastair Creelman - Linnéuniversitetet
Lärosäte/Org.	Linnéuniversitetet
Syfte	Vi vill visa upp lärarnätverket Dela! där du som lärare lätt kan skapa kollegialt samarbete inom ditt ämnesområde. Ett praktiskt sätt att skapa ett virtuellt lärarrum även inom smala ämnen.

Projektet Dela! skapades ur ett behov att diskutera pedagogiska frågor med kollegor utanför den egna skolan/högskolan. Genom att skapa denna nätbaserad mötesplats fick vi erfarenheter om hur man skapar engagemang på nätet och nya insikter om att var och en kan skapa sin egen personliga lärmiljö bestående av flera element.

Var sker lärandet idag? Förr lärde vi oss av våra kollegor i lärarrummet eller på fortbildningskurser. Inom "smala" ämnesområden var det svårt att hitta ny inspiration. Idag behöver ingen känna sig ensam eftersom man kan lätt söka sig till nationella och internationella nätverk av likasinnade lärare.

För att visa hur man kan själv skapa sitt eget omfattande nätverk visar vi det sociala nätverket Dela! (<http://share-and-use.ning.com/>) Dela! togs fram och utvecklades av Niklas Karlsson för att hitta det virtuella lärarrummet där man kunde diskutera nya pedagogiska idéer, samarbeta kring kursutveckling och utveckla nya undervisningsmetoder. Inspirationskällan till Dela! var det norska nätverket Del og Bruk (<http://delogbruk.ning.com/>). Utan finansiering och med bara frivilliga insatser har nätverket vuxit fort och består idag (maj 2010) av cirka 1300 medlemmar från grundskolan, gymnasium, vuxenutbildning och högre utbildning.

Syftet med Dela! är att skapa:

- möten mellan människor som är intresserade av samtal/dialoger om skolan
- möjlighet till att knyta nya kontakter, tex mellan olika delar av utbildningssystemet
- ett nätverk där det är "högt i tak" i samtalen/dialogerna med utgångspunkt att mångfald och olik tänkande berikar utbytet av idéer, frågor och erfarenhet.

Dela! är ett av många nätverk som lärare kan delta i för att hitta ny inspiration och kollaborationsmöjligheter långt utanför skolans/universitetets väggar. Vi tänker visa en del av innehållet i Dela! och diskutera olika sätt att skapa mer dynamik i sådana forum. Efter ett år av Dela! kan vi dra några slutsatser kring öppna yrkesinriktade sociala nätverk:

- det krävs minst 2-3 eldsjälar att driva ett sådant nätverk (välkomna, entusiasmera, uppmuntra, driva)
- det tar tid att nå upp till en kritisk massa för att nätverket ska bli någorlunda självgående
- många är fortfarande konsumenter på nätet hellre än deltagare (hur vänder vi detta?)
- risk att eldsjälarna tappat lust om det inte finns belöning i form av ersättning eller att rollen ingår i tjänsten. Nätverk behöver en viss finansiering.

Att tillhöra ett nätverk som Dela! är en möjlig ingång till att skapa en större personlig lärmiljö. I en sådan miljö kan du till exempel delta i flera nätverk, kommunicera via bloggar, Twitter, wikis mm och omvärldsbevaka via olika RSS-läsare. Vi avslutar presentationen med att presentera kort våra idéer kring det framtida virtuella lärarrummet. Dagens sociala medier ger lärare möjlighet att söka inspiration och råd med kollegor över hela världen och kompetensen att utnyttja dessa möjligheter blir en nyckelfaktor i varje lärares kompetensutveckling framöver.

Kreativa seminarier

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	7 Rum för lärande
Form	Öppet torg
Författare	Ann-Sofie Bergeling
Lärosäte/Org.	Linköpings universitet
Syfte	Att ge perspektiv på seminariet som undervisnings- och examinationsform där studentens lärande är i fokus

Har seminariet någon plats i dagens högskola? Hur långt från ursprunget i antikens Grekland har vi kommit? Bidraget exemplifierar konkreta seminarieformer som möjliggör en hög grad av aktivitet, ansvarstagande och delaktighet från studenternas sida men också möjligheter till fördjupat lärande samt att kunna examinera studenter i och genom denna arbetsform.

Form: Jag kan tänka mig att bidra med en poster samt en folder där de åtta olika modellerna för hur man kan arrangera ett seminarium presenteras.

Innehåll: Hur undervisningen organiseras och läraaktiviteter genomförs har stor betydelse för studenters lärande. I bästa fall kan man se en tydlig koppling mellan lärandemål, undervisning och examination - en tanke som Biggs i början av 2000-talet introducerade genom begreppet "Constructive alignment".

Många lärandemål i högskolans kursplaner innehåller aktiva verb som; identifiera, reflektera, problematisera, analysera etc. En fråga som naturligt infinner sig är i vilken grad de förekommande arbets- och examinationsformerna uppmuntrar till detta och bidrar till att studenterna utvecklar ett sådant förhållningssätt.

Seminariet är en av de arbetsformer som tillämpas i högskolan. Många lärare sympatiserar med formen men känner också en viss frustration över att en del studenter inte kommer till undervisningen väl förberedda och kanske inte heller deltar aktivt. Som lärare har vi en skyldighet att bedöma varje students kunskapsutveckling i relation till lärandemålen och det kan vara svårt att göra det när arbetsformen bygger på kollektiva processer och inte sällan i relativt stora grupper.

Under min tid som lärare i högskolan, som sträcker sig över trettio år, har följande fråga då och då kommit upp och krävt en del eftertanke; Hur kan vi arrangera och genomföra seminarier som bidrar till studenternas lärande, uppmuntrar till aktivitet och delaktighet och som dessutom är möjliga att examinera?

Mitt arbete med denna frågeställning har utmynnat i en idébank där jag beskriver åtta olika modeller för hur ett seminarium kan genomföras. Utgångspunkten är det textbaserade seminariet där en eller flera texter ska bearbetas. Alla modeller förutsätter en aktiv bearbetning från studenternas sida och bygger på att de har förberett sig inför seminariet, enskilt och/eller i grupp. Genom arbetet förväntas studenterna utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt där det kritiska tänkandet och reflektionen står i fokus. Modellerna bygger på kollektivt lärande där samtalen är framträdande. Grunden kan sägas vara ett sociokulturellt och konstruktivistiskt perspektiv på lärande.

Jag hoppas och tror att det kollegiala samtalet lärare emellan, under konferensen, kan gynnas av att man utgår från konkreta modeller för hur ett seminarium kan arrangeras. Vidare borde formen "öppet torg" bana väg för kreativa möten där de modeller som jag introducerar kan problematiseras och utvecklas.

Interprofessionell utbildning – är det möjligt?

Tid och lokal	Gallerierna utanför Aula Magna, torsdag kl 14.30–16.00
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Öppet torg
Författare	Lena Engqvist Boman
Lärosäte/Org.	Centre for medical education, Institutionen för lärande, informatik, management och etik, Karolinska Institutet
Syfte	Insikt om definitionen av och syftet med interprofessionell utbildning och att få diskutera möjligheter att genomföra det vid det egna lärosätet.

Presentation och diskussion av resultat från en enkätundersökning om lärares uppfattning om Interprofessionell utbildning. Syftet med undersökningen var att studera om och hur interprofessionellt lärande sker mellan lärare i en högskolepedagogisk kurs och hur lärarna upplever sina egna möjligheter att genomföra interprofessionell utbildning för studenter från olika utbildningar

Bakgrund: Den snabbt växande kunskapsmassan inom hälso- och sjukvården har lett till en alltmer högspecialiserad vård och skapat ett växande behov av samverkan mellan olika professioner och specialiteter för att kunna möta individens behov. I WHO:s nyligen publicerade rapport (1) om utbildning av framtida yrkesutövare inom hälso- och sjukvården rekommenderar man att studenterna förbereds på ett tidigt stadium i sin utbildning att samverka med andra professioner genom interprofessionell utbildning (Interprofessional Education, IPE). IPE syftar till ett interprofessionellt lärande vilket betyder att studenter från två eller flera yrken lär med, av och om varandra. Även vid Karolinska Institutet har IPE uppmärksamats och har under de senaste decennierna utvecklats inom både teoretisk och verksamhetsförlagd utbildning. KI har i sin utbildningsstrategi för år 2009-2012 beslutat att stärka den interprofessionella utbildningen och skapa interprofessionella lärandemiljöer. För att uppnå KI:s mål krävs även ett interprofessionellt lärande och samarbete mellan lärare från olika utbildningsprogram men kunskap om deras uppfattning om IPE saknas.

Syfte: Att studera om och hur interprofessionellt lärande sker mellan lärare i en högskolepedagogisk kurs och hur lärarna upplever sina egna möjligheter att genomföra interprofessionell utbildning för studenter från olika utbildningar. Metod: Våren 2009 tillfrågades alla deltagare i 3 lärarkurser i högskolepedagogik om de ville besvara ett frågeformulär om deras uppfattning om IPE. Frågeformuläret bestod av 8 frågor, 3 flervalsfrågor och 5 öppna svar. Frågorna handlade om hur den professionella blandningen i kursen påverkade deras lärande, lärarnas möjligheter att skapa IPE för studenter och deras behov av stöd för att genomföra IPE.

Resultat: Totalt deltog 45 (87%) av 52 lärare i studien en majoritet (n=40, 91%) ansåg att den professionella blandningen stöttade deras lärande. Tjugo lärare (46%) ansåg att de kunde skapa IPE för studenterna medan 23 (51%) inte kunde det eller inte visste och i fem fall existerade IPE redan. Hinder för att skapa IPE var bl a bristande kunskap, vilja, samverkan och stöd i organisationen.

Slutsats: Eftersom mer än hälften av lärarna ansåg att de inte kunde eller inte visste hur de skulle skapa IPE för studenterna är det nödvändigt att utveckla olika former för stöd till lärarna och tillsammans undersöka hur olika modeller för IPE kan skapas.

Ref: 1. WHO (2010). Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice, http://www.who.int/hrh/resources/framework_action/en/index.html

Pass 5: Fredag kl 10.30–12.15

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Kungsstenen	P	Kan kvalitet på ett elitcollege föras över till svenska förhållanden? Viggo Kann, KTH	156
	P	Retentionsbefrämjande introduktionskurs till universitetsstudier Staffan Andersson, UU, Jannika Andersson Chronholm, UU	157
	P	Införande av obligatorisk plagiatgranskning och ibruktagnig av programvara för plagiatdetektion vid Åbo Akademi Tove Forslund, Åbo Akademi	158
Y20	WSH	Pedagogiska policyprogram som drivkraft i utvecklingsprocessen Karin Apelgren, UU, Katarina Winka, UmU, Ann-Sofie Henriksson, UU	159
Spelbomskan	P	Wikipedia – ett verktyg för lärande och bildning? Jan Hjalmarsson, SH	160
	P	Mattecoach på nätet Stefan Stenbom, KTH	161
	P	Portfolio - ett verktyg för lärandeprocessen under verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeprogrammet? Christine Wann-Hansson, MaH, Mariette Bengtsson, MaH	162
Y21	WSH	Coaching för lärande Lars Andersson, LU	163
Bergsmannen	WSH	OER – en del av framtidens lärande Alastair Creelman, LNU, Åsa Forsberg, LU, Per Westman, HSV Bengt Nykvist, MiU, Margareta Hellström, KTH, Mats Brenner, HiG Lasse Borelius, BTH, Karin Wennström, HJ, Markus Schneider, KaU	164
Y12	WSH	Handen på hjärtat – Hur generella är generella kompetenser egentligen på kandidat- respektive masternivå? Del 2 Magnus Gustafsson, CTH, Calle Carlsson, CTH, Fia Börjeson, CTH Ann-Marie Ericson, CTH	166
Höger hörsal	P	Gemensam examination – pedagogisk utveckling och kollektiv kunskapsbildning Kristina Johansson, HV, Lill Langelotz, HB, Anngerd Lönn Svensson, HB	167
	P	Dialog för lärande över professionsgränser Margaretha Forsberg Larm, Ewa Ehrenborg, Michel Silvestri, Annika Wernerson, Anna Kiessling, (alla KI)	168
	P	Från extern till intern på tre dagar - Erfarenheter från externa lärares pedagogiska kompetensutveckling Margareta Erhardsson, UmU, Maria Göransdotter, UmU	169

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Polstjärnan	P	Erfarenheter från ett Lärdomskollegium – tankar om scholarship of teaching and learning (SoTL) på en tvärvetenskaplig enhet Mona Fjellström, UmU	170
	P	Att vara universitetslärare inom Medicinska fakulteten: En tolkande undersökning av tillsvidare- respektive visstidsanställdas erfarenheter Glen Helmstad, Gudrun Edgren, LU	172
	P	Att auskultera vid ett handledarsamtal - är det möjligt?! Tomas Grysell, Peter Reinholdsson, UU	173
Y11	WSH	Synliggöra, reflektera, ifrågasätta och utmana - att jobba med jämställdhetsperspektivet i handledarutbildningen för universitetslärare Ulrike Schnaas, UU, Johan Wickström, UU	174
Y10	RBS	Bologna möter tre institutionskulturer Malin Ideland, Claes Malmberg, Anne-Charlotte Ek, Sandra Jönsson, (alla MaH)	175
Vänster hörsal	P	Svårigheter i högskolepedagogiska kurser och pedagogiska utvecklares teorier om dessa svårigheter Maria Weurlander, KI, Linda Barman, KI, Klara Bolander-Laksov, KI, Anders Ahlberg, LU	176
	P	Universitetslärares professionella utveckling utifrån fem utvecklingsstadier Ewa Olstedt, FHS, Martin Stigmar, LNU, Terese Stenfors-Hayes, KI	177
	P	Det var en flink lærer! - Engasjement i undervisningen Gunnar Horn, Univ i Agder, Petter Mathisen, Univ i Agder, Rune Høigaard, Univ i Agder	178
Y22	WSH	HBT och normkritik på schemat! Sanna Nilsson, Sveriges Förenade HBTQ-studenter, Camilla Nylundh, Sveriges Förenade HBTQ-studenter	179
U26	WSH	Lärare och studenter i morgondagens utbildning – IT, kompetens, flexibilitet och roller Elisabeth Saalman, GU, Maria Sunnerstam, GU	180

Kan kvalitet på ett elitcollege föras över till svenska förhållanden?

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Kungsstenen
Tema	1–Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Viggo Kann
Lärosäte/Org.	KTH, CSC
Syfte	Syftet är att deltagarna ska inse att det är möjligt att lära mycket av ett elitcolleges excellens och implementera det hemmavid.

Några högskolor i världen är erkända för sin mycket höga utbildningskvalitet. Är det möjligt att överföra kvalitet från en utbildningsanstalt som har enorma resurser och knivskarp konkurrens vid rekryteringen till den knappa svenska utbildningsverkligheten? Jag har provat att genomföra tio idéer, och det går!

Några högskolor i världen är erkända för sin mycket höga utbildningskvalitet. Stints program Excellence in Teaching är avsett att ge lärare möjlighet att uppleva detta, med förhoppningen att det ska gagna svensk utbildning. Är det möjligt att överföra kvalitet från en utbildningsanstalt som har enorma resurser och knivskarp konkurrens vid rekryteringen till den knappa svenska utbildningsverkligheten? Självfallet har vi inte råd att flytta över utbildningsmodellen direkt, men det går att lära mycket av ett elitcolleges excellens och implementera det hemmavid.

Själv var jag Stintstipendiat 2006 och tillbringade höstterminen vid Amherst College, rankat nummer två i USA. Det var en fantastisk period och jag fick massor av idéer.

Här är en lista med tio punkter som jag sedan dess arbetat med att genomföra på KTH.

- 1. Upptäck den som kommer efter så tidigt som möjligt i kursen/studierna:** Detta är nyckeln till hög genomströmning men svårt och dyrt att genomföra. Vi provar olika sätt, till exempel diagnostiska datorprov och en programsammanhållande kurs med små mentorsgrupper som träffas varje period.
 - 2. Lärare hjälper studenterna med kursval:** Läramentorer erbjuder D-studenter vägledning inför kurs- och mastervalet 2009. Detta kommer att bli en del av programsammanhållande kursen.
 - 3. Entimmesföreläsningar:** Kortare föreläsningar så att lärare och elever kan vara koncentrerade hela tiden. Jag och min fru har med framgång infört det i två kurser.
 - 4. Väl fungerande lärosalar:** Vi har bildat en grupp som synar alla lärosalar ur pedagogisk synvinkel, anmäler fel och ger förslag på förbättringar.
 - 5. Lärarna suddar tavlan efter lektionen:** Detta hänsynsfulla beteende är en kulturfråga, men med hjälp av tydliga skyltar i två salar har det kunnat frammanas.
 - 6. Fina campusbilder på datorernas bakgrundsbilder:** Infört på våra Macdatorer. KTHs campus är vackert på skärmarna!
 - 7. Valfrihet och bredd:** Jag har diskuterat detta i olika grupper och fått medhåll från många, men det är svårt att få förändringar. Vårt nya datalogimasterprogram har åtminstone tagit intryck.
 - 8. Familjedag:** Sedan 2008 har vi en vårdag visat upp skolan och undervisningen för familjer, utomstående och personal.
 - 9. Visningar av campus:** Borde genomföras centralt på KTH, men vi har hittills bara lyckats genomföra det under familjedagarna.
 - 10. Språkverkstad:** Praktisk hjälp för den som ska göra en muntlig eller skriftlig presentation saknas. Jag har arbetat fram KTHs nya språkpolicy som säger att en språkverkstad ska införas.
- Det går alltså att genomföra många ändringar om man ligger i, och det har gett resultat. Skolan fick HSV-utmärkelsen Framstående utbildningsmiljö 2009!

Retentionsbefrämjande introduktionskurs till universitetsstudier

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Kungsstenen
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Staffan Andersson, Jannika Andersson Chronholm
Lärosäte/Org.	Institutionen för fysik och astronomi , Uppsala universitet
Syfte	Genom ett brett grepp baserat på forskning kring retention har denna kurs drastiskt minskat avhoppet på vår utbildning. Vi hoppas att våra resultat och erfarenheter skall inspirera till liknande initiativ på andra utbildningar.

Vi har utvecklat och genomfört en introduktionskurs till universitetsstudier med utgångspunkt från forskning kring studentretention och tidigare erfarenheter. Retentionen hos studentgrupperna som gått kursen har ökat mycket jämfört med tidigare. Vi kommer att presentera och diskutera kursens forskningsgrund, upplägg och effekter.

Studenters första tid vid universitetet är mycket viktig, då forskningen betonar att grunden läggs för studenternas fortsatta lärande och deras retention inom högre utbildning. Samtidigt är det en period då många studenter avbryter sina studier. I Sverige har mer än 10 % av nybörjarna på utbildningsprogram försvunnit till den andra terminen (SCB, 2009).

På basårsutbildningen vid Uppsala universitet fortsatte omkring 80 % av nybörjarna till utbildningens andra termin (2002-2007). Förlusten av studenter förklarades först med att studenterna var "svaga" och en kurs i studieteknik introducerades hösten 2007. Ingen skillnad sågs dock för studentretentionen till våren 2008.

Höstterminen 2008 infördes därför en nyutvecklad delkurs – Introduktion till universitetsstudier. Kursen tar ett bredare grepp och baseras på forskning kring lärande och retention inom högre utbildning. Studenters beslut att avbryta sina studier har visat sig till stor del bero på växelspelet mellan dem och deras upplevelse av universitetsmiljön och yttre faktorer (se exempelvis Cabrera, Castaneda, Nora & Hengstler, 1992). De bakomliggande upplevelserna kan sägas vara av fyra olika slag (Yorke & Longden, 2004). Studenter som lämnat utbildningen har upplevt att de:

1) inte valt rätt utbildning. 2) inte klarar av utbildningen. 3) inte passar in på utbildningen. 4) måste lämna utbildningen på grund av yttre faktorer.

Den tidigare kursen i studieteknik hade som utgångspunkt att studenterna hade problem att klara av utbildningen, vilket delvis berör andra punkten. I utformningen den nya kursen utgick vi från alla dessa punkter, men med en tonvikt på den andra och tredje.

Introduktionskursens främsta mål blev att underlätta studenternas introduktion till universitetet, synliggöra aspekter av den universitetstypiska studiekulturen och få dem att känna tillhörighet. Studenterna arbetade också med uppläggningsen för sina fortsatta studier samt studieteknik kopplad till andra delkurser.

Den nya kursens mål, att öka studentretentionen, lyckades över förväntan. Av de nybörjare som deltog i introduktionskursen 2008 eller 2009 fortsatte 94 % till vårterminen. För de 117 nybörjare som valde att inte läsa kursen är motsvarande siffra 78 %.

I presentationen kommer vi att ge en kort översikt av bakomliggande forskning, presentera vårt kursupplägg och diskutera kursens effekter.

Referenser

Cabrera, A. F., Castaneda, M. B., Nora, A. & Hengstler, D. (1992). The Convergence between Two Theories of College Persistence. *Journal of Higher Educ.*, 63(2), 143-164. SCB (2009) Utbildningsstatistisk årsbok 2010 Tabeller, Örebro:SCB
Yorke, M. & Longden, B. (2004). *Retention and Student Success in Higher Education*. Glasgow: Open University Press.

Införande av obligatorisk plagiatgranskning och ibruktagning av programvara för plagiatdetektion vid Åbo Akademi

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Kungsstenen
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Tove Forslund
Lärosäte/Org.	Lärcentret i Åbo, Åbo Akademi
Syfte	Efter presentationen ska deltagarna - ha fått ett exempel på hur man kan gå tillväga för att ta i bruk ett nytt pedagogiskt-administrativt-tekniskt system i undervisningen - ha fått exempel på vilka frågor som plagiathantering väcker hos lärare och studeranden - ha kontaktinformation till en person vid ett universitet i Finland med vilken de kan utbyta erfarenheter om plagiathantering

I presentationen behandlas hur Åbo Akademi har gått tillväga för att ta i bruk ett system för plagiathantering. Projektet började med testning av programvaror för plagiatdetektion, varefter Urkund valdes. Akademiens styrelse beslöt att införa obligatorisk plagiatgranskning av examensarbeten. Vi berättar hur personalen och studerandena informerades om och handledes i plagiathantering

Syfte och mål med projektet

Starten på Åbo Akademi projekt om plagiathantering inleddes läsåret 2006-2007, då en arbetsgrupp genomförde testning av programvaror för plagiatdetektion bland lärarna vid en fakultet. Syftet var bl.a. att se hur väl programvarorna fungerade (underlättade de lärarens arbete, var de tillförlitliga mm.). År 2009 genomfördes ett större pilotprojekt, där alla intresserade lärare vid Akademin kunde delta, för att utreda ifall programvara för plagiatdetektion borde anskaffas. Under pilotprojektet ville vi också få reda på hurudan handledning lärarna behöver i användningen av Urkund, vilka frågor som aktualiseras då plagiathantering diskuteras, samt hur studenterna bör informeras om och handledas i plagiathantering.

I projektet testade lärarna Urkund i sin undervisning och fyllde i utvärdering i webblankett. Resultaten analyserades av projektgruppen bestående av exerts från kvalitetsenheten, datacentralen och lärcentret. På basis av resultaten formulerades ett beslutsförslag för Akademiens styrelse; denna beslöt att införa obligatorisk plagiatgranskning. Det betydde att det genomfördes en informationskampanj riktad till lärare och studeranden, för att garantera att de kände till beslutet och vad det innebär i deras dagliga arbete och studier.

Resultatet av projektet är att Akademiens styrelse beslöt att alla examensarbeten vid ÅA bör genomgå plagiatgranskning med hjälp av en programvara för plagiatdetektion fr.o.m. 1.1.2010 och att Urkund anskaffas för ändamålet för ett år åt gången. Plagiathantering ses framför allt som ett led i Akademiens kvalitetssäkring. Urkund ses också som ett pedagogiskt redskap, genom att användningen av det samtidigt uppmärksammar betydelsen av att lära ut och lära in korrekt referensteknik. Användningen av programvara för plagiatdetektion medför också likabehandling av studenterna, dvs. alla arbeten granskas på samma sätt.

Systemet med obligatorisk plagiatgranskning är nu i bruk och skall utvärderas. Det som bl.a. ska följas upp är programvarans tillförlitlighet, hur systemet påverkar lärarens arbetsmängd, samt om det skett förändringar i hur referensteknik lärs ut och i vilka olika skeden av studierna och kursutbudet som studenterna får information om plagiathantering.

Pedagogiska policyprogram som drivkraft i utvecklingsprocessen

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Y20
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Workshop
Författare	Karin Apelgren, UU, Katarina Winka, UmU, Ann-Sofie Henriksson, UU
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Syftet är med bidraget är att demonstrera och utbyta erfarenheter kring hur pedagogiska policyprogram tas fram och implementeras vid olika lärosäten, samt att lära av varandras erfarenheter. Deltagarna får ta del av några konkreta implementeringsaktiviteter som vi använt, samt diskutera egna idéer utifrån utvalda delar i respektive pedagogiskt policyprogram.

Workshopen fokuserar på framtagande och implementering av pedagogiska policyprogram vid Uppsala universitet och Umeå universitet, vilka delvis inspirerats av varandra. Några av de metoder som använts vid framtagande och implementering demonstreras och deltagarna får aktivt arbeta med olika delar av programmen som underlag för fortsatt arbete i den egna verksamheten.

Att utforma lokala styrdokument är en vanlig metod för styrning av en verksamhet. Mycket arbete och stora kostnader läggs i regel ned på att ta fram och förankra dokumenten i grupper med representanter från lärosätets olika verksamheter. Däremot läggs det sällan några resurser alls på att implementera programmen och göra dem till en del av det löpande utvecklingsarbetet ute i verksamheten. Följden blir att dokumenten är okända och att de därmed heller inte används. De blir helt enkelt hyllvärmare, inte minst eftersom det är ett så tydligt top-downperspektiv.

Vid Umeå universitet (UmU) och Uppsala universitet (UU) finns ett flertal lokala styrdokument och riktlinjer som personalen förväntas känna till och följa. Vi kommer att fokusera på framtagande och implementering av de pedagogiska policyprogram som finns vid UU och UmU samt hur samverkan mellan våra lärosäten bidragit till utveckling och ökad kvalitet i de nyare versionerna av dessa policyprogram.

Det Pedagogiska programmet för Uppsala universitet gäller från 2009-2012 och är ett kombinerat policy- och handlingsprogram för den pedagogiska verksamheten vid hela universitetet. Programmet riktar sig till enskilda lärare och institutioner, till ledningsansvariga på olika nivåer samt till studenter.

Vid Umeå universitet gäller den senaste pedagogiska handlingsplanen åren 2010-2013. Planen inkluderar, förutom visioner, mål och aktiviteter för den pedagogiska verksamheten, även en del om förutsättningar för implementering. Målgrupperna är desamma som för Uppsalas program, men studenterna har inte samma framträdande roll.

Genom att beskriva vad som är god kvalitet i undervisningen fungerar båda dessa policyprogram som ett konkret stöd för den pedagogiska utvecklingen på kurser och program samt institutioner och fakulteter. Programmen har blivit uppmärksammade, för att de innehåller en tydlig ansvarsfördelning för såväl vem som ansvarar för genomförandet som var ansvaret för att skapa resurser ligger.

Framtagandet av policyprogrammen har skett på i stort sett samma sätt, men med väldigt olika tidsramar och resurser. Förslagen togs fram i samråd med både lärar- och studentrepresentanter via olika aktiviteter, t ex besök på institutioner, visionsverkstäder för specifika målgrupper, enskilda samtal, möjlighet att lämna synpunkter via webben. Vi har funnit detta sätt att samverka såväl internt inom lärosätena som mellan lärosätena mycket fruktbart.

Under workshopen kommer deltagarna att få pröva på några av de olika arbetsformer som vi använt i samband med programutvecklingen och implementeringen av programmen, t ex visionsverkstäder. Deltagarna kommer också att konkret att få arbeta med några delar av respektive program och diskutera hur dessa kan användas i den egna verksamheten.

Wikipedia – ett verktyg för lärande och bildning?

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Jan Hjalmarsson, Södertörns högskolebibliotek, Enheten för interaktivt lärande
Lärosäte/Org.	Södertörns högskola
Syfte	Att diskutera hur, och om, Wikipedia kan användas i högre utbildning som ett verktyg för lärande och bildning

Hur kan lärare och bibliotekarier tillsammans arbeta med att integrera kritisk informationssökning i ämnesundervisningen inom högre utbildning? Hur kan uppslagsverket Wikipedia användas som ett verktyg för lärande? Kan kritisk informationssökning och nya fenomen som Wikipedia även relateras till bildningsbegreppet idag?

Syftet med detta utvecklingsprojekt var att undersöka hur Wikipedia kan användas som ett verktyg i undervisning för att integrera källkritisk träning inom högre utbildning på grundnivå. Från höstterminen 2007 och framåt har jag, i egenskap av undervisande bibliotekarie på Södertörns högskola, samarbeta med ämnet etnologi kring en gruppuppgift som går ut på att söka information om vetenskapliga begrepp. Uppgiften har ingått i den första delkursen "Kulturella perspektiv" som ger en allmän presentation av ämnet och studiet av kulturell mångfald. Det etnologiska forskningsfältet presenteras och aktuella vetenskapliga perspektiv och begrepp diskuteras med särskild hänsyn till kulturell mångfald och med fokus på genus, klass och etnicitet. I kursvärderingarna har flera studenter betonat uppgiftens betydelse för en fördjupad kunskap om källkritiskt tänkande när det gäller olika webbaserade sökverktyg och informationskällor. En text som beskriver arbetet finns redovisad i antologin: Pedagogiskt arbete i teori och praktik: om bibliotekens roll för studenters och doktoranders lärande. Birgitta Hansson & Anna Lyngfelt (red.) 2009. För de allra flesta unga människor i Sverige är datorn, Internet och mobiltelefonen en självklar del av vardagen. Nya kunskaper och färdigheter betonas i samhället idag: förmågan att sortera, värdera, välja ut information och kunna sätta in information och informationskällor i meningsfulla sammanhang. Dessa till kunskaper och färdigheter kopplas ofta samman med begrepp såsom datorkunskap, informationskompetens eller digital kompetens. Begreppen har lanserats inom olika sammanhang för att beskriva en slags nyckelkompetens som anses vara central för en aktiv medborgare i ett samhälle som präglas av globalisering, snabb teknisk förändring och tillgängligheten till information. Wikipedia är ett relativt nytt fenomen inom informationsvärlden och har fått ett stort genomslag. Användningen av Wikipedia är en högst aktuell och omdebatterad fråga både i media och inom högre utbildning. Inte bara på Södertörns högskola, utan på flera andra lärosäten, används detta uppslagsverk i undervisningen för examinationsuppgifter eller som ett verktyg för att träna kritiskt tänkande hos studenter. Kan kritisk informationssökning och nya fenomen som Wikipedia även relateras till bildningsbegreppet idag?

Mattecoach på nätet

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Spelbomskan
----------------------	--

Tema	2 Verktyg för lärande
-------------	-----------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Stefan Stenbom
-------------------	----------------

Lärosäte/Org.	KTH
----------------------	-----

Syfte	Syftet med presentationen är att berätta om hur lärarhandledning i matematik via direktmeddelandeprogram kan gå till.
--------------	---

Mattecoach på nätet är en satsning där elever på Stockholmsskolor på kvällstid kan få hjälp av lärarstudenter med matematik via direktmeddelandeprogrammet Windows Live Messenger. Stefan Stenbom som är projektledare berättar om projektet och hur de praktiskt arbetar i lärarrollen när de möter ungdomar på MSN.

Mattecoach på nätet är en satsning där elever på Stockholmsskolor på kvällstid kan få hjälp av lärarstudenter med matematik via direktmeddelandeprogrammet Windows Live Messenger. Tjänsten är öppen för alla elever från åk 6 till och med gymnasiet och komvux i Stockholm. Syftet med projektet är att bidra till ökad målpuppfyllnad i matematik bland Stockholms elever, utveckla den digitala kompetensen bland lärarstudenter och ta fram metoder för lärarhandledning via Internet.

Coacherna är alla lärarstudenter på KTH och Stockholms universitet och genomgår en coachutbildning där de får lära sig handledning på nätet. Genom att använda lärarstudenter lär vi oss samtidigt hur en lärares roll på Internet kan se ut, något som vi tror är viktigt inför framtiden. Vi sparar alla konversationer vilka analyseras och sammanställs. Till exempel var under hösten 2009 medelkonversationslängden 26,8 minuter och 23 % av frågorna handlade om algebra.

Stefan Stenbom som har byggt upp verksamheten och leder projektet håller presentationen, berättar om projektet och hur de praktiskt arbetar i lärarrollen när de möter ungdomar på MSN.

Mer information om projektet finns på hemsidan: <http://mattecoach.edu.stockholm.se>

Portfolio - ett verktyg för lärandeprocessen under verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeprogrammet?

Tid och lokal	Pass 5, Fred kl 10.30-12.15, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Christine Wann-Hansson, Mariette Bengtsson
Lärosäte/Org.	Fakulteten för Hälsa och samhälle, Malmö högskola
Syfte	Presentationen syftar till att ge ökad kunskap om hur studenter, handledare och lärare beskriver innebörden av reflektion och hur denna metod används i lärandeprocessen under VFU i sjuksköterskeprogrammet. Vidare vilken inställning de har till att arbeta mer strukturerat med skriftlig reflektion kopplat till portfolios.

Studien illustrerar hur reflektion används i VFU i sjuksköterskeprogrammet. Preliminära resultat från fokusgruppsintervjuer med studenter, handledare och lärare visar på betydelsen av reflektion, användande av olika former av reflektion, en övervägande positiv inställning till portfoliomethodiken som kan bidra till visualisering av lärandeprocessen. Dock upplevdes det viktigt att portfolion gavs en tyngd

Bakgrund: Under den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) i sjuksköterskeprogrammet används ofta reflektion som ett sätt att träna studenten i att vara en reflekterande praktiker dvs. en sjuksköterska som kan binda samman teori och praktik. Det är dock inte en självklarhet att kunna reflektera utan det är snarare en förmåga som måste utvecklas. Dessutom varierar såväl omfattning som vilka modeller som används för reflektion och oftast sker ingen form av dokumentation av de reflektioner som gjorts. En portfolio är egentligen en samling av alster men kan också fungera som ett redskap för att förtydliga progression i lärandeprocessen och löpa som en "röd tråd" genom utbildningen. Att använda sig av portfoliomethodiken skulle kunna vara ett sätt att följa studenternas lärandeprocess och ge möjlighet till att arbeta mer strukturerat med skriftlig reflektion.

Syfte: Denna studie avser att utifrån studenters, handledares och lärares perspektiv beskriva hur reflektion används i lärandeprocessen under VFU i sjuksköterskeprogrammet samt deras inställning till att arbeta med reflektion kopplat till portfolios.

Metod: Studien har en kvalitativ design där 5 fokusgruppsintervjuer har genomförts med studenter (7 st), handledare (2 st), kliniska lärare (3) och universitetsadjunkter (3). Intervjuerna har transkriberats ordagrant och kommer att analyseras med hjälp av innehållsanalys

Resultat: Den första preliminära analysen visar på betydelsen av reflektion för både studenter, handledare och lärare. Det framkom också att det finns olika former av reflektion såsom (1) här och nu, (2) avslutande, sammanfattande, eller (3) en speciell reflektionsstund ex då ett speciellt tema tas upp. Det fanns till övervägande del en positiv inställning till portfoliomethodiken som sågs som ett tänkbart pedagogiskt verktyg för reflektion i VFU. Portfolion ansågs också möjliggöra en visualisering av lärandeprocessen för alla parter. Det fanns dock även en del farhågor i grupperna såsom att arbetet med portfolion inte fick bli en belastning och att det var bra om portfolion utgick från de befintliga dokument som används idag. Likaså upplevdes det som viktigt att reflektionerna som var kopplade till portfolion gavs en tyngd, kändes betydelsefulla och efterfrågades av handledare och lärare. Det fanns annars en risk att ingen skulle bry sig om att använda den och skriva i den och det hela skulle rinna ut i sanden.

Sammanfattningsvis gav dock alla grupper uttryck för att användande av reflektion kopplat till portfolio kändes mer modernt och att det kändes angeläget att något sådant infördes i VFU:n.

Coaching för lärande

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Y21
----------------------	------------------------------------

Tema	2 Verktyg för lärande
-------------	-----------------------

Form	Workshop
-------------	----------

Författare	Lars Andersson
-------------------	----------------

Lärosäte/Org.	Musikhögskolan i Malmö/Lunds Universitet
----------------------	--

Syfte	Efter workshopen ska deltagarna ha en grundläggande förståelse för hur man kan använda coachingtekniker som ett verktyg i lärandesituationer. De ska ha med sig minst ett konkret lärandeverktyg som de vill prova i sin egen undervisning.
--------------	---

Hur får vi studenterna att ta ansvar för sitt eget lärande? Hur får vi dem att formulera egna mål och arbeta effektivt för att nå dem? Workshopen behandlar olika coachingtekniker och du får praktiska tips på hur du kan använda coaching i din undervisning eller handledning.

Workshopen består av en genomgång av coachingbegreppet samt hur man kan använda olika coachingtekniker som verktyg för lärande. Deltagarna får delta i praktiska övningar i hur man kan använda coachingens effektfulla frågor i undervisningen. Jag kommer också att ge praktiska exempel på hur man kan använda IT som ett integrerat verktyg som ett komplement till coachingmetoden.

Workshopen kommer att gå igenom metoder för att ställa effektfulla frågor, olika nivåer av lyssnande, individuella utvecklingsplaner samt hur man kan arbeta med mål. Att arbeta med mål kommer att ha ett speciellt fokus eftersom tydliga mål är en förutsättning för att kunna använda coaching. Vi kommer att gå igenom olika målbegrepp samt metoder för att hjälpa studenter att kunna sätta specifika och mätbara mål för det de vill uppnå.

Aktiviteter

- Föreläsningsdel. Vad är coaching? Mål, effektfulla frågor, diskussion och frågor kring coaching i undervisning. 45 min+ frågor 15 min
- Praktisk övning 1: Att ställa effektfulla frågor 20 min
- Praktisk övning 2: Coachingövning. Formulera mål samt exempel på coaching av mål genom effektfulla frågor. 20 min

Bakgrund

Coaching är ett sätt att skapa en förtroendefull relation och fokusera på mål och utveckling. Det är en metod som använts flitigt inom idrottsvärlden sedan mitten på 70-talet och sedan under många år inom företagsvärlden. För studenter på högskolor och universitet är coaching en effektiv metod för att få studenterna att ta ansvar för sitt eget lärande. Jag har arbetat med coaching i undervisning under 8 år i gymnasiskolan (1992-2000) och de senaste 10 åren på Universitetet (2000-2010). Först med inspiration av Timothy Galways coachingmetod för tennisträning sedan till litteratur om coaching inom vitt skilda verksamheter. Jag är utbildad professionell pedagog och certifierad internationell ICC coach. Jag använder coaching både som lärare och ledare vid Lunds Universitet.

OER – en del av framtidens lärande

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Bergsmannen
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Workshop
Författare	Alastair Creelman, LNU, Åsa Forsberg, LU, Per Westman, Höskoleverket, Bengt Nykvist, Mittuniversitetet, Margareta Hellström, KTH, Mats Brenner, Högskolan i Gävle, Lasse Borelius, BTH, Karin Wennström, Högskolan i Jönköping, Markus Schneider, Karlstads universitet
Lärosäte/Org.	Lunds universitet
Syfte	Syftet med workshopen är att deltagarna ska skaffa sig insikt i hur man hittar och använder Open Educational Resources (OER)

Hundratals universitet i världen lägger ut sitt kursmaterial fritt på nätet, t ex MIT, Stanford och Open University. Hur hittar man relevanta läresurser och vad får man lov att göra med dem? I denna workshop får du lära dig att använda Open Educational Resources (OER) i din undervisning.

Open Educational Resources (OER), på svenska öppna digitala läresurser, är läresurser som finns tillgängliga på Internet och som kan användas fritt och i många fall också bearbetas fritt. Det kan vara allt från en inspelad föreläsning eller en powerpoint-presentation till en avancerad simulering eller ett interaktivt quiz.

Det finns en ofantlig mängd läresurser tillgängliga i många olika portaler, t ex iTunes U, YouTube Edu och Open University Learning Space. Hur hittar man relevanta läresurser i denna stora mängd? Och hur kan man använda dem? Tanken med workshopen är alltså att på ett praktiskt plan tillsammans söka öppna lärobject som är relevanta för deltagarna och kort diskutera och informera om möjligheter med OER. Workshopen kommer också att beröra hur man kan gå tillväga för att själv licensiera sitt material med Creative Commons och hur man kan se hur lärobject på nätet får användas. Däremot kommer den inte att diskutera lärarundantag eller upphovsrätt.

Målgruppen är kreativa lärare, bibliotekarier, pedagogiska utvecklare och IT-pedagoger som vill lära sig och testa OER. Fördelningen mellan de olika momenten ser ut enligt följande:

- 35 min Inledning och bakgrund till OER - ta del av ett praktiskt exempel på hur man kan arbeta med OER.
- 40 min Lär dig hitta bra läresurser. Deltagarna kommer själva att söka öppna lärobject och få vägledning i att använda olika metoder och sökmotorer för att hitta relevant material. Vi kommer också att diskutera hur man utvärderar sökresultatet.
- 10 min Vad innebär Creative Commons? En kortfattad genomgång av hur får man använda öppna lärobject. Mathias Klang, forskare vid Göteborgs universitet och projektledare för Creative Commons Sverige, kommer att medverka antingen i form av ett lärobject som består av en inspelad intervju om Creative Commons eller "live".
- 20 min Avslutande diskussion och sammanfattning. Slutligen kommer vi att presentera OER-projektet och bjuda in workshopsdeltagarna till projektets fortsatta seminarier och nätverksarbete.

Workshopen arrangeras av ITHUs OER-grupp. Inom ramen för ITHU-nätverket finns en OER-grupp med medlemmar från lärosäten spridda över hela landet. Gruppen arbetar aktivt för att sprida kunskap om Open Educational Resources och består av pedagogiska utvecklare, IT-pedagoger och bibliotekarier. OER-gruppen har 2010 fått projektmedel från Kungliga biblioteket för att öka användningen av Open Educational Resources vid högskolor och universitet, bland annat genom dialogseminarier och deltagande i nätverk och sociala medier. Workshopen är ett av dessa seminarier.

Diskussion/reflektion

Arbetets omfattning – teoretiska minimikrav (work load) Om en student ska göra en artefakt/modell/något slags objekt, utöver uppsatsen bör kraven för uppsatsen vara lika högt ställda som för en student som kan lägga hela sin avsatta tid på uppsatsskrivande? Kan man formulera teoretiska minimikrav för dessa arbeten?

Examensarbeten vid professionsutbildningar – hur ser kraven ut för att knyta den vetenskapliga studien till den kommande professionen? Kan examensarbeten hålla god akademisk kvalitet och samtidigt vara relaterade till praktiken? Är uppsatsen den enda/bästa delen att bedöma vid ett självständigt arbete på en professionsinriktad utbildning

Med tanke på högskoleverkets förslag till nya kvalitetsutvärderingar för högskoleutbildningar (Rapport 2009:25 R) Är den skriftliga uppsatsen bästa (enda) sättet att examinera (och bedöma kvaliteten på) självständiga arbeten på en professionsinriktad utbildning.

Examensarbetets kvalitet – Kan bedömningskriterier säkerställa en förutsägbar kvalitet? Jämförbarhet mellan ämnen/utbildningar – många utbildningar är flervetenskapliga – kan generella bedömningskriterier användas tvärs över ämnesgränser, utbildningsgränser och inriktningsgränser?

För de flesta processer är upplägg, struktur och sammanhang viktiga för slutresultatet. Hur kan man förtydliga och synliggöra graden av frihet och graden av självständighet i examensarbetandet. Vissa utbildningar "guidar, styr, påverkar och kontrollerar" den enskilde studentens arbete mer än andra. Hur bedömer man självständigheten i lärandemålet: "visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar, (SFS 2006:1053, examensbeskrivning kandidatexamen)" utifrån uppsatsen?

Handen på hjärtat – Hur generella är generella kompetenser egentligen på kandidat- respektive masternivå? Del 2

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Y12
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Workshop
Författare	Magnus Gustafsson, Calle Carlsson, Fia Börjeson, Ann-Marie Ericson
Lärosäte/Org.	Chalmers tekniska högskola
Syfte	Med erfarenhet av begrepp såsom 'generella kompetenser' vill vi vid två överlappande workshoptillfällen diskutera styrkor och problem med lärandeaktiviteter som syftar till att etablera 'generella kompetenser'. Deltagare ges ett tillfälle att dela idéer om hur utbildning kan utformas för att förstärkas genom att integrera kommunikation och ämnesstudier.

I vår fackspråkliga verksamhet på Chalmers möter vi ofta olika förväntningar och förförståelse vad avser generella kompetenser. När studenterna når kandidatarbetet blir 'generella kompetenser' svårhanterade eftersom de blir disciplinspecifika. Vad innebär disciplinära varianter av generella kompetenser och hur aktiveras de i lärandesituationer? Hur ser 'generella kompetenser' ut på masternivå och hur bör lärandemiljöer utformas för att förstärka lärandet av sådana kompetenser för (ingenjör)studenter och deras disciplinära kommunikationskompetens på engelska?

Workshop Del 1 hölls under pass 4:

Kandidatarbetet – Generella kompetenser för vem och på vilken nivå?

Inledning (15min): Generella kompetenser/'Academic literacy' (Lea, Street, Lillis, Barrie); Vårt uppdrag och vår verksamhet på Chalmers samt utbildningsbakgrunden fram till kandidatarbetet. **Inventering och presentationer (25min):** En övning för att skaffa en uppfattning om vilka generella kompetenser deltagarna förväntar sig för ett kandidatarbete samt hur dessa kan prioriteras i termer av specificitet. **Disciplinära skillnader (25min):** En gruppdiskussion för att ringa in skillnader i de generella kompetenserna som isolerats. Avslutningsvis en plenumåterkoppling från grupperna. **Hur arbetar vi? Vad nöjer vi oss med? (25min):** Med ett urval av specifika intresseområden bland 'generella kompetenser' vill vi ge utrymme för en övning som avser att belysa i vilken utsträckning vi kan ändra och i så fall i hur stor omfattning vi ändrar vår verksamhet i enlighet med de skillnader i generella kompetenser som vi noterat. **Avslut (15):** Till sist en diskussion om möjliga åtgärder och hur vi kan samarbeta.

Workshop Del 2:

Masterutbildning på engelska – Generella kompetenser för vem och på vilken nivå? **Inledning (20min):** Kort repetition av generella kompetenser/'Academic literacy' (Lea, Street, Lillis, Barrie); Vårt uppdrag och vår verksamhet vad avser undervisning på engelska på Chalmers samt utbildningsbakgrunden fram till kandidatarbetet; ett försök till återkopplande kommentar från den föregående delen (Workshop Del 1) för nya deltagare. **Inventering och presentationer (25min):** Lärande på engelska – cirkelövning. En övning i syfte att skaffa en uppfattning om vilka problem man ser som återkommande och möjligen generella i undervisning på engelska samt hur dessa rangordnas i termer av hur stor påverkan de har på lärande. **Vad säger studenter? (15min):** En kort redogörelse för studentkommentarer och önskemål på några av våra verksamheter i Chalmers utbildningsutbud. **Vad görs åt problem och brister? (15min):** En kort redovisningsrunda från deltagargrupper om vilka åtgärder som genomförs eller planeras. **Hur har vi lagt upp arbetet på Chalmers och vad har vi lärt av det? (15min):** Korta exempel från valbara kurser och kurser för lärare samt den öppna bokningsbara handledningsverksamheten. **Avslut (15min):** Hur ska vi gå vidare och arbeta tillsammans?

Gemensam examination – pedagogisk utveckling och kollektiv kunskapsbildning

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Kristina Johansson, Högskolan väst, Lill Langelotz, Högskolan Borås, Annerd Lönn Svensson, Högskolan Borås
Lärosäte/Org.	Högskolan Väst, Högskolan Borås
Syfte	Syftet med bidraget är att diskutera och främja autenticitet i lärandet samt att visa att det går att samverka över gränser (både institutionella men också lärosätesgränser) slutligen kan denna examinationsform ses som ett gott exempel som andra lärosäten kan dra nytta av.

Sedan 2004 har högskolorna i Borås och Väst samarbetat med de högskolepedagogiska kurserna och utvecklat en gemensam examination med syfte att främja lärande på både individ- och organisationsnivå i form av en pedagogisk utvecklingskonferens, (PUH). Deltagarna presenterar utvecklingsprojekt såväl muntligt som skriftligt i en autentisk konferensmiljö.

2004 startade högskolorna i Borås, Skövde och Väst ett samarbete kring hur man kan utveckla de högskolepedagogiska kurserna. Ett samarbetsprojekt har varit att utveckla en gemensam examination med syfte att främja lärande på både individ- och organisationsnivå. Projektet utmynnade 2008 i en pedagogisk utvecklingskonferens, (PUH), som arrangerats växelvis av högskolorna i Borås och Väst, högskolan i Skövde deltog under de två första konferenserna.

I kurserna och på konferensen möter deltagarna kollegor inom samma disciplin, men också kollegor från andra discipliner. I olikheten kan man formera och synliggöra sina egna pedagogiska ställningstaganden, "What does not vary cannot be discerned" (Bowden och Marton 1998 sid 24).

I högskolorna Borås och Västs kurser tillämpar man ett erfarenhetsbaserat och autentiskt lärande. Fokus i kurserna ligger på deltagarnas egna undervisningssituationer samt reflektioner kring dessa tillsammans med andra lärare.

Konferensen efterliknar en vetenskaplig konferens med keynoteföreläsning och parallella paperpresentationer. Examinationsuppgiften innebär att deltagarna i par eller mindre grupper planerar för och om möjligt genomför ett utvecklingsarbete som ska vara till nytta för arbetslaget, avdelningen, institutionen eller på ledningsnivå och utifrån detta skriver ett konferensbidrag. Det finns också en möjlighet att i ett senare skede publicera rapporten i Västra Götalands tidskriftsserie.

Kursdeltagarna får feedback av lärarlaget från det andra lärosätet. Genom denna kontinuerliga dialog mellan lärarlagen främjas utvecklingen på lärosätesnivå och gemensamma kriterier för vad som är kvalitet och hur bedömning ska ske förbättras kontinuerligt.

Examinationen påverkar både deltagarnas och de högskolepedagogiska utvecklarnas praktik och praxis. Den främjar den enskildes lärande, men även ett kollektivt, organisatoriskt lärande. Ett kollektiv lärande innebär att människor tillsammans bidrar med olika perspektiv, erfarenheter och kunskap. Därmed uppstår synergieffekter, där man lär mer än vad man skulle gjort på egen hand; 1+1 blir mer än 2 (Ohlsson, 2004).

Dialog för lärande över professionsgränser

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Margaretha Forsberg Larm, Inst för klinisk forskning och utbildning, Södersjukhuset; Ewa Ehrenborg, Inst för medicin, Karolinska Universitetssjukhuset; Michel Silvestri, Inst för Laboratorie medicin, Karolinska Universitetssjukhuset; Annika Wernerson Inst för Laboratoriemedicin Karolinska Universitetssjukhuset; Anna Kiessling, Inst för kliniska vetenskaper, Danderyds Sjukhus
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Syftet är att beskriva de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt om lärande som utvecklas i interprofessionella högskolepedagogiska kurser till stöd för utveckling av pedagogiskt arbete i medicinsk kontext.

Centrum för Klinisk Utbildning har som uppgift att stödja pedagogisk utveckling bl.a. genom att initiera och driva pedagogisk utbildning för lärare och handledare i klinisk verksamhet. Betydelsen av att mötas över professionsgränser, att examinationsformen skapar handlingsberedskap och tankestruktur för pedagogiska arbetet samt nätverk som växer fram betonas av kursdeltagarna.

Bakgrund: Karolinska Institutet (KI) har tillsammans med Stockholms läns landsting skapat Centrum för Klinisk Utbildning (CKU) som började sin verksamhet 2008. En av Centrets fyra huvudsakliga uppgifter är att skapa och stödja pedagogisk utveckling bland annat genom att initiera och driva pedagogisk utbildning för lärare och handledare i klinisk verksamhet där studenter från 14 av KI's program genomför delar av sin utbildning.

Syfte: Att stödja och utveckla kvaliteten i det pedagogiska arbetet inom den verksamhetsförlagda utbildningen.

Metod: En Högskolepedagogisk kurs motsvarande 7,5 högskolepoäng utarbetades under 2008 tillsammans med Centrum för medicinsk pedagogik, KI. Utbildningen har intag två gånger per år och bedrivs i fyra olika delar av länet. Kursen genomförs som en "blended course" dvs deltagarna träffas både fysiskt och på en webb-baserad lärplattform, i detta fall PingPong. Deltagarna har utbildningsuppdrag vid KI eller vid de fristående högskolorna Ersta Sköndal Högskola, Sophiahemmet Högskola och Röda Korsets Högskola. De har sin arbetsplats inom länets hälso- och sjukvårdsorganisation.

Vid antagning prioriteras att flera deltagare kommer från samma verksamhet samt en spridning av professioner på de fyra olika platserna där kursen genomförs. Kursen innehåller förutsättningar och ramar för högskoleutbildning, studenters lärande, den professionella läraren och handledaren, ett valbart fördjupningsmoment samt examination.

Resultat: Till 2009 års kurser sökte 304 personer, av dessa antogs 164 och 131 personer fullföljde utbildningen, representerande 13 olika professioner. Kursen har gett möjlighet till individuell reflektion och en dialog för lärande har skett utifrån kursens upplägg samt i mindre och större grupp. Effekter av detta har framgått i genomförda examinationsuppgifter samt av utvärderingsresultaten. Deltagarna poängterar betydelsen av att mötas över professionsgränser och att de pedagogiska funderingarna är likartade oavsett program. De framhåller också att användande av Critical Incident Analysis som teoretisk modell vid examination skapar en handlingsberedskap och en tankestruktur för sitt pedagogiska arbete.

Slutsatser: Interprofessionell högskolepedagogisk utbildning i medicinsk kontext stimulerar till dialog för lärande och är genomförbart i stor skala. Utbildningen har ett stort söktryck och är uppskattad. Successivt bygger nu före detta kursdeltagare upp pedagogiska nätverk och en gemensam bas av kompetens runt om i vården i länet.

Från extern till intern på tre dagar

- Erfarenheter från externa lärares pedagogiska kompetensutveckling

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Höger hörsal
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Margareta Erhardsson, UPC, Maria Göransdotter, Designhögskolan
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Information och idéer kring att involvera externa lärare i undervisningssammanhanget och deras högskolepedagogiska kompetensutveckling

För universitetsanställda lärare finns infrastruktur för pedagogisk kompetensutveckling. Med ökad samverkan där yrkeslivets representanter tas in i undervisningen ställs krav på att även stödja dessa i den pedagogiska rollen. Vi presenterar erfarenheter från ett samarbetsprojekt mellan Designhögskolan och UPC, Umeå universitet, och en modell för högskolepedagogisk kompetensutveckling av externa lärare.

Under de senaste åren har såväl incitamenten för som organisationen kring högskolepedagogisk kompetensutveckling blivit en självklar del för den undervisande läraren. För universitetsanställda lärare finns en förhållandevis stabil infrastruktur för pedagogisk kompetensutveckling. I takt med kravet på ökad samverkan med näringsliv och samhälle där yrkeslivets representanter tas in i undervisningen kan frågan ställas om samma beredskap finns att även stödja de externa lärarna i pedagogiska frågor? Inom t.ex. professionsutbildningar tar man ofta in yrkesverksamma personer som gästlärare och handledare. Dessa anlitas i kraft av sina expertkunskaper och identifierar sig sällan som lärare utan snarare med sin profession. Många känner t.ex. inte till det regelverk som styr högre utbildning, eller sina handlingsramar som universitetslärare. Med kravet på, och intresset för, samverkan torde antalet externa lärare öka även inom mer "akademiska" utbildningar. Vilka konsekvenser får detta ur ett pedagogiskt perspektiv? Vilken förberedelse behöver den externa läraren för att klara sin undervisningsuppgift utan att det alltför mycket belastar en för många ansträngd ekonomi?

Sedan 2008 har Designhögskolan i samarbete med Universitetspedagogiskt centrum vid Umeå universitet genomfört en satsning på pedagogisk kompetensutveckling av såväl de fast anställda lärarna som de externa lärarna. Designhögskolan har sedan starten 1989 haft som princip att ha en liten grupp anställda lärare i kärnämnen, och att i hög grad anlita gästlärare och handledare från näringsliv, konsultbyråer och andra verksamheter. De fast anställda lärarna står för kontinuitet och stabilitet i utbildningen, medan de externa lärarna bidrar med dagsfärska perspektiv från yrkeslivet vad gäller allt från arbetsmetoder till strategiska överväganden. I två omgångar har grupper av Designhögskolans externa lärare deltagit i en tredagarskurs inriktad på universitetspedagogik och ramar/riktlinjer för universitetslärare. Kurserna har också fokuserat lärarrollen i relation till professionen, och introducerat ett "länkat lärandesammanhang" (constructive alignment) där kursplanernas lärandemål kopplats till undervisningsmetoder och examinationens betydelse. De externa lärarna upplever att de har blivit mer involverade i studenternas lärande och en perspektivförskjutning har skett från att vara den "levererande experten" till att mer ha fokus på det sammanhang som de kommer in i och att fokusera studenternas lärande.

Mot bakgrund av våra erfarenheter av att genomföra högskolepedagogisk kompetensutveckling för externa lärare vid Designhögskolan, Umeå universitet, vill vi presentera våra erfarenheter och den kompetensutvecklingsmodell som vi idag kallar Tårtan. Modellen innehåller flera lager, det går att skära bitar ur den som innehåller något från alla lager och den väcker behov av att ta ytterligare en bit.

Erfarenheter från ett Lärdomskollegium - tankar om scholarship of teaching and learning (SoTL) på en tvärvetenskaplig enhet

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Polstjärnan
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Mona Fjellström
Lärosäte/Org.	Universitetspedagogiskt centrum, Umeå universitet
Syfte	Syftet med bidraget är att diskutera och främja autenticitet i lärandet samt att visa att det går att samverka över gränser (både institutionella men också lärosätesgränser) slutligen kan denna examinationsform ses som ett gott exempel som andra lärosäten kan dra nytta av.

Sedan 2007 bedrivs ett Lärdomskollegium på Universitetspedagogiskt centrum (UPC) vid Umeå universitet. Huvudsyftet med Lärdomskollegiet är att stötta utvecklingen av en prövande, verksamhetsspecifik och forskningsförankrad SoTL-kultur på centret. Responsen i utvärderingen 2009 visar på många möjligheter men också viktiga förutsättningar att beakta vid stöttande av SoTL inom högre utbildning.

Presentationen beskriver utgångspunkter, genomförande och erfarenheter från Lärdomskollegiet på Universitetspedagogiskt centrum (UPC). Huvudsyftet med Lärdomskollegiet är att stötta utvecklingen av en prövande, verksamhetsspecifik och forskningsförankrad SoTL-kultur på centret. Målet är att erbjuda ett aktivt stöd för högskolepedagogiska utvecklingsprojekt och forskning vid Umeå universitet (UmU).

UPC skall stötta den högskolepedagogiska utvecklingen vid UmU. Det innebär ansvar för den behörighetsgivande högskolepedagogiska utbildningen av lärare, att erbjuda relevant stöd till enskilda lärare, institutions-, fakultetsledning och universitetsledning, samt att proaktivt och vetenskapligt grundat aktualisera högskolepedagogiska frågor. Pedagogutvecklarna (PU) är lärare från olika discipliner inom universitetet och personal med inriktning mot informations- och kommunikationsteknik (IKT) samt mediateknik.

En grundläggande förutsättning för verksamheten är att PU kontinuerligt utvecklar en gemensam och verksamhetsintegrerad kultur av SoTL. Kreber (2005) beskriver SoTL som

..... the intellectual, practical and critical work done by college and university teachers; that is, aimed at pursuing educational goals. (Kreber, 2005, s 393)

Utgångspunkten är att SoTL skall ge utrymme för kritisk granskning och kunskapsutveckling i praktiskt undervisningsarbete.

Sedan hösten 2007 har vi bedrivit Lärdomskollegiet med siktet att:

- Utifrån ett prövande förhållningssätt se på universitetspedagogiken och vår stödjande roll i pedagogiskt arbete
- Formulera utvecklings- och forskningsprojekt
- Se vilka metoder som skulle kunna vara tillämpliga i olika projekt
- Genomföra pedagogiska utvecklings- och forskningsprojekt, samt att
- Dokumentera och presentera projekt vi initierar eller medverkar i.

Initialt inbjöds samtliga PU att delta utifrån eget intresse men sedan ett år tillbaka genomförs kollegiet som en gemensam aktivitet omfattande två veckor kompetensutveckling per person. Totalt genomförs fyra till fem seminarier per termin. Ansvar för innehåll och genomförande av Lärdomskollegiet roterar mellan centrets PU.

Så här långt har många olika texter lästs och diskuterats. Utvecklingen inom området högskolepedagogik har diskuterats och ett aktuellt forskningsprojekt har presenterats. Ett IKT-pedagogiskt utvärderingsprojekt har genomförts och presenterats på Högskoleverkets Kvalitetskonferens. Vi har diskuterat forskningsmetodik utifrån bidrag presenterade vid den Universitetspedagogiska konferensen 2009, genomfört peer-processer för PU:s arbete med pedagogisk meritportfölj och vi har diskuterat innebörden av SoTL för oss och vår verksamhet.

I utvärderingen våren 2009 ansåg deltagarna att Lärdomskollegiet gör hela verksamheten och olika rollers bidrag synliga. Att det skapas ett öppet klimat för åsikter och kompetenser, en bred gemensam kunskapsbas samt ett gemensamt språk. Kollegiet höjer kvaliteten i det egna arbetet genom breddning och fördjupning samt ger inspiration och lust till skrivande/projekt. Responsen visar på många möjligheter men också viktiga förutsättningar att beakta vid stöttande av SoTL inom högre utbildning.

Att vara universitetslärare inom Medicinska fakulteten: En tolkande undersökning av tillsvidare- respektive visstidsanställdas erfarenheter

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Polstjärnan
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Glen Helmstad, Sociologiska institutionen, Gudrun Edgren, Medicinska fakultetens centrum för undervisning och lärande
Lärosäte/Org.	Lunds universitet
Syfte	Konferensdeltagarna kommer att få inblick i vad ett drygt tiotal universitetslärare i karriären inom en forskningsintensiv medicinsk fakultet menar är huvudsakliga arbetsuppgifter, väsentliga mål, hinder och stöd för utveckling av mera avancerad kompetens. De kommer även att involveras i en diskussion kring vad dessa universitetslärares erfarenheter innebär för fortsatt fakultetsutveckling.

Universitetslärare förväntas forska och undervisa. Undersökningen ger inblick i hur de båda aktiviteterna upplevs inom en medicinsk fakultet. Forskningen tedde sig till skillnad från undervisningen inte som en enskild, utan som en gemensam angelägenhet. Aktiviteterna uppfattades också vara delvis oförenliga. I det ena saknas administrativa i det andra personliga stöd.

Universitetslärare förväntas vara aktivt engagerade i både undervisning och forskning. Graden av engagemang i dessa båda aktiviteter varierar. Syftet med undersökningen är att skaffa inblick i hur universitetslärare i karriären inom en forskningsintensiv medicinsk fakultet utformar sina yrkesliv med tanke på de dubbla prestationskraven. Forskningsfrågorna är: (1) Hur ser man på karriär och utveckling? (2) Vilken roll har forskning och undervisning? Undersökningen är en kvalitativ multipelt komparativ fallstudie. Presumptiva deltagare identifierades från en lista över fakultetens universitetslärare. Universitetsadjunkter och professorer valdes bort eftersom de endast förmodades undervisa respektive ha nått karriärmålet. Åtta av deltagarna var universitetslärare inom medicinska och/eller biomedicinska specialiteter och fem kom från vårdspecialiteter. Deltagarna intervjuades på en plats som de själva fick bestämma. Intervjuerna kretsade kring yrkeskarriär, arbetsuppgifter, ambitioner, hinder och stöd för utveckling av kompetens inom de aktuella verksamhetsområdena. Ljudet spelades in och transkriberades. Materialet analyserades med avseende på karriärmönster, huvudsakliga arbetsuppgifter, stöd och hinder för utveckling. Undersökningen visar att universitetslärarna i vårdämnena vanligtvis blivit tillsvidareanställda antingen före eller strax efter disputation, medan lärarna i medicinska och biomedicinska ämnen vanligtvis inte blivit tillsvidareanställda förrän efter c:a tio till tolv års arbete som forskare efter disputationen. Undervisning verkar i huvudsak framstå som en privatsak för de senare. Flera av de tidsbegränsat anställda universitetslärarna i denna kategori sa sig medverka i undervisning för att de själva tyckte att det var viktigt och roligt. Deltagarna verkade i allmänhet uppleva en avsaknad av stöd i undervisningen (med undantag för det som de upplevde tillhandahålls av fakultetens högskolepedagogiska utvecklingsenhet). Forskningen verkade främst bedrivas i grupper och i miljöer i vilka det sades finnas ett stort stöd och intresse för densamma. Flertalet deltagare upplevde en konkurrens mellan undervisningen och forskningen samt att dessa verksamheter vanligtvis inte hade något egentligt samband. Ett par av deltagarna, båda från vårdområdet, gav uttryck för ett omfattande engagemang i lokalt utvecklingsarbete inom utbildningsområdet. För ett mindre antal av deltagarna, huvudsakligen inom vårdområdet var undervisningen den huvudsakliga arbetsuppgiften och de gav uttryck för att det var svårt att komma in i forskningen. Då var det där det saknades stöd. Alla var ense om att tidsbrist var det största problemet, men att det trots detta trivdes med sitt arbete. Den intressantaste observationen är kanske det tydligt uttalade och samtidigt mångsidigt manifesterade intresset för undervisning. En annan intressant observation är den upplevda tillgången på närstöd i forskningen respektive den upplevda bristen på detsamma i undervisningsverksamheten.

Att auskultera vid ett handledarsamtal – är det möjligt?

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Polstjärnan
Tema	6 Växlerkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Tomas Grysell, Peter Reinholdsson
Lärosäte/Org.	PU, Uppsala universitet
Syfte	Vid presentationen förevisas och problematiseras olika pedagogiska aspekter av auskultationen som pedagogisk metod inom forskarhandledarutbildningen. Vi kommer att generöst dela med oss av våra kunskaper och erfarenheter från två olika pedagogiska praktiker om hur vi organiserar, genomför samt administrerar auskultationen, som av deltagarna framhålls som "ett betydande pedagogiskt verktyg".

Auskultationen är ett pedagogiskt inslag på våra universitetspedagogiska kurser för forskarhandledare. Att kunna observera kollegors handledning gör det möjligt att kombinera teori med praktik vilket fördjupar deras insikter om det handledande samtalet och interaktionen mellan inblandade aktörer. Det är också ett resultat vi hoppas kunna presentera från vår kommande studie.

Sedan starten av handledarutbildningarna vid såväl Umeå universitet som vid Uppsala universitet har man genomfört auskultationer som en del i utbildningarna. I båda praktikerna har auskultationen varit en del av de individuella uppgifterna kursdeltagarna har att genomföra för ett intyg efter genomförd kurs. Kursdeltagarna får genom auskultationen en unik möjlighet till att observera och själva erfara en handledningssituation hos en mer eller mindre erfaren forskarhandledare. På så sätt får de också möjlighet till att genom ett s.k. skarpt läge ta del av andra handledares erfarenheter, arbetssätt och pedagogiskt kunnande genom sina observationer av kollegans handledningssituation. De får också ofta erfarenhet av hur de olika inblandade aktörerna i en handledningssituation integrerar med varandra och hur de kan vara mer eller delaktiga i själva handledningsprocessen.

Vi har båda upplevt genom våra pedagogiska praktiker att diskussionerna med våra deltagare av deras vunna erfarenheter, men även genom kursvärderingar, att de är överlag mycket nöjda och positivt inställda till, som de uttrycker det; "förmånen till att kunna få auskultera hos en kollega". Auskultationen har också visat sig ha den fördelen att det öppnar upp och verkar för en mindre "privatisering" av handledningssituationen, vilket också våra deltagare påpekar är en positiv aspekt av auskultationen.

Vi har utarbetat lite olika modeller vid de båda lärosätena för att administrera och skapa förtroende hos våra kollegor och skapar lite olika förutsättningar för våra verksamheter. Även om vi har en stor erfarenhet av att kollegor verkligen ställer upp för varandra för att möjliggöra en auskultation är verkligheten många gånger den att arbetsbördan ute i verksamheterna tvingar många till att avstå eller att för bryta löften om att ta emot en auskultant.

Överlag är vi båda, med våra olika erfarenheter, mycket positivt inställda till auskultationen som ett pedagogiskt utvecklingsverktyg för professionaliseringen av handledarrollen men det finns givetvis också vidare utmaningar och t.o.m. fallgropar med auskultationen. Det kommer vi också att presentera och redovisa genom den genomgång/studie som vi planerat att fördjupa oss i genom våra auskultationsverksamheter och som vi kommer att presentera vid denna presentation under konferensen.

Synliggöra, reflektera, ifrågasätta och utmana - att jobba med jämställdhetsperspektivet i handledarutbildningen för universitetslärare

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Y11
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Workshop
Författare	Ulrike Schnaas, Johan Wickström
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Under workshopens första del ska deltagarna prova ett antal övningar för att reflektera över frågor kring kön och forskarhandledning. Detta följs av en diskussion med deltagarnas synpunkter för att gemensamt resonera kring hur man kan arbeta med jämställdhetsperspektivet inom utbildningarna för forskarhandledare.

Under workshopen ska deltagarna aktivt arbeta med och reflektera över några övningar med jämställdhetsperspektivet inom forskarhandledning som pedagogisk praktik i fokus. Övningarna ingår i ett undervisningsmaterial inom projektet "Jämställdhetsperspektiv i forskarhandledarutbildningen för universitetslärare" som kommer att användas på handledarutbildningar för universitetslärare vid Uppsala universitet.

Hur kan vi integrera och konkretisera jämställdhetsperspektivet i universitetspedagogiska kurser för forskarhandledare? Projektet "Jämställdhetsperspektiv i handledarutbildningen för universitetslärare" vid Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling vid Uppsala universitet har haft som mål att ta fram ett undervisningsmaterial med fokus på jämställdhet som kan användas på våra handledarkurser. Med hjälp av detta material ska handledare – både individuellt och i grupp – reflektera över frågor kring kön, handledning, akademisk kultur och identitetsskapande och koppla dessa till sin egen pedagogiska praktik. Materialet innehåller dels faktaunderlag, dels aktuella teorier kring kön och handledning som diskuteras i högskolepedagogisk forskning, konkreta exempel på könsmedveten handledning samt diskussions- och reflektionsfrågor, värderingsövningar och rollspel.

Syftet med workshopen är att prova ett urval av materialets övningar tillsammans med workshop-deltagarna och efteråt utvärdera dessa. Att få deltagarnas återkoppling i form av deras egna reflektioner, idéer, erfarenheter och synpunkter är en viktig del av workshopen, inte minst eftersom projektet vid konferensens genomförande fortfarande pågår.

Målgruppen för workshopen är universitetslärare, gärna med erfarenhet av handledning, pedagogiska utvecklare samt doktorander. Den ungefärliga tidsplanen är 15 minuter för introduktion, 45 minuter för en eller ett antal övning(ar) samt 45 min för gemensam diskussion och återkoppling.

Bologna möter tre institutionskulturer

Tid och lokal	Pass 5, Fred kl 10.30-12.15, Y10
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Rundabordssamtal
Författare	Malin Ideland, Claes Malmberg, Anne-Charlotte Ek, Sandra Jönsson
Lärosäte/Org.	Akademiskt lärarskap, Malmö högskola
Syfte	Auditoriet ges möjlighet att diskutera föreställningar och fördomar om olika ämnes- och institutionskulturer och deras syn på studenter och hur högskolepedagogisk utbildning bör organiseras. Genom sådana diskussioner ökar möjligheten att förankra utbildningar på olika institutioner, men det blir även ett forum för kritisk diskussion om högskolepedagogikens syfte och innehåll.

Här presenteras ett forskningsprojekt om hur personer i ledningsfunktioner talar om högskolepedagogik. Syftet med projektet är att belysa hur högskolepedagogik uppfattas inom olika institutionskulturer. Hur anses den "nya" lärarrollen passa med olika intellektuella stilar och ämnens karaktär? Vilka kopplingar finns mellan föreställningar om studenter, framtida yrken, och organisation av utbildning?

De senaste årens högskolepolitiska reformer har förändrat högskolor och universitet på flera sätt. Bologna-reformen innebär en målstyrd verksamhet och nya krav på lärare inom högre utbildning. Att vara högskolelärare innebär i allt högre utsträckning att vara examinator och garant för att utbildningens mål uppfylls. Därutöver råder "nya ideal" angående lärarroll, lärandeaktiviteter och studentinflytande. Samtidigt, eller kanske som en följd av detta, har kraven på lärarnas högskolepedagogiska utbildning höjts och utbudet av kurser ökat. Men vilka avtryck får denna accelererande verksamhet på institutionerna och hur kan avtrycket förstås utifrån institutionens utbildningskultur?

I detta runda bordssamtal kommer vi att presentera ett pågående forskningsprojekt om hur personer i ledningsfunktioner talar om högskolepedagogik och dess betydelse för institutionen. Senare kommer också empiriska data gällande högskolelärare att innefattas. Syftet med projektet är att belysa hur pedagogisk utbildning för högskolelärare uppfattas inom olika institutionskulturer. I detta fall handlar det om hur personer i ledningsfunktioner menar att den "nya" lärarrollen passar med olika intellektuella stilar och ämnens karaktär. Vilka skillnader kan vi se mellan t.ex. klassisk "fil fak"-utbildning och professionsutbildningar? Vilka kopplingar finns mellan studentsyn, syn på framtida yrken, och uppfattningar om hur utbildningen bör organiseras? Vi intresserar oss även för huruvida kravet på 10 veckors högskolepedagogisk utbildning ses som ett direktiv uppifrån, kanske till och med som ett nödvändigt ont, eller om den betraktas som meriterande för utbildningsmiljön och/eller något som faktiskt förändrar den pedagogiska praktiken.

Genom att bidra med kunskaper om olika föreställningar om högskolepedagogik ökar möjligheten för att förankra utbildningarna på olika institutioner. Men vi vill även peka på vikten av att föra en kritisk diskussion om högskolepedagogikens syfte och innehåll.

Deltagarna i runda bordssamtalet kommer att aktiveras genom ett rollspel där deltagarna får anta roller som ledare och lärare inom olika områden och ämnen. Rollerna och upplägget för rollspelet kommer att inspireras och struktureras utifrån forskningsprojektets resultat. Genom att organisera ett rollspel av detta slag kommer vi att kunna diskutera föreställningar och fördomar om olika ämnes- och institutionskulturer och deras syn på studenter och hur utbildning bör organiseras.

Svårigheter i högskolepedagogiska kurser och pedagogiska utvecklars teorier om dessa svårigheter

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Vänster hörsal
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Maria Weurlander, Linda Barman, Klara Bolander-Laksov; Anders Ahlberg (Lunds tekniska högskola)
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Syftet är att uppmärksamma vad lärare som genomgår högskolepedagogisk kompetensutveckling uppfattar som svårt att lära sig samt diskutera möjliga modeller för att hantera detta.

I en enkätstudie utforskades pedagogiska utvecklars uppfattning om svårigheter i högskole-/universitetslärare möter i högskolepedagogiska kurser. Svårigheter som nämndes var innehållet i kurser, medvetenhet om disciplinära kontexter och professionella aspekter av att vara högskolelärare. Förklaringar som gavs rör olika vetenskapliga traditioner, identiteten som akademiker och skillnader i status mellan forskning och undervisning.

Pedagogiska utvecklare vittnar ofta om högskole-/universitetslärares svårigheter att närma sig pedagogiska teorier och kurser i högskolepedagogik. Syftet med studien var att få en bild av pedagogiska utvecklars uppfattning om vad som är svårt för högskole-/universitetslärare i behörighetsgivande högskolepedagogiska kurser och pedagogiska utvecklars förklaringar till dessa svårigheter. I de högskolepedagogiska kurserna möter lärarna pedagogiska begrepp och teorier som av olika anledningar kan vara svåra att förstå, sk tröskelbegrepp (Meyer & Land 2005). De förklaringar som pedagogiska utvecklare ger utvecklas till personliga "teorier om svårigheter" och guidar i sin tur undervisningen (Perkins, 2007). Data samlades in genom en webbenkät med öppna svarsalternativ. 46 av 150 pedagogiska utvecklare från olika lärosäten i Sverige besvarade enkäten. Data analyserades med hjälp av kvalitativ tematisk innehållsanalys (Graneheim & Lundman 2004).

De pedagogiska utvecklarnas uppfattning om lärares svårigheter i högskolepedagogiska kurser innefattar delvis olika pedagogiska begrepp, även om några upplevde att lärarna inte har några svårigheter att ta till sig innehållet. Mer förvånande var dock upplevelsen att lärare i högre utbildning saknar medvetenhet om och förståelse för disciplinära kontexter och vad det innebär att vara professionell lärare i högre utbildning. De förklaringar respondenterna gav till ovanstående svårigheter spänner från hänvisning till olika vetenskapliga traditioner och ovana vid pedagogiska begrepp till frågor som rör den egna identiteten som akademiker och skillnader i status mellan forskning och undervisning. Uppfattningar om de svårigheter i högskole-/universitetslärare möter handlar i första hand om aspekter i lärarnas vetenskapliga sammanhang och om oklarheter i lärarrollen som en professionell roll.

Vi kommer att presentera pedagogiska utvecklars teorier om dessa svårigheter mer utförligt och diskutera möjliga implikationer. En konsekvens av våra resultat är att man i högskolepedagogiska kurser bättre borde beakta och utgå från kursdeltagares förståelse för och analys av det egna vetenskapliga sammanhanget och genom detta hjälpa dem att relatera till pedagogiska teorier och modeller.

Referenser:

- Graneheim, U. H. and B. Lundman (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today* 24(2): 105-112.
- Meyer, J. H. F. and R. Land (2005). Threshold concepts and troublesome knowledge (2): Epistemological considerations and a conceptual framework for teaching and learning. *Higher Education* 49(3): 373-388.
- Perkins, D. (2007) Theories of difficulty, In: Entwistle, N & Tomlinson, P. (Eds) (2007) *British Journal of Educational Psychology*, Monograph Series II, No 4: Student learning and university teaching, British Psychological Society, pp 31-48.

Universitetslärares professionella utveckling utifrån fem utvecklingsstadier

Tid och lokal Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Vänster hörsal

Tema 8 Lärarkompetens

Form Presentation

Författare Ewa Olstedt, Försvarshögskolan, Martin Stigmar, Linnéuniversitetet, campus Växjö, Terese Stenfors-Hayes, Karlinska institutet

Lärosäte/Org. Försvarshögskolan

Syfte Syftet med presentationen är att deltagarna skall ges möjlighet att diskutera innehållet i den behörighetsgivande kursen (BHU:n) med fokus på effekter av pedagogiskt utvecklingsarbete. Vad bör ingå i BHU:n och hur kan kursen organiseras för att stimulera lärares professionella utveckling?

Studien beskriver hur lärare uppfattar sin egen professionella utveckling efter att ha deltagit i högskolepedagogiska kurser å 15 högskolepoäng. Syftet med studien är att beskriva lärares utveckling utifrån fem utvecklingsstadier och på basis av utfallet föreslå organisatoriska förändringar av den pedagogiska utvecklingsverksamheten.

Villkoren för högskolans lärare och studenter har förändrats dramatiskt under de senaste decennierna. En utveckling från elituniversitet till massuniversitet har skett såväl nationellt som internationellt (Trow, 1973). Heterogenitet bland studenter vad gäller bakgrund, erfarenheter och förkunskaper medför nya krav för högskolan (Prop, 2001). Allt fler länder satsar därför på en förstärkning av högskolepedagogisk utbildning för universitetslärare och de pedagogiska metoderna behöver omprövas och utvecklas (Barnett, 2005; Bauer mfl, 1999; Bowden & Marton, 2004; Dall'Alba och Sandberg, 2006; Nowotny mfl, 2004; Weurlander & Stenfors-Hayes, 2008).

Parallellt med ökad studerandeheterogenitet, så har en omfattande internationell pedagogisk förnyelsetrend varit att röra sig från att betrakta undervisning som överföring till passiva mottagande objekt till aktiva lärandesubjekt (Hedin, 2006; Kember, 1997; Stigmar mfl, 2009; Trigwell, et al., 1999).

Mot bakgrund av de nya förutsättningar som presenteras ovan och de ekonomiska satsningar som gjorts på högskolepedagogik, är det rimligt att undersöka vad högskolan får ut av satsningarna på högskoleutbildning, vad är det i kurserna som ger effekt, vilket blir utfallet av insatserna, var bör fokus ligga i högskolepedagogiska satsningar?

Syfte och mål. Avsikten är att undersöka lärares professionella utveckling utifrån fem utvecklingsstadier, Benners (1996).

- Vad tillför högskolepedagogiska kurser å 15 hp den professionella utvecklingen?
- Hur tänker kursdeltagarna kring fördelningen av teori och praktik i högskolepedagogiska kurser?

På basis av utfallet kan det behövas göras organisatoriska förändringar av den pedagogiska utvecklingsverksamheten.

Metod: Intervjuer med kursdeltagare som genomgått behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning (BHU) vid två olika lärosäten. Vi är intresserade av informanternas uppfattningar av olika företeelser, människans grundläggande förståelse för något, t.ex. hur de utvecklas som lärare i högskolan, dvs. en fenomenografisk ansats.

Exempel på intervjufrågor: Vad betydde den behörighetsgivande utbildningen för dig?

1. Vilka konsekvenser har den medfört? (Kan vara ändrade undervisningsformer, ändrat tänkande, ändrat samarbete, ökat självförtroende, stärkt läraridentitet etc.)
2. Vad är det egentligen som är viktigast och mest givande i lärarkurserna? (Vilka delar/aspekter av kursen)
3. Hur ser du på fördelningen mellan teoretiska och praktiska inslag i utbildningen? Motivera.

Diskussion: Resultatet från analyserna av intervjuerna är inte klara, men vi ser bl.a. följande tendenser: styrdokument samt konkreta pedagogiska tips lyfts fram som betydelsebärande delar i BHU:n. BHU:n möjliggör reflekterande dialog mellan lärare över ämnesgränser samt att BHU:n utgör en slags legitimation för att få undervisa.

Det var en flink lærer!

– Engasjement i undervisningen

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Vänster hörsal
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Gunnar Horn, fakultet for kunstfag, Petter Mathisen, PULS, Rune Høigaard, PULS
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder
Syfte	Det vil være nyttig for prosjektet å ha en arena hvor man kan legge fram foreløpige resultater og rubriseringer, basert på en pilotstudie. Auditoriet inviteres til å diskutere våre antakelser om lærerens engasjement som en faktor i forhold til studentens læringsutbytte.

Prosjektet ønsker å besvare følgende spørsmål: Skaper den engasjerte og engasjerende underviser en engasjert student? Fører engasjement til større læringsutbytte? Hvilken rolle spiller læreren? og ikke minst: Hvordan kan man bruke den innsikten vi kan skaffe oss gjennom dette prosjektet til å bli bedre undervisere i universitetssammenheng?

Den engasjerte lærer er en man husker og refererer til både fra sin karriere som elev eller student og som kollega. Fenomenet "engasjement" har opptatt meg profesjonelt som teatermann og som pedagog både gjennom praktiske studier og gjennom forskning. Hovedsiktemålet med dette prosjektet er å utdype forståelsen av hva som skal til for å være en engasjerende og engasjert lærer.

Dette prosjektet springer derfor ut av erfaringer med undervisning i universitetspedagogikk gjennom mange år. Vi vil drøfte og identifisere bestanddeler i "lærerens engasjement" gjennom å undersøke studenters og underviseres reaksjoner på ulike sider av begrepet og fenomenet "engasjement i undervisningen". Det er en rekke ulike faktorer som spiller sammen i konstitueringen av "den engasjerte lærer". Sunnevåg (UiO 2007) identifiserer faktorerene: personlighet, faglig engasjement, pedagogisk engasjement og tekniske ferdigheter, og vi spør oss om dette representerer en tilstrekkelig bred forklaringsramme for begrepet. Et vesentlig spørsmål vil så være å fokusere på om engasjement kan læres eller om viktige sider ved engasjement kan utvikles.

Gjennom kvalitative intervjuer og kvantitative undersøkelser regner vi med å kunne frambringe materiale for å analysere de ulike elementene i den enkelte undervisers "engasjement". Vi vil sette i verk en pilotundersøkelse kommende høst, med intervjuer og spørreundersøkelser, og i løpet av 2011 vil vi sende spørreskjema til 200 studenter og 200 undervisere. Vi vil deretter rubrisere engasjementets bestanddeler, og anviser arbeidsformer for de som vil bevisstgjøre sitt forhold til engasjert og engasjerende undervisning. To av flere teoretiske utgangspunkt vil være læren om retorikken og om skuespillkunsten, og om dramaturgisk analyse.

Studien vil gi oss kunnskap om og skape grunnlag for forbedring av undervisningen i universitetssammenheng. Vi vil også diskutere nødvendigheten av den engasjerte underviser tilstedeværelse mellom studenten og lærestoffet.

HBT och normkritik på schemat!

Tid och lokal	Pass 5, fredag kl 10.30–12.15, Y22
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Workshop
Författare	Sanna Nilsson, Camilla Nylundh,
Lärosäte/Org.	Sveriges Förenade HBTQ-studenter, SFQ
Syfte	HBT-kompetens och normkritik är en kvalitetsfråga i högre utbildning! I denna workshop kommer studerande och undervisande på klientorienterade utbildningar öppna ögonen för inkludering och likabehandling genom fördjupade kunskaper i HBT och normkritisk pedagogik.

HBT-kompetens och normkritik är en kvalitetsfråga i högre utbildning! I denna workshop öppnar studerande och undervisande på klientorienterade utbildningar upp ögonen för inkludering och likabehandlingsarbete genom praktiskt arbete utifrån ett normkritiskt förhållningssätt. Fokus sätts på normer och maktförhållanden i allmänhet och normer kopplade till HBT-frågor i synnerhet.

Sveriges Förenade HBTQ-studenter, ett riksförbund med ca 1000 medlemmar på 17 lärosäten runt om i Sverige, arbetar utifrån normkritiska förhållningssätt för att öka HBT-kompetensen och motverka heteronormativitet i högre utbildning. Att personal och studenter på klientorienterade utbildningar har dessa kompetenser är en kvalitetsfråga och grundläggande för inkludering och motverkande av diskriminering. Denna workshop, som främst riktar sig mot personal och studenter på klientorienterade utbildningar, lär deltagarna bakgrunden till och grunderna i normkritisk pedagogik och låter dem arbeta praktiskt med en mängd olika normkritiska övningar. Dessa syftar dels till att öppna deltagarnas ögon för vilka normer de själva reproducerar och låter sig påverkas av i möte med studenter och personal, men ger även konkreta tips till ett normkritiskt arbete i den högre utbildningen och i kommande yrkesliv. Deltagarna kommer även att få diskutera kring privilegierade maktpositioner - vilka fördelar har en person som är heterosexuell, fullt fysiskt funktionell och av svenskt ursprung och som arbetar/studerar vid vårt lärosäte? Dessutom kommer det talas om den nya diskrimineringslagstiftningen och då främst den nya grunden "könsöverskridande identitet eller uttryck".

Lärare och studenter i morgondagens utbildning – IT, kompetens, flexibilitet och roller

Tid och lokal	Pass 4, torsdag kl 12.45–14.30, U26
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Workshop
Författare	Elisabeth Saalman, Pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, Maria Sunnerstam, Studentavdelningen
Lärosäte/Org.	Göteborgs universitet
Syfte	Syftet är att leda till fördjupad dialog och erfarenhetsutbyte kring olika frågeställningar kopplade till morgondagens lärarroll och kommande studenters behov. Vi vill också bidra till erfarenhetsutbyte och fördjupad dialog kring hur vi möter en snabbt föränderlig framtid på våra lärosäten. Nya kontakter kan knytas och bilda grogrund för fortsatt nätverkande.

Hur kommer framtidens utbildning, undervisning och lärande, att se ut? Hur möter lärarna studenternas förväntningar på – och framförallt behov av – ett bra lärande? Denna workshop riktar sig till lärare, beslutsfattare och studenter med syftet att leda till fördjupad dialog och erfarenhetsutbyte kring ett antal teman med anknytning till ovanstående frågeställningar.

Bakgrund

Vid Göteborgs universitet togs i slutet av 2006 beslut om att en universitetsgemensam lärplattform skulle införas vid lärosätet och nu, våren 2009, är den tillgänglig för alla lärare och studenter - ca 3.000 anställda lärare och professorer samt ca 50.000 studenter. Från och med halvårsskiftet stängs den gamla kursportalen vid Göteborgs universitet och ett intensivt implementeringsarbete gällande den nya lärplattformen pågår.

Vid nyåret 2008 startade även en ny enhet vid Göteborgs universitet – Pedagogisk utveckling och interaktivt lärande – med uppdrag att arbeta med lärares pedagogiska kompetensutveckling. (<http://www.pil.gu.se/>)

När en ny digital resurs införs i den pedagogiska verksamheten uppstår många frågor. Hur utvecklas undervisning och lärande när IT förs in i utbildningen? Vad vinner vi och vad förlorar vi? Hur uppfattas IT i undervisning av lärarna – som rent tekniska, administrativa system eller som pedagogiska verktyg? Vad betyder digital kompetens? Måste lärare kommunicera digitalt med sina studenter? Vilka krav kan – och bör universitetsledningen ställa? På vilka grunder tas beslut i frågor som berör digitala pedagogiska resurser inom högskoleutbildning? Hur kan vi överbygga den pedagogiska klyftan – hur når vi en gemensam pedagogik?

Målgrupp

Universitetslärare, beslutsfattare och personer som arbetar med att utveckla högskolepedagogik - och studenter!

Beskrivning av deltagaraktivitet vid workshop

Frågeställningar:

- Vad menas med digital kompetens och vilken digital kompetens behöver morgondagens lärare?
- Hur kan undervisning och lärande förändras/utvecklas med IT som hjälpmedel i form av exempelvis lärplattformar, sociala medier, öppna lärresurser etc.
- Hur påverkar användning av IT ditt eget pedagogiska upplägg och din undervisning? – konkret erfarenhetsutbyte!
- Vilka krav kan, och bör, lärosätesledningar ställa för att föra den pedagogiska utvecklingen framåt inom högskoleutbildning? På vilket sätt?

Vår workshop avslutas med en sammanfattning där vi gemensamt försöker utvinna budskap och erfarenheter som kan föra utvecklingen framåt och leda till rekommendationer kring hur vi går vidare och möter framtiden.

Tidsram

- Kortfattad inledning där vi introducerar deltagarna till workshoppens syfte.
- Kort redogörelse för nuläget vid Göteborgs universitet samt presentation av de frågeställningar deltagarna får som utgångspunkt för sina diskussioner. Indelning i 4 grupper. Vi ber grupperna tänka på att anteckna frågeställningar/kommentarer som kommer fram under diskussionen.
- Gruppvisa diskussioner 50 min. Insamling av gruppernas anteckningar.
- Kaffe 15 min och diskussion kring utfallet av workshopen
- Erfarenhetsspridning mellan grupperna, 5 minuter per grupp. Totalt 20 minuter
- Sammanfattning/avslutande ord från workshopledarna 10 min
- Kunskapsbildning startad. Workshopen sammanfattas och dokumenteras.

Pass 6: Fredag kl 13.30–14.30

P: Presentation

WSH: Workshop

RBS: Rundabordssamtal

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Höger hörsal	P	"Det löser sig under studiernas gång" Staffan Andersson, UU, Jonas Forsman, UU, Cedric Linder, UU	184
	P	Högre utbildning för alla? Universitetslärares uppfattningar om och erfarenheter av undervisning av funktionshindrade studenter. Anna-Lena Eriksson Gustavsson, LiU, Lotta Holme, LiU	185
	P	Identifying best practise on Student Evaluations of Teaching (SETs) within a Swedish context Ian Brown, SU	186
Polstjärnan	RBS	Grupphandledning för att höja kvalitet och genomströmning på examensarbeten Kerstin Frenckner, KTH	187
U26	RBS	Vilka avtryck i verksamheten sätter behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning? Ett projekt med Högskolan Kristianstad och Malmö Högskola i samverkan Leif Karlsson, HKr, Britten Ekstrand, HKr, Anne-Charlotte Ek, MaH, Malin Ideland, MaH, Claes Malmberg, MaH,	189
Y22	RBS	Projektkurser som pedagogisk modell: När vi dit vi vill? Mattias Wiggberg, UU, Mats Daniels, UU	190
Spelbomskan	P	Vad gör en bra lärare bra? – Verktyg för reflektion kring lärarkvalitet Jöran Rehn, UU	191
	P	Populärvetenskapligt skrivande som didaktiskt redskap Susanne Pelger, LU, Sara Santesson, LU, Gunlög Josefsson, LU	192
Mimer	RBS	Hur kan informationsresurser integreras i ett Personal Learning Environment (PLE)? Åsa Forsberg, LU, Lena Landgren, LU	193
Y21	P	Formativ examination som ett verktyg för lärande Maria Weurlander, KI, Roy Andersson, LU, Anna Axelsson, LU, Håkan Hult, KI, Annika Wernerson, KI	194
	P	Självständiga arbeten – bedömning av process och produkt Henriette Lucander, Hans Lekeberg, Erik Ingemansson, Helena Ondrus (alla MaH)	195
	P	Erfarenheter av peer review online som stöd för kollaborativt lärande Agneta Hult, UmU, Monica Liljeström, UmU	196

 Tema 1: Utvärdering och kvalitetsarbete

 Tema 2: Verktyg för lärande

 Tema 3: Examination och bedömning

 Tema 4: Studentdialog

 Tema 5: Samverkan

 Tema 6: Växelverkan forskning - undervisning

 Tema 7: Rum för lärande

 Tema 8: Lärarkompetens

Lokal	Form	Rubrik och medverkande	Sidan
Y12	RBS	Lärandemål och betygskriterier för en nytvecklade kurs som examineras via projektuppgifter. Lina von Sydow, UU	197
Bergsmannen	P	Är plagiering ett resultat av kulturella krockar? I så fall, vad betyder det för undervisningen? Anders Berglund, UU, Tony Clear, Auckland University of Technology	198
	P	IT som pedagogisk resurs när förskola/skola möter högskoleutbildning Susanne Gustavsson, HS	199
Y10	P	Att bli matematisk: Matematisk subjektivitet och genus i lärarutbildningen för de yngre åldrarna Anna Palmer, SU	200
	P	Uppsatser som examination, som lärande eller som växande Eva Hagström, ÖU	201
	P	Mer student innsats i gruppearbeid – et prosjekt om forebygging av sosial loffing Rune Høigaard, Univ i Agder, Petter Mathisen, Univ i Agder	202
Y11	RBS	Normen om en icke-normativ lærarutbildning! Är den möjlig eller rentav ønskværdig? Elisabeth Hultqvist, SU, Kajsa Ohrlander, SU	203
Kungsstenen	RBS	Vad innebär pedagogisk skicklighet i vår tid? Linda Barman, KI, Ann-Kristin Sandberg, KI, Maria Weurlander, KI	204
Vänster hörsal	P	E-lärande med stöd av sociala medier Anders Söderlund, LTU, Susanne Sahlin, MiU	205
	P	Vad är det att undervisa "etiskt"? Om etik för universitetslärare Pia Nykänen, GU	206
Y20	RBS	Vilket stöd behövs i rollen som pedagogisk ledare? Maja Elmgren, UU, Ann-Sofie Henriksson, UU, Sven B Eriksson, UmU Per-Olof Ågren, UmU	207

"Det löser sig under studiernas gång"

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Höger hörsal
----------------------	---

Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
-------------	-----------------------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Staffan Andersson, Jonas Forsman, Cedric Linder
-------------------	---

Lärosäte/Org.	Fysikens didaktik, Institutionen för fysik och astronomi, Uppsala universitet
----------------------	---

Syfte	Deltagarna kommer att få bättre insikt om förändringar av studenters förhållningssätt till högre utbildning och vilka konsekvenser det kan få för våra utbildningsprogram samt möjlighet att diskutera detta med andra som är intresserade av dessa frågor.
--------------	---

Med olika forskningsresultat från civilingenjörsutbildningar som illustration öppnar vi upp för diskussion kring förändringar av studenters förhållningssätt till högre utbildning och vilka konsekvenser det kan få för våra utbildningsprogram.

Studenters förhållningssätt till högre studier präglas allt mer av identitetsbekräftelse (Schreiner, 2006) och utbildningskonsumtion (Friis Johannsen, 2007). För många är studierna ett medel för att utveckla eller manifestera en identitet. Schreiner (2006) sammanfattar: When young people choose an education or profession, they express at the same time key components of their identity.

Andelen nybörjarstudenter som tagit civilingenjörsexamen efter fem år halverades från 38% i 1980-talets mitt till 19% vid 2000-talets början. Andelen som tagit examen efter sju år har däremot bara minskat från 60% till 55%. Idag tar alltså nästan lika många studenter en civilingenjörsexamen, men de tar längre tid på sig. Med resultat från olika studier vill vi illustrera hur det förändrade förhållningssättet bidrar till att det tar allt längre tid för civilingenjörsstudenter att nå sin examen. Att finna ett yrke har för många blivit något som "löser sig under studiernas gång".

En enkätstudie för nybörjare på ett civilingenjörsprogram i teknisk fysik visade att 65 % hade som främsta mål att just gå utbildningen. Övriga hade mer långsiktiga mål, som exempelvis yrkesarbete.

Flera studenter uttrycker en osäkerhet i att välja rätt i det stora utbildningsutbudet med fler än 65 olika civilingenjörsprogram och otaliga andra utbildningar att välja på. Ett sätt att hantera detta utbud är mobilitet mellan utbildningar. Analys av studiebanor för en kull på teknisk fysik från 2006 visade att 30 % av studenterna läst vid andra utbildningsprogram tidigare och/eller lämnade programmet för att läsa ett annat.

En intervjustudie visade att många av studenterna ansåg att det inledningsvis var minst lika viktigt att engagera sig i kår, studentliv och annat för att utveckla sig som person. Senare under studietiden kunde man fokusera sig, hitta en inriktning och avsluta studierna.

Den inriktning som studenterna vill ha finns inte alltid inom civilingenjörsprogrammens struktur. Därför väljer de att bredda sig med andra kurser, exempelvis i ekonomi, språk, juridik och datavetenskap.

Detta är några faktorer som bidrar till att tiden som studenterna behöver för att nå sin civilingenjörsexamen ökar. Dagens studenter läser allt oftare främst för att "bli någon" och det är något som ofta tar både längre tid och andra vägar än vad de som planerat utbildningarna förväntat sig.

Referenser

Friis Johannsen, B. (2007). Attrition in University Physics. Uppsala University, Uppsala.

Schreiner, C. (2006) EXPLORING A ROSE-GARDEN Norwegian youth's orientations towards science – seen as signs of late modern identities. Oslo University, Oslo.

Högre utbildning för alla? Universitetslärares uppfattningar om och erfarenheter av undervisning av funktionshindrade studenter

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Höger hörsal
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Anna-Lena Eriksson Gustavsson, Lotta Holme
Lärosäte/Org.	Linköpings universitet
Syfte	Syftet är att deltagarna ska öka sina kunskaper om de dilemman som akademiska lärare ställs inför vid undervisning och examination av funktionshindrade studenter

Denna presentation diskuterar, mot bakgrund av aktuell lagstiftning, akademiska lärares uppfattningar om och erfarenheter av att undervisa funktionshindrade studenter. Genom intervjuer i fokusgrupper har olika dilemman framkommit; dilemman som lärare ställs inför och som måste hanteras i den pedagogiska vardagen. Dilemmasituationer uppstår både vad gäller undervisning och examination.

Syftet med projektet är att studera akademiska lärares uppfattningar om och erfarenheter av undervisning av funktionshindrade studenter inom den högre utbildningen (högskola och universitet). Projektet bidrar med en diskussion om lärares uppfattningar och erfarenheter samt om undervisningssammanhang och det dagliga pedagogiska arbete som dessa lärare utför. I fokus står lärares kännedom om lagstiftningen på området, deras kunskaper om lika villkor och tillgänglighet vid högskolan och deras erfarenheter av att anpassa undervisning och examination till funktionshindrade studenter. Projektets bakgrund är den nya diskrimineringslagstiftningen från 1 januari 2009. Denna lag kräver att högskolan erbjuder lika villkor och tillgänglighet, särskilt stöd till funktionshindrade studenter samt motverkar diskriminering och kränkande särbehandling av olika kategorier av studenter.

Antalet funktionshindrade studenter har ökat i Sverige om man ser till antalet beslut om särskilt stöd under de senaste 10 åren. Att undervisa och examinera dessa studenter är en utmaning. Forskning har visat att lärares betydelse för denna studentgrupps lyckade studieresultat är stor, men det finns inte någon tidigare forskning om lärares perspektiv på dessa frågor. Genom intervjuer i fokusgrupper har erfarenheter av undervisning av funktionshindrade studenter framkommit och uppfattningar om detta arbete kan urskiljas.

Studiens resultat visar att lärare ofta känner osäkerhet och menar sig ha otillräcklig handlingsberedskap. De känner till lagstiftningen, men bara i viss utsträckning, och området upplevs som komplicerat. Det finns en rädsla för att göra fel och bli anmäld. Resurserna för detta arbete upplevs som otillräckliga och arbetsbördan sägs öka. Ett problem är alltför liten information och bristande öppenhet, såväl från studenternas sida som från administrationen.

Studiens resultat visar också att lärare ställs inför flera dilemman både vad gäller undervisning och examination av funktionshindrade studenter. Intervjuerna i fokusgrupperna visar att dilemman uppstår till exempel vad gäller kvalitet och rättvisa i undervisningen. Akademiska lärare vill inte göra avkall på vetenskapliga krav och dessa ställs ibland mot kraven på likabehandling och lika villkor. Detta ställs på sin spets i samband med examinationer.

En iakttagelse är att funktionshindrade studenter sällan diskuteras i termer av variation, olikhet eller tillgång i studentgruppen. Däremot ifrågasätts inte funktionshindrade studenters rätt att studera, och att tillgängliggöra högskolan för denna kategori studenter ses som en angelägen uppgift.

Identifying best practise on Student Evaluations of Teaching (SETs) within a Swedish context

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Höger hörsal
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Presentation
Författare	Ian Brown
Lärosäte/Org.	Stockholms universitet
Syfte	The audience will realise the range of approaches used in SET exercises. Using examples from personal experience and a review of practice the audience will understand the uniqueness of each course, program and institution and critically evaluate the application of SET methodologies.

In this presentation a review of current evaluation methods and policies will be given and best practice(s) identified for a given set of circumstances.

In this paper I attempt to identify the best practise for course evaluations involving Student Evaluations of Teaching (SET) in the context of a Swedish university. All tertiary education institutes in Sweden are required to perform student evaluations of teaching. I attempt to identify the best practises for course evaluation, in light of the legal requirement for SET in Swedish tertiary education. Using the pedagogic literature and information from tertiary institutions, I attempt to reconcile the problems of SET and the logistic constraints of modern teaching with the benefits SET and reflective practice can bring to teaching and learning. Using a review of methods for a range of institutions and examples from personal experience I show how difficult formative evaluation can be on short courses, particularly at the advanced level, and yet how vital such evaluations can be in guiding learning, reassuring the student body and focusing teaching. Approaches such as Peer Assessment of Teaching (POT) whilst potentially beneficial on longer courses are impractical on 7,5 hp courses leading to a reliance on student questionnaires. The availability of technological solutions has led to a rise in the use of such methods generally improving the volume of feedback from students. However, such approaches may monopolise SETs reducing innovation, homogenising feedback and limiting self expression. This paper argues that care must be taken to limit the standardisation of SETs and to monitor the impact of web-based questionnaires on feedback quality.

Grupphandledning för att höja kvalitet och genomströmning på examensarbeten

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Polstjärnan
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Kerstin Frenckner
Lärosäte/Org.	Skolan för datavetenskap och kommunikation, KTH
Syfte	Syftet med samtalet är att diskutera om och hur grupphandledning kan fungera för att höja genomströmning och kvalitet på examensarbeten på avancerad nivå.

För att höja genomströmning och kvalitet på våra examensarbeten på avancerad nivå har vi infört grupphandledning med fasta start- och sluttidpunkter. Genom att studenterna i gruppen nära följer varandras arbete ska de stimulera varandra att hålla tidsramar och göra ett bättre arbete. Vi diskuterar förtjänster och fällor med detta arbetssätt.

Ett stort problem på KTH, Skolan för datavetenskap och kommunikation, är att genomströmningen på examensarbeten på avancerad nivå är alltför låg. Ungefär 30% av de studenter som påbörjar ett examensarbete fullföljer inte och av dem som fullföljer är mediantiden cirka 10 månader. Detta innebär såväl problem och misslyckanden för studenterna som försämrad ekonomi för skolan.

Vi kräver individuella rapporter och vill fortsätta med det för att säkerställa att varje student når lärandemålen. Skolan tillsatte våren 2008 en arbetsgrupp med mig som sammankallande. Efter många diskussioner enades vi om att försöksvis införa grupphandledning med fasta start- och sluttidpunkter.

Vad innebär grupphandledning?

En grupp består av upp till fem exjobbare och alla i gruppen har samma handledare. Grupphandledning innebär att gruppen och handledaren träffas vid ett antal schemalagda tillfällen under arbetets gång och diskuterar exjobben tillsammans. Förutom detta kommer det givetvis att finnas möjlighet att träffa handledaren på egen hand och diskutera exjobbet.

Varje grupphandledningstillfälle har ett speciellt tema och syfte. Inför varje gruppträff ska gruppdeltagarna skicka varandra och handledaren ett dokument som visar på ytterligare ett steg framåt i arbetet med exjobbet. Exakt vad som ska produceras till varje tillfälle meddelar handledaren. Det kan t.ex. vara en detaljerad specifikation och tidplan eller en plan för genomförandet (rapportens metoddel). Varje gruppdeltagare läser och kommenterar de andra gruppdeltagarnas dokument före mötet.

Det är upp till handledaren att bestämma antalet grupphandledningstillfällen. Schemat fastställs vid första grupphandledningstillfället.

Det är obligatorisk närvaro vid samtliga grupphandledningstillfällen.

Fasta start- och sluttidpunkter

Det finns flera starttillfällen varje termin då studenterna kan sätta igång sitt exjobb. För varje starttillfälle finns ett fast presentationstillfälle, som tillkännages samtidigt som starttillfället. Målsättningen är att alla ska presentera sina exjobb vid detta tillfälle.

Diskussionspunkter

Vi har försökt att efterlikna arbetslivet där man har fasta leveransdatum för specificerade delar av ett projekt. Är detta rätt väg? Vi har försökt att få gruppen att stimulera och uppmuntra medlemmarna att jobba på. Hur kan man uppmärksamma de studenter för vilka detta inte fungerar?

Finns det bättre sätt än grupphandledningen att få studenterna att stimulera varandra?

Om någon student halkar efter finns möjligheten att flytta vederbörande till en senare startande grupp. Är detta bästa vägen?

Om alla studenter som börjar exjobba vid en viss tidpunkt får samma handledare kan denna inte ha specialistkompetens just på det exjobbaren håller på med utan får mer en akademiskt coachande roll. Innebär detta problem?

Vilka avtryck i verksamheten sätter behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning? Ett projekt med Högskolan Kristianstad och Malmö Högskola i samverkan

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, U26
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordsamtal
Författare	Leif Karlsson, LärandeResursCentrum, HKr, Britten Ekstrand, LärandeResursCentrum, HKr Anne-Charlotte Ek, Akademiskt lärarskap, MaH, Malin Ideland, Akademiskt lärarskap, MaH, Claes Malmberg, Akademiskt lärarskap, MaH
Lärosäte/Org.	Högskolan Kristianstad, Malmö Högskola
Syfte	Deltagarna ges möjlighet att ta del av projektet och de mer specifika frågeställningar som utvärderingen syftar till att belysa. Genom samtalet fångas olika former och metoder för uppföljning och utvärdering av BHU upp och möts i ett reflekterande erfarenhetsutbyte för ömsesidig kunskapsutveckling inom fältet.

Kristianstad och Malmö Högskolas pedagogiska utvecklingsenheter har startat ett gemensamt projekt för att studera vilka avtryck de behörighetsgivande högskolepedagogiska kurserna sätter i verksamheten. Syftet är att utveckla former och metoder för uppföljning av kurserna samt att utvärdera utfallet av dem på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Behörighetsgivande utbildningar i högskolepedagogik (BHU) har bedrivits vid olika universitet och högskolor sedan en tid tillbaka. Numera omfattar de nästan uteslutande 15 hp eller motsvarande veckor där poängkurser inte finns.

Kristianstad och Malmö Högskolas pedagogiska utvecklingsenheter har startat ett gemensamt arbete för att utveckla BHU. Som en följd av samarbetet och det ömsesidiga kollegiala utbytet har intresset inriktats mot frågor kring vilka avtryck de behörighetsgivande kurserna sätter i verksamheten. Effekten av dessa utbildningsinsatser har sällan eller aldrig utvärderats. Följande specifika frågeställningar är härvidlag av stort intresse att studera:

- Vilka avtryck sätter kurserna vad gäller den enskilde lärarens undervisning?
- Vilket inflytande får de på samarbetet med kollegor, verksamhetsföreträdare och pedagogisk ledning?
- Vilken påverkan har utbildningsinsatserna på organisationen som högskolepedagogisk miljö?

Att utvärdera dessa frågor är angeläget och har ett stort stöd inom respektive lärosäte. Syftet kan sägas vara tvåfalt:

- Att utveckla former och metoder för uppföljning av de högskolepedagogiska kurserna tillämpliga på båda lärosätena och i bästa fall även med en nationell tillämplighet
- Att utvärdera utfallet av dem på individ, grupp och organisationsnivå (se ovan)

I rundabordsamtalet ges deltagarna möjlighet att ta del av Högskolan Kristianstads och Malmö Högskolas projekt och de mer specifika frågeställningar som utvärderingen syftar till att belysa. Genom samtalet kan man fånga upp olika former och metoder för uppföljning och utvärdering av BHU som för närvarande finns vid olika lärosäten i Sverige och låta dessa mötas i ett reflekterande erfarenhetsutbyte för ömsesidig kunskapsutveckling inom fältet.

Rundabordsamtalet vänder sig inte bara till dem som aktivt arbetar med högskolepedagogisk utbildning utan även till dem som har ett mer generellt intresse av de högskolepedagogiska frågorna och dess relevans inom akademien. Att högskolepedagogisk utbildning har en god kvalitet och uppfattas som meningsfull för såväl deltagande lärare som högskolan som organisation är väsentligt för att BHU ska ses som en viktig del av högskolan verksamhet. Den behörighetsgivande högskolepedagogiska utbildningen ska inte vara något "man är tvungen att genomgå" utan något som verkar utvecklande på högskolans pedagogiska verksamhet och som fyller en viktig funktion i högskolelärares professionalisering. I ett rundabordsamtal kan dessa frågor bearbetas i kollegial anda.

Projektkurser som pedagogisk modell: När vi dit vi vill?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y22
Tema	1 Utvärdering och kvalitetsarbete
Form	Rundabordssamtal
Författare	Mattias Wiggberg, Mats Daniels
Lärosäte/Org.	Institutionen för informationsteknologi, Uppsala universitet
Syfte	Efter rundabordssamtalet ska deltagarna ha; - reflekterat över projektkursers pedagogiska värde, samt - fått en illustration av ett sätt att undersöka det pedagogiska värdet.

Utifrån en aktuell avhandling i informationsteknologi illustreras utmaningar med att få projektkurser att bidra till goda och effektiva lärandemiljöer.

Inom högre utbildning i informationsteknologi är det idag populärt att inkludera projektkurser som en förberedelse för studenternas kommande professionella karriär. För att kröna de kunskaper och färdigheter som en IT-utbildning gett brukar en Capstonekurs i form av ett större projekt ingå i slutet av de fleråriga utbildningsprogrammen. Dessa kurser är mycket komplexa lärandemiljöer. Inte sällan finns det flera och motstridiga uppfattningar om hur de ska genomföras för att nå de uppställda lärandemålen. Det här rundabordssamtalet ägnas åt kontrasten mellan studenternas erfarenhet från och lärarnas förväntningar på dessa projektkurser.

I sin avhandling har Wiggberg (2010) visat på utvecklingsområden inom projektkurser. Två resultat från avhandlingen är: att tillämpa en projektmodell från industrin ger inte nödvändigtvis det önskade lärandet; och att oklara mål och prioriteringar förbryllar och hindrar de önskade lärandeprocesserna. Speciellt finns det en slitning hos studenterna mellan att uppnå det önskade resultatet med projektet och att prioritera lärandet. Svårigheterna att lyfta lärandet som viktigt påverkar lärandeutfallet för alla medlemmar i projekten. En annan motsättning är den mellan att fördjupa sig inom ett arbetsområde eller bredda kunskapen genom att ta sig an en mindre van uppgift. Denna motsättning leder också till val där möjligheten till gemensamt lärande i projekten påverkas.

Resultaten i avhandlingen kan användas för att utveckla lärandemiljöerna i projektgrupper. Det är framförallt tre lärdomar som är centrala.

- 1) Lärandemålen behöver få en central roll i projektens planering, examinationsmål och den motivation som kommuniceras under projektet.
- 2) Det är viktigt att minimera den upplevda stressen i projektgrupperna då denna leder till att lärandemekanismerna delvis åsidosätts.
- 3) Lärandedelen i projekten bör ges en framträdande roll under hela projektet, gärna genom en dialog kring detta med studenterna i projekten.

Att medvetandegöra de lärandeprocesser som ligger till grund för projekten och legitimiteten i dem, skulle i många fall skapa en betydligt högre verkningsgrad i fråga om lärandet i projekten.

Vad gör en bra lärare bra?

– Verktyg för reflektion kring lärarkvalitet

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Jöran Rehn
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet
Syfte	Syftet med denna presentation är att introducera åhörarna till ett web-baserat material (övningar/ metoder samt litteratur) för reflektion kring samt identifiering och utveckling av olika professionella kvaliteter hos lärare. Målet är att åhörarna får kännedom om web-siten, dess innehåll och möjligheter, samt inspireras att använda materialet i sin egen professionella verksamhet.

Lärares kvalitet är av avgörande betydelse för utbildningskvalitet och studenternas studieresultat, men alltför sällan är lärarprofessionen själv med och diskuterar/definierar vad som är god lärarkvalitet. En website, framtagen inom ett EU-projekt, med olika verktyg för reflektion kring samt identifiering och utveckling av olika professionella kvaliteter hos lärare presenteras här.

Bakgrund: Lärares kvalitet är av avgörande betydelse för stärkandet av kvaliteten i undervisningen och för studenternas studieresultat. Betydelsen återspeglas i att lärarutbildning och lärares kvalitet alltmer står i fokus i den politiska debatten och i olika utbildningsreformer. Det är dock sällsynt – i såväl ett europeiskt som ett nationellt perspektiv – att lärare aktivt medverkar i det formella definierandet och/eller den formella diskussionen kring vad som egentligen är kvalitet i den egna professionen; Vilka indikatorer som är relevanta för att beskriva en bra lärare eller för att planera en professionell utbildning/utveckling av lärare.

För att stärka lärares självkänsla, intresse och förmåga att aktivt delta i debatten kring deras egen profession, startades 2006 ett treårigt EU-finansierat projekt (Europa-kommissionens Socrates-program) med medverkande från 21 lärosäten i 12 olika EU-länder, "The ITQ-project". Projektet syftade till att stärka lärares samsyn och professionalism genom att utveckla verktyg – samt en fortbildningskurs – som stimulerar identifiering, reflektion och utveckling av olika professionella kvaliteter hos lärare. Målet var att på en web-site kunna publicera en "toolbox" med utprövade verktyg för reflektion kring lärares kvalitet, en färdigplanerad (och utprövad) fortbildningskurs samt relevant litteratur i form av egna artiklar samt länkar. I slutet av år 2009 var denna web-site klar och materialet tillgängligt (gratis) för lärare, lärarutbildare och pedagogiska utvecklare – men även andra intressenter i utbildningsverksamhet.

Innehåll:

Under presentationen kommer ITQ-projektet att presenteras (medverkande, uppläggning och tillvägagångssätt etc) relativt kortfattat. Huvuddelen av tiden ägnas åt att redovisa projektets resultat genom demonstration av web-sidan och dess innehåll:

- De utvecklade och utprövade verktygen/metoderna som alla stimulerar reflektion kring lärarkvalitet (Vad är lärarkvalitet?) samt identifiering av indikatorer för lärarkvalitet (Hur observera lärarkvalitet?). Verktygen/metoderna är indelade i fyra olika kategorier – utgående från olika "källor" för reflektion som stimulerar olika lärstilar – och exempel på dessa redovisas i termer av mål/målgrupper, metod, användningsbetingelser och variationsmöjligheter.
- Den utvecklade och utprövade fortbildningskursen (ready-to-use) vars uppläggning innebär tillämpning av ett antal av de utvecklade verktygen samt incitament för fortsatt professionell utveckling.
- Artiklar och länkar till dokument och litteratur med bäring på reflektion kring lärarkvalitet.
Avslutningsvis ges möjlighet till frågor och/eller en kort diskussion om materialets användbarhet i pedagogiskt utvecklingsarbete och i kollegial kompetensutveckling.

Målgrupp för denna presentation är pedagogiska utvecklare, pedagogiska ledare och lärare verksamma i högskolan, men även andra konferensdeltagare är välkomna!

Populärvetenskapligt skrivande som didaktiskt redskap

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Spelbomskan
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Presentation
Författare	Susanne Pelger, Naturvetenskapliga fakulteten, Sara Santesson och Gunlög Josefsson, Nordiska språk, Språk- och litteraturcentrum
Lärosäte/Org.	Lunds universitet
Syfte	Presentationens syfte är att visa på möjligheten att använda populärvetenskapligt skrivande som medel för lärande och som tankeredskap för att byta perspektiv. Vi diskuterar hur det populärvetenskapliga skrivandet kan bidra till att öka kvaliteten i utbildningen, men också hur det kan utveckla studenters och forskares förmåga att skriva vetenskapliga texter.

Vi har analyserat populärvetenskapliga sammanfattningar som biologistudenter har skrivit av sitt examensarbete. Här presenterar vi texternas styrkor och svagheter och lyfter utifrån dessa fram det populärvetenskapliga skrivandets värde som didaktiskt redskap. Genom att generalisera, spekulera och tydliggöra ämnets relevans i samhället kan studenten utveckla en vidare förståelse av sitt ämne.

En viktig färdighet hos naturvetare är att kunna kommunicera sin verksamhet i skilda sammanhang och med olika målgrupper. Detta är också en av de kompetenser som tydligast efterfrågas av tänkbara arbetsgivare. Förmågan att uttrycka sig i tal och skrift kan därför ha stor betydelse för en naturvetares möjligheter att bli anställd. Vi har i ett tvärvetenskapligt s.k. frömedelsprojekt, finansierat av medel från Lunds universitet, undersökt hur väl biologistudenter lyckas med uppgiften att skriva populärvetenskapligt (1). Syftet med projektet har varit att identifiera studenternas styrkor och svagheter, samt att lyfta fram det didaktiska värdet av populärvetenskapligt skrivande i utbildningen (2). Målet är att utarbeta en modell för hur kommunikationsträning kan integreras i de naturvetenskapliga utbildningarna.

Undersökningens empiriska material består av ca 300 populärvetenskapliga sammanfattningar av examensarbeten i biologi, var och en i en ursprunglig version och en version som har reviderats efter återkoppling. Ett slumpmässigt urval av 25 texter har analyserats med utgångspunkt i följande frågor: Hur är texterna uppbyggda? Hur appellerar de till läsaren? Hur situations- och läsaranpassade är texterna? Hur korrekta är texterna? Analysmallen bygger på den modell för textanalys som presenteras av Hellspong och Ledin (3).

I konferenspresentationen ger vi exempel på styrkor och svagheter i studenternas texter och diskuterar olika möjligheter att utveckla kommunikationsträningen i de naturvetenskapliga utbildningarna. Vi poängterar det didaktiska värdet av att använda samtal och skrivande som tankeredskap och att träna populärvetenskaplig kommunikation redan tidigt under utbildningen (4; 5). Vi diskuterar också kopplingen mellan vetenskapligt och populärvetenskapligt skrivande och lyfter fram det populärvetenskapliga skrivandet som ett redskap för att utveckla förmågan att skriva vetenskapliga texter (6).

Referenser

1. Pelger, S., Santesson, S. & Josefsson, G. 2009. Naturvetare skriver populärvetenskap. Lund, Lunds universitet. ISSN 1652 5754.
2. Dysthe, O., Hertzberg, F. och Hoel, T.L. 2002. Skriva för att lära. Lund, Studentlitteratur.
3. Hellspong, L. och Ledin, P. 1997. Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys. Lund, Studentlitteratur.
4. Vygotskij, L. 1987. The collected works of L.S. Vygotskij. Volume 1. Problems of general psychology. Rieber, R.W. & Carton, A.S. (red.). New York och London, Plenum Press.
5. Wolrath Söderberg, M. 2003. Finns det genvägar till klokhet? Retorik som konsten att överväga. Lund, Studentlitteratur.
6. Kelly, G.J. & Bazerman, C. 2003. How students argue scientific claims: A rhetorical-semantic analysis. Applied Linguistics 24: 28–55.

Hur kan informationsresurser integreras i ett Personal Learning Environment (PLE)?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Mimer
Tema	2 Verktyg för lärande
Form	Rundabordssamtal
Författare	Åsa Forsberg, Lena Landgren
Lärosäte/Org.	Biblioteksdirektionen, Lunds universitet
Syfte	Att ge deltagarna möjlighet att dels reflektera över bibliotekens roll i universitetens lärandemiljöer, dels utbyta erfarenheter inom området.

Hur ska informationsresurser integreras i personliga lärandemiljöer för att på bästa möjliga sätt bidra till studenters lärande? Vid Lunds universitet diskuteras dessa frågor i samband med ett förestående projekt kring PLE.

Vid Lunds universitet pågår ett projekt med syfte att undersöka möjligheterna för en universitetsgemensam men ändå personlig lärandemiljö, PLE. Projektet vill bl.a. belysa hur web 2.0-applikationer kan utnyttjas för att inbjuda till olika slags lärmöjligheter. Digitala verktyg som bloggar, mediadelening och podcasting och andra slags kollaborativa verktyg ska erbjudas lärare och studenter för såväl kommunikation som interaktion. Det handlar alltså inte om ett monolitiskt LMS utan en miljö som är både flexibel och öppen och som kan skräddarsys efter användarnas behov och önskemål.

Informationsresurser utgör en viktig del i ett sådant PLE. Men vilka typer av resurser bör inkluderas? Är det bara bibliotekens egna resurser, t ex den lokala bibliotekskatalogen och det elektroniska biblioteket, som bör ingå eller kan det vara olika slags verktyg för att söka, värdera, hantera och använda information? Hur ska dessa olika resurser i så fall integreras så att de bidrar till studenternas lärande? Ska de t.ex. finnas bland övrigt kursmaterial eller ges ett eget utrymme i form av en 'biblioteksflik'?

Vårt rundabordssamtal syftar till att ge deltagarna möjlighet att dels reflektera över bibliotekens roll i universitetens lärandemiljöer, dels utbyta erfarenheter inom området. Efter en inledning får deltagarna i mindre grupper reflektera kring frågeställningen VAD ska biblioteken bidra med i universitetens lärandemiljöer (vilka slags resurser) för att därefter ges möjlighet att utifrån frågeställningen HUR ska informationsresurser integreras diskutera på vilket sätt informationsresurser ska synliggöras i lärandemiljöer som PLE. Samtalet avslutas med att gruppen fångar upp och dokumenterar reflektioner och konkreta förslag som framkommit vilka, förhoppningsvis, kan komma att fungera som underlag för vidare diskussioner vid deltagarnas olika arbetsplatser.

Disposition: Inledning: 10 min

Frågeställning VAD ska biblioteken bidra med i universitetens lärandemiljöer: 10 min (reflektion i par eller grupper om tre)

Diskussion i helgrupp: 10 min

Frågeställning HUR ska informationsresurser integreras: 10 min (reflektion i par eller grupper om tre men i annan sammansättning än under första diskussionspasset)

Diskussion i helgrupp: 10 min

Avslutning: 10 min

Formativ examination som ett verktyg för lärande

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y21
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Maria Weurlander, KI; Roy Andersson LTH Anna Axelsson, LTH; Håkan Hult, KI Annika Wernerson KI
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet och Lunds tekniska högskola
Syfte	Vi vill att deltagarna skall förstå hur formativa examinationer bidrar till studenternas lärande men också reflektera över hur olika typer av formativa examinationer skulle kunna användas i deras egen kontext och kultur.

Data från två lärosäten om hur studenter upplever olika former av formativ examination visar att de påverkar motivationen positivt, bidrar till en medvetenhet om vad man kan samt påverkar vad och hur man lär sig. Dessutom finns intressanta skillnader som kan bero på examinationens form, studentkulturen och kontexten.

Syftet med detta projekt är att bättre förstå hur studenter upplever olika former av formativ examination. Vi har samlat data i form av individuella skriftliga reflektioner och gruppintervjuer från tre olika formativa examinationer från två lärosäten med olika studentgrupper:

- en individuell skriftlig dugga med kortsvarsfrågor av faktakaraktär (läkarstudenter, KI)
- en muntlig dugga där studenter i grupp löser uppgifter som kräver problemlösning (läkarstudenter, KI)
- en skriftlig kamratgranskad delmålskontroll av problemlösningsskärmar (civilingenjörsstudenter, LTH)

Dessa formativa examinationer utgör etablerade inslag i undervisningen och data har samlats in i nära anslutning till examinationernas genomförande. 17 läkarstudenter som gjort både den individuella och gruppexaminationen har beskrivit sina upplevelser i enkäter med öppna frågor efter var och en av examinationerna och tre gruppintervjuer har genomförts med ytterligare 6-8 studenter i varje grupp. 23 civilingenjörsstudenter har beskrivit sina upplevelser i enkätform och ytterligare sju studenter har deltagit i en gruppintervju ett par dagar efter examinationen. Data har analyserats med hjälp av en kvalitativ tematisk innehållsanalys inspirerad av grundad teori.

Tidigare mer kvantitativa undersökningar av respektive examination har tydligt visat att de alla tre fungerar bra som ett verktyg för studenternas lärande. Denna kvalitativa datainsamling bekräftar detta och genom att samtidigt titta på flera olika examinationer med samma lins erhålls en mer generell bild av studenters upplevelser av formativa examinationer.

Våra resultat visar att formativa examinationer stimulerar studenters motivation att studera, bidrar till att studenterna blir medvetna om vad de kan och inte kan samt påverkar vad och hur studenter lär sig. Resultaten visar dessutom intressanta skillnader som beror på examinationens form, men också troligen på studentkulturen och i vilken kontext examinationen genomförs. Läkarstudenterna på KI upplever det t.ex. positivt för lärandet att få prestera i grupp vilket de normalt inte gör, medan LTH-studenterna upplever det positivt att få prestera individuellt även formativt. Normalt är det oftast den summativa examinationen som är individuell för dem, medan den formativa lärandet oftare sker i grupp/par.

Utifrån våra resultat gör vi reflektionen att formativ examination är bra för studenternas lärande men man måste beakta i vilken kontext och kultur examinationen skall användas.

Självständiga arbeten – bedömning av process och produkt

Tid och lokal	Pass 6, Fred kl 13.30-14.30, Y21
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Henriette Lucander, Hans Lekeberg, Erik Ingemansson, Helena Ondrus
Lärosäte/Org.	Malmö högskola
Syfte	Att försöka ta fram en struktur och systematik för att bedöma examensarbeten av olika karaktär med olika fokus – från design till teknik till samhällsvetenskap.

Examensarbeten med tyngdpunkt på kreativ designutveckling, arbeten i teknisk konstruktion/produktion och arbeten med en samhällsvetenskaplig utgångspunkt ska genomföras i en gemensam struktur och bedömas utifrån en bedömningsmatris. Går det, i en heterogen miljö, att skapa en struktur/lärandemiljö som ger jämförbarhet vid bedömning och förutsägbar kvalitet på självständiga arbeten?

Program som spänner över flera ämnesområden behöver ha större jämförbarhet och förutsägbarhet för bedömning av examensarbeten. Utgångspunkten för projektet är att examensarbeten med tyngdpunkt på kreativ utveckling, arbeten i teknisk konstruktion och produktion och arbeten med en samhällsvetenskaplig utgångspunkt ska genomföras i en gemensam struktur och kunna bedömas utifrån en och samma bedömningsmatris. Projektet genomförs under 2009 och 2010.

Metod:

Del 1 – Litteraturstudier.

Struktur för genomförande, bedömningsplaner och bedömningsmatriser togs fram för examensarbeten vid de olika utbildningarna

Del 2

Bedömningsplan och -matris lämnas ut till studenterna. Under april månad 2010 genomförs seminarier med Produkt-designstudenterna och Medieteknikstudenterna var för sig, men med samtliga lärare ur projektgruppen närvarande. Vid dessa seminarier ska studenternas uppfattning om bedömningsstrukturen diskuteras.

Del 3

Bedömningsplaner och -matriser prövas tvärs över ämnesgränserna under vårterminen 2010.

Externa examinatorer (från andra ämnen inom högskolan samt eventuellt utanför MaH) kommer att bedöma arbeten med utgångspunkt från bedömningsmatris. Likheter och skillnader i bedömning diskuteras vid seminarium.

Erfarenheter av peer review online som stöd för kollaborativt lärande

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y21
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Presentation
Författare	Agneta Hult, Monica Liljeström
Lärosäte/Org.	Umeå universitet
Syfte	Inspiration till mer studentaktiva upplägg och formativa bedömningsformer i kurser på nätet.

Här redovisas ett FoU-projekt som arbetat med peer review i kurser på nätet genom att med inledande kriteriediskussioner och övningar kvalificera studenterna för att göra bedömningar av varandras arbeten under processens gång.

Högre utbildning står inför många utmaningar. Till ständigt ökande studentgrupper ska man erbjuda utbildning som baserad på vetenskaplig kunskapsutveckling och beprövad erfarenhet ska skola studenterna i alltmer komplexa kompetenser och förmågor. För att göra utbildning tillgängligt för så många som möjligt växer också kraven på lärosäten och institutioner att ge nätbaserad utbildning.

Studier av examination och bedömning i högre utbildning på distans eller online visar att en vanlig strategi för att stödja, kontrollera och mäta studenternas lärande är att strukturera kursen i många olika teman med tillhörande examinationsuppgift. Detta förfarande med återkommande lärarfeedback kan jämföras med formativ bedömning, som också diskuteras som "assessment for learning" (Shepard, 2000). Scaffolding är ett annat viktigt begrepp i ett sociokulturellt perspektiv på lärande och bedömning, dvs idén om att en mer kunnig lärare eller student kan stötta novisen att klara av uppgifter som ligger inom den 'närmaste utvecklingszonen', så att novisen kan utveckla redskap för att utföra uppgiften på egen hand nästa gång.

Forskare (tex Sadler, 2007) ser dock viss risk för att formativ bedömning kan skapa lärarberoende och ett fragmenterat och instrumentellt lärande, men menar att dylika negativa effekter motverkas om studenter invigs i den förståelse läraren har av vad som ska läras – alltså det som förväntade studieresultat ska ge uttryck för. Det viktiga är att studenterna utvecklar redskap för att aktivt bedöma hur deras eget och studiekamraternas lärande fortskrider mot dessa mål.

Mot denna bakgrund har vi utvecklat och prövat en modell för att inviga onlinestudenter i underliggande idéer bakom "förväntade studieresultat", genom att de under handledning fått diskutera styrdokument på olika nivåer i relation till förväntade studieresultat och kursens uppgifter. De har därefter fått sätta denna förståelse i arbete genom att granska varandras arbeten under processen att färdigställa examinerande paperuppgifter. Analyser av enkät- och konferensdata från online forum där peer review-aktiviteterna genomförts har hittills visat att peer review i dessa former kan skapa stort engagemang och bidra till motivation för samarbetslärande. Studenterna själva ansåg att peer review-elementet var betydelsefullt för att hjälpa dem förstå och rikta sitt lärande mot förväntade studieresultat. Konferensdata tyder på att kriteriediskussioner liksom peer review stimulerade meta-reflektion kring vad som skulle läras och varför.

Lärandemål och betygskriterier för en nyutvecklad kurs som examineras via projektuppgifter

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y12
Tema	3 Examination och bedömning
Form	Rundabordssamtal
Författare	Lina von Sydow
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	Vi kommer presentera ett sätt att examinera via projektuppgifter. Genom uppgifternas utformning och egna val av studenten kommer vi att med stor säkerhet kunna ge studenten ett adekvat betyg utan ett alltför betungande rättningsarbete. Vi vill genom rundabordssamtalet utbyta erfarenheter kring olika sätt att examinera via projektuppgifter.

För att underlätta rättningsarbetet då examination sker via projektuppgifter har vi utvecklat en modell där studenterna väljer vilket betyg de vill uppnå och därigenom löser uppgifter som kräver olika nivåer på inlärningsdjup. På så sätt behöver läraren endast bedöma om de redovisade uppgifterna uppfyller de ställda kraven på respektive uppgift.

Vi har utvecklat en ny kurs Beräkningsmetoder för problem inom finansiell matematik. Kursen ges på program där studenterna traditionellt examineras via tentamen och obligatoriska laborationer/inlämningsuppgifter. Ofta är det bara tentamenspoängen som är betygsgrundande.

I den här kursen har målet varit att utveckla studenternas färdigheter i att lösa beräkningsproblem som uppstår inom finansiell matematik. Det innebär i huvudsak:

- Att välja beräkningsmetod.
- Implementera metoden i ett datorprogram.
- Köra datorprogrammet och utvärdera de erhållna resultaten.

En traditionell tentamen passar inte som examinationsform och vi valde istället att examinera via projektuppgifter.

Potentiellt kommer ett relativt stort antal studenter att läsa kursen och vi behövde strukturera projektuppgifterna så att betygssättning kan ske på ett rättvisande sätt utan att lärarens arbetsbörda blir alltför stor. Vi löste detta genom att ge studenterna möjlighet att välja nivå på den uppgift de ska lösa för att nå lärandemålen. För att erhålla ett högre betyg väljs uppgifter som kräver ett större inlärningsdjup medan studenter som väljer att bara bli godkända väljer uppgifter som precis examinerar lärandemålen. På så sätt minskar tiden läraren behöver lägga på att bedöma de redovisade arbetenas kvalitet och kan ersättas med att endast bedöma om de uppfyller de ställda kraven på respektive uppgift.

Vi har också varierat redovisningsformer för de olika delprojekten för att dels utveckla studenternas färdigheter i presentationsteknik, dels ge alla studenter med olika inlärningsprofil möjlighet att visa upp sin kompetens. Studenterna redovisar såväl muntligt i seminarieform och genom att ge en del av en föreläsning som skriftligt i rapportform. Vidare har vi ställt olika krav på självständighet i arbetet för att erhålla respektive betyg, för att erhålla ett högre betyg ställs större grad av självständighet. Detta regleras via de uppgifter studenten väljer att göra utifrån de betygsmål han/hon har satt upp.

Under utvecklandet av denna examinationsform blev vi nyfikna på hur man på olika sätt kan examinera via projektuppgifter utan att lärarens arbetsbelastning blir för stor trots att redovisningarna ska betygsättas. Vi vill i ett rundabordssamtal diskutera detta för att utbyta erfarenheter kring i området.

Är plagiering ett resultat av kulturella krockar?

I så fall, vad betyder det för undervisningen?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Bergsmannen
Tema	5 Samverkan
Form	Presentation
Författare	Anders Berglund, Uppsala Universitet; Tony Clear, Auckland University of Technology
Lärosäte/Org.	Uppsala Universitet
Syfte	I denna presentation vill vi peka på de varierande orsakerna till plagiering med utgångspunkt från en pågående studie. Syftet är att diskutera pedagogiska implikationer.

Problem med plagiering återfinns ofta i möten mellan kulturer. Termen "kultur" används här som ett komplext och flerdimensionellt begrepp, där varje individ hör till flera kulturer såsom klassrumskultur, ungdomskultur, akademisk kultur och nationella (eller etniska) kulturer. I denna presentation diskuteras detta med utgångspunkt i en pågående studie.

Plagiering och fusk har diskuterats mycket under de senaste åren. Det har bl a anförts att det är svårare för utländska, icke-västerländska studenter att anpassa sig efter västerländska idéer om akademisk integritet. Dessa studenter har ofta under sin utbildning mött andra värderingar, där respekt för källor och lärare, ofta har uttryckts i att man har repeterat vad dessa auktoriteter har uttryckt (se t ex Nisbett, 2004). De västerländska idéerna om källkritik, originalitet och transparens kan förefalla obegripliga, ja, rent av felaktiga i relation till tidigare erfarenheter.

I ett pågående projekt har vi samlat data om studenters uppfattning om rapportskrivande, fusk och plagiering, från svensktalande förstaårsstudenter i Sverige, internationella masterstudenter i Sverige, och avancerade studenter i datavetenskap vid ett toppuniversitet i Kina. En analys av dessa data ger indikationer på att problem med plagiering kan uppstå vid ett möte mellan två kulturer. Termen "kultur" används här som ett komplext och flerdimensionellt begrepp, där varje individ hör till flera kulturer. (se t ex Clear, in press; Myers & Tan, 2002) Således kan begrepp som klassrumskultur, ungdomskultur, akademisk kultur och nationella (eller etniska) kulturer bli meningsfulla begrepp.

Vår preliminära analys pekar på att en sådan modell kan beskriva den utveckling som sker bland studenterna under sin studieperiod. De svenska nybörjarstudenterna är präglade bl a av en ungdomskultur (se t ex Blum, 2009), där anpassning efter gruppen och stöd till kamrater är viktigt, medan de asiatiska studenterna på en akademiskt mer avancerad nivå, står närmare ett västerländskt, akademiskt synsätt trots de annorlunda kulturella förutsättningarna.

I denna presentation kommer vi kort att presentera den pågående studien och dess resultat, och sedan diskutera de pedagogiska implikationerna med deltagarna. Hur ska vi, som lärare, hantera de komplexa kulturella mötena i universiteten, så att studenterna tillgodogör sig våra värderingar om akademisk integritet?

Blum, S. (2009). *My Word! Plagiarism and College Culture*. Ithaca and London: Cornell University Press.

Clear, T. (in press). Exploring the Notion of 'Cultural Fit' in Global Virtual Collaborations.

Myers, M., & Tan, F. (2002). Beyond Models of National Culture in Information Systems Research. *Journal of Global Information Management*, 10(1), 24 - 32

Nisbett, R. (2004). *The Geography of Thought: How Asians and Westerners Think Differently...and Why*. Free Press.

IT som pedagogisk resurs när förskola/skola möter högskoleutbildning

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Bergsmannen
----------------------	--

Tema	5 Samverkan
-------------	-------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Susanne Gustavsson
-------------------	--------------------

Lärosäte/Org.	Högskolan i Skövde
----------------------	--------------------

Syfte	Presentationen avser att med utgångspunkt i en studie som fokuserar samverkan och verksamhetsutveckling mellan högskola och förskola/skola relaterad till IT diskutera kritiska aspekter och möjligheter. Studien riktas mot utveckling av undervisningsformer och reell samverkan med yrkespraktiker inom lärarutbildning och läraryrke.
--------------	---

Högskolan har erbjudit förskolor och skolor handledning inom IT-relaterade skolprojekt. Syftet med studien är att skapa kunskap om relationen mellan de förutsättningar inom den högre utbildningen (IT-relaterad kompetens, vetenskaplig kompetens och kompetens i verksamhetsutveckling) och den yrkespraktik som den behörige och den blivande läraren deltar i.

Högskolan i Skövde har erbjudit förskolor och skolor handledning och stöd i genomförandet av IT-relaterade skolprojekt. Projekten har varit ett led i att utveckla IT-kompetens i lärarutbildning och förskola/skola. Lärarutbildningen förväntas ge studenten kompetens och verktyg för att både delta i, och kritiskt förhålla sig till förskolans och skolans verksamhetsutveckling. Den blivande läraren ska utveckla kompetens i att identifiera behov, systematiskt planlägga utvecklingsområden, genomföra och utvärdera projekt. Nationella utvärderingar visar att IT-användningen i grund- och gymnasieskola har ökat under 2000-talet. Däremot finns en större tveksamhet om lärares kompetens motsvarar de behov som en IT-relaterad verksamhet eller undervisning kräver. KK-stiftelsen redovisar att lärarutbildningarnas innehåll och undervisningsformer inte har förändrats. Snarare kan man där tala om en mer traditionell och tillbakahållen praktik än en utbildningspraktik i framkant. Detta gäller både studenter och lärare i lärarutbildningen. Nationella utvärderingar ger dock främst en bild av attityder och användning. De saknar en mer fördjupad analys av IT i relation till undervisning och lärares förändrade yrkespraktik. Syftet med studien är att skapa kunskap om relationen mellan de förutsättningar den högre utbildningen skapar (IT-relaterad kompetens, vetenskaplig kompetens och kompetens i verksamhetsutveckling) och den yrkespraktik som den behörige och den blivande läraren deltar i och förhåller sig till. Målet är att identifiera kritiska aspekter och möjligheter som lärarutbildningens praktiker gemensamt ger förutsättningar för. Studien har en kritisk ansats då den utmanar och granskar attityder och mönster i pedagogiska praktiker. Den teoretiska ramen behandlar kompetens och verksamhetsutveckling på individ-, organisations- och systemnivå. Projektet består av två delstudier där den första delstudien innebär kartläggning av projektens karaktär av verksamhetsutveckling. Denna del av studien identifierar arbetslag med förutsättningar och intresse att på ett mer fördjupat sätt samarbeta med akademisk utbildning och forskning. Den andra delstudien söker svar på hur den högre utbildningen kan stimulera och utmana blivande lärares kompetens inom ramen för både högskole- och verksamhetsförlagd utbildning. Här utgör de identifierade arbetslagen praktiker som på ett aktivt sätt deltar i lärarutbildningen. Studien är interaktiv då dess utgångspunkt är reella frågor och då den involverar såväl rektorer, lärare som studenter både som praktiker och som medforskare. Studiens analys hämtas från kritisk hermeneutisk tradition med pendling mellan förklarande och tolkande analys. Presentationen avser att bidra med resultat från den andra delstudien. Diskussionen av pågående forskningsprojekt vill fördjupa och problematisera den högre utbildningens möjlighet och hinder till reell samverkan med utbildningskontexter utanför akademien.

Att bli matematisk: Matematisk subjektivitet och genus i lärarutbildningen för de yngre åldrarna

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl. 13.30-14.30, Y10
Tema	6 Växelverkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Anna Palmer
Lärosäte/Org.	Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet
Syfte	Deltagarna får möjlighet att ta del av exempel från ett längre projekt som genomförts i en alternativ lärarutbildning. Syftet med projektet har varit att identifiera, förstå och förändra studenters stereotypa, ofta könsspecifika, föreställningar om matematik. Presentationen ger exempel på hur man kan arrangera interdisciplinär undervisning med matematik och estetiska uttrycksformer såsom dans, musik och rörelse för att utmana föreställningar om matematikämnet och den egna matematiska subjektiviteten.

I denna presentation redogör jag för mitt avhandlingsprojekt (2006-2010). Projektet handlar om att förstå processerna då matematisk och könsspecifik subjektivitet konstitueras, omkonstitueras och upprätthålls i olika situationer under utbildningen till lärare för de yngre åldrarna. Presentationen innehåller exempel från interdisciplinär undervisning i matematik och dans, musik och rörelse.

I denna presentation redogör jag för mitt avhandlingsprojekt (2006-2010). Projektet handlar om att förstå processerna då matematisk och könsspecifik subjektivitet konstitueras, omkonstitueras och upprätthålls i olika situationer under utbildningen till lärare för de yngre åldrarna. Bakgrunden till projektet är att många blivande lärare mot de yngre åldrarna har övervägande negativ inställning till att studera matematik som en del av sin lärarutbildning. Många studenter har undvikit matematikämnet i många år och uttrycker att de inte ser fram emot att ägna sig åt matematik i sin utbildning. I detta projekt har dessa föreställningar utmanats. Empirin är insamlad från tre årskurser (2005-2007) med sammanlagt 75 kvinnliga studenter i en tio veckor lång matematikkurs i inriktningen Utforskandets pedagogik – dialog Reggio Emilia, vid SU. Matematikkursen är designad med utgångspunkt i feministisk poststrukturalistisk teoribildning och kombinerar matematik med olika estetiska uttrycksformer som musik, bild och dans. Syftet med kursen har varit att utmana den gängse bilden av matematik och pröva alternativa och interdisciplinära undervisningsformer samt att arbeta utifrån ett tydligt genusperspektiv. Deltagarna i kursen har, förutom genusteori och pedagogik/didaktik också studerat grundläggande matematik för yngre barn. Jag har själv undervisat i kursen, som lärarutbildare inom ämnesområdena pedagogik och genus, och genomfört deltagande observationer och aktionsforskningsstudier på min egen och kollegors undervisning. Exempel på data är: minnesberättelser skrivna av studenter, pedagogisk dokumentation från matematikprojekt och fältanteckningar från aktionsforskningsstudier i interdisciplinär undervisning i högskolan. Med hjälp av feministiskt poststrukturella teoribildningar undersöks studenters subjektifieringsprocesser i relation till matematikämnet, genus, olika lärandediskurser, alternativa lärandemiljöer, material och miljö. I huvudsak utgår projektet från Judith Butlers teorier om konstitutionen av mänskliga subjektet och utvidgas senare till att också innefatta Karen Barads vetenskaps-teoretiska teorier som får effekt på hur vi kan förstå konstitutionen av subjektivitet i ett vidare perspektiv. I förskjutningen från ett diskursivt och performativt (Butler) sätt att förstå matematisk subjektivitet till ett agentiskt realistiskt (Barad) vidgas förståelsen av subjektivitetsprocessen till att också omfatta tingen, materialen och miljöerna. Resultaten visar exempel på hur lärarstudenter konstituerar matematisk subjektivitet genom komplexa nätverk bestående av sociala relationer, lärandeteoretiska och genusrelaterade diskurser, materiella praktiker, tid och rum. Deltagande i interdisciplinära, estetiska lärandepraktiker förändrar studenternas matematiska subjektiviteter på avgörande, om än inte alltid på förväntade eller okomplicerade sätt. Detta får avgörande betydelse för hur vi kan tänka om pedagogiska praktiker och i förlängningen även matematikdidaktik för såväl lärarstudenter som förskolebarn.

Uppsatser som examination, som lärande eller som växande

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y10
Tema	6 Växelterkan forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Eva Hagström
Lärosäte/Org.	Örebro universitet
Syfte	Med presentationen vill jag uppmuntra till en diskussion där högskolans uppsatser kan lyftas från ett måste till ett inspirerande forskande inslag i utbildningarna. En uppgift där studenterna får tillfälle att påverka innehållet i sin utbildning och där de får chans att växa.

Jag presenterar hur uppsatsskrivande kan förstås utifrån handledningar (böcker) som vänder sig till de skrivande studenterna, forskning om skrivande samt texter som behandlar högskolans uppdrag. Jag utgår från min avhandling och jag resonerar kring de konsekvenser som olika tankar om uppsatsskrivande får för genomförandet av uppsatsskurser.

Mitt utforskande av uppsatsskrivande sker i tre steg. Från handledningar, till forskning om lärande och skrivande till en vidare kontext där högskolans hela uppdrag får vara med.

I ett första steg läser jag uppsatshandledningar. Uppsatsskrivande framställs som en individuell uppgift där den enskilda studentens förmåga är viktig. Uppsatsen beskrivs kontextlöst – den disciplinära kontexten är klart nedtonad och uppsatsen framställs inte som en del av en utbildning. Regler är viktiga i handledningarna. Det framgår bland annat hur viktigt det är att formalia sköts, att skrivprocessen sker på rätt sätt och att studenterna bemöter sina medstudenter korrekt.

Det är stora skillnader mellan handledningarnas sätt att skriva om uppsatsskrivande och forskningens sätt att skriva om lärande och skrivande – det andra steget. Här ser jag en förskjutning från individ till institution. Uppsatsskrivande framställs inte som en ensam student som brottas med sitt skrivande utan skrivandet är en uppgift bland flera, där institutionen och lärarna bidrar med möjligheter och förutsättningar. I forskningen om lärande och skrivande finns en motsättning mellan de som förespråkar att skrivande kan läras och de som menar att skrivandet lärs i det sammanhang där man skriver.

I ett tredje steg vidgar jag perspektivet till frågorna om högskolans uppdrag: kritisk granskning, studentinflytande, alla möjligheter att delta, etc. Jag lyfter också frågor som har att göra med att man förändras som människa när man studerar och att studier har att göra med att vi är medborgare i ett samhälle. Ur dessa perspektiv finns anledning att bli starkt kritisk till både handledningar och delar av skrivforskningen, för deras snäva fokus på skrivande.

Jag ser studier och skrivande som en möjlighet för handling. Studenter ska inte fylla i en mall utan de ska utforska något verkligt och fördjupa sig i något intressant. Jag vill se kopplingen mellan forskning och uppsatsskrivande som mycket viktigare än kopplingen mellan uppsatsskrivande och examination. Vår uppgift som lärare är att söka vägar att uppnå detta.

Mer student innsats i gruppearbeid

- et prosjekt om forebygging av sosial loffing

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y10
Tema	6 Växelsvinn forskning - undervisning
Form	Presentation
Författare	Rune Høigaard, fakultet for helse og idrettsfag / PULS; Petter Mathisen, fakultet for humaniora og pedagogikk / PULS
Lärosäte/Org.	Universitetet i Agder
Syfte	Få kunnskap om fenomenet sosial loffing og hvordan dette kan forebygges.

Sosial loffing er en innsatsreduksjon i gruppearbeid som følge av redusert motivasjon. Sosial loffing kan føre til reduserte prestasjoner, samt bidra til at studenters læringseffekt i grupper reduseres. Hovedformålet med forskningsprosjektet er derfor å undersøke om kunnskap om fenomenet sosial loffing presentert i en video, bidrar til redusert sosial loffing.

Gruppearbeid som metode er i mange sammenhenger en forutsetning for å få gjennomført en oppgave og for å skape optimale betingelser for læring. En vanlig oppfatning er at det å være i en gruppe bidrar til økt motivasjon og innsats i forhold til den oppgaven en skal løse. Samtidig viser både praksis og forskning at det å være deltaker i en gruppe kan påvirke motivasjonen til deltakerne negativt, medlemmer i grupper blir mindre motivert og reduserer egen innsats. En innsatsreduksjon som følge av motivasjonstap, beskrives ofte som sosial loffing. Sosial loffing i grupper er et relativt vanlig fenomen som kan bidra til å redusere studentenes og gruppens prestasjon, i tillegg til å redusere læringseffekten for den enkelte.

Det er en rekke forhold og faktorer som kan begrense innslaget av sosial loffing (Høigaard 2008, 2010), blant annet identifisering og evaluering av individuelt bidrag. Det vil imidlertid være vanskelig når gruppen skal løse en interaktiv eller konjunktiv oppgave kan være fordi oppgaven i liten grad er "delbar", og / eller så vil et forsøk på identifisering kreve mye ressurser. Samtidig vil det være nyttig å undersøke om en kan anvende andre strategier eller teknikker for å øke studenters arbeidsinnsats og redusere sosial loffing under gruppearbeid.

En tilnærming som kan bidra til redusert sosial loffing er å informere studenter om fenomenet og skape bevissthet og kompetanse om egen innsats i grupper i forkant av et gruppearbeid. Hovedformålet med dette prosjektet er derfor å undersøke om kunnskap og bevissthet om fenomenet sosial loffing bidrar til redusert sosial loffing blant studenter når de jobber i grupper.

Forskningsprosjektet har et kvantitativt eksperimentelt design. Studentene ($n = 100$ studenter) innenfor ulike studier skal tilfeldig deles i kontroll og eksperiment grupper, i forkant av et obligatorisk gruppearbeid. Eksperimentgruppene vil bli presentert for en videofilm utviklet spesielt for dette forskningsprosjektet. Videoen omhandler hva fenomenet sosial loffing er og hvordan det kan forebygges. Gjennom et pre-post test design vil følgende variabler vil bli undersøkt: sosial loffing, gruppekohesjon, sosial identitet, citizenship atferd, gruppeprestasjon (karakter / evaluering) samt motivasjon og interesse for faget og oppgaven.

Normen om en icke-normativ lärarutbildning!

Är den möjlig eller rentav önskvärd?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Y11
----------------------	------------------------------------

Tema	6 Växlerkan forskning - undervisning
-------------	--------------------------------------

Form	Rundabordsamtal
-------------	-----------------

Författare	Elisabeth Hultqvist, Kajsa Ohrlander
-------------------	--------------------------------------

Lärosäte/Org.	Pedagogiska Institutionen, Stockholms Universitet
----------------------	---

Syfte	Diskutera de motsättningar som ryms i kravet på en icke-normativ lärarutbildning. Dels ska studenterna efterleva akademiska krav på reflektion och kritisk analys. Dels förbereda sig för det engagemang som framtida yrkespraktiker kommer att ställa, men också deras egna ambitioner att göra skillnad. Vad är vägen ut ur denna motsättning?
--------------	--

Icke-normativitet ses som ett krav inom lärarutbildningen. Normativitet uppfattas som ett problem hos de enskilda lärarstudenterna. Detta har lett till en ny norm i konflikt med lärarprofessionens egen normativa logik. Tydlig i samhällets, föräldrarnas och den pedagogiska praktikens krav på engagerade lärare och på lärare som vill göra skillnad.

De normativa krav som finns inbyggda i all lärarutbildning (liksom i all utbildning till människoyrken) har, menar vi, kommit i konflikt med den pågående akademiseringen. Det normativa ses nu allt mera som ett problem eller en avvikelse hos de enskilda lärarstudenterna. "De är så hopplöst normativa", är ett uttryck vi ofta hör. Tydligt framgår detta i lärarstudenternas examensarbeten. Studenterna får ofta till uppgift att INTE ta upp frågor som kan betraktas som normativa utan tona ner alla uttryck för hur de kan arbeta i framtiden som lärare. Ibland skapar detta ett slags "professionell" förvirring hos studenterna som i uppsatsarbetet vill finna belägg för sådant som har med hur och vad jag gör som blivande lärare; t.ex. att mer motion på schemat kan få eleverna att lära sig bättre, att mer friluftsliv för förskolebarnen gör dem friskare och gladare, hur jag gör för att behandla alla rättvist, etc. Studenter som går en yrkesutbildning, liksom lärarutbildningen, förväntar sig att utbildningen ger svar eller lösningar på de problem de sannolikt kommer att ställas inför i sin kommande yrkespraktik. Men vår uppgift som lärarutbildare kommer i stor utsträckning att handla om att tygla sådana normativa krav; ibland ger vi lite naiva förslag på lösningar; ibland pekar vi helt enkelt på problemets akademiska svårighetsgrad och komplexitet.

Vi menar att detta resulterar i en ny norm om en icke-normativ lärarutbildning, - en norm som står i konflikt med mycket av lärarprofessionens egen normativa logik. Men skolan, utbildningspolitiken och den pedagogiska praktiken avkräver en rad normer och ideal, bl.a. lärare som brinner för sitt yrke och önskar göra gott.

Vi menar att de senaste årens utbildningspolitiska och (kunskapsteoretiska) reformer och strävanden i lärarutbildningen, trots höga ambitioner INTE lyckats ta itu med detta problem. Problem som måste adresseras är, menar vi, inte minst akademins egen oförmåga att överskrida motsatser mellan akademi och profession, mellan teori och praktik, mellan förnuft/intellekt och emotioner/passioner. Lärarutbildningen måste skaffa sig verktyg för att handskas med det normativa, praktiska, professionella, emotionella, etc.

Den fråga vi vill diskutera vid rundabordsmötet är om inte strävan efter en icke-normativ lärarutbildning innebär ett förnekande av de specifika problem som yrkespraktiken ställer? Är det inte egentligen utbildningens syfte och mening att bygga upp en tilltro hos lärarstudenten att dennes handlingar kan göra skillnad?

Vad innebär pedagogisk skicklighet i vår tid?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Kungsstenen
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Rundabordsamtal
Författare	Linda Barman, Ann-Kristin Sandberg, Maria Weurlander
Lärosäte/Org.	Karolinska Institutet
Syfte	Syftet är att tillsammans diskutera och problematisera vad som utmärker pedagogisk skicklighet för en professionell universitetslärare i vår tid. Syftet är också att utifrån ett kritiskt förhållningssätt diskutera på vilka sätt det är möjligt att en lärares pedagogiska skicklighet framkommer i en pedagogisk meritportfölj.

Rundabordsdiskussionen inleds med en kort presentation av bedömningskriterier för pedagogisk skicklighet som utvecklats vid Karolinska Institutet. Kriterierna är tänkta att användas som utgångspunkt och exempel inför den kommande diskussionen om vad som utmärker en pedagogiskt skicklig lärare i vår tid.

Under det senaste decenniet har flera lärosäten i Sverige utvecklat portföljer och system för pedagogisk meritering. På Karolinska Institutet har en ny pedagogisk meritportfölj nyligen antagits och vidare arbete pågår för att skapa incitament för KI-lärare att ägna tid och engagemang åt exempelvis kurs- och programutveckling. Utifrån meritportföljen ska det vara möjligt att bedöma vilka lärare som visar prov på pedagogisk skicklighet och därmed ska "belönas". De bedömningskriterier vi har utvecklat på KI är avsedda som stöd vid urval för olika former av karriärutveckling och möjliggör en bedömning av pedagogisk skicklighet i fyra olika nivåer. Nivåerna är tänkta att spegla en professionell utveckling från novis till excellent universitetslärare. De är menade att fånga pedagogisk skicklighet i vår tid och baseras på litteraturstudier, fokusgruppsintervjuer och bedömarprovning.

Lärarkompetens inom högre utbildning är mångfacetterat och går bortom den skicklige retorikern (Harden, 2000). Pedagogisk skicklighet handlar om att integrera den ämnesmässiga och den pedagogiska kompetensen (Kane et al, 2004). En skicklig lärare anpassar det egna pedagogiska upplägget och de pedagogiska grundvalen till varje givet sammanhang (Biggs & Tang, 2007).

Den som vill utmärka sig som pedagogiskt excellent ska enligt våra kriterier visa att hon/han bidrar till pedagogisk utveckling för verksamheten i stort. Med ett "scholarly" förhållningssätt handlar det också om att visa exempel på hur teoretiska kunskaper om undervisning och lärande används i praktiken.

Frågan vi ställt oss under utvecklingsarbetet är om det är möjligt att visa fram exempel på kvalitén i det egna pedagogiska arbetet genom en skriven produkt.

Rundabordsdiskussionen inleds med en kort presentation av de bedömningskriterier för pedagogisk skicklighet som utvecklats vid Karolinska Institutet. Kriterierna är tänkta att användas som utgångspunkt och exempel inför den kommande diskussionen som förväntas fokusera pedagogisk skicklighet i mer generell bemärkelse. Frågorna som väcks är bl a: Vad innebär pedagogisk skicklighet? Är det teoretiskt pedagogiskt kunniga lärare vi efterlyser i Sverige eller är det möjligt att i en portfölj visa fram hur man arbetar i praktiken för att stötta studenters lärande i högre utbildning?

Biggs, J & Tang, C (2007) Teaching for Quality Learning at University, (3rd Ed). SRHE & Open University Press, Berkshire, UK. Harden, R & Crosby, J.R (2000) The good teacher is more than a lecturer: the twelve roles of the teacher. Medical Teacher, 22:334-347.

Kane, R, Sandretto, S and Heath, C (2004) An investigation into excellent tertiary teaching: Emphasising reflective practice. Higher Education, 47:283-310.

E-lärande med stöd av sociala medier

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Vänster hörsal
----------------------	---

Tema	8 Lärarkompetens
-------------	------------------

Form	Presentation
-------------	--------------

Författare	Anders Söderlund, Luleå tekniska universitet, Susanne Sahlin, Mittuniversitetet
-------------------	---

Lärosäte/Org.	Luleå tekniska universitet m.fl.
----------------------	----------------------------------

Syfte	Deltagarna ges en inblick i utveckling av kurser om e-lärande för högskolelärare i samverkan mellan olika lärosäten där man under kursutvecklingen använder sådana sociala medier och digitala resurser som även kan användas för kursens genomförande.
--------------	---

Ett kursutvecklingsprojekt med stöd från SNH pågår under 2010 i samarbete mellan fyra lärosäten och utbildningsradion. I projektet utvecklas en webbaserad kurs för högskolelärare i att använda moderna sociala medier för e-lärande. En central idé för kursen är att den ska arbeta med deltagaraktivt, kollaborativt lärande.

Syfte och mål med projektet

I samarbete mellan LTU, MIU, HIG, BTH & UR pågår arbete med att utveckla en kurs där högskolelärare får möjlighet att utveckla kompetens att använda digitala och sociala medier för sina kurser. I en förstudie 2008 fann vi, att högskolelärare behöver få kunskap om hur moderna digitala resurser för lärande, exempelvis den moderna kommunikationsteknik som ungdomar använder, kan användas i design av undervisning. Att utforma utbildningar med hög kvalitet i innehållet men också med ett tilltal som upplevs relevant för studerande, vilka vuxit upp i de nya nätkulturen, är en viktig utmaning för universitet och högskolor. Ska vi kunna möta denna framtid behöver högskolelärare fortbildas både om de kulturella förändringarna, och om hur och varför moderna digitala verktyg och tjänster kan användas pedagogiskt.

I första hand borde målgruppen finnas bland högskolelärare som ligger i framkant med att integrera IKT och webb för att utveckla sina kurser.

Projektets /Kursens mål

Målet för vårt projekt är att utveckla en kurs som kan bidra till att öka högskolelärares mediepedagogiska kompetens med tanke på de nya pedagogiska utmaningar högskolan ställs inför i dag och i framtiden.

Kursen ska präglas av ett deltagaraktivt arbetssätt. I kursen ska deltagarna/lärarna arbeta med att utveckla sina egna kurser. Pedagogik och lärande är den röda tråden i kursen. Kursen beräknas få ett sådant upplägg och ett sådant innehåll att samtliga punkter i SUHF:s rekommendationer från 2005-11-17 om högskolepedagogisk kompetens för högskolelärare beaktas.

Kursen kommer att heta "Sociala medier som resurs för e-lärande" och omfatta 7,5 hp". Vi arbetar med att utveckla tre olika moduler.

1. Web 2.0 och sociala medier som pedagogisk resurs.
2. Praktisk kursdesign med den lärande i fokus och med användning av digitala medier.
3. Digitala medier som pedagogisk resurs (ljud, bild, film).

Metod eller tillvägagångssätt, mm

Det vi arbetar med är att utforma en webbaserad kurs som bygger på tankar om kollaborativt lärande. Vi har skapat en gemensam arbetsplats där vi samproducerar kursen med verktyg som bygger på den sociala webbens idéer. Eftersom kursen handlar om att använda digitala, sociala medier för att stödja lärande används inte traditionella plattformar i utvecklingsarbetet. De verktyg vi arbetar med är till stor del de som kommer att användas för kursens genomförande, vilket på samma sätt som kursutvecklingen kommer att ske i samverkan mellan de lärosäten som nu deltar i projektet för att ta tillvara vår samlade kompetens.

Vad är det att undervisa "etiskt"?

Om etik för universitetslärare

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl 13.30–14.30, Vänster hörsal
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Presentation
Författare	Pia Nykänen, FD i praktisk filosofi. Gästlärare vid Institutionen för pedagogik och didaktik (GU) samt lärare på Högskolepedagogisk baskurs, Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (GU).
Lärosäte/Org.	Göteborgs universitet
Syfte	Det primära syftet med detta bidrag är att deltagarna ska få en ökad medvetenhet om komplexiteten i vad det skulle kunna innebära för universitetslärare att undervisa "etiskt". Det sekundära syftet är att deltagarna ska erhålla några moralfilosofiska verktyg för att kunna fort sätta diskutera och/eller utveckla detta ämne.

Vad innebär det att som universitetslärare undervisa "etiskt"? Vilka svar kan vi hitta i gällande svensk lagstiftning och etiska riktlinjer? Och hur bör en etik för universitetslärares undervisning se ut för att kunna fungera handlingsvägledande? Dessa frågor diskuteras utifrån ett moralfilosofiskt perspektiv i föreliggande presentation.

Syfte och mål med projektet:

Projektet (inom vilket detta bidrag utgör en av de första startpunkterna) syftar till att resonera kring och utveckla vad det skulle kunna innebära för universitetslärare att undervisa "etiskt". Föreliggande presentation tar fasta på tre vanliga svar på den frågan. Samtliga tre svar behandlas också på den högskolepedagogiska baskurs för universitetslärare som drivs av Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande vid GU.

Det första svaret hänvisar till gällande lagstiftning (bland annat Högskolelagen och Högskoleförordningen). Det andra svaret hänvisar till "värdegrunden". Denna värdegrund kan till exempel utgöras av en anförd "samhällelig värdegrund" men även universitetsspecifika värdegrunder (till exempel GU:s värdegrund) kan refereras till. Det tredje svaret står att finna i SULF:s etiska riktlinjer för universitetslärare från 2004.

Metod eller tillvägagångssätt:

Samtliga tre svar diskuteras i presentationen med hjälp av filosofisk metod i form av begreppsanalys samt deskriptiv och värderande argumentationsanalys (prövning av arguments hållbarhet och relevans). För att kunna besvara frågan vad det skulle kunna innebära för universitetslärare att undervisa "etiskt" behövs även kunskap i och om moral- och politiskilosofisk teori och begreppsbildning. De vanligaste moralteorierna presenteras i syfte att belysa frågan.

Resultat och/eller diskussion/reflektion:

Presentationen kommer att visa att inget av de tre svaren ensamt räcker för att besvara frågan vad det skulle kunna innebära för universitetslärare att undervisa "etiskt". Men även kombinationer av de tre svaren kan vara otillräckliga, beroende på hur de formuleras. Det kommer därför att diskuteras hur en "universitetslärares etik för undervisning" skulle kunna behöva formuleras för att ha möjlighet att fungera handlingsvägledande.

Vilket stöd behövs i rollen som pedagogisk ledare?

Tid och lokal	Pass 6, fredag kl. 13.30-14.30, Y20
Tema	8 Lärarkompetens
Form	Rundabordssamtal
Författare	Maja Elmgren, Uppsala universitet, Ann-Sofie Henriksson, Uppsala universitet, Sven B Eriksson, Umeå universitet, Per-Olof Ågren, Umeå universitet
Lärosäte/Org.	Uppsala universitet och Umeå universitet
Syfte	Syftet är med bidraget är att utbyta erfarenheter kring hur stöd till pedagogiska ledare kan organiseras.

Samtalet föregås av en kort introduktion med exempel på strategiskt arbete med stöd till pedagogiska ledare vid Umeå respektive Uppsala universitet. Diskussionen tar avstamp i teorierna kring praxisgemenskaper och syftar till erfarenhetsutbyte kring hur stöd till pedagogiska ledare kan och bör organiseras.

Pedagogiska ledare, såsom exempelvis studierektorer och programsamordnare, har en nyckelroll i det strategiska pedagogiska utvecklingsarbetet. Vid Umeå universitet och Uppsala universitet finns sedan ett antal år tillbaka ett centralt stöd för pedagogiska ledare i regi av de enheter som arbetar med pedagogisk utveckling.

Vid Umeå universitet arrangeras en seminariereserie för pedagogiskt ansvariga i form av lunchseminarier (SPA). Man har sedan starten arrangerat cirka tre seminarier per termin. Mottot för lunchseminarierna är: Huvudsakligen genom sitt klimat utöva en gynnsam inverkan på de pedagogiskt ansvariga. Man har också våren 2010 startat en kurs i Pedagogiskt ledarskap som omfattar två veckor. Vid Uppsala universitet ges sedan flera år tillbaka en kurs i Pedagogiskt ledarskap (hette tidigare studierektorskursen) som syftar till att ge stöd i rollen som pedagogisk ledare samt kartlägga möjligheter till pedagogisk ledning och pedagogisk utveckling på den egna institutionen. Kursen motsvarar två veckors heltidsstudier och ges en gång per läsår.

Våra erfarenheter av att arbeta med pedagogiska ledare visar att både luncherna och kurserna:

- ger nya perspektiv på ledning inom akademien och verktyg för att leda pedagogiskt utvecklingsarbete,
- utvecklar den egna rollen som pedagogisk ledare genom att deltagarna får utbyta erfarenheter med andra i liknande position,
- fyller en viktig social funktion. Den pedagogiska ledaren är ofta ensam i sin roll och har en position motsvarande mellanchefer, vilket innebär krav både underifrån och från ledningen,
- skapar nätverk över såväl institutions- som fakultetsgränser samt
- ger inspiration för pedagogisk utveckling vid den egna institutionen.

Vi håller en kort inledning och därefter för vi ett samtal som utgår från tankarna kring praxisgemenskaper (community of practice, Lave & Wenger, 1999), där lärande ses som ett i grunden socialt fenomen och människor organiserar sitt lärande kring de sociala gemenskaper i vilka de ingår. Teorin utgår från att när någon engagerar sig i verkliga händelser av betydelse både för den själv och för gemenskapen skapas ett mycket kraftfullt lärtillfälle.

Under samtalet vill vi gärna diskutera exempelvis följande:

- Hur kan man skapa praxisgemenskaper som stödjer pedagogiska ledares lärande kring sin roll?
- Hur man kan arbeta för att stärka och tydliggöra de pedagogiska ledarnas uppdrag?
- Vilket stöd behöver pedagogiska ledare och vilka tänkbara sätt finns att organisera detta stöd?
- Vilka verktyg är centrala i rollen som pedagogisk ledare?

Referens: Lave, J. & Wenger, E. (1999) Learning and Pedagogy in Communities of practice. Ur Leach, J. & Moon, B. (red.). Learners and pedagogy. London: Paul Chapman.

Index

Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr	Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr
Adenling, Elinor	Umeå universitet	26	Bolander Laksov, Klara	Karolinska institutet	110, 176
Agélii, Karin	Högskoleverket	121	Boman, Lena	Karolinska institutet	110
Ågren, Per-Olof	Umeå universitet	207	Börjeson, Fia Christina	Chalmers tekniska högskola	27, 103, 166
Ahlberg, Anders	Lunds universitet	176	Bourelus, Lasse	Blekinge tekniska högskola	128, 133
Aili, Carola	Högskolan Kristianstad	38	Bowen, Rhonwen	Göteborgs universitet	57
Albinsson, Gunilla	Blekinge tekniska högskola	106	Brännström, Pär	Högskoleverket	16, 121
Algers, Anne	Sveriges Lantbruksuniversitet	104	Brenner, Mats	Högskolan i Gävle	164
Alm, Ina	Malmö stad	85	Broberg, Gunvi	Högskolan Skövde	66
Almlöv, Cecilia	Sveriges Lantbruksuniversitet	74	Brodin, Eva	Linnéuniversitetet	80
Amanali, Shirin	Karolinska institutet	49	Brorsson, Kjell-Åke	Mälardalens högskola	35
Amcoff Nyström, Christina	Mittuniversitetet	144	Brown, Ian	Stockholms universitet	186
Andersson Chronholm, Jannika	Uppsala universitet	25, 70, 147, 157	Carlsson, Calle	Chalmers tekniska högskola	103, 166
Andersson, Agneta	Karolinska institutet	49	Carrera Löhr, Susanne	Karolinska institutet	49
Andersson, Lars	Lunds universitet	163	Christersson, Cecilia	Malmö högskola	101
Andersson, Per	Linköpings universitet/Högsk i Borås	76	Clear, Tony	Auckland University of Technology	198
Andersson, Roy	Lunds universitet	194	Creelman, Alastair	Linnéuniversitetet	150, 164
Andersson, Staffan	Uppsala universitet	25, 70, 90, 129, 137, 147, 157, 184	Crona, Kajsa	Chalmers tekniska högskola	47
Andersson, Stefan	Högskolan Kristianstad	38	Dafgård, Lena	Göteborgs universitet	69
Angsmyr, Pia	Karolinska institutet	110	Dahlberg, Johanna	Linköpings universitet	50
Antman, Lotta	Blekinge tekniska högskola	35	Daniels, Mats	Uppsala universitet	108, 190
Apelgren, Karin	Uppsala universitet	35, 91, 115, 116, 159	Danielsson, Mattias	Högskolan i Borås	76
Arnesson, Kerstin	Blekinge tekniska högskola	106	Eckerdal, Anna	Uppsala universitet	108
Åsander, Andreas	Sveriges Förenade Studentkårer	77	Edelbring, Samuel	Karolinska institutet	93
Axelsson, Anna	Lunds universitet	194	Edgren, Gudrun	Lunds universitet	172
Barman, Linda	Karolinska institutet	73, 110, 176, 204	Edvardsson Stiwne, Elinor	Linköpings universitet	60
Bearden, I.G.	Köpenhamns universitet	134	Ehrenborg, Ewa	Karolinska institutet	168
Bengtsson, Karin	Högskolan på Gotland	139	Ek, Anne-Charlotte	Malmö högskola	85, 175, 189
Bengtsson, Mariette	Malmö högskola	126, 162	Ekecrantz, Stefan	Stockholms universitet	33
Bergeling, Ann-Sofie	Linköpings universitet	24, 151	Ekstrand, Britten	Högskolan Kristianstad	189
Berglund, Anders	Uppsala universitet	108, 198	El Gaidi, Khalid	Kungl Tekniska högskolan	83
Berglund, Ebba	Landstinget i Östergötland	50	Elf, Marie	Högskolan Dalarna	71
Björke, Sven Åke	Universitetet i Agder	30, 52	Eliasson, Zenitha	Karolinska institutet	49
Björnermark, Maria	Uppsala universitet	122	Elmgren, Maja	Uppsala universitet	25, 58, 91, 207
Bjuresmark, Anna	Linköpings universitet	24	Enequist, Gunnar	Högskoleverket	34
Bjurshammar, Nadja	Karolinska institutet	23	Englund, Britt	Mittuniversitetet	35
Blåsjö, Mona	Stockholms universitet	45	Engqvist Boman, Lena	Karolinska institutet	152
Blomqvist, Per	Uppsala universitet	20	Enström, Emma	Kungl Tekniska högskolan	43
			Erhardsson, Margareta	Uppsala universitet	31, 91, 169

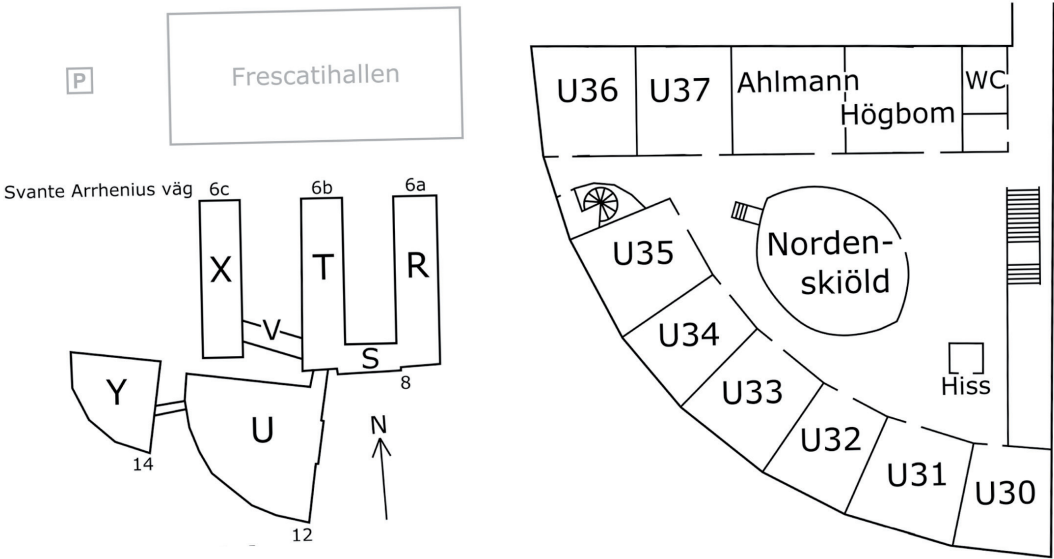
Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr	Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr
Eriksson Gustavsson, Anna-Lena	Linköpings universitet	185	Hagström, Eva	Örebro universitet	201
Eriksson, Ann-Marie	Chalmers tekniska högskola	47, 103, 166	Hagströmer, Maria	Karolinska institutet	23
Eriksson, Hanna	Karolinska institutet	49	Hansson, Christina	Blekinge tekniska högskola,	125
Eriksson, Sven B	Umeå universitet	207	Hansson, Henrik	Stockholms universitet	140
Erlandsson, Anette	Karolinska institutet	49	Hartman, Anna	Karolinska institutet	110
Fasth, Åsa	Chalmers tekniska högskola	46	Hellén-Halme, Kristina	Malmö högskola	101
Fjellström, Mona	Umeå universitet	170	Hellsten, Meeri	Södertörns högskola	55
Fornstedt, Torgny	Uppsala universitet	22	Hellström, Margareta	Kungl Tekniska högskolan	164
Fors, Eva	Gymnastik o Idrottshögskolan	124	Helmstad, Glen	Lunds universitet	172
Forsberg Larm, Margaretha	Karolinska institutet	168	Henriksson, Ann-Sofie	Uppsala universitet	58, 146, 159, 207
Forsberg, Åsa	Lunds universitet	164, 193	Herrlin, Katarina	Linnéuniversitetet	94
Forslund, Tove	Åbo Akademi	158	Hjalmarsson, Jan	Södertörns högskola	160
Forsman, Jonas	Uppsala universitet	90, 137, 184	Högå, Beatrice	Sveriges Förenade Studentkårer	77
Frank, Elisabeth	Linnéuniversitetet	94	Høigaard, Rune	Universitetet i Agder	178, 202
Fredlund, Tobias	Uppsala universitet	138	Holm, Jenny	Karolinska institutet	49
Frenckner, Kerstin	Kungl Tekniska högskolan	187	Holme, Lotta	Linköpings universitet	185
Fridén, Cecilia	Karolinska institutet	23	Höög, Jan-Olov	Karolinska institutet	67
Frimmel, Hans	Uppsala universitet	39	Horn, Gunnar	Universitetet i Agder	178
Fritz, Thomas	Umeå universitet	146	Hult, Agneta	Umeå universitet	196
Gällmo, Olle	Uppsala universitet	105	Hult, Håkan	Karolinska institutet	194
Gao, Shuting	Stockholms universitet	53	Hultqvist, Elisabeth	Stockholms universitet	203
Gassner, Lina	Malmö högskola	48	Ideland, Malin	Malmö högskola	175, 189
Georgsson, Fredrik	Umeå universitet	142	Ingemansson, Erik	Malmö högskola	29, 195
Giertz, Birgitta	Uppsala universitet	35	Ivarsson, Jörgen	Umeå universitet	130
Goobar, Sofia	Karolinska institutet	49	Jansson, Henrik	Malmö högskola	101
Göransdotter, Maria	Umeå universitet	31, 169	Jedemark, Marie	Högskolan Kristianstad	98
Granström, Therese	Högskolan Dalarna	64	Jellinek, Natalie	Sveriges Lantbruksuniversitet	114
Gruffman-Cruse, Ewa	Umeå universitet	84	Johannsen, Annsofi	Karolinska institutet	23
Grydén, Martin	Uppsala universitet	116	Johansson, Claudia	Karolinska institutet	49
Grysell, Tomas	Uppsala universitet	32, 84, 97, 173	Johansson, Jakob	Uppsala universitet	20, 41, 68, 116
Gullö, Jan-Olof	Södertörns högskola	78	Johansson, Kristina	Högskolan Väst	167
Gummesson, Christina	Lunds universitet	111	Johansson, Lars	Högskolan Väst	112
Gustafsson, Bertil	Chalmers tekniska högskola	46	Jons, Lotta	Stockholms universitet	51
Gustafsson, Clara	Stockholms universitet	28	Jönsson, Sandra	Malmö högskola	175
Gustafsson, Josefine	Naturskolan, Malmö	85	Josefsson, Gunlög	Lunds universitet	192
Gustafsson, Magnus	Chalmers tekniska högskola	103, 166	JUSEK,	JUSEK	141
Gustavsson, Susanne	Högskolan Skövde	66, 199	Kann, Viggo	Kungl Tekniska högskolan	43, 156
Guve, Bertil	Kungl Tekniska högskolan/Karolinska I	82	Karlén, Helena	Sveriges Lantbruksuniversitet	148

Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr	Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr
Karlsson, Leif	Högskolan Kristianstad	35, 189	McGrath, Cormac	Karolinska institutet	110
Karlsson, Linda	Malmö högskola	120	Mehrens, Patrik	Uppsala universitet	132
Karlsson, Niklas	Fridagymnasiet, Vänersborg	150	Müller, Görel	Högskolan Dalarna	100
Keller, Christina	Högskolan i Jönköping	92	Naess, Gunnar	Universitetet i Agder	52
Kettis Lindblad, Åsa	Uppsala universitet	122	Niemelä, Fredrik	Kungl Tekniska högskolan	43
Kiessling, Anna	Karolinska institutet	168	Nilsson Jacobsson, Susanna	Högskolan Skövde	66
Kihlberg, Pernilla	Uppsala universitet	20	Nilsson, Sanna	Sveriges Förenade HBTQ-studenter	179
Kindby, Bertil	Malmö högskola	101	Nordgren, Birgitta	Karolinska institutet	23
Kjellström, Sofia	Högskolan i Jönköping	102	Nordmark, Eva	Lunds universitet	111
Kollnitz, Andrea	Stockholms universitet	79	Norling, Eva	Blekinge tekniska högskola	145
Koroma, Eeva	Stockholms universitet	123	Nyberg, Marie	Utbildningsradion	125
Kransberg, Lena	Blekinge tekniska högskola	128	Nykänen, Pia	Göteborgs universitet	206
Kreitz, Gunnar	Kungl Tekniska högskolan	43	Nykvist, Bengt	Mittuniversitetet	164
Landgren, Lena	Lunds universitet	17, 193	Nylundh, Camilla	Sveriges Förenade HBTQ-studenter	179
Langelotz, Lill	Högskolan i Borås	167	Ohrlander, Kajsa	Stockholms universitet	109, 203
Langendahl, Elin	Karolinska institutet	49	Oldsjö, Fredrik	Stockholms universitet	35
Larsson, Anna-Britta	Högskolan Dalarna	100	Olsen, Marie	Högskolan Dalarna	64
Larsson, Johan	Uppsala universitet	25, 129	Olsson, Hanna	Mittuniversitetet	144
Lavelle, Thomas	Handelshögskolan i Stockholm	56	Olsson, Johanna	Umeå universitet	26
Lekeberg, Hans	Malmö högskola	29, 195	Olsson, Louise	Karolinska institutet/Landst Sörmland	131
Lilja-Karlander, Eva	Malmö högskola	101	Olsson, Margaretha	Karlstad universitet	100
Liljeström, Monica	Umeå universitet	196	Olsson, Thomas	Lunds universitet	35
Lind, Per	Luleå Tekniska Universitet	125	Olstedt, Ewa	Försvarshögskolan	177
Lindahl, Marcus	Uppsala universitet	82	Ondrus, Helena	Malmö högskola	29, 195
Lindberg, Amie	Karolinska institutet	49	Ossiannilsson, Ebba	Lunds universitet	17
Linder, Cedric	Uppsala universitet	184	Ottosson, Kathe	Högskolan Kristianstad	127
Lindh Karlsson, Monica	Umeå universitet	86	Øysæd, Halvard	Universitetet i Agder	95
Lönn Svensson, Anngerdt	Högskolan i Borås	167	Palmer, Anna	Stockholms universitet	109, 200
Lord, Marianne	Högskolan Skövde	66	Pålsson, Stefan	Uppsala universitet	75
Lucander, Henriette	Malmö högskola	29, 195	Pears, Arnold	Uppsala universitet	108
Lundberg Santesson, Inger	Högskolan Dalarna	71	Pedersen, Annette Q	Köpenhamns universitet	134
Lundgren, Ib	Malmö högskola	19	Pelger, Susanne	Lunds universitet	192
Lundin, Jennifer	Karolinska institutet	49	Perzon, Mattias	Uppsala universitet	20
Lundkvist, Emma	Uppsala universitet	135	Petersson, Kerstin	Malmö högskola	101
Lundqvist, Janerik	Karolinska institutet	67	Pineiro, Erik	Kungl Tekniska högskolan/Karolinska I	82
Magnusson, Joel	Sveriges Lantbruksuniversitet	148	Quast, Detlef	Univ of Applied Sciences, Germany	81
Malmberg, Claes	Malmö högskola	175, 189	Rasmussen, Helen	Malmö högskola	19, 120
Mathisen, Petter	Universitetet i Agder	95, 113, 178, 202	Rehn, Jöran	Uppsala universitet	191

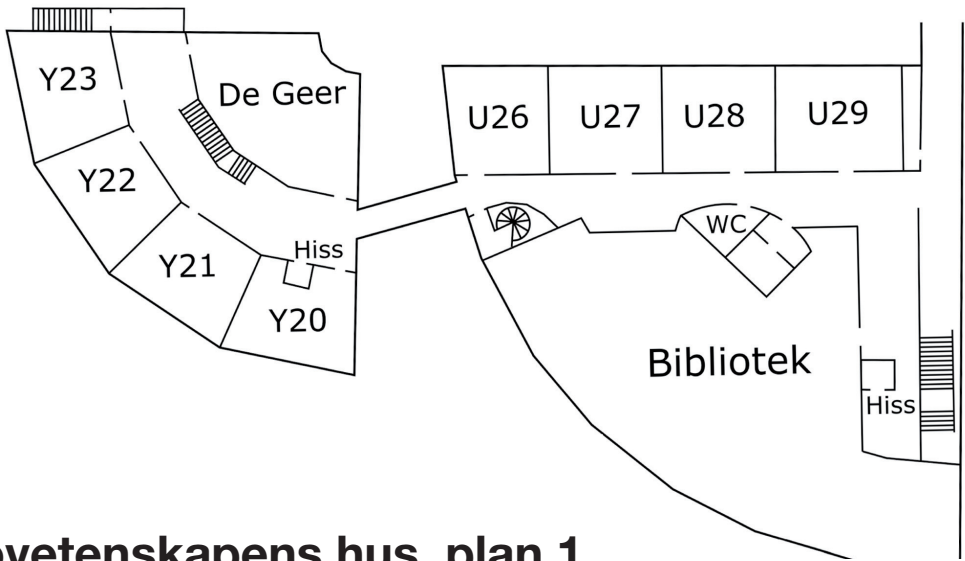
Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr	Efternamn, Förnamn	Lärosäte/motsv	Sidnr
Reinholdsson, Peter	Uppsala universitet	173	Vigmo, Sylvi	Göteborgs universitet	57
Rexling, Kerstin	Högskolan Dalarna	35	Vikström, Susanne	Umeå universitet	142
Ridal, Johanna	Högskolan i Gävle	125	von Sydow, Lina	Uppsala universitet	197
Rönn, Magnus	Kungl Tekniska högskolan	99	von Thiele Schwarz, Ulrica	Karolinska institutet	49
Rügheimer, Louise	Uppsala universitet	116	Wahlgren, Paula	Chalmers tekniska högskola	47
Rurling, Åsa	Högskoleverket	34	Wann-Hansson, Christine	Malmö högskola	126, 162
Rydén, Jesper	Uppsala universitet	149	Wennström, Karin	Högskolan i Jönköping	164
Ryegård, Åsa	Uppsala universitet	35, 115	Wergeland, Birgitte	Universitetet i Agder	113
Saalman, Elisabeth	Göteborgs universitet	180	Wernerson, Annika	Karolinska institutet	168, 194
Sahlin, Susanne	Mittuniversitetet	205	Westman, Per	Högskoleverket	164
Sandberg, Ann-Kristin	Karolinska institutet	96, 110, 204	Weurlander, Maria	Karolinska institutet	73, 110, 176, 194, 204
Santesson, Sara	Lunds universitet	192	Wickström, Johan	Uppsala universitet	174
Savage, Carl	Karolinska institutet	49	Wiggberg, Mattias	Uppsala universitet	190
Schnaas, Ulrike	Uppsala universitet	174	Wilhelmsson, Hanna	Malmö högskola	19, 120
Schneider, Markus	Karlstad universitet	164	Winka, Katarina	Umeå universitet	35, 59, 91, 115, 159
Serkitijs, Mihail	Chalmers tekniska högskola	27	Wolters, Maria	Uppsala universitet	122
Silén, Charlotte	Karolinska institutet	110	Wretling, Katarina	Malmö högskola	48
Silvestri, Michel	Karolinska institutet	168	Zetterlind, Madelene	Högskolan i Jönköping	92
Sjödahl Hammarlund, Catharina	Lunds universitet	111			
Sjöström, Hans-Erik	Umeå universitet	130			
Skjeseth, Nina	Ped. senter i Kristiansand kommune	30			
Söderberg, Anna	Blekinge tekniska högskola	143			
Söderlund, Anders	Luleå tekniska universitet	205			
Sonesson, Anders	Lunds universitet	146			
Staafl, Patricia	Malmö högskola/Linnéuniversitetet	54			
Ståhl, Kristian	Lunds universitet	102			
Stenbom, Stefan	Kungl Tekniska högskolan	161			
Stenfors-Hayes, Terese	Karolinska institutet	177			
Stigmar, Martin	Linnéuniversitetet	177			
Sundbaum, Kia	Umeå universitet	84			
Sundberg, Nina	Karlstad universitet	100			
Sunnerstam, Maria	Göteborgs universitet	180			
Tägerud, Yael	Linnéuniversitetet	35			
Thuné, Michael	Uppsala universitet	108			
Tingström, Pia	Linköpings universitet	50			
Tintarev, Kyril	Uppsala universitet	149			
Uhrdin, Anna	Karolinska institutet	49			
Ulfvengren, Pernilla	Kungl Tekniska högskolan	82			

Kartor över seminarierum och hörsalar i Aula Magna och Geohuset

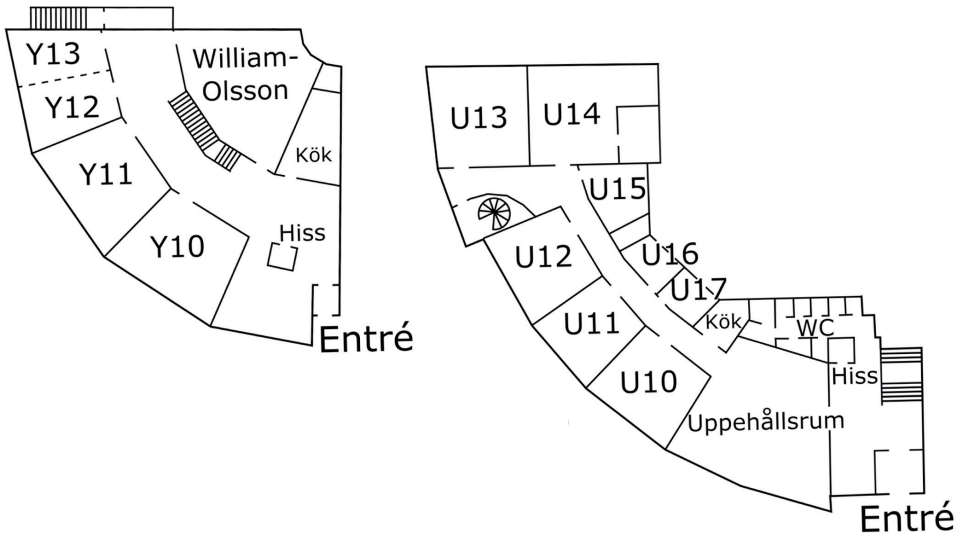
Hus U, plan 3

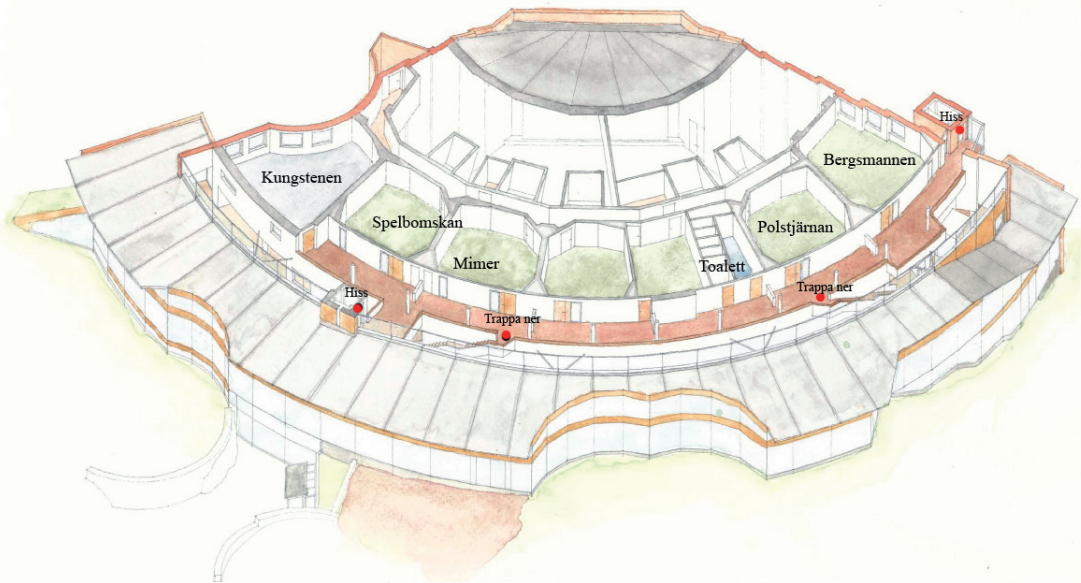
Hus Y, plan 2

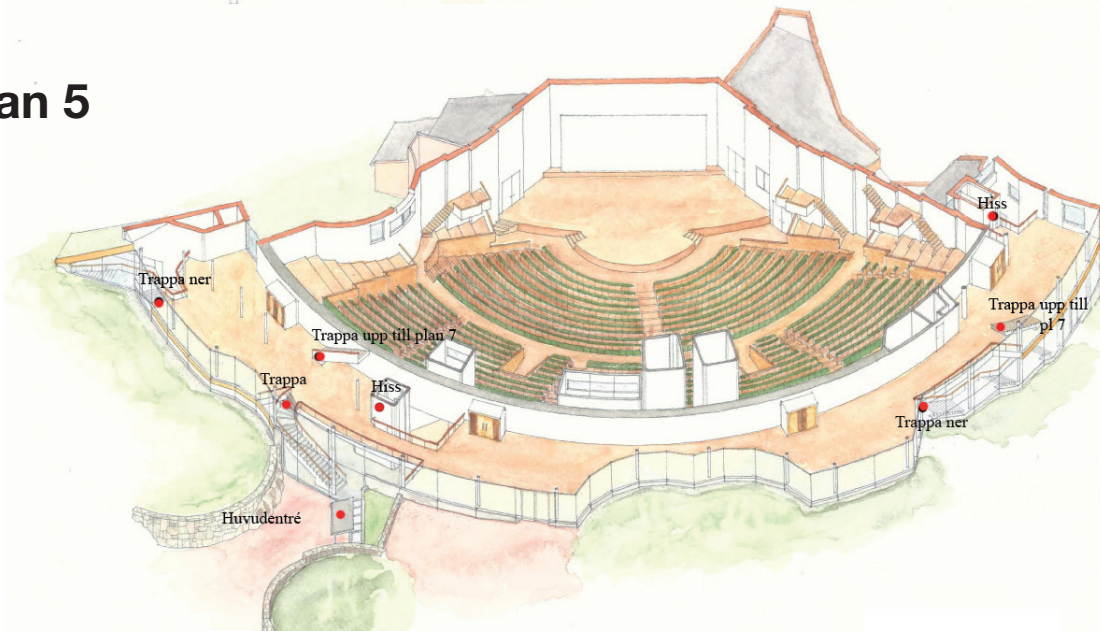
Geovetenskapens hus, plan 1

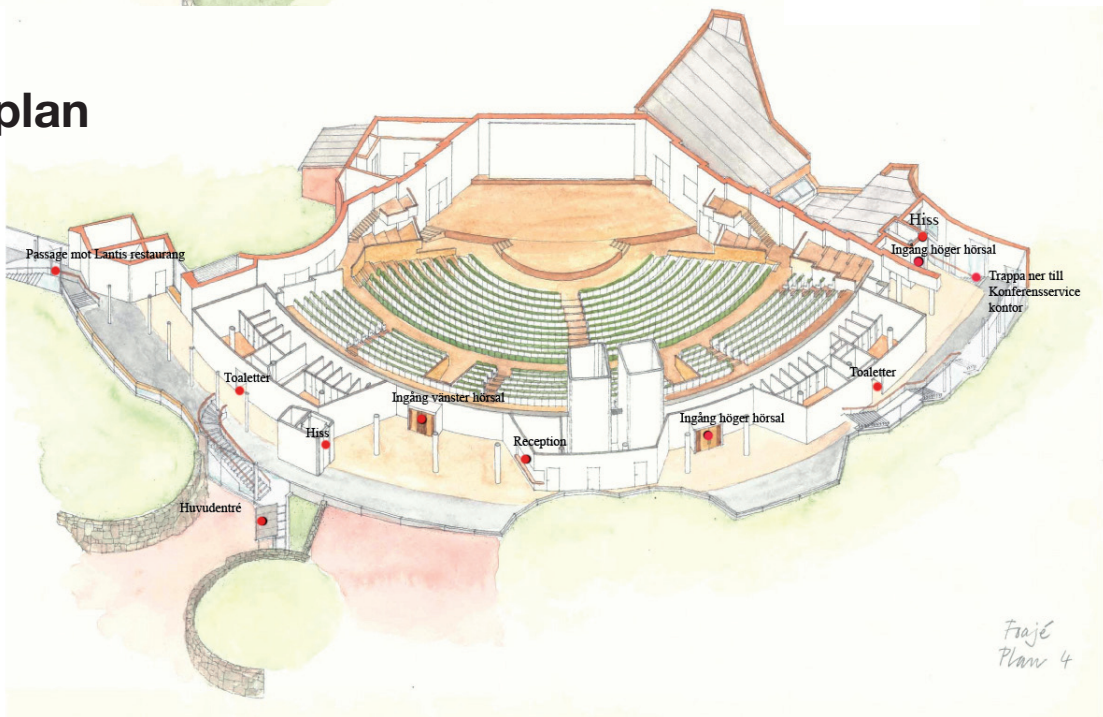
Plan 7

Plan 5

Entréplan

Värd

Arrangörer

